Yavuz Bahadıroğlu _ Sahipsiz Saltanat

1. BÖLÜM
KARTAL BURUNLU ADAM

Bizans payitahtının çok sokakları gibi, Mesih Sokağı da Tan Meydanına çıkar, burada Meşe Caddesi ile sarmaş dolaş sona ererdi.
Bu sokağın diğer sokaklardan farkı her saat kalabalık oluşuydu. Daha çok akşam saatlerinde, diğer bütün sokak ve caddeler tenhalaştıktan sonra cıvıl cıvıl kaynardı. Bunun sebebi vardı tabii. Mesih Sokağı İstanbul'un sefahat merkezi idi. Devlet büyüklerinden tutun, eline bir kupalık şarap parası geçiren bitirimlere kadar herkes kafayı burada tütsülerdi.
Tütsülenmiş kafalar sık sık birbiriyle toslaşırdı. Ya kadın meselesinden veya müşterek bahisler yüzünden grup kavgaları olurdu. Bazen de İmparator İkinci Manuel Paleologos'un muhafızları Varenkler, meyhanelerden birine dalar, içip içip sarhoş olduktan sonra da meyhanenin altını üstüne getirir, öyle giderlerdi.
Varenklerin kumandanından ölesiye çekinen meyhane sahipleri böyle zamanlarda katiyen ağızlarını açıp tek kelime etmezlerdi.
Mesih Sokağı içindeki meyhanelerin en gösterişlisi Pavlos'unki idi. Bu riyakâr adamın önce Yahudi olduğu ve sonradan din değiştirip Hıristiyanlığa girdiği söylenirdi. Şeytana külahı ters giydirecek kadar kurnazdı ya, zaman zaman o da meyhanesinin kabadayılar tarafından altüst edilmesini önleyemezdi. Gerçi müşterileri oldukça seçkin kişilerdi. Arada bir yine bitirimler düşüyor, ya haraç alma bahanesiyle veya keyifleri öyle istediğinden arbede çıkarıyorlardı.
Bu adam için söylenenler o kadar çok ve birbirini tutmaz şeylerdi ki, aslının Yahudi oluşunda bile ittifak yoktu. Bazıları, bir zamanlar Sultan Bayazıt ordusunda bile bulunduğunu, hayli yükseldiğini ve fakat Ankara Savaşında maiyetiyle birlikte Timur tarafına geçerek kumanda ettiği kolu bozduğunu, böylece Bayazıt'm Timur'a yenilmesinde rol oynadığını iddia ederlerdi. Söylenenlere inanmak gerekirse bir müddet Timur'a da hizmet etmiş, sonra bir punduna getirip sıvışmış, soluğu Bizans'ta almıştı. Tabiî bütün bunları doğrulayan yoktu. Kendisine nereli olduğu sorulsa: «Ben dünyalıyım azizim, nazarımda bütün insanlar birdir,» diyerek sırıtırdı.
Hayli şişman, fakat çevikti. Kırmızı bir yüzü vardı. Gözleri kan çanağı içine konmuş iki misketten farksızdı. Vaktiyle çok içki içtiği için böyle kırmızı gözlü olduğunu söylerdi.
Meyhanesinin kapısı önündeki iki direğin üstünde iki kâğıt fener her gece yanardı. Kendi icadı olan bu fenerle sık sık övünür, mucit olduğunu iddia ederdi.
Diğer meyhanelerde böyle bir alâmet yoktu. Onun için müşteri kolaylıkla Pavlos'un meyhanesini bulurdu. Üstünde temiz bez örtüler bulunan masa-larıyla en lüks meyhane unvanını Pavlos'un meyha-

nesi taşıyordu. Geçen sene karşı meyhane sahibi böyle bir şey yapmış, rekabet sevdasına kapılmıştı ama, Pavlos bitirimlerini üstüne salarak canına okutmuştu.
Bu gece yine hava sıcaktı. Ay gökten gülümsü-yordu. Yıldızlar sanki Ayasofya'nın kubbelerine değecek kadar alçalmıştı.
Etraf oldukça tenha idi. Bizans halkı geceleri sokağa çıkma âdetinde pek değildi. Her yer çapulcu doluydu. Bir Bizans altını için gözünü kırpmadan adam öldürenler bulunduğu gibi, bazen bu işi İmparatorun adamları bile yapıyordu.
Meşe Caddesinden Tan Meydanirîa çıkan zayıf, uzun boylu genç adamın yüzünde ay ışığı oynaşıyordu. Fütursuzdu. Kimseden çekinmediği etrafına bakmamasından belli idi. Halbuki yarım saattir iki kişinin peşinde olduğunu biliyordu. Biliyordu ama, hiç istifini bozmamıştı. Ne adımlarını hızlandırmış, ne de korkusunu gösterecek başka bir hareket yapmıştı. Sakin sakin

yürüyor, arada bir ay ışığında parlayan ve sapının altından olduğu ilk bakışta anlaşılan uzun kılıcıyla oynuyordu.
Mesih Sokağının başına kadar hiçbir şey olmadı. Birazdan meyhanelerin bol olduğu yere ulaşacak, sarhoşların arasına karışacaktı. Acele etmiyordu. Arkasından gelen iki kişinin adımlarını önce hızlandırdıklarını, sonra koşmaya başladıklarını hissetti. Ayak sesleri çok yaklaştığı zaman durdu. Ağır ağır geri döndü. Takip ettikleri adamın bu hareketine uyan iki serseri de durdu. Yüzlerini görmek kabil olsaydı nasıl şaşırdıkları belli olacaktı. Hiç biri ko-_nuşmuyor, sadece bakışıyorlardı. Sanki birbirlerinin kuvvetini ölçmek istiyorlardı.

Neden sonra uzun boylu, uzun kılıçlı genç sordu: — Ne istiyorsunuz?..
Sesi tok ve kuru idi. Genizden geliyor intibaını veriyordu. İki adam titrediklerini hissettiler. Korkularına bir mâna veremediler. Bizans'ın sayılı kabadayılarından Binka ile Tenos'u kim tanımazdı? Şimdi korktuklarını görseler kimbilir nasıl alay ederlerdi. İkisi de bir kuruş için babalarını bile darağa-cma çekebilecek karaktere sahiptiler. Kıydıkları canın hesabı yoktu. Cesetleri üst üste yığsalar ihtimal Ayasofya'nın kubbelerine ulaşırdı. Genç adam herhalde kendilerini tanımıyordu.
Öndeki konuşmak için genzini temizledi. Bir iki öksürdü. Sesinin titrememesine dikkat ederek:
— Adım Tenos, dedi. Bu da arkadaşım Binka... Uuymuşluğun var herhalde...
Genç adam cevap vermedi. Canının sıkıldığını göstermek için sadece omuzlarını silkti.
Bu sokakta binalar birbirlerine hayli yakın olduğu için sokak oldukça karanlıktı ve genç adamın bu hareketini iki bitirimin görmesi mümkün değildi. Tenos cevap alamayınca şaşırmıştı. Zannediyordu ki karşısındaki genç adam, Tenos ismini duyar duymaz yerlere kapanacak, kemerinde ne var ne yok hemen verecek, canının bağışlanması için yalvarmaya başlayacaktı. O takdirde canını bağışlamayı düşünüyordu.
Umduğunu bulamayınca kızdı. Hiç* konuşmadığını görünce küplere bindi. Korkusu bir anda dağıldı. Ayağını hırsla kaldırım taşlarına vurdu:
— Adım Tenos dedim, sağır mısın?.. Delikanlının sesi bu sefer daha da kuru çıktı;
— Adından bana ne? Ne istediğini sordum.

Bu sefer Binka cevap verdi:
— Kemerini istiyoruz.
Bir sessizlik oldu. Binka sesini yükseltti:
— Kemerini istiyoruz dedim.
Genizden gelen tok ses yeniden duyuldu:
— Kemerim işinize yaramaz.
— Ona biz karar veririz. Ya malını ya canını!..
Delikanlı kılıcının kabzasını sıktı:
— Malım yok, yalnız şu kılıç var. Onu da canımı korumak için taşıyorum.
— Ver onu bize, canını bağışlayalım.
— Olur. Eğer her gittiğim yere kılıcım gibi peşimden gelecek ve her saldırıya uğradığımda beni koruyacaksanız, düşünürüm.
Tenos bu sözlere oldukça içerledi:
— Öyleyse canını alacağız, diye bağırdı,
Delikanlının sesi artık sakin değildi. Duyanlara korku salacak gürlükte bağırdı:
— Sen mi verdin ki bu canı ahmak!..

Önce Binka kılıcını çekti ve atıldı. Tenos bir anlık tereddütten sonra arkadaşını takip etti. Delikanlı hızla geriledi. Pavlos'un meyhanesinin önüne kadar gitti. Burası oldukça aydınlıktı. Dövüş için iyi bir yerdi. Sırtını ahşap bir binaya verdi. Al tın saplı kılıcını çekerek ileriye doğru uzattı:

— Bu güzel gecede ölmenizi istemezdim, dedi. Gelin vazgeçin bu işten.

İki çapulcu besbeter kudurdu. Gelişigüzel atıldılar. Kılıçlar tokuştu. Meyhanelerden birkaçından gürültüler duyuldu. Meraklılar kavgacıların etrafı nı aldılar. Ezelî kumarbazlıkları tutan Bizans serkeşleri hemen bahse tutuşmaya başladı:

— Hey Kiryos, ben delikanlının üstüne oynuyorum. Beş altın, var mısın?..

— İyi kılıç kullanıyor ya, karşısındakilerin kim olduğunu biliyor musun?..

— Bilsem ne olacak, bilmesem ne olacak, haklayacağından eminim.

— Yanılıyorsun.

— Var mısın beş altına?..

— Tabiî varım.

— Sökül altınları.

— Tamam.

— Dimitri'ye verelim, saklasın, hilebazın tekidir ama geçen seferki gibi cebe indirip savuşmayı göze alamaz. Bacaklarını kırmıştım o gün.

— Verelim.

— Oldu. Hey Dimitri!.. Gel şu altınları al. Bacak^ larım nasıl kırdığımı da hatırla ve bizi kazıklamaya, kalkma. Şimdi azizim Kiryos sana delikanlının karşısındakilerin kim olduğunu söyleyebilirim. Tenos ve Binka.

— Tenos ve Binka mı? Vay canına!.. Tanıyamamıştım. Ama dur bakalım. Galiba Tenos gitti, Binka tek kaldı.

Öbürü hızla başını kavgacılardan tarafa çevirdi. Ağzı bir karış açık kaldı. Tenos yerde yatıyor, kıvranıyordu.

— Hay Allahım!.. Diye bağırdı. Göz açıp kapayana kadar birini haklayıverdi. Ama bu nasıl olur? Yani...

Beriki bir kahkahadan sonra cevap verdi:

— Öbürü de gitti gider dostum... Altınlarınla birlikte!..

Dişlerini gıcırdattı:

— Görürüz.

— Hah! Az daha delikanlıyı biçiyordu, vay namussuz...

Gerçekten altın saplı kılıcın sahibi az kalsın göbeği deldiriyordu. Bir gaflet ettiğini aşılamıştı. Karşısındakini küçümsemek doğru değildi. İyi kılıç kullanıyordu.

Dişlerini sıktı. Bir adım daha öne çıktı:

— Kolla!.. Diye bağırdı. Altın saplı kılıcını hızla indirdi.

Kabadayı süratle yana sıçrayarak hamleyi savuşturmayı becerdi.

— Sıra bende... Diye böğürerek atıldı. Kılıcım süratle salladı. Delikanlı kolunu kaldırdı. Kılıca karşı kılıç çıkardı. İki çelik kıvılcımlar saçarak çarpıştı. Delikanlı iyi bildiği bir numarayı tam tatbik edecek fırsat olduğunu düşündü. Kılıcını daire şeklinde çevirmeye başladı. Karşısındaki muvazenesini kaybetti. Hayatında görmediği, bilmediği bu kılıç oyunu karşısında afalladı. Gerilemek istedi, fakat beceremedi. Artık kılıcına hâkim olamadı, elinden fırladı, döne döne yere çarptı.

Delikanlı kendi kılıcını çarçabuk kınına soktu.
Başını bile çevirmeden:
-j- Defol, diye bağırdı. Gözüm görmesin, Binka ardına bakmadan sür'atle dövüş yerini terkettî.
Bahsi kazanan Bizanslının ağzı kulaklarına varıyordu. Elini Dimitri'ye uzattı:
— Ver bakalım paralan Dimitri. Hah şöyle, hay di meyhaneye, içkiler benden. Ama dur, önce şu delikanlıyı tebrik edeyim. Tıpkı Osmanlılar gibi kıkç kullanıyor.

Rumlardan biri bu sözü duyunca kahkahalar arasında:
— Osmanlıların forsunu Timur alaşağı etti dostum, dedi. Artık Osmanoğlu bir efsanedir.
Bahsi kazanan şöyle cevap verdi:
— İşit de inanma, arslan kafese girmekle arslan-lıktan çıkmaz. Bakma şimdi dağıldıklarına, yakında toparlanıp canımıza okumazlarsa...
— Kuruntu yapıyorsun.
— Bahse girer misin?..
— Elbette.
— On altın, uçlan Dimitri'ye...
— Peşin mi?..

— Ne sandın. Türkler pek yakın zamanda toparlanıp eski kudretlerine ulaşmazlarsa bana yuf olsun ve de on altınım helâl olsun.
Öbürü üstelemedi. Peşin peşin kazanacağını da bilse on altın koyamazdı bahse. Kaybetme ihtimali de vardı üstelik. Türklerin işi belli olmuyordu ki. Vakıa Bayazıt esarette ölmüştü ve oğulları taht kavgalarıyla yıpranıyorlardı ama adam sen de!.. Türk'tüler ne de olsa... Kumarbazın dediği gibi, arsltm kafese girmekle arslanlığmı yitirmezdi.
Omuzlarını silkerek meyhaneye yürüdü. Bahsi kazanan Bizanslı delikanlının yanma varmıştı. Keyfinden gülüyordu:
— Bravo doğrusu, dedi. Tebrik ederim dostum, harikulade güzel kılıç kullanıyorsunuz. Önünüzde-kiler Bizans'ın en meşhur iki çapulcusu kabadayıs-idi. Biri galiba göçtü dünyadan. Öbürü de artık dikiş tuttusamaz, rezil oldu.
Kırk yıllık dost gibi koluna girdi:
— Gel meyhaneye, şerefe içelim.
Delikanlı uykudan uyanır gibi silkindi. Koluna girmiş olan adama anlamaz gözlerle baktı. Bir^manâ veremedi. Bizanslıların bu yılışık hareketlerinden bıkmış, usanmıştı:
— Ne istiyorsun?..
Kumarbaz titrediğini hissetti. Bu ses nasıl sesti? İnsanın iliklerini donduruyordu.
— Şey... Davetlim olmaz mısınız Kiryos?.. (Bay).
— Niçin?.. Gülmeye çalıştı:
— Niçin mi? Bana beş altın kazandırdınız. Sizin üstünüze oynadım. Kaybetmeyeceğimden emindim. Öyle güzel başlamıştınız ki dövüşe, Türkler gibi...
Delikanlının kartal burnu açılıp kapandı. Kara gözlerinde şimşekler çaktı:
— Pekâlâ, dedi. Gidelim bakalım. Kumarbaz durmadan konuşuyordu:
— Adım Petro. Biliyorum Rum ismi değil ama, ne yaparsın ki baba yadigârı. Benim babam bir parça kafadan kontakmış. İlle de oğluma kimsede olmayan bir isim vereceğim diye

tutturmuş. Ne demişler -se kâr etmemiş. Kalmış bu isim üstümde. Adam sen de.. Alıştım gitti. İlk duyanların tuhafına gidiyor Olsun, duyanlardan bana ne? Ben kendime bakarım.
Delikanlı hiç konuşmuyor, sadece dinliyordu. Aslında aklı başka yerlerde idi. Millerce uzakta dolaşıyordu. Millerce uzaklık., taaa Semerkant, Bursa, Edirne, Konya, Amasya...
— Buyurunuz Kiryos.. Delikanlı başını çevirdi:
— Efendim?..
— İçeri girelim. Pavlos'un meyhanesi dillere destandır. Hoş, bilmemenize imkân yok ya, gevezeliğim-
I

den anlatıyorum işte, methe alışmışım bir kere. Nereye oturmak istersiniz?
Delikanlı cevap vermeden en yakın masaya oturdu. Gözlerini etrafta ilgisizce dolaştırdı. Herkes ona bakıyordu. Fısıldaşmalardan kendinden bahsedildiğini anladı.
İçi alev alev yanan gözleri bir süre etrafı taradı. Tanıdık bir simaya rastlayamadı. Zaten rastlaması da imkân dışıydı. Bizansta kimseyi tanımıyordu. Se-merkant'tan yeni gelmişti daha. Cebinde bir kuruş bile yoktu. Böyleyken soymaya kalkmışlardı. Kılıcını alacaklardı. Babasından kalan tek hatıraydı...
İnce dudakları gerildi. Eli gayri ihtiyari altın kabzaya gitti. Petro korkuyla baktı. Acaba niyeti ne idi delikanlının? Başını uçurmaya mı karar vermişti. Dı-şarda yaraladığı adam daha can çekişiyordu.
— Kiryos canınız mı sıkılıyor?..
Kartal burunlu delikanlıya bu soruyu ne güçlüklerle, kaç defa yutkunduktan sonra sorduğunu bir kendisi biliyordu. Dili damağına yapışmıştı. Delikanlının elini çektiğini görünce derin bir nefes aldı. Masalara şarap taşıyan onbeş yaşlarında bir oğlana seslendi :
— Hey küçük Niko, getir bakalım iki desti do-, lusu şarap. En nefisinden. Sonra herkese birer kupa ver, ben ısmarlıyorum.
Bir alkış tufanı koptu:
— Yaşasın cömert dostumuz, diye bağrışanlar oldu. Delikanlı başını Petro'nun kulağına yaklaştırdı. Ancak onun duyabileceği kadar hafif bir sesle fısıldadı:
— Ben süt istiyorum.
Petro afalladı, yanlış duyduğunu zannetti:

— Anlayamadım?..
— Anlaman için gırtlağını sıkmamı mı bekliyor sun? Süt istiyorum dedim.
— Baa... başüstüne.
Şaşkınlıktan gözleri yuvalarından uğramıştı. O haliyle tekrar çocuğa seslendi:
— Niko bir desti de süt getir buraya. Kahkahalar birden kesildi, alkışlar, bağrışmalar
durdu. Herkes birbirine baktı. Yanlış duyup duymadıklarını anlamak için fısıldattılar. Sonra müstehzi bakışlarını delikanlıya çevirdiler.
Bizans'ta bir yiğidin şarap içmemesi kadar ayıp sayılan başka bir şey yoktu. Ahlâksızlığın her türlüsünün ahlâk yerine geçtiği toplumda şarap içmemek belki de tek ayıp sayılırdı. Asıl büyük ayıplaım yok oluşundan sonra, Bizanslılar ille de bir ayıp mef humu bulmanın endişesiyle buna sarılmışlardı.
Ne olursa olsun iki kişiyi gözlerinin önünde tepeleyen bir silâhşoru alaya alma ihtiyacını duyuyor lardı, ama teşebbüsten korkuyorlardı. Altın saplı kılıcın nasıl işlediğini görenler, sarhoşluktan ayılıp gör meye fırsat bulamayanlara anlatmışlardı. Bir müddet ses çıkarmadan seyrettiler. Masaya koca bir desti sütün geldiğini gördüler. Kartal burunlu, çelik bakışlı, uzun

boylu delikanlının iki eliyle destiyi kavrayıp basma diktiği ana kadar sabrettiler. Önce köşeden bir ses geldi:
— Mööö...
Adam kendini tutamamış, herhalde fazla sarhoşluğundan olacak inek gibi böğürmüştü.
Bu ses, herkesin korkusundan tutmak zorunda kaldığı kahkahaların boşalmasına sebep oldu.

Delikanlı yavaş yavaş destiyi dudaklarından ayırdı. Ne olacağını tahmin ettiği için, korkuyla kendisine bakan Petro'ya hiçbir şey olmamış gibi sordu:
— Sor bakalım, kim o inek?..
Petro sarardı. Kendisine inek denen adam sarhoş da olsa İmparator muhafızı Varenklerin kumandanı Kiryos Mihaliç'ti. Yanında da altı adamı bulunuyordu. Ona böyle bir sual yöneltmek, başta kendisi olmak üzere en azından on kellenin omuzlardan yuvarlanması demekti. Adamın hiç şakası yoktu. Geçen gün tesadüfen ayağına bastı diye bir sarhoşu temizlemişti. Üstelik İmparator onu koruyordu. Öldür-sen belâ, ölsen... Velhasıl baş belâsının ta kendisi idi.
— Sor dedim, kim o böğüren inek?.
Varenklerin kumandanı, hayli yüksek perdeden söylenmiş bu sözleri duydu. Ayağa kalktı. Yalpal&ya yalpalaya delikanlının masasına yaklaştı. Bir müddet durdu. Kanlı gözlerle iki adamı da süzdü. Sonra iki elini masaya dayadı. Leş gibi kokan nefesi kartal burunlu delikanlıyı yalayarak geçti. Yüzünü eksilmesine sebep oldu:
— Kime inek dedin delikanlı?..
Genç adam hiç istifini bozmamıştı. Oturma tarzını aynen muhafaza ediyordu. Dudaklarında tuhaf bir gülümseme dolaştı:
— Şehrinize daha bu sabah geldim, dedi. İkidir canıma kastediyorsunuz.
Sarhoş kumandan dudaklarını yaydı. Gevrek bir kahkaha etti:
— Bazı canlar vardır, taşımaya değmez.
— Sizin gibi düşünen iki serseriden biri dışarda yatıyor. Hâlâ kaldınlmamışsa izahat alabilirsiniz.
Kumandanın yumruğu masaya hızla indi. Des-

tilerden biri sekerek devrildi. Petro'nun üstüne döküldü. Güzelim sırmalı elbiseleri berbat oldu. Varenkler yerlerinden kalkarak masanın etrafını aldılar. Kumandan bunu gördükten sonra sesini daha beter yükseltti:
— Bana hem inek dedin, hem serseri. Dolayısıyla İmparator hazretlerine hakaret etmiş sayılırsın. Seni Anemas Zindanına kapamak üzere tevkif ediyorum. Pis canını almakla elimi kana bulamayacağım.
Petro'yu yakasından tutup ayağa kaldırdı:
— Toz ol buradan aptal! Bir daha arkadaş seçerken dikkat et, yoksa başın benimle belâya girebilir.
Petro saygıyla eğildi. Tek kelime etmeden kapıya yürüdü.
Kumandan Mihaliç gözleriyle Petro'yu takip etti. Çıktığını gördükten sonra adamlarına döndü, delikanlıyı işaret etti:
— Şu adamı yakalayınız.
Varenkler daha harekete geçmeye fırsat bulamadan kartal burunlu adamın hızla ayağa fırladığı görüldü. Eli kılıcında, duvara kadar geriledi.

Varenkler mukavemetle karşılaşacaklarını beklemediklerinden bir parça şaşırmış, duralamışlardı. Saldırıp saldırmamakta mütereddittiler. Gerçi kalabalıklardı ama, birinden biri ölebilirdi. Herkes, «bu biri ben olabilirim.» diye düşünüyor, onun için işi ağırdan alıyordu. Kumandan çılgına dönmüş, bas bas bağırıyordu:
— Bırak o kılıcı., bırak dedim!..
Delikanlı sadece gülümsedi. Başını iki yana salladı. Cevap vermedi.
— Yakalayın serseriyi... Kartal burunlu genç adam dişlerini gıcırdattı.

Bacaklarını yay gibi gerdi. Müdafaaya hazırlandı.
Herkes delikanlının yakalanacağına muhakkak gözüyle bakıyor, dışardaki dövüşünü görenler ona acıyorlardı.
— Bu yiğide kıyılır mı? Diye söylenenler bile vardı.
Fakat kumandan Mihaliç'te merhametin zerresi yoktu. Meyhanedekiler ondan çekindikleri için hislerini açığa vuramıyorlardı. Kavga başladı, başlayacaktı. Altı Varenk müşterek düşmanlarını süzüyor, bir yandan da masaları köşelere çekerek yer açıyorlardı.
Meyhanedekiler köşe, bucağa çekilmiş, meydanı dövüşçülere terketmişlerdi. Kumandan Mihaliç'in sesi yeniden duyuldu:
— Hâlâ bekliyor musunuz, saldırın dedim korkaklar!..
Varenkler nihayet delikanlının üstüne atıldılar. İlk hücumda bir tanesi karnını tutarak geri çekildi. Parmaklarının arasından kesik bağırsaklarının ucu görünüyordu.
Kapı aralığına sinen kumarbaz Petro meyhaneye yeni gelen bir müşteriyi yakaladı:
— Bak, dedi. İçerde altı Varenk bir delikanlıyı kıstırdı. Ben delikanlının üstüne beş altın oynuyorum, var mısın?
Adam içeri bir göz attı. Vakıa Varenklerden birinin saf dışı olduğunu gördü ama, geriye daha beş kişi vardı. Beşinin de sarhoş olduğu belli idi. Yine de delikanlının bu üstün kuvvet karşısında yenileceğine muhakkak nazarıyla bakıyordu.
Elini kuşağına atıp bir kese çıkardı. İçinden beş altını itina ile ayırdı:

— Varım, dedi. Beş altınını alacağım senin.
— İyi ama paraları kime teslim edeceğiz?..
— İçerden birini çağırabiliriz.
— Sakın ha! Kumandan beni kovdu. Burada olduğumu anlarsa derimi yüzer. En iyisi bana itimat et. Kazanırsan on altın iade ederim. Kaybedersen mesele yok.
Adam dövüşenlere bir kere daha baktı. Delikanlıyı kıstırmış görünüyorlardı. Endişesi dağıldı:
— Namuslu olacak kadar aptal olduğunu sanmıyorum, dedi. Bizans'ta bu mefhum çoktan çuvala girdi. Ama altınları aldıktan sonra sıvışmayacağına inanıyorum. Çünkü seni tanıyorum Petro.
— Tamam., tamam, ver...
Adam beş altını Petro'nun açık avucuna koydu:
— İade ederken elini bu kadar istekle uzatama-yacaksm!..
Petro omuzlarını kaldırdı:
— Adam sen de, nasılsa bu gece beş altın kazanmıştım, sana versem ne çıkar.
Kavga kızışmıştı. İki adam kapı aralığından nefes almadan gözlüyordu.
Dakikalar dakikaların peşinden aktı. Varenklerden biri daha safdışı kaldı. Sarhoşlukları delikanh-mn işine yaramıştı. Usta darbelerle karşısındakilere yjldırmayı başarıyor, seri ataklarla saldırılarını boşa çıkarmayı biliyordu. Petro bir kere daha takdir etti:

— Çok usta kılıç kullanıyor, bravo, tıpkı Türkler gibi...
Sonra kendi kendine mırıldandı:
— Daha doğru dürüst tanışmaya bile fırsat bulamamıştık yazık, ömrü vefa ederse bırakmayacağım, işime yarar.

Varenklerin kumandanı Mihaliç'in sesiyle toparlandı :
— Korkaklar, beceriksizler, öldürün çabuk!.. Varenklerden biri canını dişine takarak şu karşılığı verdi:
— Emretmesi kolay, kendin niçin geliniyorsun?
Mihaliç konuşanı bakışlarıyla araştırdı ama, tespit edemedi. Hesaplaşmayı sonraya bıraktı. Var kuvvetini sesine vererek bir daha bağırdı:
— İmparatorumuza hakaret edeni yaşatmayın!..
Delikanlı zaman zaman güç durumda kalmasına rağmen, bütün hücumları savuşturmayı beceriyor-du. Dudaklarından müstehzi tebessümünü eksik etmiyordu. Kartal burnunun geniş delikleri bir boğa-nmki gibi açılıp kapanıyordu. Sarışın yüzüne kan hücum etmişti. Bakışlarındaki çelik pırıltılar rahatlıkla görülüyordu.
Birden kılıcını şimşek süratiyle işletmeye baş ladı. Etrafındaki daire çözüldü. Süratle meyhanenin ortasına çıktı. Kılıcı hızla kandilli şamdana doğru salladı. Tel koptu. Koca şamdan şangırdayarak kırıldı. Her taraf zifirî bir karanlığa gömüldü. Herkes birbirine girdi.
— Tutun, kaçırmayın!.
Çığlıkları arasında Petro önünden bir karaltının şimşek süratiyle geçtiğini gördü. Altınları avucunda sıktı. Delikanlı ölmediğine göre bahsi kazanmıştı. Ya-nındakinin şaşkınlığından yararlanması gerekti. Önünden geçen karaltı Langa'ya doğru vurmuştu Peşine takıldı. Doğrusu merak her tarafını kuşatmıştı. Ölüm pahasına da olsa bu genci tanımak istiyor du.
Delikanlı önde o arkada Langa'yı geçtiler. Met-

ropolit Caddesine saptılar. Caddeyi ortaladıkları sırada Petro'nun koşacak hali kalmamıştı. Üstelik peşlerinde kimsecikler de yoktu.
— Hey!.. Diye seslendi.
Delikanlı durdu. Karanlığı delmek ister gibi baktı. Ama ay bulutların arasında çoktandır mahpus olduğu için Petro bu bakışların farkında olamadı. Delikanlının gözlerini görebilseydi bütün merakını ye-ner, kim olduğunu öğrenmemenin daha hayırlı olacağını düşünüp geriye dönerdi.
— Biraz bekle canım, şeytan kovalamıyor peşinden.
Delikanlı vücudunu kasmış, öylece kımıldamadan duruyordu. Gelenin bir kişi olduğunu görünce endişeye mahal olmadığını anladı. Buna rağmen yine de tedbiri elden bırakmak istemiyordu.
— Kimsin?.. Diye sordu. Petro acele acele cevap verdi:
— Ben... kulun, hizmetkârın kumarbaz Petro. Tuhaf isimli adam.
Sık sık duruyor, göğsünü bastırıyordu. Nihayet delikanlıya ulaştı. Nefes nefese:
— Bu kalp bir gün bana ihanet edecek ya, galiba yakında. Bir parça koşunca teklemeye başlıyor.
Delikanlı yüzünü ekşitti. Yürümeye başladı. Henüz duyulur bir sesle :
— Kalbinden bana ne?.. Dedi.
— Sana ne olur mu? Eğer kalbim bir aksilik yapar da dinlenmeye karar verirse, sen bu yaban elde dostsuz kalırsın.
Delikanlı acı acı güldü:
— Dost mu dedin?..

— Evet. dost dedim.

— Sen benim dostum sun öyle mi?
— Niçin olmasın?.. Ben dost olacağım adamı öyle ince eleyip sık dokumayı sevmem. İsmini bilmem yeter de artar bile.
Birden cesaretlenerek delikanlıyı kolundan tuttu:
— Sahi adın ne senin? Kimsin?..
Delikanlı durdu. Petro'ya br bakış fırlattı. Sanki itimat etmenin caiz olup olmadığını ölçmek istiyordu. Kolunu çekti. Adamı meraktan kurtarmak için ilk aklına gelen Rum ismini söyledi:
— Adım Todoris. Larsen Todoris... Ve bir lâkap uydurdu kendine:
— Dostlarım bana Çakırgöz derler. Sana da izin verdim, öyle diyebilirsin.
Petro'nun ağzı bir karış açık kalmıştı •.
— Larsen Todoris... Çakırgöz... Elini başına vurdu:
I — Vay canına!..
— Niçin şaşırdm?..
— Ben bu lâkabı çok duydum, demek sen O'sun ha!..
— Ne sandıydm?..
Ve birden hatırladı. Çakjrgöz meşhur bir Venedikli korsanın lâkabı idi. Akdeniz'i titretiyordu. Kalyonlar basıyor, hazineler yağma ediyor, devletlere meydan okuyordu. Bozuntuya vermedi:
— Yalnız Venedikli korsanla hiç bir akrabalığım yok bilesin, diye tashih etti hatasını. Sadece bir isim benzerliği.
Petro derin bir nefes aldı:
— Ödümü çatlattın, iyi ki o değilsin, bana denizci değil, karacı lâzım.

Hâlâ avucunda tuttuğu altınları şakırdattı:
— Senin yüzünden bu gece tam on altın kazandım. Şans getirdin bana.
— Kumardan başka şey düşünmez misin?.. Petro kısık bir kahkaha attı:
— Düşünürüm ki, hem de nasıl!.. Meselâ kumandan Mihaliç seni ¦ bir eline geçirirse, parçalayacağını düşünürüm, madem ki arkadaş olduk, sana bir iyilik yapmayı da düşünürüm -.
Ciddileşti •.
— Sahi nereden geldiğini söylemedin. Delikanlı sert bir cevap verdi:
— Çok soruyorsun...
Petro ürperdi, tüyleri dimdik oldu, bu ses nedense şok tesiri yapıyordu üstünde.
— înan kötü bir niyetim yok delikanlı, sadece sana iyilik yapmak isterim, barınacak yerin var mı?..
— Yok... *
— Bizans'ta barınacak yeri olmamaktan kötü bir şey düşünmüyorum. İnsan sabahlara kadar sokaklarda dolaşır da, kimseye misafir gidemez. Çok hanlar var ama, senin gibilere göre değil.
— Ya kime göre?..
— Çapulculara göre. Kıyafetin ve sesin bir asil olduğunu söylüyor. İstersen gizle, benim için hava boş...
Delikanlı çakılmış gibi durdu.
— Bir asil mi dedin?..
— Yani yüksek bir soydan diyorum, asil demek d demek...
— Nereden belli?..
— Herkese üstten bakmandan. Rica ederken bile

âdeta emir veriyorsun. En küçük bir harekete tahammülün yok. Yürüyüşün, oturup kalkman bir saray terbiyesi aldığını gösteriyor. Belki de tebdil gezen bir prenssin kim bilir?..
— Dilin çok işliyor senin.
Petro elinde değilmiş gibi çaresiz bir tavırla boyun kırdı.
— Allah yapısı ne edersin? Satsan satılmaz, bı-raksan bırakılmaz., dil bu...
— Uzun dili keserler, farkında mısın?..
— Kızma yiğidim. Gerçekten sana yardımım dokunur. Bana güvenebilirsin. Misafirime ihaneti düşünmeyecek kadar asil kan taşırım. Gerçi bir parça şarapla karışıktır kanım ama, yine de asaleti çoğunluktadır. Beni böyle görme. Vaktiyle Bizans'ta atımın önünde at süren süvari yoktu... Arabamı kimse geçemezdi. Şimdi bakma...
Delikanlı kendi kendine mırıldandı:
— Geçmişle övünülse, bu benim hakkım olur.
— Bir şey mi dedin Çakırgöz?..
— Yok, bir şey demedim.
Bir müddet konuşmadan gittiler. Sonra delikanlı sordu: * — Niçin peşimden geldin?..
— Kim bilir?.. Belki davranışlarından hoşlandığım için, belki de sırf sana yaranmak için. Hislerimin mânasını ben de bilmiyorum. Yalnız senden ayrılmamam gerektiğini söylüyorlar.
— Kim söylüyor?..
— Tabiî ki hislerim. Ey Petro, sen bu adamı bırakma, bildiğin adamlardan değil o, eteğine yapış, selâmeti bulursun diyorlar.
Delikanlı ilk defa bir kahkaha attı.

— Amma da uyduruyorsun ha!..
— Öyle deme Çakırgöz. Hislerim beni yanıltmaz. Ankara Savaşında Timur'un galip geleceğini yine hislerime dayanarak söylediğimde herkes benimle alay etmişti. Ama dediğim çıktı. Yenilen Bayazıt oldu.
¦ Çakırgöz boğuk bir ses çıkardı. Petro yaklaştı:
— Ne dedin?.
— Sesini kes Petro, bu saçmalarını başka bir gün belki dinleyebilirim ama, şimdi vaktim yok.
— Peki peki, sen kızma. Zaten eve geldik.
— Kimin evine?..
— Hizmetkârınızın, yani benim... Misafirim olursun herhalde.
— Hava hoş, nasılsa gidecek başka yerim yok, gece vakti han aramaktansa...
Başka bir şey konuşmadan iki katlı bir evin önünde durdular. Petro öne geçti. îçeri girdiler.
Güzel döşenmişti. Ev sahibinin hayli zengin ol duğu ilk bakışta anlaşılıyordu.
Fakat delikanlı etrafına dikkat eder görünmedi hiç. Girer girmez bir sedirin üstüne bağdaş kurdu, bakışlarını çizmelerine dikti, öylece kaldı.
— Karnın aç mı?..
— Ha?..
— Karnın aç mı dedim.
Delikanlı cevap verecek yerde bir sualle mukabele etti:
— Yalnız mı yaşıyorsun?.. Adamın gözleri birden bulutlandı.
— Geçen yıla kadar iyi bir karım vardı...
İç çekti, delikanlının karşısındaki sedire oturdu

Ayaklarını büktü, altına aldı. Üşüyormuş gibi büzüldü.
— Başın sağ olsun.

— Ölmedi ki...
— Ölmedi mi?..
— Hayır ölmedi... Keşke ölse...
— Ya?..
Bakışlarını bir noktaya dikti.
— Kaçırdılar...
Sonra o noktadan ayırıp delikanlıya mıhladı...
— Tuhaf gelir sana, ama'Bizans burası... Çok olur böyle şeyler. Bir gün İmparator görüverir karını geçit resmi esnasında... İki saat sonra Cadı Pin-tos'un kapma dayandığını görürsün. İmparator için karını ister. Kovarsın. Aradan yarım saat geçmeden Varenkler dolar eve. Karını zorla alıp bağırta bağırla götürürler. Direnirsen tevkif edilirsin. Yıllarca zindanda çürürsün. Belki asılırsın. Halbuki razı olmuş görünürsen intikam alma ümidin var. Aradan iki yıl geçer. Teselliyi şarap testisinde ararsın. Adın ayyaşa çıkar. Kumara heveslenirsin sıkıntıdan, bu sefer de adın kumarbaza çıkar. Kim bilir içindekileri?.. Yıkılmışlığın kimin umurunda?..
Başını iki yana salladı:
— O cadı karı, o Pintos... Ellerimle paraladığım günü görecek miyim acaba?..
Parmaklan kasıldı. Boğazına gidip kenetlendi. Alabildiğine sıktı. Yüzü morardı. Delikanlı yerinden fırlayarak kollarını tuttu.
— Deli misin, ne yapıyorsun?.. Petro acı acı güldü.
— Kendini öldürmek istersin dördüncü defa mani olurlar. Bu ellerimin kuvveti dururken, Cadı Pin-

tos'u yakalamalıyım. Bütün kuvvetim tükenmeden.. İhtiyarlamadan bulmalıyım onu.
— Kim bu Cadı Pintos denen mahlûk?..
— Kadını kadınlığından utandıran arsız bir ka din. Gençliğinde İmparator Manuel'in odalığı imiş. Sonra da ona kadın temin ederek gözde kalmaya bakmış. Başarmış da.
Delikanlının havsalası bunca haksızlığı, bunca alçaklığı almıyordu.
— Vay canına!.. Diye söylendi.
— Haklısın, hayret ettiğin için. Sana bütün bunlar çok anormal geliyor. Hele bir tanıyın birkaç ay kalın hele Bizans'ta, sadece birkaç $y...
— Peki bunca kadını, kızı imparator ne yapıyor?..
Boynunu büktü adam:
— Bilir miyim ne yaptığını? Gidenin geri gelmediği bilinir sadece. Öldürülür mü, ne yapılır? Kimse bilmez.
Birden kendini topladı.
— Bütün bunları niçin anlatıyorum bilmem, dedi. Sarhoş da değilim üstelik. Galiba boşalma ihtiyacında idim.
— Dört defa kendini öldürmek istediğin doğru mu?..
İki defa başını öne doğru salladı.
— Başka ne yapabilirdim?.. Müthiş bir kin, sonsuz bir nefretle dolu olduğunu düşün. Ve hiçbir şey yapamadığını... Sen olsan kendini öldürmek istemez misin?.
Delikanlı omuzlarını kaldırdı alışık olduğu şekilde.
— Bilmem, dedi. .Şimdiye kadar ne istedimse el-
I

i

de ettim. Elde edememe halinde ne hissedeceğimi bilmem mümkün değil.
Adamın ağzı bir karış açıldı.
— Her istediğini hep elde ettin ha, müthiş!.. Delikanlı cevap vermedi.
Bir zaman suskun durdular. Ayrı ayrı şeyler düşündüler, sonra ev sahibi ayağa kalktı.
— Kusura bakma. Yorgunluğunu bile unuttum, kendi dertlerimle zamanını aldım. Herhalde yatmak istersin. Senin için hayli hareketli bir gece oldu. Bu yur, odanı göstereyim.
Birlikte çıktılar. Delikanlıyı odada bıraktı. Kendisi tekrar eski yerine döndü. Sedire uzandı. Gözlerini tavana dikerek öylece kaldı.
Delikanlı odasında bir aşağı bir yukarı tam dört defa yürüdü. Kılıcını belinden çıkardı. Sapını öptü. Uzun uzun baktı. Altın sapma kazınmış ince yazıyı yüksek sesle okudu.
Cihan Padişahı Yıldırım Bayazıt Han'dan oğlu Mustafa Bey'e...
Gülümsedi acı acı...
— İmparator Manuel burnunun dibinde olduğumu bir bilse zevkinden göbek atardı, diye mırıldandı.
Kılıcını yastığın altına soktu. Elbiseleriyle birlikte yatağa uzandı.
Uykusu yoktu. Hayali mütemadiyen gerilere kayıyordu. Kafasından söküp atmak istediği günler beyaz badanalı duvarın üstünde geçit resmi yapmaya başlamıştı. Önce kır atın üstünde azametli bir zırhlı belirdi.. Genç adamın dudakları kımıldadı.
— Baba!..
Bir meydan., atlar kişniyor, kılıçlar tokuşuyor. Kır atlı süvari bütün azametiyle bir tepeciğin üstünde

emirler yağdırıyor. Elinde kılıç, yanında ak sakall* vezirleri...
Tekrar mırıldanıyor:
— Ankara Meydan Muharebesi.

2. BÖLÜM
ANKARA SAVAŞI
Sultan Murad oğlu Bayazıt, Kosova Meydan Mu barebesi kazanıldıktan sonra babasının kalleşçe, bir Sırplı tarafından şehit edilmesi üzerine hemen orada, savaş alanında cülus etmişti (1389). Ama bir sü-re Rumeli işleriyle meşgul olduğu için cülus merasimi gecikmiş, ancak bir yıl sonra İmparatorluğun Pa yitahtı Edirne'de resmî merasim yapılabilmişti (1390).
Bir müddet zaferden zafere koştu. Bizans'ı bir sancak beyliği gibi kullandı. Dilediğini azlettirdi. Birçok beyliklerden haraç aldı. Sırbistan'ı Osmanlı tabiiyetine soktu. Bulgaristan, Bosna, Saruhan, Aydın, Germiyan ve Menteşe Beyliklerine son verdi. Alaşehir Yıldırım'ın önünde dize geldi. Hamid Beyliği, Teke Beyliği son buldu. Almanya'ya kadar dayanan akın hareketlerine girişti. Macaristan içlerinde bü-yük zaferler kazandı. En büyük ve muazzam zaferini Niğbolu'da elde etti (1396). «Sultanı Rûm» unvanını aldı. Tam dört kere İstanbul'u muhasara etmiş olmasına rağmen her seferinde bir aksilik çıktığı için bir türlü fetih nasip olmadı.
Büyük zaferler kişinin îmanından çok enaniye-tmi büyütürse sonu hüsrana döner. Allah onu bir Timur belasıyla cezalandırır. Bu yüzden koca Osmanlı İmparatorluğu on üç yıl bölük pörçük, bir Sultandan tile yoksun çalkalanır durur

Yıldırım Bayazıt bütün bu fütuhatları yaparken dünyanın en çok toprak işgal etmiş hükümdarı namını alan Timur, başka bir yerde başka bir ideal için kan dökmekle meşguldü. Yıldırım'ın başarılarından haberdar olmuştu. Hiddet ediyordu. Kendisinden büyük veya

kendisi kadar büyük bir hükümdarın daha yeryüzünde yaşamasını hazmedemiyordu. Bahane aramaya başlamıştı. O da kazandığı zaferlerden mağrur, uçurduğu Bey, Paşa, Sultan, İmparator kellelerinden mesrur elinden kaçıp Bayazıt'a sığınan Irak Hükümdarı Sultan Ahmed Celayir ile, Azerbaycan Hükümdar Kara-Koyunlu Kara Yusuf'un Osmanlı İmparatorluğu topraklarının dışına atılmasını veya idam edilmesini isteyen bir mektubu Bayazıt'a gönderdi. Timur mektubunda hâkim bir tavır takınmıştı Bir padişaha değil de, sanki himayesi altındaki bir beye hitap ediyordu (1399).
Mektubu okuduğu zaman Sultan Bayazıt'ın elleri ve dudakları titremeye başlamıştı. Hiddet bütün vücuduna dirhem dirhem yayılmıştı. Kendine hâkim olabilse belki çok iyi olacaktı ama, emir almaya alışık değildi. Kâtibine hiddetle dönmüş:
— Yaz, diye emretmişti: «Ey Timur denilen kudurmuş köpek» diye başlayan mektubu «Üzerime gelmezsen kanların üç talak ile boş olsun, memleketime geldiğin halde ben savaştan kaçınırsam üç talak ile benim hanımlarım boş olsun» diye bitiriyordu.
Biri mefkûreci, azimli idealist., biri eyyamcı, maceraperest., fakat ikisi de aynı derecede cihangir, ikisi de aynı derecede üstün kabiliyetli, ikisi de aynı derecede cesur ve aynı zamanda ikisi de çok mağrur

hükümdarlar arasına böylece ihtilâf kıvılcımı düşmüş oldu. Bu kıvılcım gün geçtikçe büyüyecek, yayılacak, genişleyecek ve koca bir Osmanlı İmparatorlu ğunu yıllar yılı içten ve dıştan alevler içinde cayır cayır yakacak, koca Osmanlı tahtı bu yüzden on üç yıl sahipsiz kalacaktı.
Sultan Bayazıt verdiği ağır cevapla öfkesini ya tıştıramadı. Üstelik Timur'un elçilerini idam etmek tile istedi. Ama devrin en büyük âlimlerinden Bu-hari ile Molla Fenari buna mani olmasını bildiıer. Padişahın hırsına mağlûp olup bütün bütün, işlerin sarpa sarmaşma sebebiyet vermesini önlediler.
Fakat Timur'a bu mektup yetti. Ordusunu yürüttü. Sivas'ı kuşattı. Muhkem kalelerin temellerini lâğımlar kazmak suretiyle çökertti. Şehri aldı. Dört bin askeri canlı canlı toprağa gömdü.
Bayazıt iki kara haberi aynı anda aldı. Hem Sivas düşmüş, hem de oğlu Ertuğrul ölmüştü. Bitkin bir halde atma atladığı gibi Bursa'dan dışarı sürdü. Pınar başında, oturup kaval çalan bir çobana rastladı. Bir müddet yanık nağmeleri dinledikten sonra yaklaştı.
— Çal çoban çal, dedi. Ertuğrul gibi oğlun mu öldü? Sivas gibi kalen mi yıkıldı? Çal çalabildiğin kadar.
Peşinden yetişenler Sultanı ilk defa gözleri yaşlı görüp hayretler içinde kaldılar.
— Kendini yorma Sultanım, dediler. Allah göstermesin mübarek vücudunuza bir zarar erişir. Er-tuğrul'un ölümü Allah'ın işidir boyun eğmek gerek. Sivas'ın düşmesi ise Timur'un işidir...
Yıldırım Bayazıt yıldırım gibi çaktı:
— İntikam almak gerek, diye gürledi.

Sabır tavsiye ettiler. Molla Fenari:
— İtidal göster Sultanım, dedi. Atalarımız öfke ile kalkan zararla oturur, demişler. Meseleyi istişare edelim. Doğru bir karara varalım. İntikamın peşinden yola çıkılmaz. Fütuhat Allah rızası için olursa makbuldür.

Yıldırım atının başını şehre çevirdi. Surlara eri-şinceye kadar hiç konuşmadı. Ancak şehir kapısından içeri girmek üzere iken ağzını açtı. Molla Fena-ri'ye döndü:

— Hocam, dedi. Timur'un üstüne gitmekte Allah rızası vardır. Dört bin insanı diri diri toprağa gö-mebilen bir habisin katli caiz değil de nedir?..

Molla Fenari başını salladı. Birlikte şehre girdiler...

Timur'la Yıldırım arasındaki mektuplaşmalar devam edip gidiyordu. İkisi de ağır bir dil kullanıyorlar, birbirlerini tahrik etmek için ne mümkünse yapıyorlardı. Özellikle Timur'un mektuplarındaki hitap şekli yenir yutulur cinsten olmuyordu. Bir sürü kendini övücü cümlelerden sonra, Yıldınm'ı küçümsüyor, emrine girmesini ve isyan etmemesi için de oğlunu rehin göndermesini istiyordu.

Timur Sivas'ı aldıktan sonra daha da yüzsüzleş-rniş ve Yıldınm'ı iyice küçümser olmuştu. Ama yine de mektupları içinde en mutedil olanını göndermişti. Şöyle diyordu:

«Kırk yıldır cihana hâkim olmak için uğraşmaktayız. Nice Sultan ve Padişahlar emrimize girdi. Yaşça babanız yerindeyim. Hürmet gösterip emrime giriniz. Beni yakalamak için Tebriz'e geleceğiniz şek-

lindeki hayallerinize veda ediniz. Size yakın geldim. Sivas'a kondum. Burasını kısa zamanda aldım. Siz ise hâlâ Sinop'u almak için uğraşırsınız. Askerimizin ne miktar olduğunu herhalde öğrenmişsinizdir. Sizin askerin durumu da tarafımızca bilinmektedir. Yurdunuzun harap olmasını istemiyorsanız bir elçi göndererek ağır mektuplarınız için özür beyan ediniz. Küçüğün büyüğe itaati vacip ve lâzımdır. Memleket ve ilim adamlarıyla .konuştuktan sonra mektubumu cevaplandırınız.»

Yıldırım Bayazıt şöyle bir cevapla mukabele etti:

«Mektubunuzu aldım ve Sivas'ta kaldığınızı öğrendim. Bizim Tebriz'e giderek orada savaşmamızı tuhaf karşılıyorsunuz. Kefe - Şirvan yoluyla gelmek istesek Allah'tan gayri buna kim mani olabilir? Kıpçaklar sizden ise Azeriler de bizimledir. Askerimizin miktarına dil uzatarak kendi askerinizin çokluğuyla övünmek niçin? Duymuşsunuzdur belki, ceddim Er-tuğrul Gazi Alaûddin-i SelçuM'yi yenen on binde n çcjcîukT Tatar atlısına altı vûz şüvailsiyTe saldırarak" ^galebe çalmıştı. Oğlu Osman Gazi önceleri iki yüz7 sonraları bin kadar atlı askeriyle zaferden zafere koşmuştu. Bizim fütuhatımız da meydandadır. Dünya malı dünyada kalır. Memleketler batınp, milletler tedirgin ederek cihangir olmak isteseydik doğudan batıya kadar uzanan cihan, avuçlarımızın içinde olurdu. Biz her zaman dinimize düşman olanları yenmeye çalıştık. Kalelerini dize getirdik, beylerine boyun eğdirdik. Savaş kazanmak askerin azlığı ve çokluğuyla olmaz. Allanın takdirine bağlıdır. Sivas'a taarruz ederek îslâm namusunu paymal etmenize ne bu-yurulur? Son mektubunuz kendinizi etrafa karşı temize çıkarmak için yazılmıştır. Kendinizi övmekten

zaman bulup bizi asıl alakadar eden meseleleri ya-zamamışsınız. Övünme gerçi her Sultanda vardır ama, bu kadarı iyi bir şey değildir. Buftca zorbalıktan sonra, alttan alarak nasihat yolunu tutmak samimiyetle bağdaştırılamaz. Şimdiye kadar soyumuzdan kimse düşmana karşı alttan alarak hile yoluna sapmanıştır. Biz güneş gibi dosdoğru yürüyenlerdeniz. Bu yazdıklarımın hepsi iyi düşünenlerin ve devletimi idare edenlerin reyleri iledir. Biz hiçbir vakit kendi kafamızla iş görmeyiz. Her ne vakit meydana atılır ve muharebe etmek isterseniz bizi hep hazır bulacaksınız.»

Timur'un buna cevabı tam bir tahrik numunesi idi. Bir yandan kışkırtmalarına devam ediyor, bir yandan özür dilediği ve bir oğlunu rehin gönderdiği takdirde affına mazhar olacağını ifade ediyordu.

Osmanlılar gibi yüzyıllardan beri «kılıcının ağzı dönmemiş» bir milletin sultanına böyle hitap etmek, harp ilânından başka bir şey değildi. Ancak Timur kurnazlığa sapıyor, savaş çıkarma mesuliyetini Ba-yazıt'a yüklemeye çalışıyordu.
Öte yandan fasılasız, Osmanlı kalelerine saldırmaya da devam ediyordu. Devlet idarecileri arasında savaş yanlısı olmayanlar son saldırılar karşısında fikirlerini değiştirmiş, savaşmaktan gayrı çare kalmadığına inanmışlardı.
HAREKET
Yıldırım Bayazıt, yıldırım sür'atiyle ordusunu hazırladı ve yüz otuz bin kişiyi peşine takarak yola çıktı. Timur'un Sivas'a gelerek oradan Tokat yoluyla
Anadolu'ya doğru sarkmaya başladığını haber aim:

bulunuyordu. Süratle Tokat'a ulaşan Bayazıt orada kimseyi bulamadı. Timur, Padişahın harekete geçtiğini haber almış ve yolunu kuzeyden güneye doğru aksi istikamete değiştirmişti. Sivas'tan hareketinin on ikinci günü Ankara'ya ulaştı. Kale kumandanı Fi-ruz Paşazade Yakup Bey'den kaleniii teslimini istedi Yakup Bey kabul etmeyince de kuşattı.
Ama Yüdınm'ın öncüleri birazdan kale civarında görünmeye başlayınca munasarayı kaldırarak Çubuk Ovasmdaki çayın berisine çekildi.
Timur, Bayazıd'm geleceğinden gerçi haberdar bulunuyordu ama, bu kadar erken beklemiyordu. Umduğundan bir gün evvel Yüdınm'ı ordusuyla kar şısmda bulunca korktu, paniğe kapıldı. Henüz ordusunu gereği gibi hazırlayamamıştı. Osmanlıların bir baskın yapmasından endişeleniyordu.
Moğol Ordusunun dağınık halini Yıldırım Bayazıt bir tepenin üstünden' uzun uzun seyretti. Bir baskınla bu koca aa&uı yığınını dağıtabileceğine iyice aklı yatmakla birlikte, hiç bir zaman teşebbüs etmedi. Hattâ Anadolu Beylerbeyi Timurtaş Paşa'nm •
— Saadetlü Hünkârım, bizi düşmana salmanın tam vaktidir, gün batmadan Timur'un kârını itmam edelim.
Şeklindeki teklifine sert bir cevap verdi:
— Bre Timurtaş!.. Görmez misin ki Timur Han'ın ordusu henüz cenge hazır değildir.
— Gördüğüm içün teklif eylerim Hünkârım, böyle bir fırsatı daha nereden buluruz?.. Emret ordugâhını başına yıkalım. Timur'u kafese koyup huzuruna getirelim, yakıp yıktığı Osmanlı memalikinin cezasını verelim. Dahi ne dururuz?..
Bu sefer Yıldırım gülümsedi:

— Koca Timurtaş, ya bu mertlik midir?.. ¥üz yüze dövüşmek dururken baskın verup kahpelik etmek bize yaraşır mı?.. Şimdiye dek hep göğüs göğüse dövüşmedik mi? Namımız, şöhretimiz böylecene yayılmadı mı? Timur Han'ı er meydanına çağırdık işte davetimize icabet etmiştir, şimdi bize düşen ordusunu basmak değil, yiğitçe yenmektir.
Bu erlik anlayışı savaşın sonuna hattâ hayatının sonuna kadar Yıldırım'ı hükmü altında tuttu. Ve bu his yüzündendir ki, Ankara Savaşında esir düştü. Bu erliği aklına bile getirmeyen düşmanına...
Bu görüşünü değiştirmedi, bütün ısrarlara rağmen baskına yanaşmak istemedi. Bu yüzden kumandanlarının hatırını bile kırdı, niçin böyle davrandığını anlayamadılar, boş bir gurur yüzünden savaşta gereken hileyi göstermemeyi akıllarına sığdıramadı-lar.
O gece iki ordu da kendini hazırladı. Timur, toparlanmaya fırsat bulmuştu. Yıldırım'm saldırmamış oj masına o da bir mâna verememişti. Yıldırım Bayazıt gibi bir tecrübeli kumandan, nasıl olurdu da böyle bir fırsatı nimet saymazdı?..

İki ordu Hicrî 804 yılı Zilhicce ayının dokuzuncu Cuma günü (20 Temmuz 1402) karşı karşıya geldiler. İki hakan yüksekçe yerlere çıkmış birbirlerinin, kuvvetlerini gözetliyor, uygulayacakları askerî taktikleri düşünüyorlardı.
Bayazıt, ordusunu üç grupta toplamıştı. Merkez Yeniçeri Ağası Hasan Ağa'nm kumandası altındaki seçkin Kapıkulu Piyadesinden kurulmuştu. Onun önünde Minnet Bey kumandasında hafif Azep Askeri vardı. Yirmi bin müttefik Sırp askeri Stefan La-zareviç'in emrinde ve merkezin sağında yer almıştı

Yıldınm'm büyük oğlu Şehzade Süleyman Çelebi ile Timurtaş Paşa'nın kumanda ettiği Anadolu askeri lazareviç'in peşinde idi. Önlerinde Mire dağının eteklerine kadar uzanan Osmanlı okçuları bulunuyordu. Böylece ordunun sağ kanadı bu dağa dayanmış oluyordu.
Sol cenah baştan başa Rumeli askerinden mürekkepti.-Bu kolun sonunda Timur tarafına geçmeye hazır, kandırılmış Kara Tatarlar vardı. Firuz Bey, Şehzade Mehmet Bey -ki on üç yaşlarında bulunuyordu- Mihaloğlu Mehmet Bey de bu cenahta yer almış bulunuyorlardı. Bu savaş Şehzade Mehmet Bey'in ilk savaşıydı ve yaşının küçüklüğü yüzünden ihtiyat kuvvetlerine kumanda ile görevlendirilmişti. Ama savaş kızışınca ve ihtiyatlar ileri hatlara sürülünce Mehmet Çelebi seçkin bir Osmanlı kumandanı gibi dövüşecek, görenlere babasının oğlu olduğunu ispat edecekti.
Sultan Bayazıt Han yanında Veziri Çandarlı Ali Paşa ve oğlu Şehzade Mustafa Çelebi olduğu halde merkezde bulunuyordu. Savaşı buradan idare edecekti. Daha arkalarda Şehzade îsa ve Şehzade Musa, geri ihtiyatlarla ağırlıkları korumaya memur idiler.
Bu şekliyle Osmanlı Ordusu sağ cenah, sol cenah, merkez ve iki ihtiyat kuvvetine dayanıyordu. Timur bile bu tertibi takdir etmekten kendini alamadı. Birkaç kere başını önüne salladıktan sonra:
— Harika hazırlanmışlar, diye söylendi.
Kendi ordusunu da iyi hazırlamıştı. Timur Merkezde bulunacak, önünde on bin seçme zırhlı süvari ve otuz iki adet fil yer alacaktı. Bu filler Moğol ordusunda özel olarak savaş için yetiştirilmişti. Moğol Hakanı bunlara çok güveniyordu.

Sağ, sol cenahlara ise oğullan, torunları ile seçkin Moğol beyleri kumanda ediyordu.
Savaş başlayınca ortalık toz dumana bulandı. Şiddetli bir güneş vardı ve bu Osmanlılar için büyük talihsizlikti. Zira susuzdular. Dereyi Timur askeri tuttuğu için su almaları mümkün olmuyordu.
Timur'un sağ kanadı ilk anda Osmanlı ordusunun sol cenahına şiddetle yüklendi. Müthiş bir mukavemetle karşılaştı.
Şiddetli naralar, at kişnemeleri, kılıç şakırtıları, feryatlar birbirine karıştı, toz dumanın içinden sıy-nlıp semaya yükseldi.
Ankara Kalesinden durumu gözetleyen bir avuç muhafız ellerini Allaha açmış, dua etmekten başka bir şey yapamıyorlardı:
— Ya Rabbi!.. Ey yüceler Yücesi, sen muvahhid-ler ordusunu galip kıl. Din-i mübin için fisebilillah gaza edenleri zelil etme.
Fakat dua, fiille takviye edilmeliydi. Fiiliyat durumunda olanlar ise kafile kafile Timur'un tarafına geçip Yıldırım Han'ı yalnız bırakıyorlardı.
Bu da yetmedi. Sol kanat gerisinde bulunan Ka-ra Tatarlar Osmaıh^skerını^arkaaan şiddetli pır ok yağmuruna tuttular. Asker ne yapacağını şaşırdı. Bu ihanetin altından nasıl kalkabileceğini bilemedi. Böy-îe bir anda arkadan oklanmayı hafsalasına sığdıra-madı. Büyük zayiat vererek sağa-sola yayıldı, bozguna düştü.

Şehzade Mehmet ihaneti görünce derhal müdahale etti. Ne bir tereddüt gösterdi, ne şaşırdı. Elindeki ihtiyatı bir emirle ileri sürdü.
— İhanete uğradık gazilerim, ileriii!..
Çığ gibi atıldılar.

— Allah, Allah, Allah!., sesleri, Moğolların:
— Sürün... sürün... sürün... savaş naralarını bir zaman bastırdı, bütün seslerin üstüne hâkimiyet kurdu, yayıldı, genişledi dehşet saçarak büyüdü.
_Ne vazık ki Kara Tatarlar ihtiyjtt kuvvetlerinin karşısına Hikilrlilflr vs TİHlVir f>rHnsnng~*TiTâc;ma.smı
Engellediler.
Bu_daha ilk ihanetti, peşinden yenileri gelecek, Timur casuslarının kandırdığı,
ettiği kumandanlar askerlerini ters yüz ettirip nime-Jini yelîiklej'inr~Ösmanfl T3ttxiusunal^alçakça^ saldıracaklardı, ™
Yıldırım bu ihaneti görünce gözleri yaşardı. Kendisi mertlik güdüp, gafil düşmanın gafletinden istifade etmeyi bile erlikle bağdaştıramazken; dost diye bağrına bastığı bazı kumandanlar ne ihanetlerin içine giriyorlardı.
Ama olan olmuştu. Timur'un merkez kuvvetleri Osmanlıların merkezine doğru saldırıya geçmişti
Şehzade Mustafa Bey bunu görünce derhal Kapıkulu Piyadesinin kumandasını ele aldı. Aslanlar gibi ileri fırladı. Moğolların zırhlı askerleriyle, yalın kılıç, göğüs -. bağır açık Mustafa Bey'in askerleri, bir ölüm - kalım savaşma girdiler. Tekrar:
— Allah... Allah sesleri, Moğolların:
— Sürün... sürün... naralarına karıştı.
Moğol askeri sert kayaya toslamıştı. Timur bu cesaret bendini yıkamayacağını anlayınca ihtiyatın bir kısmını savaş meydanına sürdü. Mustafa Bey hem Moğollarla, hem de ihanet eden Kara Tatarlarla uğ r aşmak zorunda kalıyor, müdafaa sisteminden kurtulup bir türlü taarruza geçemiyordu. Çünkü Osmanlı Ordusunun sol kanadının durumu berbattı. Bir ak-

silik olursa bütün ordu dağılabilirdi. Bir yandan da eğitilmiş filler ortalığa ölüm saçıyor, önlerine geleni ezerek Osmanlı Ordusunun içlerini karıştırıyorlardı.
Sağ cenahta ise durum Osmanlıların lehine gelişiyordu. Bu cenah, Moğol hücumunu kolaylıkla püskürtüp taarruza geçmiş, Moğol ordusunun sol kana çına bütün gücüyle yüklenmişti. Timur ordusu neredeyse bir bozguna uğrayacaktı. Moğol Hanı vaktinde müdahale etti. Hazır bulundurduğu ihtiyatlardan mühim bir kısmını savaş alanına sürerek bozgunu önledi.
Anadolu askeri dünyasından geçmiş büyük bir celâdetle dövüşüyordu. Askerlerin başında ve en önde bulunan Timurtaş Paşa coşmuştu. Nara üstüne nara atıyordu.
— Haydi bre gaziler, haydi din fedaileri!.. Haydi bre koç yiğitlerim, haydi...
— Allah... Allah... Allah!..
Asker Timurtaş Paşa'yı yalın kılıç düşmanın içinde görünce büsbütün coşuyordu.
— Allah... Allah... Allah... sesleri yeniden afaki tutmuştu. Timur hırsından dudaklarını kemire ke-mire kanatmıştı. Sol cenahını yeniden takviye etti
Ama bu da fayda vermedi. Bozgun Timur ordusunda mukadder gibi görünüyordu Fillerden bir grubu daha zırhlı askerlerin önünde ileri sürdü. Moğollar granit kayalara çarpan su damlaları gibi sapır sapır dökülmeye devam ettiler.
Timur o zaman süratle ricat emri verdi. Borular öttü. sol cenah muntazam kıtalar halinde geri çekil meye başladı. Ama Mustafa Bey 6u intizamı bozmaya kararlı görünüyordu

Adamlarına:
— İleriiii!..
Emrini verdi. Yıldırım'm bu gözüpek oğlu çığ gibi düşmanın arasına daldı. Muntazam çekilen kıtaları bozdu, tarumar etti.
Bozguna uğrayan Timur askerlerinden bir kısmı Osmanlı ordusunun sağ cenahına yayıldı. Anadolu askerleri durumu bir anda kavrayamadıklarından düşman hücumuna uğradıklarını sandılar. Bu taraf birden karıştı. Bağırtılar yükseldi:
— Arkamız sarıldı...
— Moğol ardımıza geçti.
— Gayrı kurtuluş yoktur.
Yine bozulmayacak, belki toparlanacaklardı. Ama bir büyük ihanet daha baş gösterdi. Yıldırım'a tabi eski Anadolu beylerinden Germiyanoğlu Yakup Bey, Aydmoğlu Cüneyd Bey, Menteşeoğlu İlyas Bey, Kızılahmetli İsfendiyar Bey yeniden istiklâle kavuşma ümidinin doğduğu bu anı değerlendirme sevdasına kapıldılar. İyilikten başka bir şey görmedikleri Yıldırım'ı yapayalnız bırakmak için adamlarına seslendiler :
— Heeey!.. Daha ne durursunuz? Yıldırım Han bozguna uğrar. Yanımıza erişin, kurtulun. Eskiden olduğu gibi yine kendi beylerinizin hizmetine girin. Osmanoğullarmdan size ne fayda?..
Saf Anadolu çocukları, karşılarında eski beylerini görünce tereddüde düştüler. Gerçekten arkalarının sarıldığını ve Yıldırım. Han ordusunun bozulduğunu sanıyorlardı. Eski beylerinin saflarına iltihaktan başka yapacak bir şey akıllarına gelmiyordu.
Küme küme beylerinin yanına vardılar.

Bu yüzden Osmanlı ordusunun sağ kanadı müthiş sarsıldı. Biraz sonra da tamamen karıştı, allak -bullak oldu. Dağınık bir halde savaş meydanını ter-ketti.
Fakat henüz herşey bitmemişti. Şehzade Süleyman yakın adamları Uruca Bey, Karaca Bey ve Muk-bil Beyle birlikte elinde mevcut kuvvetlerden bir müdafaa hattı kurmayı başarmış bulunuyordu. Lazare-viç de durumu görerek elindeki Sırp askerleriyle birlikte imdadına koşmuş ve hayli kuvvetlendirmişti. Dayanıyorlardı.
Yıldırım Bay azıt Han ümitsizliğe düşmedi. Bir kurtuluş meşalesinin ışığını farketmekte gecikmedi. Veziri Çandarlı Ali Paşa'ya döndü:
— Bre Ali!.. Diye haykırdı. Adamlarınla Süleyman'a yetiş, göreyim onu, dayansın; tutunabilirse kurtulduk sayılır. Ben de kapım kullarıyla Timur'un üstüne varırım.
Şehzade Süleyman babasının vezirini yanıbaşın-da görünce sordu:
— Lala, şimdi ne yapmak münasiptir. Çandarlı bazı şeylere aklını takmayıp «Vuruşsak
münasip olur Şehzadem» deseydi, belki Osmanlı Ordusu herşeye rağmen Çubuk Ovasını muzaffer ter-kedecek, saltanat, yıllarca sahipsiz kalmaktan kurtulacaktı. Ama cevabı başka biçimde verdi:
— Şehzadem, görülüyor ki kader bizi mağlûp etti, bütün ordu dağıldı, savaş meydanını terketmek münasiptir.
Süleyman Bey bir süre düşündü. Gözlerini savaş alanına dikti, halen dağınık bir durumda savaşa devam eden askerlere baktı.
— Kader!.. Diye mırıldandı, sonra vezire döndü.

— Öyle yapalım Lala, ama nereye gideceğiz?..
— Doğru Bursa'ya gideriz, harem ve hazine or-dadır. Oradan da Urumeli'ne geçeriz.

Bu haber derhal Çelebi Mehmet'e ulaştı. Burak Eey kötü haberi verdi.
— Şehzadem, ulu karındaşınız ümitsiz durumu görünce lalasıyla birlikte çekildi. Biz de varalım, sancağımıza çekilelim. Bakalım ki Hak ne gösterir?..
Genç şehzade dudaklarını ısırdı, hiçbir cevap vermedi.
Timur hücumu şiddetlendirmişti. Osmanlıların dağınıklığından istifade etmenin zamanı olduğunu biliyordu.
— Sürün... sürün... sürün! harp naraları tekrar bütün şiddetiyle Çubuk Ovasını tutmuş bulunuyordu.
Mehmet Çelebi gözlerini etrafta dolaştırdı. Bir toz bulutu üstlerine doğru kopuyordu. Uzun uzun baktı. Neden sonra:
— Varalım zahir!.. Dedi.
Osmanlı ordusunda cenahlar böylece dağılmış, yalnız Yıldırım Han'ın bizzat kumanda ettiği merkez sağlam kalmıştı. Yan tarafta yalnız kalan Sırplılar da bozulmuş, çekiliyorlardı.
Yıldırım Bayazıt Han müteessir ve fakat bir heykel gibi yerinden kımıldamadan durumu gözlüyordu. Yanında çok sadık bendeleriyle yalnız iki oğlu kalmıştı. Şehzade Musa ve Mustafa Çelebiler bir adım gerilemeye bile razı görünmüyorlardı.
Gazi Timurtaş Paşa dağın eteğinde sanki bozgundan habersizmiş gibi celadet ve cesaretle kılıç sallıyor, fırtına gibi esiyordu.
Bayazıt'm etrafı kat kat sarılmıştı. Timur onun

mutlaka canlı ele geçirilmesi için kati emir vermişti. Moğollar O'na bir zarar erişmesinden korkuyor, işi pek sıkı tutmuyorlardı.
Minnet Bey bu ümitsiz anda Sultanına yaklaştı.
— Saadetlû Hünkârım, dedi. Müsaade buyur ben ak sancak altında durayım. Boyum boşum sana hayli benzer. Kaftan ile külahını da bana ver, giyeyim. Sen Şehzadelerinle birlikte savuş. Ravlu canibindeki kaleciğe doğru git.
Yıldırım Bayazıt Han, içi alev alev yanan gözlerini Minnet Bey'e kaldırdı.
— Bre Minnet, dedi. Savaş meydanını terk ede-cektiysek bu saltanatı bize niçün verdiler?..
Ne dedilerse dinletemediler. Kaçmayı kendine yediremedi. «Yıldırım kaçtı.» dedirtmektense ölmeyi yüz kere tercih etti, canına minnet saydı.
Bin kadar fedai seçip ayırdı. Dinlenmiş üç atın ikisine Şehzade Mustafa ile Şehzade Musa'yı bindirdi. Birine kendi bindi. Üçünün de üstünde zırh vardı. Cesaret timsali gibi öylece duruyorlardı.
Yıldırm\.iki oğlunun sırtlarını sıvazladı.
— Evlâtlarım, dedi. Ecdada lâyık olma saati gelmiştir. Bunca nimetini gördüğümüz bu vatan için benimle bile şehadet şerbetini nûş etmeye var mısınız?..
İkisi de tereddütsüz cevap verdiler:
— Canla başla Sultan pederimiz... Yıldınm'm gözleri yaşardı, kabahati toza yükledi.
— Toz gözümüze kaçar, dedi. Sonra bakışlarını ovada dolaştırdı.
— Bunda yenildik ama. ihanete uğrayarak yenildik. Yoksa Timur Lenk bizim dengimiz değildir.
Ill

Mertlik dâvasına düşüp ordusunu basmadığımız azim hata olmuş.
Kılıcını kınından çıkardı, gözlerini son olarak askerlerinin üstünde gezdirdi •.
— Hakkınızı helâl ediniz gaziler...
Canı gönülden yükselen bir sayha ovayı sarstı:

— Helâl olsun saadetlü Hünkâr, ananın ak sütü gibi, dünyada ve ahrette...
Yıldırım atını sürdü. İki Şehzadesi ve ölümü hiçe sayan bin babayiğit serdengeçtisi ile Timur kuvvetlerinin üstüne atıldı.
Bu şiddetli çığ gittikçe büyüyerek yuvarlandı. Birinci ve ikinci muhasara hattını kolaylıkla yardı. Üçüncü hatta Moğollar ancak işin farkına vardılar ama, yine de tutunamadılar.
Yıldırım bin askerin en. önünde bulunuyor, karşısına çıkanı ezerek, Timur'un bulunduğu tepeye doğru hızla ilerliyordu. Niyeti, ne olursa olsun Timur'u elleriyle tepelemekti.
Timur durumu seyretmekte idi. Yanında az önce Yıldırım'a ihanet eden Germiyanoğlu ^ Yakup Bey vardı. Yakup Bey daha ilk bakışta eniştesi Yıldırım Bayazıt'ı tanımıştı. Timur'a:
— Hân'ım, dedi. Gaflet etmeyesiz, gelen Bayazıt Han'ın kendisidir, bu fırsat bir daha ele girer mi?..
Timur hemen emrini verdi:
— Yakalayınız!.. Üstüne ok gezleyeni paralarım, sağ ele geçirin!..
Elli kadar Moğol askeri ellerinde kementlerle koştular. Bayazıt bunlardan altı tanesini tepeledi. Fasılasız havada uçan kementlerden bir müddet korundu. Yenileri çıktı. Şiddetle direndi. Bir Sultanı yakalamanın kolay olmadığını gösterdi, ispat etti.

Nihayet kementlerden biri koluna takıldı. Şiddetle çekip atından aşağı düşürdüler. Sımsıkı yakaladılar.
Şehzade Musa da aynı akıbete uğradı. Sıra Şehzade Mustafa'ya gelmişti. O da kement atanların birkaçını tepelemişti ama, altından kalkılacak gibi değildi. Durmadan nara üstüne nara atıyor, etrafına kimseyi yaklaştırmıyordu. Yaralı idi, ama aslanlar yaralanınca daha beter tehlikeli oluyorlardı.
Timur bir süre bu uğraşı seyrettikten sonra hayretle başını sallayarak:
— Ne celadet! Diye söylenmekten kendini alamadı.
Fedailerin hemen hepsi kılıçtan geçmişti ama, bir Kargaburunlu adam iki yerinden iki yara ile kurtulmuştu. Yerde yatıyordu. Olanları yine de görmekte idi. Bu Şehzade Mustafa'nın «Karg'aburun» adını taktığı at uşağı idi. Ölüme bile efendisiyle birlikte koşmuş, nihayet bir kemendin Mustafa Bey'in boynuna geçtiğini ve attan düşürüldüğünü içi sızlayarak görmüştü.
Artık herşey bitmiş mi idi?..
Hayır... Bazen herşeyin bittiği sanıldığı yerde, herşey yeniden başlardı. Kargaburun böyle düşünüyordu.
Aradan yıllar geçti. Şehzade Mustafa unutuldu. Ankara Savaşında kaybolduğuna inanıldı. Kimisi esir düştüğünü ve Timur tarafından öldürüldüğünü söy-

ledi, kimisi son anda meydana çıkıp tahtı ele geçirmek için sinsice pusuda yattığını iddia etti.
Bazıları Semerkant'a götürüldüğünü söylüyor, bazıları Bizans'ta olduğuna yemin ediyordu. Baya-zıt'ın ölümünden sonra başlayan taht kavgaları sürüp giderken bu söylentiler daha da artmıştı. Halk sanki biat etmek için Şehzade Mustafa'yı bekler olmuştu. İtaate hazırdılar. Tek gelsin, başa geçsin istiyorlardı. Ama Mustafa bir türlü çıkmıyordu. Belki de clmüş, belki de zindanlara düşmüştü.
Padişahın oğlunun düşmanı mı eksikti dünyada? Biri sinsice ardına geçer, sezdirmeden menhus kılıcını sapma kadar sırtına gömerdi...
Yoksa niçin çıkmasındı?..

TAHT KAVGALARI BAŞLIYOR

Yıldırım'ın ölüm haberi üzerine Şehzadeler arası taht kavgaları kızıştıkça kızışmıştı. Her şehzade kendisi için adamlar toplamış, kardeşlerini yenip başa geçme mücadelesine girmişti.

Koca Osmanlı İmparatorluğu kardeş kavgaları yüzünden gün geçtikçe zayıflıyordu. Birazdan yutulur lokmalar haline gelecek, kâh Bizans'ın kâh Macaristan'ın ağzına düşecekti.
Şehzadelerden Mehmet Çelebi Amasya'da sultanlığını ilân etmiş, Süleyman Çelebi Edirne'de cülus merasimini yapmıştı.
Kardeşlerin en büyüğü olan Süleyman Çelebi, saltanata şerik istemiyor, kardeşlerini saf dışı etmeye çalı şıyordu. Küçük kardeşi Kasım Çelebi ile Fatma Ha-

tun'u Bursa'dan yanına aldırmıştı. Güya himaye edecekti. Aslında ise başka plânlan vardı.
İsa Çelebi Bursa'yı zaptederek konmuş, kardeşlerine karşı çıkmak için süratle hazırlanmaya başlamıştı.
Bir yandan da Timur, kendi mülkü gibi Anadolu'yu beyliklere taksim etmişti. Osmanlı tabiiyetine geçmiş beylikleri tekrar hortlatmış, bu arada Aydın ve-civarı da Şehzade Musa Çelebi'ye düşmüştü. Musa Çelebi orada kardeş kavgasının sona ermesini bekleyecekti. En sona kalanıyla kapışacak, saltana-ti ele geçirecekti. Şimdilik İsa Çelebi kardeşini metbu tanımakta hiçbir beis görmüyordu.
Büyük devlet adamları ve kumandanlar da dağılmıştı. Kimisi İsa Çelebi'nin, kimisi Süleyman Çelebi'nin, kimisi de Mehmet Çelebi'nin hizmetine girmişti. Eski dostlar eski can-ciğer arkadaşlar, birbirlerine ölesiye düşman kesilmişlerdi.
Bizans İmparatoru aradığı fırsatı bulmuştu. Bölük pörçük düşen düşmanı, şimdi can çekişiyordu. Arkadan hançerlemenin tam zamanı idi. Ne var ki bu yaralı aslana kılıç üşürmeye de cesaret gerekti. İste Bizans'ta bu yoktu.
İmparator İkinci Manuel Paleologos Türklere karşı yardım temini için Avrupa'ya gidip döndü. Fakat beklediği yardımı alamadı. İngiltere, Fransa gibi büyük devletler Osmanlı'nın ölüsünden bile çekiniyor, yahut denizaşırı bir savaşı iç karışıklıklar yüzünden göze alamıyorlardı.
Manuel İstanbul'a döner dönmez şehirde oturan Türklere o zamana kadar tanınan bütün imtiyazları kaldırttı. Bir bahane uydurup bazılarını idam ettirdi.

Birçoğunu şehirden attırdı. Osmanlı şehzadelerini birbirine düşürücü ikiyüzlü dessas bir siyaset takip etmeye başladı.
Mehmet Çelebi ilk büyük başarısını Sivas'ı tekrar almakla elde etti. İsa ve Musa Çelebilerle çatıştı. Kan gövdeyi götürdü. Bazen biri, bazen öbürü muvaffak oldu.
Kartal burunlu adam başını kaldırdı, etrafına baktı. Beyaz duvarda artık hayaller oynaşmıyordu. Ölesiye yorgundu. Bir bölük askerle savaşmış hissediyordu kendini. Başı zonkluyor, kulakları uğuldu-yordu.
Tekrar başını yavaş yavaş yastığa bıraktı. Yeniden gözlerini yumdu. Gördüklerinin rüya mı, gerçek mi olduğunu bile düşünmedi. Ne lüzumu vardı? Netice olarak Osmanlı İmparatorluğu küçücük beyliklere bölünmüş olduktan sonra!..
Uyumak için hiçbir şey düşünmemeye karar verdi. Uyku herşeyi unutturacak yegâne ilâçtı.
Oda kapısının tıkırdatıldığını duyduğu zaman, güneş hayli yükseklerde idi. Doğruldu. Alışkın bir tavırla eli yastığın altına doğru kaydı. Altın saplı kılıcını kavradı. Kalktı. Kapının kol demirini çekti.
Önündeki adam yüzüne bakıp durmadan sırıt-masa neyse ne ya, bu hali sinirine dokunuyordu. Yanlış görüp görmediğini anlamak için gözlerini kırpıştırdı. Uykusunu alamamıştı. Göz kapakları biber kaçmış gibi yanıyordu.
,<¦

Eşikte duran adam bir müddet delikanlının yüzüne baktı. Sonra gözlerini elindeki kıymetli kılıca indirdi. Çenesiyle işaret etti:
— Akşamdan beri dikkatimi çekiyor, nereden edindin?..
Delikanlı adamın sesini birden hatırladı. Petro'-dan başkası değildi. Nasıl unutmuş olduğuna hayret etti. Hafızası bazen ihanet ediyordu işte. Gülümsemeye çalıştı.
— Benim için yaptıklarına teşekkür ederim, dedi.
Petro bu sefer de parmağıyla kılıcı gösterdi:
— Teşekkür edeceğine kılıcı nereden bulduğunu söylesen daha makbule geçer, merakım tahrik oldu.
— Fazla merak insanın ömrünü kısaltır, biliyor musun?..
— Zaten yaşamaktan bıkmış bir adama bunu söylemek, doğrusu pek eğlenceli oluyor.
Delikanlı gözlerini kıstı.
— Unutmuşum sahi. Yaşamaktan bıkmış olduğunu unutmuşum. O yüzden seni öldürmekten vazgeçiyorum.
Adam güldü.
— Böyle bir niyetin yoktu herhalde.
Kartal burunlu genç, kılıcını Petro'nun gözlerinin hizasına kaldırdı.
— Belli olmaz. Bu kılıcın ne zaman kelle uçuracağını bilemem.
Petro keyifli bir kahkaha attı.
— Yamansın delikanlı, doğrusu seni tanıdığıma memnunum. İşime yarayacağın besbelli.
— Hangi işine?..
— Böyle kılıç taşıyan adam boş değildir herhal-

de. İyi kılıç kullanan iyi ata biner demektir. Eh! tyi ata binen adam da bana lâzım hani.
— Lâfı gevelemesen iyi edersin.
— Yine mi kılıcın sabırsızlanıyor? Hay dilim tutulsun. Huy canın altında ya, bir türlü terkedemi-yorum. ille de geveleyeceğim.
— Yine ne istediğini söylemedin.
Adam ciddileşti.
— Bak delikanlı. İster Larsen Todoris ol, ister Çakırgöz, beni ilgilendirmez. Koşuma gittin. Bana bir gecede on altın kazandırdın ve hiç sevmediğim Va-renkleri patakladın. Üstelik işime yarayacağına da
inanıyorum.
— İyi ama papağan gibi durmadan aynı şeyleri tekrarlamaktan vazgeçmiyorsun ki anlayalım.
— Acele etme. Önce kahvaltı edelim. Aç karnına iyi karar verilemez. Kahvaltıdan sonra bol bol. konuşmaya vaktimiz olacak.
— Seninle o kadar uzun zaman kalacağıma inanıyorsun demek.
— Ne yani, gidecek misin?
— Belli mi olur? Herkesin kendince işleri vardır.
— Olabilir, ancak ben sana para ve şöhret vaad ediyorum.
Çakırgöz duraladı, gözleri daldı.
— Para ve şöhret, diye tekrarladı.
— Evet, para ve şöhret...
— İkisine de lanet olsun!
Petro afallamıştı. Belki de Bizans'ta ilk defa paraya da şöhrete de lanet okuyan birine rastlamıştı
— Neden yahu?..

— Çünkü ikisi de insanın başını belâya sokar Şöhret olunca herkes haset eder, düşman çoğalır

Para olunca da tamah ederler, bir karanlık sokakta işini bitirirler. Param olmadığı halde dün gece postu zor kurtardık.
— Galiba haklısın, ama yine de para ve şöhret güzel şeyler. Hele bir adamda bulunursa. Neyse bunları kahvaltıdan sonra konuşalım. Biliyor musun hay li vakit ilerledi. Neredeyse öğle olmak üzere.
— Ya?..
— Neye telâşlandın? Acele bir işin mi vardı? Çakırgöz omuzlarını silkti.
— Aldırma... Acele işe şeytan karışır.
— Bir Osmanlı atasözü., doğrusunu söylememi ister misin delikanlım, sana inanmıyorum.
— İnanmıyor musun? Hayret!.. Niçin ama?
— Kendini saklıyorsun. Kimden bilmiyorum ama, saklıyorsun. Belki de İmparatordan çekinirsin Belki de Türk sultanlarından, kim bilir?.. Eğer korkun İmparatordan ise yersiz. Zira gününü gün etmekle meşgul. Bir de Osmanlı şehzadelerini birbirine kırdırmakla. Onun için seninle uğraşacak değil. Yok eğer Osmanlı şehzadelerinden korkuyorsan büsbütün yersiz, birbirlerini yemekten aman bulup sana ilişemezler.
Delikanlının genzine bir şey tıkanmıştı. Gözlerinde yine pırıltılar oynaşıyordu.
Hemen hiç konuşmadan kahvaltıyı bitirdiler. Yaşlı bir kadın hizmetkâr sofrayı toplayarak çıktı. Petro .-
— Gündüz gelir, akşam gider bu kadın, dedi. Onun da kimsesi yok. Genç olsa belki evlenirdik de...
İç çekerek sustu. İhtimal karısını hatırlamıştı.
— Şimdi gelelim işe, önce şuna karar ver, benimle çalışmak istiyor musun?..

— Hele anlat. İşin mahiyetini bilmeden karar veremem.
— Bir yarış işi. Tehlikesi yok. Tabiî önceden deneyeceğim, basan dereceni ölçeceğim, fuzulî yere para kaybetmek istemem.
— Ne yarışı bu?..
— At yansı.
Bir an düşündükten sonra devam etti:
— Bizans'ta her yıl birkaç kere yapılır. Kumar Eizans'm ruhunda... Müşterek bahislere girilir. Ben yarışıyordum eskiden. Ama kanmm başına gelenlerden sonra tanınmak işime gelmiyor. Aksi halde İmparator bir kaşık suda boğdurur beni.
— Senin yerine yanşmamı mı teklif ediyorsun?
— Evet...
— Kazancım ne olacak?..
— Yılda yüz altın.
Çakırgöz dudak büktü.
— Çok az, dilensem daha fazlasını kazanırım.
Petro avucunu açarak dilenci taklidi yaptı.
— Ama dilenemezsin, dedi Başka bir iş de yapamazsın. Yarışçılığın sonunda şöhret var, kadın var...
— Adlan batsın, bana gerekmez.
— Pekâlâ yüz elli olsun.
— Eh, yemem ve yatmam sana ait olursa düşünürüm.

Petro muzaffer bir tavırla gülümsedi. Muhabbetle elini delikanlının omuzuna koydu.
— Anlaşacağımızdan emindim. Hemen başlayabilir miyiz?
— Tabiî, başka yapacak işim yok nasılsa, benim
için iyi bir meşgale olur.

— Tamam, şimdi bir deneme yapalım, öğleden sonra da şehri gezmeye çıkarız. Şehzadenin karşılanışını seyrederiz.
Delikanlı başından aşağı bir tas kaynar su dökülmüş gibi sıçradı:
— Hangi şehzade?.. Diye bağırdı.
Petro bu ilgiden memnundu.
— Otur canım. Ne heyecanlanırsın? Ama nasıl da belli onlarla bir geçmişin olduğu. Belki Timur ordusunda görevli bulunuyordun o zaman ve belki de Yıldmm'ı sen esir almıştın ha!..
Bir gözünü kurnazca kırptı.
— Belindeki kılıcı da araklamışsmdır bu arada.
Çakırgöz'ün eli yavaştan kılıcına uzandı.
— Sözlerine dikkat et, dedi. Sana hangi şehzade diye sordum cevap bekliyorum.
Petro işin ciddileştiğini anlayarak ağzından baklayı çıkardı. Omuzlarını silkti:
— Şehzade Mustafa, dedi. Ama istemezsen gitmeyiz. Bana ne, göremeyiveririm. Zaten hiçbirini sevmem. Az mı kan kusturdular Bizans'a!..
— Niçin geliyor?..
— Efendim?
— Niçin geliyor dedim?..
— Bilmem, herhalde keyif sürmek için değil. Bu ara kardeşleri birbirini kırmanın peşinde. Yurdu bölüştüler. Bu kayıpmış, tabiî hissesini alamamış. Bizim İmparatora müracaatla yardım talep edeceği söyleniyor. Sonra da Süleyman Çelebi gelecek.
— O niçin o?..
— Galiba yardım almak için.
— Ya!..

— Tabii ne sandın. O Yavuz Osmanlılar bu hallere düştü işte. Bizans İmparatoru'nun ayağına yüz sürüyorlar.
Delikanlı sarsıldı. Gözlerinde o acayip pırıltılar yine oynaştı.
— Sözünü geri al!..
— Ne dedin?..
— Sözünü geri al dedim, çabuk...
Kılıcını yarıya kadar çekmişti. Petro'nun ağzı kurudu, Gözleri yuvalarından uğradı. Gerçi kendini öldürmeye birkaç kere teşebbüs etmişti ama, ölümü bu kadar yakınında hiç hissetmemişti. Nedendi acaba, şu an yaşamayı çok arzuluyordu.
— Pekâlâ kızma, dedi. Sözümü geri aldım. Osmanlı Şehzadeleri Bizans'ı fethetmeye geliyorlar.
Delikanlı içerlemişti.
— Bir daha onlar için ileri geri söylendiğini duyarsam hakkında hayırlı olmaz Petro. Sana bir dost nasihati bu.
— İyi ama niçin bu kadar ilgileniyorsun?..
— O benim bileceğim.
— Bir sır var altında...

— Sır mır yok, sadece Osmanlılardan çok iyilik gördüm vaktiyle. Mert, babayiğit, iyiliksever insanlar. Aralarında bulunduğum yıllar hayatımın en güzel yılları oldu.
Petro gülmeye çalıştı.
— Esrarengiz bir adamsın vesselam, bu halinle daha da hoşuma gidiyorsun, şimdi istersen denemeye başlayalım. Sonra yine istersen, Mustafa Çelebi'yi seyre gideriz..

Petro elinde olmadan delikanlının iradesi altına girmişti.
Esrarengiz bir kuvvet sanki delikanlıya itaat etmesini emrediyordu.
— Tabiî istersen, diye mırıldandı.
Çakırgöz başını salladı.
— İsterim, niçin istemeyeyim? Ben Osmanlılar-.dan çok iyilik gördüm.
Birden gözleri buğulandı.
— Çok iyilik gördüm, diye tekrarladı. Başını başka tarafa çevirdi.
Petro her an hayretten hayrete düşmenin verdiği bıkkınlıkla başını sağa sola birkaç kere salladı.
3. BÖLÜM
BİR DOST ÇEHRE
Bizans İmparatoru İkinci Manuel bütün dessas-hğmı ele almış, savaş meydanlarında yıkamadığı Osmanlı gücünü, arkadan hançerlemek için planlar kuruyordu. Uzun süre düşündükten sonra dairesinden dışarı fırladı. Etekleri zil çalıyordu. Nasıl olmuştu da o zamana kadar aklına böyle bir şey gelmemişti?..
Hemen kâtibini çağırtarak bir mektup yazdırdı. Derhal Yıldırım'm en büyük oğlu Edirne Sultanı Süleyman Çelebi'ye gönderdi. Mektupta, kendisine yardıma hazır olduğunu, padişahlığı tek başına elde ettikten sonra ise eski Bizans topraklarından bazılarının iadesi gerektiğini söylüyor, meseleleri enine boyuna görüşmek üzere İstanbul'a davet ediyordu.
O sırada Selanik Valisi Laskaridis de İstanbul'a gelmişti. Bu hilekâr adam İmparator'un kulağına şöyle fısıldadı:
— Vasileas, biliyorsunuz Yıldınm'ın Mustafa adlı bir oğlu daha vardı. İzi tozu kayıp. Ankara Savaşında babasıyla birlikte esir olduğunu söyleyenler de var, öldüğünü söyleyenler de.
— Bundan bana ne?
— Dinleyiniz Vesileas, elimin altında Şehzade

Mustafa'ya çok benzeyen biri var. Selânikli. İşimize yarar.
İmparatorun gözleri neredeyse yuvalarından fırlıyordu.
— Yani?!..
— Buraya getirelim. Sultan Mustafa imiş gibi tantanalı bir merasimle karşılayalım. Osmanlı Şehzadeleri, Sultan Mustafa'nın elimizde olduğunu sansınlar. Birinden biri Sultan olduğu an bize kafa tutmasının önüne böylece geçmiş oluruz. Kardeşini ser-* best bırakmakla tehdit ederiz.
Manuel elini başına götürüp lüle lüle saçlarını kaşıdı:
— Şimdi nerede bu adam?..
— Selanik'te. Emriniz olursa derhal getirtirim.
— Hemen emrediyorum, vakit geçirmeden buraya getir. Krallar gibi karşılanacak. Şimdiden bütün İstanbul'a Sultan Mustafa'nın geleceğini ilân edeceğim.
Laskaridis'in sırtını okşadı:
— Dostum, sen çok akıllı bir adamsın. Bu hizmetlerini hiç bir zaman unutmayacağım.

— Aman Vasileas, ne yapıyorsam sizin için yapıyorum inanınız; gözümde başka bir değer yoktur.
— Sağol, yalnız rica edeyim bütün bunlar aramızda kalsın. Osmanlı Şehzadelerini avucumuzda tutabilmek için bunun çok gizli kalması gerek, anlıyorsun ya!..
— Çok iyi anlıyorum Vasileas, sizi temin ederim ki bu iş aramızda daima sır olarak kalacaktır.
İstanbul'a bu düzme Mustafa Bey geliyordu işte, Laskaridis'in şeytanî zekâsından çıkma uydurma bir

Şehzade Mustafa. Fakat bu gerçeği İmparatorla sırdaşı Laskaridis'ten başka bilen yoktu. Bir kişi müstesna... Petro'nun yanında merasimi seyreden Lar-een Todoris... Yahut Çakırgöz.
Petro ile Çakırgöz bir süre atlarla meşgul olduktan sonra, düzme Şehzade Mustafa'yı karşılayan halka karışıp beklemeye koyulmuşlardı. Çakırgöz'ün içi içine sığmıyor, kıpır kıpır kıpırdıyordu. O kadp-ki birisinin ayağına basmıştı. Adam hırsla döndü Kötü birşey söylemeye hazırlandığı belli idi. Ayağına basan adamın yüzünü görünce dudakları kısıldı, gözleri büyüdü. Ellerini önüne kavuşturdu.
— Sultanım!.. Diye fısıldadı.
Çakırgöz iliklerine kadar donduğunu hissetti. Yıllardır duymaya duymaya unuttuğu bu kelime ile sendeledi. Adamı kolundan çekti, sık evlerin arasına doğru sürükledi:
— Kimsin?.. Diye sordu.
Uzun boylu, levent yapılı orta yaşlı bir adamdı. Bizanslılar gibi bıyıklarını kazımıştı.
— Beni tanımadınız demek, ah ne talih! Yıllardır arar dururum. Her görüldüğünüzü söyledikleri yere gittim, her bucağı araştırdım. Bazen evlere bile girdim. Ama hiç bir yerde yoktunuz.
Çakırgöz gittikçe endişeleniyordu:
— Kimsin be adam?..
Bıyıksız adam. Çakırgöz'ün ellerini yakaladı. Uzun uzun öptü, başının üstüne koydu:
— Kulunuz Sultanım. Kargaburun'u ne çabuk unuttunuz. Ben yıllarca size at uşaklığı yapan aptal
değil miyim?..
Çakırgöz dikkatle baktı. Oydu. Kılığı değişmiş: bıyığını kazıdığı için yüzü tanınmayacak hale gel-

misti ama, dikkatli bir çift gözden kaçması yine de zordu. Tedbiri elden bırakmamak için sordu:
— Sen beni ne sanırsın?..
— Sultanım, biricik efendimsin. Yıldırım Baya-zıt'm oğlu Mustafa Bey'sin.
— Sus, ben serserinin biriyim. Yersiz, yurtsuz, bayraksız ve topraksız. Bizanstaki binlerce serseriden biriyim ben.
Kargaburun hüngür hüngür ağlamaya başlamıştı :
— Böyle konuşmayın Sultanım, isterseniz bütün bunları elde edebilirsiniz. Yeter ki siz isteyiniz. Kardeşleriniz koca imparatorluğu taksim derdinde. Birliğe kimse yanaşmaz. Tam ortaya çıkma zamanıdır Sultanım, halk size tabi olmak için sabırsızlanır.
— Bre neler söylersin? Rahat, isimsiz bir hayat daha kolayıma gelir. Ben o ihtirasları kalbimden çoktan söküp atmışım. Sultanlık bize gerekmez. Bu hayat daha güzel.
— Kendinizi düşünmüyorsunuz, bu yaradılışınızın, terbiyenizin icabı, ama ya ülkenizi, milletinizi?.. Birliğe muhtacız Sultanım. Parçalandık, bölük pörçük olduk. Bizans İmparatoru

desise peşinde. Nereden bulmuşsa bir düzme Mustafa'yı bugün İstanbul'a sokar. Onunla kardeşlerinizi korkutacak.
— Ne biliyorsun? Belki ben düzme Mustafa'yım? Kargaburun başını iki yana salladı:
— Herkes yanılabilir Sultanım ama, kulunuz asla. Yıllarca birlikte bulunduk, adım atışınız bile ezberimde. Yüzünün benzeri çıkabilir belki de ama şahsiyetinin eşi, mânendi yoktur. îlk bakışta tanıdım. İşte Sultanım, işte arslanım dedim. Tekrar esirinizim Sultanım, bu can yoluna feda...

Daha konuşacaklardı ya Petro işe karışmasa... İki adamın başbaşa verip fısıldaştığını görünce el sallayarak bağırdı:
— Hey! Bırakın muhabbeti de buraya gelin. Şehzade neredeyse gözüktü-
Mustafa Bey Kargaburun'u omuzundan bastırdı:
— Anlaşıldı, bana çam sakızı gibi yapışmak ni-yetindesin. Bari kim olduğumu söyleme. Vakti gelince ortaya çıkarız belki. Şimdilik yapacak şey beklemektir. Sonra uzun uzun konuşuruz. Langa'da iki katlı bir evde misafir kalıyorum. Akşam oraya gel. Kapısında bir arslan başı kabartması var, kolay bulursun.
— Geleceğim Beyim...
— Hadi, şimdi kaybol bakalım... Kargaburun bir anda kalabalığa karıştı. Mustafa Bey de düşüne düşüne Petro'nun yanına vardı.
Birden alkış kopunca başını kaldırdı. Dört kLr atın çektiği süslü bir araba görünmüştü. Yıldırım Ba-yazıt'm oğlu olarak takdim edilen adam, arabanın üstünde ayakta idi. İmparatorla Laskaridis'in arasında duruyor, halka el sallıyordu. Çakırgöz, daha doğrusu gerçek Mustafa Bey hayretle başını salladı. Benzerliğin bu derecesini aklına sığdıramıyordu. Arabanın üstündeki adam tıpkı kopyası idi.
— Allah kahretsin! Diye söylendi. Gerilere çekildi. Bu benzeme birinin dikkatini çekebilirdi. Göt zükmese daha iyi olacaktı.
Bir duvara iyice siperlenerek gözlemeye koyuldu. Hakikî Mustafa, Yıldınm'ın gerçek evlâdı saklanırken, yalancı arabanın üstünde boy gösteriyor, Rum kızlarının attığı gül demetlerinden tek tek yapraklar koparıp halka serpiyordu.

Mustafa Bey sindiği yerden bir müddet gözledi:
— Bunu kim yaptıysa burnundan getirmezsem namert olayım, diyerek dişlerini sıktı. Yere tükürdü.
Petro onu orada da buldu:
— Neredesin yahu, her yerde seni arayıp dururum. Gördün mü Sultan Mustafa'yı?..
— O daha Sultan değil,
— Her ne ise... Aaaa!..
— Ne var?..
— Dur şöyle bakayım, hay Allah! Ne bu yahu? İsa hakkı için... Bu., bu., bu kadar benzeyiş olur mu?..
— Çek pis elini çenemden...
Mustafa Bey adımlarını açtı, süratle yürümeye başladı. Ama Petro bir türlü peşini bırakmak istemiyordu. Birlikte Hristo Sokağına saptılar. Halk Şehzadeyi karşılamaya gittiği için sokaklar tamamen tenha idi. Kemikleri fırlak birkaç köpekten başka kimsecikler yoktu. Mustafa Bey durdu. Petro'nun yetişmesini bekledi. Yanıbaşına geldiğini anlayınca da birden dönüp yakasına sarıldı.
— Be adam beni izlemekten vazgeç!..

Adamın rengi kül gibi oldu. Bu sesi her duyuşunda niçin korktuğunu bir kere daha kendi kendine sordu:
— İyi ama, ben sizi izlemiyorum ki, eve gidiyorum...
— Başka yoldan git...
— Emredersiniz...
Sesinde belirli bir saygı vardı. Şehzade Mustafa'nın benzerine karşı hürmetkar olmak mecburiyetini elinde olmadan duyuyordu.

— Dinleyin dostum, dedi. Şehzadeye benziyorsunuz diye niçin keyfinizi bozuyorsunuz? Yani eskisi gibi neden arkadaş kalmıyoruz? Siz benim atımı yarışta süreceksiniz ve mutlaka birinci getireceksiniz. Keseme paracıklar akacak, siz de kazanacaksınız. Bana ne Mustafa Bey'den veya öbüründen, ben kazancımı düşünürüm...
Şehzade Mustafa adamın yakasını bıraktı:
— Böyle düşündüğün sürece elim yakana yapışmaz. Ama bu benzerlikten istifadeye kalkmayı kurarsan billah seni boğarım.
Petro ağrıyan boynunu uğuşturdu.
— Meryem hakkı için böyle bir niyetim yok. Zaten İmparatorla başım dertte. Yeni arbedelere girişmek haddime mi düşmüş?
— Anlaştık demektir. Şimdi sesini kes ve yürü.
Petro ellerini uğuşturarak sevincini belirtti.
— Size eskisi gibi sen desem olur mu yine?
— Tabii, neden olmasın.
— Mustafa Bey'e benzemeniz bende aşın bir hürmet duygusu uyandırdı da, bir türlü dilim varmıyor. Adaaam.. keyfimize bakalım. Bir şey içmek ister misin?
— Evet, süt... > '— Süt mü?..
— Niçin hayret ettin?..
— Bilmem... Hasta, olup olmadığını düşünüyorum.
— Sapasağlamım.
— Öğleyse niçin şarap içmiyorsun?..
— Keyfimin bileceği bir şey bu. Bir bildiğin mi var?..

— Şarap İslâm dininde haram sayılır.
— Sizde?..
— Adaaa-am!.. İçebildiğin kadar, serbest.
— Sarhoş olup sağa sola saldırmak da mı?..
— Herhalde.
— Sence bu usul daha mı iyi?..
— Bir Hıristiyan gibi konuşuyorsun.
— Bir sarhoş gibi mi konuşmamı istersin? Bunca zamandır içtin, ne faydasını gördün?..
— Dertlerimi unutuyorum.
— Ayıldığm zaman da tekrar çullanmıyor mu dertlerin?
— Hiç değilse birkaç saat kadar...
— Dert unutmanın daha tesirli bir yolunu biliyorum. Bunun sonradan çıkacak rezaleti de yok üstelik.
— Nedir?..
— Uyku... "

— Hah haaay... Bu da bir Bizans âdeti. Bitmez işin hakkından uyku gelir derler. Bir dereceye kadar haklılar galiba. Bir denesem mi, ne yapsam?..
— İstifaden olur.
— Boş ver canım.
— Sen bilirsin.
Bir müddet konuşmadılar. Sonra tekrar Petro söze girdi:
— Kim olduğunu, burda ne aradığını merak etmiyor değilim ama, sormak işime gelmiyor. Acele kızıyor ve kızınca da ya boğazıma sarılıyorsun veya kılıcına el atıyorsun. Şakadan hiç hazzetmediğin muhakkak. Peki, Şehzade geçerken saklanman neyin nesi? Köşeye kıstırdığın o sarkık burunlu adamla ne

konuşuyorsun?.. Ama hiç birini sormayacağım merak etme...
— Sordun bile... Asıl sen merak etme, bütün bunların cevabı yok. En iyisi aklından sil...
Ateş saçan gözlerini Petro'ya dikmişti. İçinde çelikten pırıltılar oynaşıyordu. Adam korktu:
— Unuttum canım, dedi. Neme lâzım... Atımı sür, yarışta birinci gel kâfi... İster Han ol, ister Bey, beni alâkadar etmez. Ama sana bir şey söyleyeyim mi?
— Ne?..
— O süslü arabanın üstündeki adamda senin yarın kadar bile asalet yoktu.
— Nereden anladın?
— Ben asili ilk bakışta anlarım. Bir başkalık olur üzerlerinde. Bu adam çapulcu gibi. Ne biçim Şehzade anlayamadım. Halbuki sen kendi tâbirinle bir serserisin. Fakat bir Sultan kadar asîl görünüşlüsün
— Eğer bütün bunları beni memnun etmek için söylüyorsan bil ki hiç hoşlanmıyorum. Methedilmek kadar nefretimi çeken başka bir şey daha yoktur.
— Samimî söylüyorum.
— Söyleme, istemez...
— Peki peki, sustum işte, tamam! Gerçekten de sustu. Langa'ya çok yol vardı. Uzun zaman yürümektense bir araba çevirmeyi uygun buldular. Eve gelince Mustafa Bey derhal odasına çekildi. İçerden sürgüledi. Rahatsız etmemesini Petro' ya tembihledi.
Odaya girer girmez kendini sırtüstü yatağa attı. Gözlerini tavana dikti, düşünmeye başladı.
Bizans İmparatoru Manuel ne yapmak istiyordu? Mustafa Bey diye düzme birini niçin İstanbul'a ge-
I

tirtmiş, tantana ile karşılamıştı? Gerçekten aldanmış mı idi, yoksa bir bildiği mi vardı?
Bütün bunlar meçhulüydü şimdilik. Ama öğrenecekti. Bizans oyunlarını boşa çıkarmak için oyunun cinsini bilmeli idi. Buna ihtiyacı vardı.
KARGABURUN
Karanlıkla beraber Kargaburun eve damlamıştı. Eirlikte bir odaya çekildiler.
Kargaburun yılların hasretiyle gözlerini efendisinden ayıramıyor, mütemadiyen bakıyordu. Öyle ki Mustafa Bey, sıkıldı, omuzlarını birkaç kere kaldırdı, indirdi.
— Resmimi mi çizeceksin? Dedi. Kargaburun mahcup, gülümsedi:
— Çok görme Beyim. Nicedir hasretinle dağları dize getirdim, zirvelerinden aştım. Issız ormanlarda, çöllerde dolaştım. Moğollar tarafından yakalandığını görünce beynimden vurulmuşa dönmüştüm, yollara düştüm. O gün bugündür aramadık yer bırakmadım. Haberler saldım dört bir yana. Kısmet bugü-neymiş hamdolsun.
— Bırak geçmişi Kargaburun, gelecekten söz edelim.
— Emredersiniz Beyim.

— Bizim eller iyice karıştı derler. Yakında Süleyman ağamız buraya gelecek ve İmparatordan yardım isteyecekmiş. Çelebi Mehmet'i mi gözü kesmez dersin?..
— Sanmam Beyim, O en çok Musa'dan çekinir. Çelebi Mehmet gerçi bazı teşebbüslerde bulundu

ama, name yazıp Süleyman Beye bağlılıklarını da bildirdi. Sadık bir bendesi gibi yaşamak istediğini, yakın zamanda huzuruna erip eteğine yüz süreceğini
ifade etti.
— Vay!.. Mehmet bütün bunları söyledi ha?.,
— Söyledi beyim.
— Aynen mi?.. ı Kargaburun boynunu büktü:
— Kulunuz cahil, cühela kısmındanım Beyim Şehzade, Bey, Paşa dilinden anlamam. Söylenenler bunlar.
Mustafa Bey dalmıştı. Gözünü pencereye dikmiş, görmeden bakıyordu. Neden sonra başını iki yana salladı:
— Bu uğraştan Mehmet galip çıksa gerektir, diye mırıldandı.
Kargaburun itiraz etti:
— Hiç öyle gözükmez Beyim.
— Aldırma. Ha o olmuş, ha öbürü. Mehmet yine de hepsinden iyi sayılır. Süleyman'ı inandırabildiği-ne göre hayli siyasî ciheti de var demektir.
— Ama Beyim...
— Anlamıyorsun Kargaburun. Mehmet şimdilik Süleyman'ı tavlamaya bakar. O yönden tehlike gelmeyeceğini garanti etmek ister. Bir süre kuvvetliden yana kalacak, sonra da kalana saldıracak. Tahtı kim şeyle taksime yanaşmayacak kadar akıllıdır o,
— Musa Bey'i methederler.
— Musa tedbirsizdir. Atak bir kumandandır belki ama, bu yetmez. Siyaset de ister.
— Siz iyisini bilirsiniz Beyim.
Mustafa Bey yine daldı. Nicedir gönlünden silmeye çalıştığı hisler depreşmeye başlamıştı. îçinde satı-

ki bir yılan baş kaldırıyordu. Osmanlı Sultanlığı kardeşleri kadar kendisinin de hakkı idi.
Saltanat dâvasını niçin gütmeyecekti? Kime yaranmak için feragat edecekti? Milleti hazırdı. Kendi sini istiyordu. Gitmesi gerekti. Saltanat Süleyman'ın eline bir geçerse Bizans zil takıp oynayacaktı. Şimdiden onu tavlamıştı. Manuel, kendisine benzeyen birini bulup Osmanlı Beylerini korkutmanın da yolunu bulmuştu. Bu oyunlara göz mü yumacaktı?
— Daldm Beyim...
Başını ağır ağır çevirerek Kargaburun'a baktı:
— Şimdilik beklemek en iyi yol galiba Kargaburun. Hele bunlar birbirleriyle bir süre dövüşsünler. Son ortaya çıkan biz olalım.
— Siz bilirsiniz ama Beyim, beklemenin faydalı olacağını sanmıyorum. Gelin geçelim Anadolu'ya, asker toplayalım, ya Musa Bey'in ya da Mehmet Bey'in karşısına çıkalım. Size bu yaraşır.
— Hele bekle... Zamanı gelsin, yapacağımı bilirim. Şimdi yapacak başka işlerimiz var.
— Başka işlerimiz mi var, ne gibi Beyim!
— Bugün İstanbul'a gelen Mustafa Bey'i gördün değil mi?
— Ben İstanbul'da gerçek Mustafa Bey'imi gör düm, uydurmaları neme gerek?
Ama, İmparator bazı oyunlar çevirmek ister.

— Destur ver Beyim, tacıyla birlikte bütün oyunlarını başına geçireyim!
Kargaburun o kadar samimî konuşuyordu ki, Mustafa Bey gülemedi.
— Zamanı var, dedi. Her şeyin bir zamanı var
— Yani bekleyeceğiz
— Evet bekleyeceğiz.

— Kılıcım bir müddet daha kınında paslanacak demek ki...
Mustafa Bey cevap vermedi. Pencereden dışarı bakıyordu. Sırf dikkat kesilmişti. Daha da yaklaştı.
Bütün bahçeyi görüyordu. Giriş kapısı önünde dört Varenk durmakta idi. Ev sahibiyle münakaşa ettikleri el, kol hareketlerinden anlaşılıyordu. Bir mâna veremedi. Kanadı hafifçe araladı. Petro'nun sesini duydu:
— Buraya tarif ettiğiniz gibi bir adam gelmedi diyorum anlamıyor musunuz?..
Varenklerin kumandanı Petro'yu itti:
— Biz geldiğini gördük, yolumuzu kapatma, açıl şöyle..
Petro az daha yere yuvarlanıyordu. Avaz avaz bağırdı:
— Defolun evimden, başıma belâ mısınız be?.. Varenk'lerden biri üst perdeden tehdit etti:
— Direnmekte devam edersen asıl o zaman belâ olacağız.
Mustafa Bey'in eli kılıcına gitti. Çenesiyle Kar-gaburun'u yanma çağırdı. Aynı şeyleri o da gördü. Birden telâşlandı. Eli kılıcının sapında, gözlerini edada dolaştırdı.
— Beni arasalar gerek, diye söylendi.
Mustafa Bey kaşlarını çatarak sordu:
— Niçin arıyorlar, bu adamlara ne yaptın?
— Ben bir şey yapmaya niyetli değildim Beyim, Mesih Sokağından inerken yolumu kestiler. Bana zorla şarap içirmeye kalktılar.
Mustafa Bey belli belirsiz tebessüm etti:
— Kaç tanesi öldü?.. Diye sordu.

— Ölen olmadı galiba Beyim. Hep kılıç tersi ile iş gördüm. Üç kişiydiler, sağlam kalanı bunların arasında.
— Nereye gitsen kavgasız edemezsin be adam?
— Azarlama Beyim, kavgayı çıkaran onlar, bilirsin dinimiz şarabı haram kıldı. Bu yaşıma gelene dek bir damlasını ağzıma koymadım hamdolsun. Bu serserilerin keyfine mi uyacaktım?.
— Anladık., anladık., bari şu karyolanın altına saklan.
— Ne!.. Saklanacak mıyım yani?..
— Saklanacaksın, şimdi böylesi hayırlı.
Mustafa Bey'in karakterini bildiği için daha fazla itiraz etmedi. Söylene söylene karyolanın altına girdi.
Mustafa Bey başını pencereden uzattı. Askerlere doğru bağırdı:
— Beni mi arıyorsunuz bre?..
Dördü aynı anda başlarını kaldırıp baktılar. Biri sordu:
— Senden başka kimse yok mu?.
— Görmek isteriz.
— Ne duruyorsunuz öyleyse, buyurun görün. Petro hayretle bir şeyler geveledi ya, Mustafa Bey anlayamadı.
— Gelsinler Petro, dedi. Aradıklarının burada olmadığını gözleriyle görsünler. İmparator muhafızlarına saygısızlık etme.

Petro yolu açtı. Dört Varenk içeri daldılar. Az sonra Mustafa Bey'le karşı karşıya idiler.
— Sahi burada senden başka kimse yok mu? Şöyle cüsseli, sarkık burunlu bir adam. Bıyıkları ustura ile kazınmış?

Mustafa Bey kuru bir sesle:
— Yok, diye cevap verdi. Hem Bizans'ta bıyığı kazınmış binlerce kişi var.
— Arayacağız.
— E., ne duruyorsunuz? Arayın da bu iş bitsin. Sıkılmaya başladım zira.
İri - yarı bir Varenk iki adım öne çıktı. Elini kılıcına dayadı:
— Terbiyeni takın bakalım delikanlı, dedi. Kar-şmdakiler İmparatorun muhafızlarıdır.
Bu ahlâk dersi delikanlının hoşuna gitmişe benzemiyordu, yüzünü buruşturdu:
— Arayacaksan ara, aslanım, dedi. Benimle ne alıp veremeyeceğin var?..
— Çekil kenara...
— İşte yol geçebilirsin.
Böyle diyordu ama kapı ağzını geniş omuzlanyla tıkamıştı. Müstehzi bir tebessümle Varenklere bakıyordu.
Öndeki Varenk bir ihtar daha çekti:
— Çekil dedim.
Mustafa Bey kafasını işletmekle meşguldü. Bu ayağına kadar gelen kısmetten istifade yollarını araştırıyordu. Tehlikeli, fakat kestirme bir yol buldu. Bunlardan birinin elbisesini giyip Varenk kılığında pekâlâ saraya girebilirdi. Gözleri parladı.
En öndeki Varenk bir adım geriledi. Muhatabının gözlerindeki çelik pırıltılardan ürkmüştü. Kekeler gibi:
— Çekilsene be adam, diye mırıldandı:
Mustafa Bey başını odaya doğru çevirdi:
— Kargaburun, diye seslendi. Plânımı değiştir-

dim. Fare gibi saklanmak bize yaraşan iş değildir. Çık oradan.
Kargaburun zaten döşemeye yapışmış gibi durmaktan bıkmıştı. Bir an evvel konuşmanın bitmesi-, ııi istiyordu. Bu karyolanın altında böyle bir dakika kalmaktansa, bir bölük Varenkle dövüşmeye daha istekli idi...
— Çıkıyorum Beyim, diye karşılık verdi sevinçle.
Petro dahil herkes donup kaldı. Varenkler neden sonra toparlandılar. Karyolanın altından gözüken koca kafaya baktılar.
En arkada duran Varenk.-
— Hah işte bu adam, diye bağırdı. Arkadaşları mı yaralayan budur.
Mustafa Bey gülümseyerek bakıyordu. Petro bu adamın yüzüne bakmakta güçlük çekiyordu. Gülümsemesinde bile bir başkalık vardı. Bir tuhaf da duruyordu ki:
— Acaba neyin nesi? Diye bir kere daha düşünmekten kendini alamadı.
Varenklerden biri gayr-i ihtiyarî içeri koşmak istedi. Mustafa Bey ayağını ileri uzatıp çelmeledi Adam karyolanın altından çıkmaya çalışan Karga-hurun'un yanıbaşma düştü. Kargaburun acele ile doğruldu, olacakları çoktan kestirdiği için enli kılıcını çekti kalkmak için çırpman askerin gırtlağına dayadı:
— Rahat dur bakalım soysuzlar şahı, diye homurdandı. Kılıcım ne zamandır düşman kanına hasret zaten.
Varenklerde renk kalmamıştı. Önce bakıştılar, kaçmak veya kalmak arasında bir tereddüt geçirdi-

]er. Aynı tereddüdü Petro da geçirdi. Delikanlıya mı yoksa ırkdaşlarma mı yardım etmesi gerektiğini bir süre düşündü.
Sonunda kararını verip kılıcını çekti. Mustafa Bey de aynı anda kılıcını çekmişti:
— Hepiniz şu odaya girin bakalım, diye emretti. Sesindeki otorite Varenkleri yerlerine çivilemiş-
ti. Yıllardır emir almaya alışık olan adamlar karşı-larmdakinin alelade biri olmadığını anlıyorlardı. Ama kimdi acaba? Rütbe taşımaya tenezzül etmeyen Bizanslı asil bir şövalye mi?.. O takdirde karşı gelemezlerdi. En azından kelleleri giderdi.
— Şu odaya girin dedim.
Yine tereddüt ettiler. Ya alelade bir eşkıya ise. Karşı gelmedikleri civarda duyulursa., hele İmparator hazretlerinin kulağına gidecek olursa., durumları ne olacaktı? Şüphesiz en azından ellişer değnek yiyeceklerdi tabanlarına.
Biri avazı çıktığı kadar bağırdı:
— Çekin kılıçları be!.. Mustafa Bey güldü:
— Geç karar verdin ama temiz karar verdin, dedi. Çek bakalım ne olacak!..
Hareketlerinde, sözlerinde zerre miktar telâş yoktu. Varenklerden biri ilk anda safdışı olduğuna göre kuvvet müsavi idi. Bu durumda galip geleceğine Mustafa Bey emin bulunuyordu.
— Hele gelin bakalım, gelin de yuvanızı yapayım, anlaşılan İmparator efendi sizi fazla şımartıyor.
Üç Varenk Mustafa Bey'e çullandılar. Ama bir tedbirsizlik etmiş arkalarında bulunan Petro'yu unutmuşlardı. Petro bundan istifade ederek birinin kafasına kılıç tersini indirdi.

— Al bakalım, evime destursuz girmenin mükâfatı bu.
Mustafa Bey Petro'nun bu hareketini görünce sevindi.
— Aferin be ihtiyar, dedi. İyi gidiyorsun Petro kızar gibi yaptı:
— Bana bir daha ihtiyar dersen kılıç tersi bu sefer sana gelir haberin olsun.
Mustafa Bey iki hasmıyla oynaşırken cevabi yetiştirdi :
— Dua et ki seni dost belledik. Yoksa sözlerinin sonunu karnında açacağım delikten tamamlardın.
Petro biber yemiş gibi yüzünü ekşitti:
— Ölümden başka lâf bilmez misin be adam?..
— Unutmamak için sık sık ondan söz edildiği bir muhitte yetiştim. Alışkanlık olsa gerek.
Kavganın uzun sürmesi mümkün değildi. Varenklerden biri daha Mustafa Bey'in altın saplı kılıcından payına düşeni alınca iş bitti. Adamları odanın ortasına sürükleyip toparladılar. Mustafa Bey ellerini oğuşturdu:
— İş tamam, dedi.
Fakat Kargaburun sevinmiyor:
— Bize fırsat düşmeden iş halloldu, adalet mi bu? Diye mırıldanıp duruyordu.
Mustafa Bey ona döndü:
— Şu ikisinin elbiselerini çıkar. Üstümüze iyi gelir sanırım.
Petro sesini çıkarmadan gözlüyordu ama bir şey anlayabilmiş değildi. Yalnız iki günlük dostunu kızdırmamak için sual sormamanın gerektiğine inanmıştı. Derinden derine bir saygı duyduğunu ne zamandır hissediyordu. Karşısındaki alelade biri değil-

di muhakkak, ama kimdi peki?.. Bunun cevabını bulamıyordu işte!..

Kargaburun Mustafa Bey'in gösterdiği iki Va-renki soydu. Elbiseleri bir köşeye yığdı. İşi bitince
de:
— Tamam, dedi sadece..
Mustafa Bey esirlerine tek tek baktı:
— Bağırmamakla canınızı kurtarıyorsunuz palikaryalar. İstesek sizi öldürebilirdik, ama buna niyetimiz yok. Bağırmadığınız müddetçe emniyettesiniz.
Petro lâfa karıştı:
— Şimdiye kadar ortalığı ayağa kaldırırlardı ya, bağırmamalarının sebebi var. Civarda tek ev bile yek. Çok tenha olur buraları. Hele akşam vakti.
Sonra çekine çekine ilâve etti:
— E... Ne yapmak istediğini hâlâ anlatmayacak
mısın dostum?
Mustafa Bey başını iki yana salladı:
— Kusura bakma Petro, henüz yeni tanıştık. Belki bir gün herşeyi anlatırım sana.
— Meraktan çatlamamı mı bekliyorsun?..
— Fena olmaz hani. Nasılsa birkaç kere ölmek
istemiştin.
— O kendi rızamla olacaktı. Merak yüzünden ölmek işime gelmez. Hem şu andaki kadar ölmek istemediğim bir anı daha hatırlayamıyorum. Galiba intikamımı alabilecek kıratta birine rastladım.
— Kimmiş o?..
— Siz...
Mustafa Bey cevap vermedi. Elbiselerden birini aldı. Köşede soyundu. Sırtına geçirdi. Pelerini ustalıkla taktı. Altın saplı kılıcını Petro'ya uzattı:

— Bunu iyi muhafaza et Petro. Senden isterim. Canından daha kıymetli bil.
Petro bu kadar ehemmiyetli bir şeyi alıp mesuliyet altına girmek istemedi:
— Üstünüzde taşısanız...
— Hiç olur mu? Nerede kaldı kurnazlığın? Altın saplı kılıç taşıyan Varenk görülmüş, duyulmuş şey mi?..
— Sahi öyle...
Kılıcı aldı. Evirip çevirdi bir süre. Sapmdaki yazıyı gördü. Okuyabilmek için gerçekten ölmeye de razı olabilirdi belki. Ama Osmanlı yazısını bilmiyordu. Aklına geliverdi birden. Karlos bu işin üstesinden gelebilirdi. Osmanlıcayı hem yazar hem de iyi okurdu o. Götürecekti kılıcı.
— Muhafaza edeyim öyleyse, dedi.
Fakat Mustafa Bey adamın içinden geçenleri bir çırpıda okumuştu sanki. Hislerinin gözlerine aksetmesini önleyememişti Petro, kendini ele vermişti.
— Bana bak Petro, parlak fikrini tatbike kalkmayacağın muhakkak. Aksi halde kötü şeyler olabilir. Tabiî senin hesabına. Yeni dostumu kaybetmek bana çok acı gelecektir inan.
Petro ayak parmaklarına kadar kanının donduğunu hissetti:
— Şey... şey... yani... meraklanma yiğidim, okutmayacağım.
Mustafa Bey omuz silkti:
— Sen bilirsin yine de, ama hiç tavsiye etmem. Esirleri işaret etti:
— Her zaman böyle uslu durmayabilir bunlar. Bir urgan getirip iyice bağla.
Kargaburun'a döndü:

— Sen de Varenk elbiseni üstüne geçir Kargaburun, saraya kadar gideceğiz.

Kargaburun işte bunu aklına getirmemişti -.
— Saraya mı, hangi saraya?..
— Valekerna Sarayına!.. Haşmetlû Bizans İmparatoru İkinci Manuel'in ikamet ettiği Valekerna Sarayına... Görmek istemez misin?
Kargaburun sarkık burnunun ucunu kaşıdı:
— İsterim de, böyle davetsiz olur mu?
— Yoksa merasim mi bekliyorsun?..
— Cenaze merasimi olacaksa lüzumu yok beyim.
— Görmeyeli korkaklaşmışa benzersin.
Kargaburun ürperdi:
— Seninle olduktan sonra ölüme sevinerek gitmeyen namert olsun be, dedi. Öğrenmek istediğim sarayda ne yapacağımız?
— Yolda anlatırım, şimdi giy şu elbiseyi. Ne zamandan beri at uşakları efendilerine hesap sormaya cür'et eder oldu?
— Bağışla Beyim, senin için endişelenirim.
— İşe başlayalım diyen sensin. Bizim işler başından itibaren tehlikelidir, bilmez misin?
— Bilmez olur muyum Beyim, insaf et. Karga-burun'u iyi tanırsın sen. Tehlikeden kaçacak adam
mıyım?
— Neyse, geçir sırtına şu elbiseyi artık, çok vakit kaybettik.
— Oldu beyim, tasalanma sen.
Kargaburun elbiseyi giyerken Mustafa Bey esirlerden birinin önüne diz çöktü r
— Söyle bakalım delikanlı, saraya hangi kapıdan giriyorsunuz?

Adam nazlanmadan cevap verdi:
— Bukelon kapısından.
— Aranızda kararlaştırılmış bir işaret var mı?
— Var...
— Nedir o?..
— Gelen «Yaşasın Vasileas» der. Nöbetçi geç işareti verir.
— Yalan söylemediğinden eminsin değil mi?.,
— Doğru söylüyorum.
— Zaten biz dönmediğimiz takdirde arkadaşımız Petro hepinizin kalbini çıkarıp evinin kapısına asacak. Hani aslan başı kabartması var ya kapının üstünde. Tam oraya!..
Adam tekrarladı:
— Doğru söylüyorum.
— Şimdi bir soru daha... Mustafa Bey nerede kalıyor?..
— Bilmiyorum. Bizden gizli tutuldu.
— *Kim biliyor peki?..
— Kumandanımız Kiryos Müıaliç bilir.
— Sarayda onun dairesi nerede bulunur?..
— Gireceğiniz kapının hemen yanında, sağdaki daire onun.
— Pencereleri alçak mıdır?..
— Bir boy kadar.
— Etrafta nöbetçi durur mu?..
— Sadece bir tane.
— Bana sarayın iç taksimatı hakkında bildiklerini anlat.
Varenk yine itiraz etmedi. Aksine kolaylık gösterdi.

— Kâğıt kalem verirseniz çizerim bile.

— Afferin sana.
Elinde urgan, Varenkleri bağlamak için başu-c'unda dikilip duran Petro'ya, döndü:
— Çabuk bir kâğıt kalem getir.
Petro urganı bir kenara atıp koştu. Az sonra elinde kâğıt ve kalemle geri geldi, askere uzattı.
— Al...
Adam itina ile kâğıdı döşemeye serdi. Üstüne bir takım çizgiler çekti:
— Burası giriş kapısı. Burası da Dafne denen yer. Şu mahzenin sonunda Kalke mevkii var. Dikkat edin içerisi asker doludur. Şu nokta Skul diye anı-İrr. İçinde Hassa askerleri vardır. Kalke dediğim yer ise İmparatorun eski dairesidir. Altında bir mahzen bulunur. Domus İmperiali denir bu mahzene. İmparatorun dairesindeki gizli bir geçit bu mahzene açı-Lr. Ama biraz eskidiği için imparatorumuz burada ikamet etmezler. Bazı saraylılara tahsis edilmiştir. Kendisi Hriso Triklinus dairesinde oturur. Sarayın en güzel kısmıdır. Sekiz köşeli ve on altı pencereli bir kubbesi vardır. Dışarıdan bile hemen farkedilir.
— Hay yaşşa sen be!..
— Şurası Ovaton Salonu. Koridorun iki yanındaki ceviz kapılar İmparatoriçenin dairesine açılır. O koridora varmadan sağdaki koridora sapmca misafir devlet büyüklerinin kaldığı daire önünüze çıkar. Mustafa Bey orada misafir edilmiş olabilir. İçerden askerlerin ve İmparatorun dairesiyle irtibatı vardır.
— Kulelerde kaçar nöbetçi bulunur?..
— İkişer tane... -İyi... Ayağa kalktı:

— Sağol, verdiğin malûmat doğru ise paçayı kurtarırsın.
Ağzı bir kanş açık, olanları seyreden Petro'ya döndü:
— Şimdi bağlayabilirsin bunları.
Elindeki kâğıdı bükerek kuşağının arasına soktu :
— Haydi bakalım Kargaburun, yolcu yolunda gerek.
Çıkarken Petro'ya baktı:
— Gerçek bir dost olduğuna inanıyorum Petro, dedi.
Petro samimiyetle elini uzattı:
— Hâlâ tereddüdün varsa çok üzülürüm doğrusu.
Dışarı çıktılar.
Yağmur hafiften serpiştiriyor, sanki gündüz işlenen günahların izlerini silmeye çalışıyordu. Mustafa Bey pelerinine iyice sarındı:
— Yürü Kargaburun, dedi. İşe başlıyoruz. Karanlığın içine dalıp gittiler.

VALEKERNA SARAYI

Miğferlerinin siperini kaşlarının üstüne kadar indirmiş iki gölge karanlık sokaklardan Valekerna Sarayına doğru süratle ilerlerken, sarayda gürültülü bir eğlence devam ediyordu. İmparator İkinci Manuel «Düzmece Mustafa»'nın gerçek Mustafa Bey olduğunu herkese kabul ettirmek için şerefine bir ziyafet tertiplemişti. Yenip içiliyor, köleler dans ediyordu.
«Düzmece Mustafa» olarak tarihe geçen Muşta-

fa Bey'in benzeri, Laskaridis ile İmparator'un arasında oturuyordu. Saray muhafızları kumandanı Kir-yos Mihaliç ise Laskaridis'in yanında yer almıştı.

Herkesin Mustafa Şey sandığı adam şarap tasını her kaldırışta alkışlanıyor, daha fazla içmesi için teşvik ediliyordu. Bir şövalye, Müslümanların şarap içmediğini bildiğinden hayretler içinde idi. Nihayet dayanamayarak yarı şaka yarı ciddî sordu:
— Mustafa Bey, Müslümanların şarap içmediğini sanıyordum, siz oysa bizi bile geride bırakıyorsunuz...
Sahte Mustafa önce şaşırdı, ne diyeceğini bilemedi, sonra anlaşılmayan bir şeyler geveledi:
— Ben... Müslümanlıkta... kederim çok da... Kurnazlıkta Şeytanı bile yaya bırakan Laskaridis imdadına yetişti:
— Aziz davetliler, diye söze başladı. Kıymetli misafirimiz uzun yıllar Bizans'ta kalmıştır. Bir Müslüman gibi değil, bir Bizans'lı gibi düşünmektedir. İçki insanın içindeki kötülükleri kovar. Mustafa Bey bizim gibi buna inanıyor.
Bir alkış tufanıdır koptu. Her kafadan bir ses çıktı:
— Yaşasın Mustafa Bey!..
— Yaşasın muhterem misafirimiz!
¦— Osmanlı İmparatorluğunun büyük Sultanı...
— Varol...
İmparator elinin bir Hareketiyle gürültünün kesilmesini işaret ederek ayağa kalktı. Sarhoşluktan sallanıyor, muvazenesini bulmakta güçlük çekiyordu :
— Dostlarım. Mustafa Beyi aramızda görmekle duyduğum memnuniyeti anlatabilecek kelime bulamıyorum. Osmanlılarla aramızda sürüp giden anlaş-

mazlıklar Mustafa Bey'in Sultan olmasıyla son bulacaktır. Bizans Mustafa Bey sayesinde eski topraklarına tekrar kavuşacaktır. Yokluğundan yararlanmak isteyen kardeşleri İmparatorluğu taksim ettiler. Babasının mirasından bir aba bile vermediler. Tabiî hakkını almak için bizden yardım istemeye geldi. Biz de dostumuza yardıma karar verdik. Yakında herşey istediğimiz gibi neticelenecektir. Sinsi sinsi gülerek kadehini kaldırdı:
— Aziz misafirimizin şerefine kadehimi kaldırıyorum.
Hazır bulunanlar onu taklit ettiler:
— Aziz misafirimizin şerefine...
— Şerefine...
Başlar biraz daha dumanlandı, gözler biraz daha yuvalarından fırladı:
İmparator Manuel izin istedi:
— Bana müsaade dostlarım, çok yorgunum, aziz misafirimiz size emanettir. Sabaha kadar dilediğinizce eğleniniz.
Bir baş işaretiyle hepsini selâmladıktan sonra dairesine çekildi.
Böylece, İmparatorun mevcudiyetinden gelen tabiî çekingenlik de kalmadı. Eğlence odası tam bir hayhuy'a döndü. Çirkin şakalaşmalar, bağnşmalar birbirini kovaladı. Her dakika biraz daha şuurdan kopanlar, türlü maskaralıklar etmeye başladılar.
Bir ara Laskaridis sahte Mustafa'nın kulağına şöyle fısıldadı:
— Hiç kimse gerçeğin farkında değil, Osmanlıların başına iyi bir çorap örüyoruz azizim.
Adam kulaklarına kadar yayılan bir sırıtışla Laskaridis'e bakarak memnuniyetini belirtti.

Varenk elbiseleri giyiniş Yüdınm'ın oğlu Mustafa Bey'le at uşağı Kargaburun rahatlıkla koridorları geçip ziyafet odasının kapısına kadar gelmişlerdi. Kapı önünde bekleyen iki nöbetçiye Mustafa Bey selâm verdi. Parolayı söyledi.
— Nöbeti teslim almaya geldik, dedi. Kapının önünde saatlerden beri dikilip durmak,

zaten adamların canına tak etmişti. İçerden gelen neşeli kahkahalar ve hele şarap kokusu dayanılır gibi değildi. Bir an evvel iki kadeh atmak ve uyumak için can atıyorlardı. Yeni gelenleri sevinçle karşıladılar, îyi nöbetler diledikten sonra esneye esneye loş koridorda kayboldular.
Mustafa Bey at uşağına:
, — Buraya kadar işler iyi gitti, dedi. Bakalım bundan sonra ne olacak?
— Birisi kalkıp saraya bu kadar kolay girebileceğimizi söylese imkânı yok inanmazdım Beyim. Allah bize yardım ediyor mutlaka.
Kapının açılmasıyla susmak zorunda kaldılar Hizmetkârlardan biri dışarı çıktı. İki nöbetçinin yüzüne bile bakmadan yürüyüp gitti.
Biraz sonra kapı tekrar açıldı. Eşikte Varenkle rin kumandanı Mihaliç belirdi. Mustafa Bey adamı ilk görüşte tanımıştı.
Meyhanedeki kavgayı hatırladı. Tanınmamak için başını omuzlarının arasına çekti.
Bereket versin kumandan pek sarhoştu. Peltek peltek konuşuyordu:
— Bana bakın nöbetçiler. İkiniz de Mustafa Bey'in kapısında dikileceksiniz. Birazdan çıkacağız Peşimizden ayrılmayın.
— Başüstüne...

— İşler daha da iyi gitmeye başlıyor. Kargaburun, diye fısıldadı. Gökte aradığımızı yerde buluyoruz galiba..
— Öyle Beyim.
İçerden müthiş bir alkış tufanı koptu. Bağrışma-lar ayyuka çıktı. Kapı yeniden ardına kadar açıldı Önde Laskaridis olmak üzere, sahte Mustafa ve Mihaliç göründüler. Koridorun ortasında durdular. Bir iki kelime konuştuktan sonra tekrar yürümeye koyuldular. Mihaliç iki nöbetçiye bir el işareti yaparak peşlerinden yürümelerini emretti. Mustafa Bey'le Kargaburun emri yerine getirmek için adımlarını açtılar.
Mustafa Bey dikkatle sarayı gözden geçiriyor, elindeki plânla mukayesesini yapıyordu. Şu anda Petro'nun evinde bulunan Varenk doğrusu iyi çizmişti. Koridorlar tarif ettiğinin aynı idi. O kadar ki Mustafa Bey hiç yabancılık çekmiyordu.
Önce sahte Mustafa'ya dairesini gösterdiler. İyi geceler dilediler. Bir emri olup olmadığını sordular. Teşekkür etti, içeri çekildi. Mihaliç bir kere daha iki Varenk sandığı adamlara tembihledi.-
— Gözünüzü dört açın, kapıdan içeri kimseyi bırakmayın. Şayet Mustafa Bey'in bir emri olursa biriniz o emri yerine getirmek için koşsun ama, biriniz mutlaka kapı önünde kalsın. Yarın sağ ve salim sizden Mustafa Bey'i isterim.
— Emredersiniz Kiryos Kumandan.
Mihaliç Laskaridis'e döndü:
— İzninizle sayın vali... Laskaridis sırıtarak mukabele etti:
— İyi-geceler sayın kumandan.

Her biri kendi dairesine çekilmek üzere ayrı ayrı istikametlere doğru uzaklaştılar.
Sabaha yakın bir zamana kadar sarayda normal hayat sürdü. İki nöbetçinin önünden ekseri sarhoş olan sürü ile asker, sürü ile subay geçti. Ama hiçbiri sahte iki Varenkin farkında olmadılar.
Nihayet etraf duruldu. Zaman zaman duyulan çığlıklar ve kahkahalar da kesildi. Nöbetçilerin ayak sesleri dışında, saray derin bir sükûnete gömüldü.
Mustafa Bey miğferinin siperini kaşları üstüne kaldırdı. At uşağına daha çok yaklaştı:

— Aklıma ne geldi biliyor musun Kargaburun?
— Ne geldi Beyim?..
— Meselâ ben içerdekinin yerine geçsem... At uşağının gözleri yuvalarından uğradı:
— Ne diyorsunuz Beyim. Zaten o sizin yerinize geçmiş değil mi?..
— Ben de onun yerine geçerim, böylece ödeşmiş oluruz.
— Benim aklım ermez Beyim, siz Sultan oğlusunuz, ne yapılacağını elbette bilirsiniz.
Mustafa Bey'in gözleri daldı:
— Sultan oğluyuz, evet Kargaburun. Tacını da, tahtını da, devletini de, hattâ hayatmı bile yitirmiş bir Sultan oğlu... neye yarar ki?.
— Öyle demeyin Beyim, Cennetmekân pederiniz dini için, milleti için az mı çalıştı? Rahmetlinin en büyük ideali Kostantiniyye'yi almaktı, lâkin kader...
Mustafa Bey silkindi:
— Sen kolla Kargaburun, ben içeri gireceğim, benzerimin kıyafetine bürüneceğim. Bakalım İmparator Manuel neler teklif edecek?

— Tehlikeli, çok tehlikeli bir iş Beyim. Mustafa Bey acı acı güldü.-
— Saltanat ateşten gömlektir dostum, bu gömleği ya sırtımıza geçirip yanacağız, veya bir serseri gibi Bizans saraylarının köşelerinde kıvrılıp öleceğiz.
— Allah göstermesin Beyim.
— Gözünü, dört aç ve benim için dua et. Herşey yolunda gitmezse canını kurtar, ben nasılsa hayatta iken ölmüşüm. Herkes ölü biliyor.
— Ağzından yel alsın. Beyim, ne olur ikide bir ölümden bahsetme.
— Ölümü hatırlamayan yaşamanın sırrına eremez Kargaburun.
Birkaç saniye sustuktan sonra tekrar söze başladı :
— Başarabilirsem, adama üstümdeki Varenk elbiselerini giydirip dışarı çıkaracağım. Önüne katar, Petro'nun evine götürürsün. Gözün gibi-koruyacaksın, ilerde yine bize lâzım olacak.
— Başüstüne Beyim.
Mustafa Bey etrafa baktı. Kimsecikler yoktu. Kapıya yaklaştı, hafifçe itti. Hayret... Kapı kilitli değildi. Duraladı. Kargaburun'a baktı. Sonra omuzlarını kaldırdı indirdi. Verdiği karardan dönecek adamlardan değildi. İçeri süzüldü.
Tavana asılı dört yağ kandilinin aydınlattığı kısa bir koridorda bulunuyordu. Önünde üç kapı vardı. Sahte Mustafa acaba hangi kapmın ardında bulunuyordu?
Ayaklarının ucuna basarak yaklaştı. Birinci kapıya kulağını yapıştırdı. İçerden hiç bir ses gelmiyordu. Öbürüne yaklaşıp dinledi, onda da çıt yoktu. Nihayet üçüncü kapıda aradığını buldu. İçerden hay-

van boğazlanır gibi gayri muntazam ve sürekli horultular geliyordu.
Hafifçe omuzladı. Kapalıydı. Belki de içerden kol demiri bile vurulmuştu. O takdirde bütün emeği boşa çıkacak, eli boş dönecekti.
Yüzünü buruşturdu. Hançerini çekip kilidi kırmayı denedi, biraz uğraştıktan sonra bunun zaman kaybından başka bir şeye yaramayacağını anlayarak çekildi. Sağdaki kapıya gitti. Omuzunu dokundurdu. Yüzü güldü.
Kapı açıktı. İyice araladı. Koridordan giren kan dil ışığında dikkatle içerisini gözden geçirdi. Köşede bir karyola vardı. İki kadın koyun koyuna uyuyorlardı. Herhalde Sahte Mustafa'nın ya odalıkları veya hizmetkârları olacaklardı.

Ayaklarının ucuna basarak içeri girdi. Tahmin ettiği gibi yandaki odaya açılan iki kanatlı süslü bir kapı vardı, talihinden bunlar da kilitli değildi. Mustafa Bey gülümsedi. Bu kapılan açık bırakan aptal olmasa işlerini yürütemeyeceğini düşündü, ona bir teşekkür borçlu idi.
Her attığı adımı hesaplayarak benzerinin odasına girdi.
Odanın içi loştu. Yarı kısılmış bir lâmba yanıyordu köşede. Durup bekledi. Gözlerinin karanlığa alışması için bir süre keskin horultuları dinledi. Birazdan horlayan adamı da gördü.
Tahmin ettiği gibi sahte Mustafa idi bu. İçkinin tesiriyle yarı sızmış bir halde, uyuyordu. Ağzı çarpılmış, ipek yorgan karyolanın altına kaymıştı.
Mustafa Bey yaklaştı. Hançeri elinde, adamın üstüne eğildi. Her horultuda bir mağara gibi açılan ağzını eliyle kapadı.

Adam bir süre hiç kımıldamadı. Sonra bacaklarını oynattı. Yüzü takallüs etti. Nefesinin sıkıştığı belli oluyordu. Gövdesini kaldırmaya çalıştı. Mustafa Bey üstüne oturdu:
— Uyan bakalım sahtekârlar sultanı!..
Sahte Mustafa can havliyle gözlerini alabildiğine açmış, aval aval bakmaya başlamıştı. Gözbebek-leri bir kedininki" gibi parlıyordu. Ne olduğunu anlamaya çalışıyor, fakat üstündeki ağırlıktan kurtulup bir türlü doğru dürüst düşünemiyordu.
Mustafa Bey adamın boğulabileceğini o zaman aklına getirdi. Burnunu tıkayan parmaklarını çekti. Adam geniş bir nefes aldı. Yüzü rahatladı, gövdesi gevşedi.
— Bana bak delikanlı, sahte Mustafa olduğunu biliyorum. Ama bunun için sana bir şey yapacak değilim. Söylediklerime aynen itaat edersen başın belâya girmez.
Sahte Mustafa üstündeki ağırlıktan kurtulmak için bir hareket yaptı. Mustafa Bey hançerini adamın açık göğsüne hafiften bastırıp aşağı doğru çekti.- İnce bir hat çizdi, az sonra burası kanla doldu:
— Kıpırdar ve gevezelik edersen anlaşanlayız. C zaman cesedin çıkar buradan.
Adamın vücudu hissedilir şekilde titriyordu. Korku her tarafına yayılmıştı. Tabansız biri olduğu aşikârdı. Ağzı kapalı olduğu için vermek istediği cevabı göz kapaklarını indirip kaldırmak suretiyle verdi.
— Fazla bir şey istemiyorum senden, sadece elbiselerimizi değiştireceğiz, diye devam etti Mustafa Bey. Dışarıda arkadaşım var, onunla birlikte bir dostumun evine gidip bir süre misafir kalacaksın. Tamam mı?..

Sahte Mustafa göz kapaklarını tekrar birkaç kere indirdi, söylenenleri kabul ettiğini ifade etti.
Mustafa Bey elini adamın ağzından çekmeden bir tembih daha verdi:
— Bağırayım dersen halin dumandır haberin olsun. Göğsündeki yarayı o takdirde kalbine kadar de-rinleştiririm.
Elini çekti. Adamın karnından inip karyolaya ilişti.
— Gürültü yapmadan hemen kalk. Vereceğim elbiseleri giymeye başla. Fazla vaktim yok. Bu arada kendine hâkim ol, bağırmaya kalkma. Muhafızlar yetişene kadar işini bitiririm.
Adam söylenenleri tereddütsüz yapmaya başladı. Ama yine de birkaç kere mırıldanmadan edemedi:
— Ben... ben ne istiyorsunuz?..
— Önce kim olduğunu söyle?
Mustafa Bey bu arada üstündekileri adama vermiş, onun köşede asılı elbiselerini de kendi giymeye koyulmuştu.
Sahte Mustafa korkudan titreyen bir sesle cevap verdi:
— Ben Şehzade Mustafa'yım...
— Allah Allah, şu. tesadüf e bak ki, ben de Şehzade Mustafa'yım.

Sahte Mustafa o zaman dikkatle bakmayı akıl etti. Az daha muvazenesini kaybedip yuvarlanacaktı. Böyle bir benzeri olduğunu söyleseler inanmazdı. Aptal aptal bakakaldı yüzüne, hareketlerini bile unuttu.
— Elbiseleri giy çabuk diye ihtar etti Mustafa Bey. Vaktim yok demiştim, sonra dilediğin kadar hayret etmeye zamanın olacak...

— Ne istiyorsunuz benden? Ben, kimseye zararı olmayan alelade bir serseriyim.
— Kim getirdi seni buraya?..
— Selanik Valisi Laskaridis. Bana dedi ki, Sultan olmak hoşuna gider mi?.. Hayır dedim, ama dinletemedim. Tuttu zorla bir arabaya attı. Oyunbozanlık edersem öldürüleceğimi söyledi. Korktum, boyun eğdim. Yoksa ben kim Sultan olmak kim?.. Bırakın memleketime gideyim.
— Ona sonra karar veririz, şimdilik bir arkadaşımın evine gideceksin, emrime itaat ettiğin müddetçe yaşayacaksın. Bu Osmanlı sözüdür, Bizans kahpelerinin sözüne benzemez.
Adam minnetle muhatabına baktı:
— Teşekkür ederim, dedi.
Elbiseleri değiştirmişlerdi. Artık çıkmaya hazırlanıyorlardı. Tam o sırada yan odaya açılan kapı hafif tıktaklarla tıkırdadı. İnce bir kadın sesi duyuldu:
— Bizi mi emrettiniz Sultanım?..
Mustafa Bey benzerinin kolunu tutup sıktı:
— İstemediğini söyle, diye fısıldadı.
Sahte Mustafa kapıya doğru homurdandı:
— Beni rahat bırakın, uyuyacağım.
— Bazı sesler duyduk da Sultanım, uyandırdığımız için özür dileriz.
Ses kesildi. Mustafa Bey derin bir nefes aldı, ya-nındakini dış kapıya doğru itti:
— Aç şunu.
Adam itaat ederek sürgüyü çekti. Birlikte koridora çıktılar.
Kargaburun sıkıntıdan kıvranıyor, Bey'inin başına bir belâ gelmemesi için dua ediyordu. Kulağı kapıda, eli kılıcında idi.

Gerçi Mustafa Bey, bir aksilik anında kaçıp canını kurtarmasını söylemişti ama, Kargaburun sonuna kadar vuruşarak ölmeye çoktan karar vermiş bulunuyordu. Korkaklar gibi Bey'ini Bizans'lıların eline terkedip kaçacak yaradılışta değildi o. Yıldınm'm ordusunda çarpışmış bir yiğitti. Kaçmayı değil, ölmeyi öğrenmişti.
Kapının ardında isminin çağrıldığını duyunca kulak kabarttı. Mustafa Bey'in sesini tanımıştı.
— Kimse yok Beyim, diye karşılık verdi. Kapı açıldı. Önde sahtesi, ardında gerçeği iki Mustafa, Kargaburun'un yanına çıktılar
— Kargaburun, al bu adamı Petro'nun evine götür. İyi muhafaza et. Ben sizinle temas kurarım. Parolayı biliyorsun, haydi yolun açık olsun.
— Sağol Beyim, Allah yardımcın olsun.
Mustafa Bey tekrar odaya çekilirken, Kargaburun yanmdakiyle birlikte koridorun sonuna doğru hızla yürüyor, kısa hançerini koluna girdiği sahte Mustafa'nın böğründe tutuyordu. Bir ara:
— Hançerim halis Bursa yapısı biliyor musun? Çok da keskin ucu var, diye bir gözdağı bile verdi.

4. BÖLÜM

BIYIKLARINA NE OLDU?

Bizans neşeden sarsılıyordu. İmparatorun sevinci herkese yayılmış, şehir zevkten sarhoş olmuştu. Her taraf bayraklarla donatılmış bulunuyordu. Hipodromda çeşitli yarışlar düzenlenmişti.
Elbette bu coşkun neşenin sebebi vardı. Bu sebep ise Osmanlı Devletinin kaderiyle alâkalı bulunuyordu. Şehzadeler arasında sürüp giden taht kavga- . lan nihayet ilk kurbanını vermiş, çetin bir savaştan sonra Musa Çelebi, kardeşi İsa Çelebi'yi ortadan kaldırmıştı.
Bizans işte bu habere alkış tutuyordu. Onlar için tahta kavgası ne kadar şiddetlenir ve araya kan karışırsa, o kadar iyi idi. Şehzadeler birbirlerini öldür-meli, karışıklık bütün Anadolu'ya yayılmalı, Osmanlı Devleti Bizans'ın ağzına uygun lokmalar haline gelmeliydi. Bizans yalanıyordu. Av bulmuş sırtlan gibi salyalarını Marmara'nın berrak sularına karıştırarak Osmanlı Devletinin hepten çökeceği günü dört gözle bekliyor, mücadeleyi kızıştırmak için elinden geleni yapıyordu.
İmparator Manuel şehzadelere birer mektup göndererek Mustafa Bey'i elinde bulundurduğunu, fakat şimdilik onun şerrinden korkmamalarını, Bizans'a ilişmedikleri takdirde Şehzadeyi bırakmayı düşünme-

diğini bildirmişti. Elbette bunun da sebebi vardı. Manuel koca arslanın her parçasından ayrı ayrıkorku-yor, bir gün şehzadelerden biri tesanüdü temin eder ve babalarının yolunda yürümeye başlar diye ödü kopuyordu. Ama ne de olsa bu uzak bir ihtimaldi. Görünen şimdilik Osmanlı İmparatorluğunun bir daha eski haşmet ve şevketine ulaşamayacağı idi.
Mustafa Bey tam bir muvaffakiyetle rolünü oynuyordu. İlk gün iş iyice sarpa sarmıştı ama, bereket zekâsı sayesinde kötü durumdan kurtulmasını bilmişti.
Düzme Mustafa'yı kendisiyle değiştirip bir güzel uyku çekmiş, sabah kapısının vurulmasıyla ancak kendine gelebilmişti. Laskaridis odaya girmişti. Tuhaf tuhaf bakıyor, hayretle başını iki yana sallıyordu. Mustafa Bey bir an hilenin anlaşıldığını sanarak besbeter sararmıştı. Ama yine de sormadan geçmemişti :
— Bir tuhaflık mı var sayın Vali?..
Vali'nin karşılığı bir sual şeklinde idi:
— Bıyıkları ne yaptın?.
Mustafa Bey'in eli gayri ihtiyarî yüzüne gitmişti, birden sahte Mustafa'nın bıyıklı, kendisinin ise bıyıksız olduğunu hatırlayıvermişti.
Vakit kazanmak için uzun uzun gülmüş, sonra da şöyle cevap vermişti:
— Bıyıklarım mı? Kestim onları. Bizanslılara daha iyi benzemek için kestim.
Vali iyiden iyiye kızmış, köpürmüştü':
— Sersem, ben bıyıklarını kes mi dedim sana?.
Bu söz Mustafa Bey'in elini kılıcına atmasına sebep olmuştu, ama bereket çabuk toparlanmış boynunu bükmüştü.

İmparator Manuel de gerçi kızdı ya, fazla da üstelemedi. Yalnız yeniden bıyıklarını uzatmasını emretmekle yetindi.
Şimdi Mustafa Bey bıyıklı idi. Yüzü oldukça değişmişti. Sarı bıyıklar yakışmıştı da kendisine.
Başka zaman olsa belki keyfine bakardı ama, şimdi sırası değildi. Bir sürü hadise birbiri peşinden geliyordu. Son olarak İsa Çelebi'nin haberini almış, hayli üzülmüştü. Ama bunun böyle olacağını o çok önceden tahmin ediyordu. İstediği bir an önce birliğin temin edilebilmesinden ibaretti. Eğer bu yapılabilirse ortaya çıkmayacak, yahut kardeşlerinden Sultanlığa en lâyık olarak gördüğü Mehmet Çelebi'ye yardımcı olmak için savaşacaktı.

Günlerini uzun uzun düşünmekle geçiriyor, Osmanlıları kurtarması için sık sık Allaha yalvarıyor-du.
Kargaburun'dan bir haber alamamıştı. Kendisi de bir yolunu bulup haber gönderememişti. Ama işlerin yolunda gittiğini tahmin ediyordu. Başka türlü olsa mutlaka duyacaktı.
Bir sabah davulların her zamankinden daha sürekli ve şakrak vurmalanyla uyanınca ne olduğunu anlayamadı. Kapıya gitti. Nöbetçiye sordu:
— Bu davul sesleri de ne?
— Süleyman Çelebi şehre giriyormuş efendim.
— Süleyman Çelebi mi, kardeşim mi?..
— Evet Prens.
— Niçin gelir?..)
Nöbetçi umursamaz bir tarzda omuzlarını kaldırdı.

— Herhalde İmparatorumuz haşmetli Manuel'in eteğine yüz sürmeye.
Mustafa Bey askerin gırtlağına sarılmamak için süratle içeri çekildi.
Karyolanın kenarına ilişti, başını ellerinin arasına aldı.
Eğer Süleyman, bir patavatsızlık yapıp saltanat iştiyakıyle Osmanlı Devletinin bazı yerlerini Bizans'a terketmeye kalkarsa durum fena olacaktı. Böyle bir karar bütün Osmanlıların ümidini kıracağı gibi, babasının da kemiklerini sızlatacaktı. Kan pahasına alınmış bu yerler ancak kan pahasına verilebilirdi. Bunu Süleyman Çelebi'ye bir yolunu bulup anlatması lâzımdı. Ama bakalım böyle bir kötülük kalbinde var mıydı? Ne de olsa Yıldırım Bayazıt'm oğlu idi.
Kahvaltıyı getiren hizmetkârın yüzüne bile bakmadan düşüncelerine devam etti.
Gerçi İmparator ve sadık yaveri Laskaridis, kendisini Selanik'ten getirdikleri uydurma Şehzade sanıyorlardı ama, istediği anda saraydan çıkıp gitme yetkisi yoktu. Bir esir gibiydi. Bu halde Süleyman Çelebi'yi görmesi mümkün olacağa benzemiyordu. İmparatorun niyetini nasılsa iyice öğrenmişti. Hatta bir konuşmalarında Yıldırım'in hazinesinden bile bahsedildiğini duymuştu. Şehzadelerden hangisinde bu hazinenin bulunduğunu bilmiyorlardı. Öğrenmek ve ele geçirmek için casuslar çıkarmışlardı.
Kapının açılmasıyla başını kaldırdı. Laskaridis karşısında duruyor, pis pis sırıtıyordu.
— Ne var? diye yarım ağız sordu.
— Bey kardeşin geliyor, bilmiyor musun yoksa?

Laskaridis alay ediyordu, karşısındakini hâlâ Se-lânikten getirdiği uydurma Şehzade sanıyordu. Mustafa Bey acı acı güldü:
— Kardeşim mi? >
— Kardeşin tabiî. Yıldırım Bayazıt'm büyük oğlu. Şehzade Süleyman Çelebi.
— Ne yapacak?..
Laskaridis bir kahkaha atta:
— Haydi sevin arslanım, Süleyman Çelebi Rumeli kalelerinin anahtarlarını imparatorumuza teslim edecek.
Mustafa Bey tırnaklarına kadar buz kesildi. Yavaş yavaş doğruldu, donuk bakışlarını Valinin yüzüne mıhladı, buz gibi bir sesle:
— Emin misin?. Diye sordu. Laskaridis gayri ihtiyarî bir adım geriledi.
— Tabiî eminim.
— Yıldırım ve ordusunun kılıç zoruyla aldığı yerleri saltanat uğruna iade edecek öyle mi?
— Elbette.

— Siz de kabulleneceksiniz?
— Niçin kabullenmeyelim?
— Öyle ya niçin kabullenmeyeceksiniz? Besbedava bir damla kan bile akıtmadan ayağınıza kadar gelmiş bir kısmet.
— Değil mi ama?..
Mustafa Bey bir adım daha yaklaştı.
— Bir imparator hile ile, desise ile değil, kılıçla yer zaptetmelidir, diye bağırdı.
Laskaridis gözlerini kırpıştırdı:
— Neler söylüyorsun? Tıpkı Türkler gibi. Yoksa bu oyun seni pek mi sardı?

Mustafa Bey toparlandı. Şimdilik gaf yapmaması lâzımdı. Kim olduğu bir anlaşılırsa herşey biter, ömrünün kalan kısmını Anemas Zindanında geçirirdi; gülmeye çalıştı.
— Ama dedi, böyle güzel hileler yapabilmek de İmparatorumuza has'tır.
Laskaridis derin bir nefes aldı, değişikliğe memnun olmuş olacak ki, tekrar yüzüne eski sırıtık hal geldi, oturdu.
— Hah şöyle bakalım, nedir o Osmanlılar gibi konuşmalar? Sana Bizanslı gibi düşünmek yaraşır.
— Tabiî.
— Süleyman Çelebi'yi karşılayacak mısın?..
— Ben mi?
— Kardeşi rolündesin ne de olsa, ama seni görmekten pek memnun olmaz sanırım.
— Eline geçirse bir kaşık suda boğar, eminim
— Süleyman Bey gaddar mıdır sanıyorsun?..
— Biliyorum. Musa Bey de gaddar değildir, ama birliği temin etmek için kardeşlerini yok etmenin gereğine inanmış bir kere, öldürmeden olmuyor bu işler. Neyse, beni rahat bırak.
Laskaridis birden kızdı.
— Bana baksana sen, diye bağırdı. Birkaç gündür amir pozlar takınmaya başladın, tepemi attırıyorsun! Seni adam sınıfına ben soktum. Ben olmasaydım hâlâ Selânik'in ıssız sokaklarında soygunlar çevirecektin. Şu rahata seni kavuşturan adama dua edeceğin yerde emir vermeye kalkıyorsun. Kafam bir kızarsa zindanı boylarsın haberin olsun.
— O hayat daha güzeldi.
— Ya!..
— Şimdi sanki zindanda değil miyim?

— Seni herkes Şehzade Mustafa sanıyor, başka ne istiyorsun?
— İşim bittikten sonra da bir burçtan aşağı asacaksınız değil mi? Neyse. Şimdilik bunları hatırlamamak en iyisi. Beni Süleyman Çelebi ile karşılaştıracak mısınız?.. Bilirsem hazırlıklı olurum.
Laskaridis bir süre düşündü.
— Belli olmaz, görmek isterse göstermemezlik edemeyiz.
— Ya kardeşi olmadığımı anlarsa...
— Nereden anlayacak? Mustafa Bey'in tıpkısn-sın. Aradan şu kadar zaman da geçmiş.
— Ya tanırsa?..
Omuzlarını silkti.
— Tanımaz dedim ya...
— Tehlikeyi göze alıyorsunuz demek.
— Ne tehlikesi?..

— Tanınma tehlikesi.
— İmparatorla bu mevzuda konuşacağım...
Çıkmak için kapıya yürüdüğü sırada Mustafa Bey seslendi:
— Beni görmek istediği takdirde yanına çıkmak istemiyorum, tehlikeli olur, anahtar deliğinden seyretsin, yahut uzakça bir yerden, canımı sokakta bulmadım ben.
Laskaridis bir kahkaha attı:
— Bütün endişen canın için, biz Bizans'ı düşünüyoruz sen canını. Biraz vatansever olamaz mısın?
Çıktı...
Mustafa Bey ardından şöyle mırıldandı:

— Vatanımı seviyorum, sevdiğim içindir ki, kendi kendime kapana girmiş bulunuyorum. Ama Allanın izniyle muvaffak olacağım, bütün oyunlarınızı başınıza devireceğim.

BÎR ZİYARET

Mustafa Bey tantanalı merasimin bir kısmını penceresinden gözetleme fırsatını buldu. «Yaşasın Osmanlı Sultanı» diye bas bas bağıran Bizanslıların müstehzi sesini defalarca duydu.
Öğleye kadar hiç kımıldamadan pencere önünde öylece dalgın kaldı. Sonra birden aklına geldi. Bu kargaşalıktan istifade ederek Kargaburun'u belki görebilirdi.
Kapıyı açıp koridora çıktı. Kimsecikler yoktu. Dış kapıya kadar yürüdü. Nöbetçi bir şarap kupasını kafasına dikmiş, çekiyordu. Kapının açılmasıyla karşısında Mustafa Bey'i görmesi bir oldu. Şarap kupasını koynuna sokmak için seri bir hareket yaptı. Kupa elinden kayarak yere düştü. Kof bir ses koridorda yankılandı, nöbetçi kıpkırmızı oldu.
— Şey efendim... Şey efendim... Diye kekeledi, Mustafa Bey ateş saçan bakışlarını adamın yüzüne dikti. Genç bir Varenkti. Dudakları korkudan titremeye başlamıştı.
— Nöbette şarap içmenin cezası nedir biliyor musun?..
Mustafa Bey bunu gayet ciddî sormuştu. Nöbetçi ellerini uğuşturdu.
— Başım ağrıyordu da efendim... Başım çatlayacak gibi...

— Arkadaşın nerede?..
— Merasimde Beyim. Kardeşinize bir suikast yapılacağından korkulduğu için bütün saray askeri muhafazasına memur edildi.
— Sen ise beni koruyacağına şarap içip sarhoş olmaya bakıyorsun.
Nöbetçi başını yere indirdi.
Mustafa Bey bu durumdan istifade etmeliydi, sesini tekrar sertleştirdi.
— Kumandanına durumu bildirdiğim takdirde olacakları herhalde tahmin ediyorsun.
Nöbetçi yalvaran bakışlarla bakıyordu.
— Biliyor musun cezasını?.,
— Biliyorum.
— En azından kovulursun,
— Kırbaçlanırım.
Nöbetçiyi kolundan çekti.
— Şöyle gel içeri de konuşalım.
— Nöbetim?..
— İçerde beklersin.
— Olur mu efendim?..
— Şarap içmek oluyor da bu neden olmasın?.. Fazla direnmedi, birlikte içeri girdiler. Mustafa Bey karyolasının kenarına ilişti.

— Nöbette şarap içtiğini bir şartla unutabilirim, buradan bir iki saat için çıkmama göz yumacaksın.
Nöbetçinin yüzü aydınlandı, bu kadarla kurtulabileceği için memnundu. Ama yine de tereddüt ediyordu. Ya Şehzadenin çıktığını haber alırlarsa? O takdirde yine kırbaçlanacaktı.
Mustafa Bey adamdaki tereddüdün farkında idi.
— Meraklanma, diye devam etti. Şöyle bir gezi-

nip geleceğim. İki saat bile sürmez. Burada çok sıkılıyorum, âdeta mahpusum.
Nöbetçi derinden bir nefes aldı.
— Hakkınız var, ama ya farkederlerse?..
— Korkma, biliyorsun herkes merasimde, kardeşimi karşılama derdinde, bu arada beni unutmuşlardır.
— Ama ne olur çabuk dönün.
— Döneceğim, yalnız bana şu uzun pelerinini vereceksin.
— Niçin?..
— Yolda tanınmamam için, bilirsin şehzadelerin düşmanı çok olur, bu hizmetini de unutmayacağım.
Nöbetçi sırtındaki pelerini çıkarıp uzattı. Mustafa Bey buna sarındı. Acele ile dışarı süzüldü.
Gerçekten etraf tenha idi. Kimsecikler görünmüyordu. Bahçeyi katetti, Haliç tarafındaki kapıdan sokağa süzüldü. Bir araba çevirip Langa'daki evin adresini söyledi.
Oldukça tenha olan ara sokaklardan süratle geçtiler. Nihayet araba kapısının üstünde bir aslan başı kabartması bulunan evin önünde durunca aşağı atladı. Arabacıyı savdı. Çıngırağı çekti.
Çıngırak sesi bir müddet yankılandı, durdu. Neden sonra Kargaburun'un kızgın sesi duyuldu.
— Patladınız mı be?..
Kapı açıldı, Kargaburun sevinçle efendisinin ellerine sarıldı.
— Hoşgeldiniz Beyim, meraktan çatlamak üzere idim, nicedir haber çıkmadı, başınıza bir iş gelmesinden korktum.
— Açıl da geçelim Kargaburun, on gündür neler

hissettiğini bir çırpıda anlatırsan sonraya bir şey kalmayacak.
— Haklısınız Beyim, gevezeliğim tuttu yine, buyurunuz.
Kenara çekildi Mustafa Bey'in geçmesi için.
Eve girdiler. Mustafa Bey sordu:
— Petro yok mu?..
— Süleyman Çelebi'nin gelişini seyre gitti.
— Misafirimiz nasıl?..
— Keyfi yerinde, yiyip içip uyuyor.
— Ya esir Varenkler?
Kargaburun kısık bir kahkaha attı.
— Onları sattım.
— Sattın mı?..
— Sattım ya Beyim, ne yapsam? Petro, bunları mı besleyeceğim, diye söylenmeye başlamıştı. Onun ağız kokusunu çekeceğime bir gece vakti limana götürüp Venedikli kaptana sattım.
— Kaçarlarsa.;.
— Meraklanmayınız efendim kaçamazlar, Venedikli çok sert mizaçlı biri, limanda iken tayfalarını zincire vururmuş, açık denizde de atlayamazlar ya.

Mustafa Bey güldü.
— Yamansın Kargaburun.
Sonra kederle mırıldandı:
— İsa'yı Musa Bey yok etmiş derler.
— Duydum Beyim, Allah rahmet eylesin. Bakalım bundan sonra sıra kimde?
— Musa Bey'de zannediyorum.
— Oldukça kuvvetli diyorlar.
— Öyle, ama kuvvetin yanında siyaset de lâzım,

bak Süleyman ağamız bunu beceriyor. Bizans'ın desteğini almak üzere.
— Mora'da başlayan görüşmeler burada sürdü-rülecekmiş ha Beyim, aslı var mı?
— Var ya, bizimki Rumeli'nin bir kısmını gözden çıkarmışa benziyor. Osmanlı bütünlüğünü temin edeyim diyerekten devleti düşmana peşkeş çeker.
Dayanamadı yerinden fırladı:
— Ne hazin!..
— Üzülmeyiniz Beyim, elbet bir çaresini bulur, verilen yerleri tekrar alırız. Bana en çok dokunan nedir biliyor musunuz?
— Nedir?
— Küçük kardeşiniz Kasım Bey'le kızkardeşiniz Fatma Hatun'u Süleyman Çelebi Bizans'a rehine bırakacakmış diye duydum. Kahroluyorum Beyim, kahroluyorum.
— Ya ben Kargaburun!.. İçimde alev alev yanan bir ateş var, duyarım ki ağamız bu kadarla da kal-mayacakmış.
— Başka bir melanet mi yoksa?..
— Ne desen haklısın. Süleyman Çelebi, Yıldırım Bayazıt'm; büyük oğlu imparatorun kardeşi Mora Despotu Teodor Paleologos'un kızıyla izdivaç ederek bir sihriyet meydana getirecekmiş.
Başını elleri arasına aldı.
— Yazık, bir tahta sahip olmak için bunca taviz gerekli mi idi? Saltanat bunca küçülmeye değer mi?
Başını kaldırdı.
— Yok Kargaburun, ağamız Süleyman Çelebi Sultanlığa lâyık değildir. Hiçbir kardeşimin tenezzül etmediği şeylere girişir, Bizans'ın desteğini kazanmak için akla gelmedik oyunlara girer. Yıldırım'ın

oğullarını bir taht için rehin vermek akün alacağı iş mi?
— Beyim, aklım ermiyor kusura kalmayınız, aca fca neden iki kardeşini Bizans'a rehin veriyor?
Mustafa Bey'in dudaklarında acı bir tebessüm gölgelendi.
— Niçin olacak, ilerde sözünü bozarsa Bizans İmparatoru Kasım'ı serbest bırakmakla onu tehdit edebilecek. Düzme Mustafa oyununu da bunun için uydurmadılar mı?..
— Vay canına!..
— Cennetmekân pederimin hazinesinden bahsedildiğini duydum, nerede olduğunu İmparator da bilmiyor, onu bulmaya çalışacağım. Öğrenince ele geçirmek için teşebbüse geçeceğiz. Şimdilik bütün korkum Süleyman Çelebi'nin beni sofrasına filan istemesi. Gerçekten Mustafa olduğumu bir anlarsa ne yapar yapar öldürtmek ister. Bugünlerde buna hiç de niyetim yok hani.
Zoraki bir tarzda güldü.

— Ama böyle bir şey isteyeceğini sanmıyorum Yüz yüzden utanır diye bir sözümüz vardır. Bizans'a bu derece yaltaklandıktan sonra ne de olsa yüzüme çakmaya çekinir. Belki gizliden görmek ister,
— Sizi ortadan kaldırmaya gücü yetmez Beyim.
— Kuvvetli olduğu söylenir, gerçekten de öyle, Beylerin arasında en kuvvetli olanı Süleyman, ayrıca Çandarlı Ali Paşa gibi kudretli bir vezir-i âzam'ı var.
Kargaburun başını iki yana salladı.
— Bütün bu işlerde Çandarlı'nın da parmağı varsa vatanseverliğinden şüphe ederim
Şehzadenin bakışları donuklaştı.

— Babamın kumandanı hakkında sarfettiğin sözlere dikkat et Kargaburun.
— Emredersiniz Beyim.
— Çandarlı gerçek bir vatanseverdir. Süleyman'ın da vatanını sevdiğinden şüphe yok. Gerçi Bizans'a büyük tavizler veriyor-ama, bunun gereğine inanmış olmalı. Yoksa Yıldınm'm oğullan arasından hain çıkmaz. Çıksa çıksa gafil çıkar.
Bir süre düşündükten sonra pencereye gidip dışarısını gözledi.
— Şimdilik bekleyeceğiz Kargaburun. Ben ya Kasım Bey'le ya da Fatma Hatun'la görüşmeye çalışacağım. Mümkün olduğu takdirde bazı şeyler öğrenebileceğim. Belki pederimin hazinesinden de haberleri vardır. Birliği tekrar kurabilmemiz için paraya ihtiyacımız olacak.
— Haklısınız Beyim.
— Şimdi gidiyorum, sakın ola benzerim Düzme Mustafa'yı da Venediklilere satmaya kalkma, ilerde işimize yarayabilir.
Kargaburun güldü.
— Satmam Beyim.
— Petro ne âlemde...
— İyidir Beyim, ama senin yerine taklidini görünce oldukça şaşırdı. Bir-iki saat içinde nasıl olup da bıyıklarının o derece uzadığına alabildiğine hayret etti. Çaresiz gerçeği söyledim.
— Söyledin mi?
— Çarem yoktu ki Beyim.
— Yani benim hakikî Mustafa olduğumu mu söyledin?..
Kargaburun sırıttı:

— Daha neler! Hiç öyle şey yapar mıyım Beyim?
— Peki ya ne söyledin?
— Mustafa Bey'i kaçırdığımızı, tekrar Anadolu'ya geçinceye kadar evinde misafir kalacağını.
— Ne dedi?.
— Bu adamın kanında bir Türklük vardır ya bir türlü anlayabilmiş değilim. Evinde bir Şehzade misafir etmekten zevk duyacağını bildirdi. Sonradan kulağıma bu Şehzadeye sizi tercih ettiğini fısıldadı:
— İhanet etmez korkma, kendisini az tanıdım ama öz tanıdım.
— Ben de öyle zannediyorum.
Mustafa Bey kapıya yürüdü.
— Ben gideyim artık, merasim biterse, yokluğumun farkına varırlar. Zavallı nöbetçinin başını alırlar o zaman. Beni merak etme, gerektiğinde ne yapar yapar haber eder veya kendim bizzat gelirim. Bu Bizanslılar kadar aptal insan görmedim ömrümde, parayı görünce hemen gevşiyorlar.

Dışarı çıktı. Güneş Valekerna Sarayının tam üstüne gelmiş, kubbelerini pırıl, pırıl parlatıyordu.

5. BÖLÜM

MİHALÎÇ'İN KIZI

Mustafa Bey Langa'daki evden ayrılınca süratle sahile indi. Niyeti bir arabaya rastlayana, kadar yürümekti.

Şehrin sahil şeridi çok daha tenha idi. Çöplüklerde "bir parça kemik arayan cılız köpeklerle acı acı miyavlayan kediler bazen dalaşıyor, ezelî düşmanlıklarını sürdürüyorlardı.

Birden bir çığlık duyunca dikkatle dinledi. Çığ-]jk ikinci defa kulaklarına çarptı. Yanılması mümkün değildi. Duyduğu bir kadın sesi idi ve imdat istiyordu.

Karışmaması gerektiğini hatırlayamadı bile. Zayıflara yardım etmek isteği bir anda kaçak gezdiğini unutturdu. Sesin geldiği tarafa doğru hızla koştu.

Sur oyuklarına ulaşmıştı. Bu sefer sesi çok yakınında tekrar duydu: — İmdaaat!.. Sonra boğuklaştı ve söndü.

Köşede iki atlı bir araba duruyordu. Fırladı. İki kişinin bir kadını kucaklayarak arabaya taşımaya çalıştıklarını gördü. Kılıcını çekti, birkaç adımda vaka yerine ulaştı. Bacaklarını gerdi, adamların önünü kesti.

— Hey!.. Durun bakalım destursuz nereye götü-, rürsünüz?..

Adamların ikisi de nefes nefese idiler. Kadınla haylidir mücadele ettikleri belli idi. Biri soluk soluğa cevap verdi:

— Sana ne?..

— Ben meraklı adamımdır aslanım, hele deyin, bu kadınla ne alıp veremeyeceğiniz var?..

— Defol buradan aptal, serseri!..

Mustafa Bey'in tüyleri diken diken oldu. Boğuk bir sesle:

— Kızı bırakın! diye bağırdı.

Biri kılıcını çekerek yaklaştı, tam Mustafa Bey'in önünde durdu sırıttı:

— Boyundan büyük işlere kalkışmayacaktın delikanlı, şimdi yuvanı yaparım senin.

Mustafa Bey kılıcını kaldırdı.

— Savulun!.. Diye haykırdı, hızlı bir dalış yaptı. Adam neye uğradığını anlayamadı, omuzuna yediği kılıç darbesiyle böğürdü, bir süre fırıldak gibi etrafında daireler çizerek döndü, sonra yere yıkıldı, bir iki debelendi katıldı kaldı.

Mustafa Bey süratli hareket etmesi gerektiğini biliyordu. Bu işe müdahale etmekle hata ettiğinin farkına yeni varmıştı. O anda kaçak olduğunu ne hikmetse hatırlayı vermişti.

— Bırak kızı...

Adam kızı bıraktı vş tabana kuvvet uzaklaştı. Mustafa Bey kızın yanma gitti. On sekiz - yirmi yaşlarında görünüyordu. İri yeşil gözleri korkudan büyümüş hayretle bakıyordu. Nihayet sormayı akıl etti.

— Kimsiniz?..

Mustafa Bey kılıcını kınına soktu.

— İsimsiz bir adam, diye cevap verdi. îsimsiz fakat bir sürü düşmanı olan bir adam.

— Adınızı sordum.

Genç kızın emreder gibi konuşması sinirine dokundu.

— Ben adımı istediğim zaman istediğim kimseye söylerim, önce kendini tanıt bakalım küçük kız.

Genç kız sert kayaya tosladığını anlayarak yelkenleri indirdi.

— Adım Eleni, diye mırıldandı Eleni Mihaliç. Genç Şehzade bir hayret nidası kopardı.

— Vaay! Yoksa Varenklerin kumandanı Kiryos Mihaliç'in kızı mısın?
Eleni başını sallayarak tasdik etti. Mustafa Bey belânın tam ortasına düştüğünü anladı. Yine de omuzlarını silkti.
— Neden kaçırmak istiyorlardı seni?..
— Bilir miyim, herhalde babamdan para koparmak için olacak.
— Bir gönül meselesi olamaz mı?..
— Bu adamların hiçbirini tanımıyorum ki, alelade çapulcular olsa gerek.
— Kılık kıyafetleri de pek çapulcuya benzemiyor. Allah için, başka bir maksatları olmadığından emin misiniz...
— Ne çıkar? Sizi ilgilendiren bir şey değil ki, yolunuza gitseniz daha isabetli olmaz mı?..
Mustafa Bey dişlerini sıktı. Şu Bizans kadınları da ne çekilmez oluyorlardı.
- — Canın isterse konuş, ama tek başına evine dönebileceğine inanıyor musun?
— Ben kimseden korkmam.
— Öyleyse bana eyvallah. I

— Durun, bir dakika.
Mustafa Bey omuzu üstünden genç kıza baktı.
— Ne istiyorsunuz?..
— Benimle geliniz, babam sfci mükâfatlandırmak isteyecektir.
Genç adam karşısındakini yerin dibine geçirmeye yeterli bir bakış fırlattı. Dudakları müstehzi bir tebessümle kıvrıldı:
— Baban beni mükâfatlandırabilecek bir servete hiçbir zaman malik olamadı kızım. Var yoluna git beni rahat bırak.
— Hiç değilse adınızı söyleyiniz.
Genç kız Mustafa Bey'in asil tavrına ister istemez hürmet duyuyordu. Bu hürmet açık bir şekilde sesine sinmişti.
— İsmimi ne yapacaksın? Bir genç kızı iki soytarının elinden kurtarmakla ömür boyu övünenlerden değilim.
— Olsun, adınızı bilmek istiyorum. Biraz düşündü.
— Adım Larsen Todoris, arkadaşlarım arasında Çakırgöz namıyla anılırım, bu kadarı kâfi sanırım.
Başıyla selâmladı.
— İyi günler prinkipisa... (Prenses).
Eleni dizini bükerek selâma mukabele etti.
— İyi günler prens. Mustafa Bey sarardı.
— Prens mi?..
— Hal ve tavrınız alelade biri olmadığınızı gösteriyor, size elimde olmadan derin bir hürmet duyuyorum, belki kıyafet değiştirmiş bir Bizans prensisiniz.

Mustafa Bey bir kahkaha attı.
— Affınızı dilerim, dedi. Beni güldürüyorsunuz. Prenslik kim ben kim? Dadınızın anlattığı peri masallarına fazla itibar etmeyiniz.
Yürüdü gitti.
• ¦ •

Döndüğü zaman, sarayı bıraktığı gibi bulamadı. Süleyman Çelebi'yi karşılayanlar kadınlı erkekli sarayın 'bahçesine doluşmuş, bütün giriş-çıkışlar tutulmuştu. Bu takdirde kimseye görünmeden girmenin imkânı kalmıyordu. Başka bir usul bulmalıydı.
Bir müddet düşündükten sonra Mustafa Bey olarak saraya girmeyi daha uygun buldu. Sırtındaki uzun mavi pelerini çıkarıp omuzuna attı. Böylece giyinişinin tantanası bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmıştı.
Süleyman Bey'in ne tarafta olduğunu bilmiyordu ama saraya arka kapıdan, Bukelon Kapısından girmenin daha münasip olacağını düşünüyordu. Sarayın o ciheti ne de olsa ön kapıdan daha tenha ve daha emniyetli olacaktı. Süratle yürüdü.
Az sonra kapıya gelmişti. Kapı her zamankinin aksine ardına kadar açıktı ama yalın kılıç altı muhafız koruyordu. Birinin yaklaştığını görünce hemen tedbir aldılar. Muhafızların kumandanı olan şişman, kjsa boylu adam yaklaştı.
— Kimsiniz?.
Mustafa Bey kızmış gibi yaptı:
— Kim olduğumu görmüyor musun sersem. Açıl, geçeceğim.
Adamın sert çıkışından mühim bir kişi olduğunu kestiren kumandan yana çekildi. Ama sorgusuz,

sualsiz bırakmaya da pek niyetli görünmüyordu. Sesine küstahlık yerine aşırı bir saygı ifadesi vererek tekrar konuştu:
— Affınızı dilerim efendim, kim olduğunuzu öğrenmeden içeri bırakamam,, ayrıca saraya giriş izninizi de görmem lâzım.
Mustafa Bey ayağını yere vurdu:
— Aptal herif! Görüyorsun ki ben Şehzade Mustafa'dan başkası değilim, daha ne vesikası istersin.
Kumandanın gözüne güneş giriyor, zaten zayıf olan gözleri bu yüzden büsbütün karşısındakini seçemez hale geliyordu.
— Özür dilerim prens, dedi. Birden tanıyamamıştım, ama siz dışarda ne arıyorsunuz?
— Canım ne isterse onu yaparım, ben esiriniz değilim.
— Kusura bakmayınız, _, durumu kumandanıma bildirmek zorundayım.
Mustafa Bey yaklaştı:
— Ben seni kumandan sanıyordum, dedi. Yoksa konuşmazdım.
— Kumandanım ama...
— Ey, bu nasıl kumandanlıktır ki, istediğin biri-ıîi saraya bırakamıyorsun bu kadarlık da mı selâhi-yet vermediler?
— Verdiler gerçi de...
— Öyleyse niçin bekletirsin?..
— Şey...
Mustafa Bey adamın gururunu okşamak ve bu gururu kendi çıkarına kullanmak için sesini yumuşattı :
— Bak kumandan, kapı bekleyecek birine hiç benzemiyorsun. Osmanlı Devletinde senin gibileri

• II,
yüksek mevkilere getirirler, ama Bizans insan kıymeti bilmiyor ki... İlk bakışta değerini anladım. Kumandan, ağzı kulaklarına varırcasına sırıttı:

— Teşekkür ederim prens, dedi. Gerçekten insan kıymetinin bilinmediği bir ülkede bulunmak ne talihsizlik. ,
Hafifçe eğildi:
— Size hizmet etmek benim için şereflerin en büyüğüdür prens, beklettiğim için özür dilerim.
Başını nöbetçilere çevirdi:
— Selâm duur!..
Diye emretti. Nöbetçiler kılıçlarını başlarının üstüne kaldırarak selâm vaziyetine geçtiler. Mustafa Bey, için için alay ediyor, Bizanslıların şöhret budalalığına bir kere daha şaşıyordu.
Saraya girdikten sonra pelerini tekrar sırtına geçirdi. Kimseye görünmemeye çalışıyordu. Ama yine de bir nöbetçiye yakalanmadan odasına gitmek mümkün olmamıştı.
— Kimsin?..
Mustafa Bey pelerini açtı.
— Affedersiniz prens, tanıyamadım birden. —' İşte şimdi tanıdın ya..
— Odanızdan çıkmamanız lâzımdı.
— Taaccüp, bugün herkes odamda kalmaklığırn gerektiğini hatırlatıyor, böyle bir emir verildiğinden haberim yoktu.
Nöbetçi sırıttı.
— Katiyetle böyle bir emir var prens, odanızdan çıkmaya mezun değilsiniz.
— Ya... öğrenebilir miyim bu emri kim verdi?.. Asker bir an tereddüt ettikten sonra söyleyiverdi:
— Kumandan Kiryos Mihaliç...

— O uyuz herif benim hakkımda emir verme iznini nereden alıyor?
— Kumandanıma hakaret etmeyiniz prens. Mustafa Bey'in eli karıncalanmaya başlamıştı.
— Güldürme beni, onun neresi kumandan anlayamadım, sığır çobanlığına yakışacak bir tip aslında, yaltakçılığı yüzünden başkumandanlığa kadar yükseldi işte.
— Hakaret etmeyiniz dedim.
Mustafa Bey'in eli kılıcının sapım okşadı. Bir adım yaklaştı.
— Ey, hakaret etmiş bulundum bir kere, ne olacak şimdi?
— Geri alacaksınız.
— Gücün yeter mi sanıyorsun?.. Nöbetçi başını salladı.
— Babanızın zaferiyle biten bir savaşta babam ölmüştü prens. Ne güzel intikam saati ama...
— Evet, ama?..
— Ne yazık ki sizi öldürme zevkine eremeyece-ğim. Çünkü sen İmparatora lâzımsın.
Mustafa Bey'in bütün sinirleri tepesine çıktı. Bu kadarına bile tahammül etmesi yaradılışına ters düşüyordu. Sert bir sesle mukabele etti:
— Kendini bir şehzade ile boy ölçüşebilecek kadar usta silahşor mü sanıyorsun uyuz herif?.. İşte meydan...
Tam bu sırada otoriter bir ses çınladı. Mustafa Bey Başkumandan Mihaliç'in sesini tanıdı. Hemen cevap yetiştirdi:
— Bu askeriniz bana hakaret ediyor kumandan, cezasını vermek üzere idim ki yetiştiniz.
»¦•

Mihaliç koşarak yanlarına geldi, ikisinin yüzüne baktı, nöbetçiye sert bir emir verdi:
— Defol buradan köpek... Nöbetçi söylene söylene uzaklaştı.
Şimdi Mustafa Bey'le Başkumandan Mihaliç karşı karşıya idiler. Bir süre düşmanca bakıştılar. Mihaliç neden sonra gülümsedi:

— Ben sizi odanızda sanıyordum, oysa dışarda-smız.
Mustafa Bey omuzlarını sükti.
— Canım sıkıldı.
— Niçin? Odanızda rahatınız iyi değil mi?..
— Hayır, değil.
— Değiştirelim isterseniz. Şeytanî bir tavırla gözünü kırptı.
— Anemas Zindanında daha rahat odalar belki vardır.
Gözdağı veriyordu ama, karşısında korku nedir bilmeyen biri olduğunu bilmiyordu. Mustafa Bey dişlerini sıktı. Donuk bakışlarını adamın gözbebek-lerine mıhladı.
— Tercihimdir, dedi. Kumandan şaşırdı.
— Ne dediniz, tercihiniz midir?..
— Tabiî, tercihimdir dedim. Elinizde oyuncak olmaktansa zindanda yatmayı yeğ bulurum.
Mihaliç başını iki yana salladı.
— Sultan takımı, prens milleti bir başka türlü konuşuyor, anlamakta güçlük çekiyorum dîye mırıldandı.
Sonra sesini bir parça daha yükseltti:
— Odanıza dönünüz.
— Zaten oraya gidiyordum, yoruldum.

Mihaliç şeytanca sırıttı:
— Ağabeyinizi gördünüz mü?..
Mustafa Bey duymazdan geldi, başını başka yana çevirdi. Sonra odasına giden koridora girdi. Mihaliç peşinden geliyordu. Odasına girene kadar ta*kip etti. Sonra kapıdaki nöbetçiye dönerek iki tokat aş-ketti.
— Hayvan herif, diye bağırdı. Bu adam odasından dışarı çıkmayacak dedim sana, niçin bıraktın?..
Nöbetçi korkuyla büzüldü.
— Bi... bilmiyordum efendim.
— Bir daha koridorda filan ona rastlarsam kendini yok bil.
— Ba... başüstüne saym kumandan.
Mihaliç, İmparator Manuel'in ve Laskaridis'in çevirdiği dolaplardan haberdar değildi. Ne Düzme Mustafa'dan haberi vardı, ne gerçeğinden. Onun için kuvvetli tedbirler alma lüzumu da pek duymuyordu.
Yine de ne olursa olsun, Mustafa Bey'in şehirde dolaştığını bilse mutlaka nöbetçinin boynunu vurdu-rurdu.
Mustafa Bey odasına girince bir Rum hizmetçinin öteyi beriyi topladığını gördü. Canı zaten sıkkındı, çıkışır gibi:
— Ne arıyorsun burada?. Diye sordu. Rum kızı ezile-büzüle cevap verdi:
— Odanızı düzeltiyorum Sultanım.
— İstemez, dışarı çık.
— Emredersiniz efendim.
Kapıya kadar gitmişken durdu, Mustafa Bey'e baktı.

— Odanızda olmadığınızı görünce telâşlanmışım efendim, dedi. Başka bir emriniz var mı?.
Genç adam bu cin gibi hizmetçi kızdan bazı bilgiler alabileceğini düşündü. Bir el işaretiyle yanma çağırıp sordu:
— Fatma Hatun'u gördün mü?..

— Gördüm Sultanım. • • i
— Nerede kalıyor?..
— Sarayda tabiî, ama dairesini bilmiyorum.
— Şehzade Kasım Bey'in yerini biliyor musun?..
— Sultanım emrederlerse öğrenirim.
— Sahiden öğrenebilir misin?..
— Ondan kolay ne var benim için? Mustafa Bey elini kuşağına attı.
— Bunun için ne kadar gerekli?.. Genç kız gözlerini keseye dikti.
— Ne kadar mı? En azından beş altın. Mustafa Bey düşünür gibi yaptı.
— Çok, dedi. Sonra ilâve etti:
— Ama beni Kasım Bey'le görüştürebilirsen bunu hakedebilirsin. Yerini öğrenmek bu kadar çok para etmez.
— İşte bunu yapamam.
— Görüştüremez misin?..
— Görüştüremem, izinsiz böyle bir şey yaparsam boynumu vurdururlar inanın.
— On altın Duka belki boynunu kurtarabilir. Hizmetçi kızın gözlerinin içi güldü. Avucunu uzattı.
— Siz verin hele, Pintos Ana belki bir kolayını bulur.
Mustafa Bey bu ismi bir yerlerden hatırlıyordu.
— Kim bu Pintos Ana dediğin?..

— ... Tanımıyor musunuz sahi? Öyle ya, nereden tanıyacaksınız? Siz sarayın yabancısı sayılırsınız.
— Eh... biraz öyle sayılırım.
— Pintos Ana'ya herkes Cadı Pintos der ama ne-melâzım, benim için Pintos Ana Pintos Ana'dır. Neden cadı olacakmış? Vakıa birçok yuva yıkmış, güzel kadınlar kaçırmış, İmparator hazretlerine böylece yaranmış ama iş iştir. Yoksa sarayda durabilir miydi?..
Mustafa Bey o zaman hatırladı. Bu Cadı Pintos denen mahlûktan Petro bahsetmişti. Karısını onun kaçırdığını söylemişti, galiba.
Fazla üstünde durmadı, elini hafiften salladı.
— Bırakalım şimdi bunları, beni Kasım Bey'le görüştür de istersen şeytanlarla işbirliği yap...
Keseyi olduğu gibi kızın kucağına fırlattı.
— İstediğin para bunun içindedir.
Hizmetçi kız keseyi koynuna soktu. Bir dizini hafifçe bükerek Şehzadeyi selâmladı ve usulca dışarı süzüldü.
Mustafa Bey söylene söylene pencereye yaklaştı:
— Şu köhnemiş Bizans'ta para için babasını satmayacak karakterde kaç insan var, merak etmeye ¦başladım doğrusu.

SÜLEYMAN ÇELEBİ
Pencerenin önünde koca bir havuz vardı. Etrafı nda mermer masalar dizilmişti. Şehzade Süleyman Çelebi burada ağırlanıyor olmalıydı.
Dikkatle bakınca kardeşini farketmekte gecikmedi. Selanik eski Valisi Laskaridis ile İmparator Manuel'in arasında oturuyor, sık sık ellerini dizlerine vurarak kahkahalar atıyordu. Mustafa Bey iğrenerek yüzünü buruşturdu.
— Çok fena!., diye mırıldandı kendi kendine.

İçinin sızladığını hissediyordu. Ne olursa olsun bir Osmanlı Şehzadesi düşmanlarının arasına oturup kahkaha atmamalıydı. Süleyman Çelebi'nin bu hareketi Osmanoğullarmm alnına sürülmüş bir kara leke sayılırdı.
Süleyman Çelebi hayli neşeli görünüyordu. Herkesle şakalaşıyor, İmparatorla senli-benli konuşuyordu. Arada bir gözleri yakında zevcesi olacak Mora Despotunun kızına kayıyor, sırıtarak uzun uzun bakıyordu.
Süleyman Bey'in kızı beğenerek aldığı pek söylenemezdi. Aşırı şişman ve oldukça sevimsiz bir kızdı. Bu izdivacın asıl siyasî yönü Çelebi'yi ilgilendiriyordu. Bizans'la akraba olduktan sonra kendisine şüphesiz daha istekle yardım edeceklerdi. Onların yardımları sayesinde kardeşlerini yenerek tahta tek başına sahip olabilecekti.
Bunları düşününce başı döndü. Ayran tasını yeniden havaya kaldırdı.
— Sevimli nişanlımın şerefine, diye bağırdı. Ağzına götürdü. Birden çakılmış gibi kaldı. Tas yavaş

yavaş elinden aşağı kaydı. Yüzü sapsarı kesildi. Dudaklarının arasından bir isim fırladı:
— Mustafa!..
Mustafa Bey ağabeyinin kendisini farkettiğini anlayınca hızla pencereden çekildi.
— Allah kahretsin hepsini! Diye mırıldandı. Elbiseleriyle birlikte kendini yatağa bıraktı.
Şehzade Süleyman'ın birden ne olduğunu anlayamayan İmparator, zehirlendi endişesiyle yerinden fırladı. Telâşla sordu:
— Ne oldunuz prens, neyiniz var?..
Süleyman Çelebi büyülenmiş gibi hep aynı ismi tekrarlıyordu.
— Mustafa, Mustafa, Mustafa...
İmparator'la birlikte Laskaridis de işin farkına vardı, şeytanca gülümsedi.
— Ha!., dedi, kardeşini görmüş adamcağız.
İmparator rahat bir nefes aldı. Süleyman Çelebi'nin kulağına eğildi:
— Kardeşinizin sıhhati yerinde, endişeye mahal yok.
Süleyman Çelebi kendini toparlamaya çalışıyordu. Uzatılan ayran dolu altın tası elinin tersiyle itti:
— Yorgunum, dedi. İstirahat etmek istiyorum.
Laskaridis onunla birlikte ayağa kalktı.
— Sizi geçireyim efendim.
Birlikte saraya girdiler. İmparator arkalarından bir kahkaha attı, kadehini başının üstüne kadar kaldırdı.
— Müttefikimizin şerefine, diye bağırdı, sonuna kadar yuvarladı. »

Laskaridis kıs kıs gülüyor, nasılsa Çelebi'nin soracağını bildiği için sabrediyordu. Nihayet beklediği oldu.
— Kardeşim Mustafa elinizde mi?..
Laskaridis başını salladı: " — Prens Mustafa misafirimiz bulunuyor.
— Ne zamandan beri?..
— Haylidir.
— Bana niçin haber vennedinie, bu dostluk mudur?..
Laskaridis hayret etmiş göründü.
— Biz, size ve kardeşlerinize durumu bildiren birer mektup gönderdik, haberiniz nasıl olmaz?..
— Ben kardeşimi öldü sanırdım.

Laskaridis sırıtarak bakıyordu.
— Gözlerinizle gördünüz prens, kardeşiniz Mustafa sağ ve şimdilik hayatın tadını çıkarıyor.
— Köpek...
— Kardeşiniz için böyle konuşmanız hiç yakışmıyor efendim. Şehzade Mustafa babasına lâyık bir evlât.
Süleyman Çelebi göğsünü yumrukladı.
— Babama lâyık evlât benim.
— Siz de lâyıksınız prens, siz de lâyıksınız.
— Bana prens demekten vazgeç, ben Osmanlı padişahıyım.
— Henüz değilsiniz, ama olacaksınız. Biraz durduktan sonra ilâve etti:
— Yardım edeceğiz.
Çelebi bir an pişmanlık hisleriyle doldu. Şu pis, şu riyakâr adamın yardımıyla temin edilecek saltanat bir şeye yarar mıydı?.

Ama bu his sadece gelip geçti. İhtiras tekrar yüreğini yaktı. Osmanlı İmparatorluğunu tekrar kurmanın yüceliğini düşündü. Bunun için birkaç parça toprak verse, birkaç kötü söz duysa ne olacaktı?
— Nasıl isterseniz, deyiverdi. Laskaridis Şehzadenin içinden geçenleri âdeta okumuştu. Sinsi gülüşünü yüzünden eksik etmeden bakıyordu. Babasından az mı çekmişlerdi? Bizans her gün Türklerin eline geçme korkularıyla sarsmıyordu. Hele son muhasarada iyiden iyiye yürekleri ağızlarına gelmişti. Yıldırım neredeyse şehri alıyordu. Bereket Timur'a ki kuvvetini gösterme sevdasına kapılarak Bayazıt'a savaş açmıştı.
Bu iki cihangirin birleşip Bizans'a saldırmaları hali aklına geldikçe Laskaridis hep titremişti. Şimdi Yıldırım ölmüş olduğu halde bu korkuyu yine duyuyordu. Bir türlü içinden söküp atamamıştı.
Şehzadenin oda kapısını araladı. Arkadan gelen dört muhafıza durmalarını işaret etti.
— Buyurunuz prens, dedi. Süleyman Bey'in önünde eğilerek. Rahat edeceğinizi umarım, bizler de Osmanlılar gibi misafirperveriz.
Elini göğsüne bastırdı:
— İyi geceler dilerim.
Süleyman Çelebi'nin derdi başka idi.
— Gördüğüm gerçekten kardeşim Mustafa idi değil mi? Diye sordu.
Laskaridis yüzüne aşın bir ciddiyet verdi.
— Emin olabilirsiniz, diye cevap verdi. Ama endişelenmeyiniz. Bize saldırmadığınız müddetçe ondan bir zarar görmeyeceksiniz.
Süleyman Çelebi dalmıştı.

— Demek kardeşimin elinizde bulunduğu doğru.
— Niçin üzülüyorsunuz prensim, iki kardeşinizi daha elinizle getirip teslim etmediniz mi?..
— Öyle, ama Kasım henüz çocuk, çok da zayıf, yaşayabileceği bile şüpheli, kızkardeşim Fatma Hatim ise kadın, saltanat dâvası güdecek değil a, ben Mustafa'dan endişelenirim, bu işlere burnunu sokacağından eminim. İyi tanırım onu. RaJtıatça bir köşede gününü gün edecek adam değildir.
— Yanılıyorsunuz, Mustafa Bey artık eski Mustafa Bey değildir. Felâket dolu yıllar dinamizmini kaybetmesine sebep oldu. Rahatından başka şey düşünmeyen bir tuhaf adam şimdi o, yarı meczup.
— İnanmıyorum.

Sesinde bariz bir sevinç vardı. Laskaridis bu sevinci kırmanın tam zamanı olduğunu düşündü:
— Ama İmparatorumuz haşmetli Manuel hazretlerinin harika tabipleri vardır. Eski sıhhatini kazanması için bir ilâç vermeleri yetecektir.
Laskaridis'in hem ümit verici, hem ümitsizliğe düşürücü sözlerinden bir şey anlamayan Şehzade kızdı. Hızla odasına girdi, kapıyı sürgüledi.
Laskaridis bir süre kapının önünde durup sırıtmaya devam etti, keyifli zamanlarında yaptığı gibi ellerini uğuşturdu, sonra çekildi gitti.

6. BÖLÜM

SAHİPSİZ SALTANAT

Saltanat hâlâ sahibini bulamamıştı. Bayazıt'm oğulları birbirleriyle kıyasıya mücadele halinde idiler.
Zaman zaman kardeş ordular karşılaşıyor, şimdiye kadar kardeş kanı akıtmamış olanlar «Allah Allah» naralarıyla kendileri gibi «Allah Allah» diyenlere kılıç üşürüyordu.
Hiç bir tarafın askeri memnun değildi. Bir an önce kardeş kavgalarının son bulması için dua ediyor, savaşa âdeta gönülsüz gidiyorlardı.
Mehmet Çelebi bir ara Süleyman Çelebi'nin tarafında göründükten sonra politikasını değiştirmişti. Ağabeyinin Bizans'la anlaştığını, Mora Despotunun kızıyla izdivaç ettiğini ve hepsinden beteri Selanik havalisi ile Teselya'yı Bizans'a terkettiğini öğrenince beyninden vurulmuşa dönmüş, o zamana kadar belki de içinde duymadığı saltanat aşkı birden alevlenmiş ve hırsla bağırmıştı:
— Süleyman ağamız Sultân olsun biz de ona vezir olalım diye düşünmüştük, ama bu yaptıkları Sultanlıkla bağdaşmaz, adına düpedüz ihanet derler. Bugünden tezi yok saltanat davası güderim.

Zaten Süleyman Çelebi'nin de istediği buydu. Ne zamandır kardeşi Mehmet Bey'den rahatsız olmaya başlamıştı. Bir gün mutlaka baş kaldıracağına inanıyordu. Kuvvet bulmadan ezmek en iyisi olacaktı.
Bu niyetle Bizans anlaşması yaptıktan sonra ordusuyla Anadolu'ya geçmişti.
Mehmet Çelebi Bursa'da askerini hazırlamakla meşguldü. Gerçi kararını vermişti ama daha yeterince hazırlıklı değildi.
Süleyman Çelebi ordusu onu Bursa'da kıstırdı. Sürekli çarpışmalar oldu. Fakat ne kadar dayanırsa dayansın sonunda şehrin' zaptedileceğini biliyordu. İçerde yeterince asker mevcut değildi. Yardımcı kuvvetler ise gelen haberlere göre henüz yola çıkmışlardı.
Bir gece yakınlarıyla birlikte şehri terkederek Amasya'ya çekildi.
Bu ucuz zafer Süleyman Beyi sarhoş etmişti. Kendinde büyük kuvvetler vehmediyor, yakında dünyaya hâkim olma hayalleri kuruyordu. Bir yandan da içip eğlencesine bakıyordu.
Etrafa öyle haberler yaymış, kuvvetini o kadar büyük gösterme hevesine düşmüştü ki, Bizans birden endişelenmeye başlamıştı. Zira o günlerde Bizans'a verdiği yerleri tekrar geri alacağı söylentileri de yayılmış bulunuyordu.
İkinci Manuel derhal tedbir aldı. Karaman hükümdarı İkinci Mehmet, Germiyan Beyi İkinci Ya-kup ve Aydın Beyi tzmiroğlu Cüneyd Bey'e birer haberci çıkararak durumlarının tehlikede olduğunu bir an evvel birleşip Süleyman Çelebi'ye harp açmalarını söyledi. ,
•

Gerçekten bu üç devlet de huzursuzdu. Süleyman Çelebi'nin Rumeli'den kalkıp Anadolu'ya geçmesi ülkelerine yönelmiş bir tehlike olarak görülüyordu. Kısa zamanda anlaşmaya vardılar.

Elli bin kişilik koca bir ordu hazırladılar. Ayas-luğ (Selçuk) da toplandılar.
İzmiroğlu Cüneyd Bey ortaya bir soru attı:
— Başkumandan kim olacak?..
Beylerin üçü de çadırda idi. Başlarını indirip ayak uçlarına bakıyorlardı. Hiç biri cevap vermiyor, fakat her biri başkumandanlığa kendini lâyık görüyordu.
Kimsenin konuşmaya niyetli olmadığını görünce İzmiroğlu tekrar söze başladı:
— Süleyman Çelebi başımızın derdidir, mademki Rumeli'den Anadolu'ya geçti elbette yalnız Bur-sa'yı almakla kalmayacaktır. Mehmet Çelebi kaçıp canını kurtardı, biz ise erken davrandık. Burada toplandık. Elli bin kişilik bir kuvvet olduk. Buna Süleyman Bey'in ordusu dayanamaz. Hemen askeri yürütelim, önce Bursa'yı sarıp oradan Rumeli'ye geçelim. Nasılsa Süleyman Bey'i bir yerde kıstırır kârını tamam ederiz.
Yakup Bey sinirli sinirli öksürdü, sonra Cüneyd Bey'in yüzüne karşı esnedi. Onu kaale almadığını ifade etmek istiyordu. Cüneyd Bey yumruklarını sıktı, gözlerini Yakub Bey'e dikti:
— Varsa başka bir plânın söyle, dedi. Yakup Bey tekrar esnedi:
— Yüksekten konuşuyorsun dostum birbirimizin âmiri değil dostuyuz, sözlerini ona göre ayarla.

— Ben kötü bir şey söylemedim ki, düşündüğümü ifade ettim.
— Düşünceni kendine sakla. Burada Süleyman Çelebi'yi bekleyeceğiz. Üstümüze gelsin, iyice yorulsun, zaferi kolayca kazanırız.
— Amma da atıyorsun ha!.. Yerinde çocuk olsa böyle demez.
Cüneyd Bey elini kılıcına attı:
— Sözlerini geri al.
İkisi de ayağa kalktılar. Kapışmak üzere idiler. Birinden biri mutlaka ölecekti. Bereket versin Mehmet Bey araya girip kan dökülmesinin önüne geçti:
— Durun, ne yapıyorsunuz!.. Birbirimizi yemeğe mi geldik, Süleyman'a karşı dövüşmeye mi?..
— Sözünü geri alsın...
— Bırak yahu, alsın almasın, çocukluk etmeyiniz.
— Başkumandanlığa gözünü dikmiş de onun için yüksekten atar. Pöh, sen benim ordularıma değil, bir askerime bile kumandan olamazsın keçi çobanı kılıklı sen de!..
Bir süre daha abuk - sabuk atıştıktan sonra tekrar oturdular. Başka şeylerden bahsettiler. Bu noktada anlaşamayacaklannı biliyorlardı.
Gece yarısına doğru Cüneyd Bey çadırı terketti. Kapıda iki nöbetçi vardı. İkisi de kendi adamı idi. Yanma çağırdı:
— İçerde konuşulanları dinleyin ve bana ulaştı-nn. Mükâfatını göreceksiniz, diye fısıldadı.
Birer kese altınla da sözlerini takviye ettikten sonra kendi çadırına çekildi.
İki asker sabaha karşı Beyi uyandırdılar. Getirdikleri haber hiç de iç açıcı değildi. Karaman Beyi Mehmet'le Germiyan Beyi Yakup anlaşmışlar, Cü-

neyd Beyi Süleyman Çelebi'ye vermeye sözleşnıişler-di. Cüneyd Beyden çekiniyor, kendilerini satacağından ürküyorlardı. O davranmadan davranmaya bakacaklardı.
Cüneyd Bey bu haberi alınca beyninden vurulmuşa döndü. En süratli atının eyerlenmesini emretti. Yanma yirmi kadar silâhşor alarak Bursa yoluna vurdu.
Süleyman Çelebi'nin huzuruna çıkıp özür diledi. Bağışlanmasını rica etti. Süleyman Çelebi bu^ ricayı kabul etti ve mükâfatlar verdi.

Eğer üç Bey, birliği bozmayıp başkumandanlık yüzünden, daha doğrusu bir gurur için birbirlerine düşmüş olmasaydılar Süleyman Çelebi'nin yirmibeş bine bile baliğ olmayan ordusunu kolaylıkla mağlûp edebileceklerdi. Tarihler bunda ittifak eder.
Süleyman Çelebi bu kolay zaferi de cebe indirdikten sonra veziri Çandarlı Ali Paşa'yı Ankara üstüne gönderdi.
Ankara kalesi kumandanı Firuz Bey oğlu Yakup Bey, Çelebi Mehmet'e gerçekten bağlı bir kumandandı. Gözünü budaktan sakınmaz bir yiğitti. Ama Çelebi Mehmet yine de endişeli bulunuyordu. Çünkü kalede çok az kuvvet vardı. Çandarlı'dan evvel Ankara'ya ulaşacak bir ordu göndermek de mümkün değildi. Haberi hayli geç almış bulunuyordu. En iyisi Yakup Bey'e bir mektup yazarak dayanmasını istemekti.
Öyle yaptı. Kâtibini çağırıp bir mektup yazdırdı. Altını mühürledikten sonra emin adamlarından birine verdi:

— Göreyim seni, diye tembihledi. Rüzgâr gibi uç ve bir an evvel mektubu kumandanımıza götür, dayansın, yetişiyoruz.
Ama mektup Ankara kalesi kumandanı Firuz Bey oğlu Yakup Bey'in eline geçecek yerde Çandarh Ali Paşa'nm eline geçti. Mektup taşıyan akıncıyı Çandarlı'nm adamlarj. yakalamışlardı. Çandarh mektubu okuduktan sonra yırttı, yerine bir başka mektup yazarak Yakup Bey'den Ankara'yı teslim etmesini istedi ve altına Çelebi Mehmet'in mührüne benzer bir mühür bastı. Mektupta Mehmet Çelebi ağzıyla Yakup Bey'e, Ankara'nın tesliminden başka yapılacak iş olmadığını yazıyor, mektup eline ulaşır ulaşmaz emrini derhal yerine getirmesini istiyordu.
Yakup Bey bu hileyi anlayamadı. Çok hayret etmekle birlikte kaleyi Çandarh Ali Paşa'ya teslim etti.
Bu sırada Çelebi Mehmet de ordusunu Amasya'dan yürütmüş bulunuyordu. Niyeti Ankara'nın imdadına yetişmekti. Daha birkaç gün gitmeden felâket haberi geldi. Ankara teslim olmuştu. Hem de sahte bir mektup yüzünden.
Bir an şaşıran genç Şehzade kendini toparlar toparlamaz ordusunun istikametini değiştirdi. Ağabeyi Süleyman Çelebi'nin bulunduğu Bursa şehrine saldırdı. Ama kuvvetinin azlığı yüzünden başarı sağla-yamayarak geri döndü. Tekrar Amasya'ya geçti.
Görünüşe göre Süleyman Çelebi çok kuvvetli bir duruma gelmişti. Bizans bile endişeleniyor, Süleyman Çelebi'nin Bizans'a hediye ettiği yerleri istemesinden ürküyordu. Bunun önüne geçmek için tek çıkar yol ellerinde bulunan sahte Mustafa'yı (hâlâ sahte sanıyorlardı) yavaş yavaş saltanat jmücadelesi sahasına itmekti...

DÜZME MUSTAFA MI, ŞEHZADE Mİ?..
— E... bunca zamandır krallar gibi yaşarsın. Yer içer, uyur, eğlenirsin. Tuhaftır ki artık içkiyi de boş-ladm. Galiba şehzadeliğe iyice alıştırdın kendini. İyi-riir iyi, gayri mücadeleye atılma zamanın geliyor. Şöyle etrafta bir gözükmek ister miydin?..
Şehzade Mustafa Laskaridis'e iğrenerek bakıyor, bir yandan da iri eriklerden atıştırıyordu. Acele ile ağzmdakileri yuttu. Az daha boğuluyordu, gözleri dışarı uğradı. Uzun uzun öksürdü. Sonra elini göğsüne vurdu:
— Ben mi gözükeceğim sayın Vali? Diye sordu.
— Tabiî, mademki herkes tarafından Şehzade biliniyorsun, takarsın peşine birkaç çapulcu ve meydana atılırsın, ola ki bir yanlışlıkla Osmanlı tahtını bile ele geçirebilirsin, hiç belli olmaz bu işler.
Mustafa Bey anlamıştı durumu. Demek ağabeyi kafa tutuyordu. Çekinmeden sordu:

— Süleyman yan mı çizer?..
Laskaridis bir müddet düşündü.
— Şimdilik hayır, ama hiç belli olmaz, kuvvet-lendikçe bazı söylentiler kulaklarımıza gelmeye başladı. Verdiği yerleri tekrar geri isteyecekmiş.
— Elinizde rehineler var?
— Ne çıkar bundan?.. Kasım Bey hastalıklı. Sağlam bile olsa henüz çok küçük. Öldürmekle tehdit edemeyiz, zira...
Mustafa Bey bir kahkaha ile karşısındakinin sözünü ağzına tıkadı:

— Süleyman Bey, kardeşini öldürseniz canına minnet sayar değil mi?..
— Belki değil, ama bizim bir kârımız olmaz. Mustafa Bey ciddileşti.
— Açıkçası benden ne istiyorsunuz?.. Laskaridis kızdı.
— Hâlâ anlayamadın mı aptal?.. Ortaya çıkacaksın diyoruz.
— Ben tek başıma ne yaparım?..
— Asker toplarız sana.
— Siz benim bir Osmanlı Şehzadesi olduğuma iyice inanmışa benzersiniz anlaşılan, asker sevket-mek kim, ben kim?..
— Dert değil. Yanma iyi bir kumandan katarız. Görünüşte lider sen olursun, gerçekte ise yanma katacağımız adam.
— Şehzadeler hayli kuvvetli, karşılarında durmak için çok asker ve para ister:
— Kalın kafalılık etme, sen uluorta kendi hesabına iş görecek değilsin, şimdilik sadece havayı bu-landıracak ve kardeşler arasındaki savaşı körükleyeceksin. Öyle ki birbirlerinden aman bulup Bizans'la uğraşmaya fırsat bulamasınlar.
Mustafa Bey içinden:
— Vay düzenbaz kerata, diye söylenmekle birlikte hislerini belli etmeyerek sordu:
— Şimdilik Süleyman Bey'den çekmiyorsunuz, ben tek başıma hareket edeceğime Süleyman'a karşı Mehmet Bey'e yardım etsem ne dersiniz?..
Laskaridis şeytanî bir gülümseme ile genç adama baktı:
— Yavaştan kafan işlemeye başlıyor, ama Mehmet Bey'le değil Musa Bey'le işbirliği yapacağız.

— Musa Bey, Mehmet Bey adına iş görmez mi?..
— Öyle görünür. Şimdilik Mehmet Çelebi'nin bir valisi durumunda, ona metbu bir Bey gibi, ama içince Saltanat alevi yanar biliyorum. Sultanın oğlu olup da saltanat istememek mümkün mü?.*
— Demek öyle sanıyorsunuz?..
— Sanmıyoruz, biliyoruz, bu bilgimizden de emiriz. Musa Bey fırsatını bulur bulmaz Mehmet Bey'le de mücadeleye girecektir, şimdilik kuvvetlenmeye bakar.
— Ya!..
— Tabiî.
Laskaridis dışarı çıktı. Mustafa Bey düşüncelere daldı.
Demek Süleyman Çelebi kafa tutuyordu. Yahut tutmasından korkuluyordu. Keşke Bizans'a meydan okusa, terkettiği yerleri tekrar alsaydı. Ağabeyini iyi tanıyordu. Şahsiyet sahibi olduğunu da biliyordu. Ama ne yazık ki kendini içkiye vermişti. Hele Mora Despotunun kızını aldıktan sonra onun da teşviki ile eskisinden besbeter içtiğini söylüyorlardı. Herhalde İmparator Manuel sarhoş bir Sultan arzu ediyordu. İçki sofrasında her dilediğini koparabileceğini umduğu için belki de!..

Musa Çelebi gerçekten kuvvetlenince isyan bayrağını açacak mıydı?.. Akla uzak değildi. Şimdilik A4ehmet Çelebi'den yana görünüyordu ama, ilerde ne yapacağı hiç belli olmazdı. Mehmet Çelebi de bir zamanlar Süleyman Çelebi'nin emrine girmemiş miydi? Sonra ne olmuştu? Azıcık kuvvetlenir kuvvetlenmez üstüne gitmişti.
Mehmet Çelebi gerçekten dâhi bir siyasî idi ama, kardeşler arasında en az kuvvete sahip olanı oydu.

Belki de Sırplarla ve bazı Türk Beyleriyle anlaşarak kardeşlerine galebe edebilirdi.
Kapıdan gelen tıkırtıları duyunca düşüncelerinden sıyrıldı, başını kaldırdı:
— Giriniz...
Tanımadığı yaşlı bir kadınla çok iyi tanıdığı bir çocuk eşikte belirdiler. Mustafa Bey ayağa kalktı:
— Kasım Bey, diye mırıldandı.
Evet., eşikte Kasım Bey duruyordu. Süleyman Çelebi'nin rehine olarak Bizans'a getirip bıraktığı Kasım Bey!..
Mustafa Bey bakışlarını arkaya kaydırdı. Kardeşleriyle görüşmesini temin etsin diye on altın verdiği hizmetçi kız sırıtarak kendisine bakıyordu. Başını iki defa salladı. Öndeki ihtiyar; acuzeyi göstererek sordu:
— Kim bu?..
Buna ihtiyar kadının kendisi cevap verdi:
— Ay!., arslanım, tanıyamadmız mı beni?..
— Nereden tanıyacağım?
— Ben Pintos Ana'yun...
— Pintos Ana...
Petro'yu hatırladı. Bu acuze hakkında çok şey anlatmıştı:
— Bizi Şehzade ile yalnız bırakın, diye homurdandı.
İki kadın sessizce dışarı süzüldüler.
Mustafa Bey karşısındaki süzgün çehreye baktı:
— Kardeşim, diye mırıldandı.
Kasım Bey, Mustafa Bey'i uzun yıllar görmüş değildi, tanıyamamıştı.
— Kimsiniz,..
— Tanımadın mı?..

Çocuk yaştaki Şehzade hırsla ayağını yere vurdu :
— Bana teklifsiz hitap etme hakkını nereden alıyorsunuz? Ben Yıldırım'ın oğluyum.
Mustafa Bey'in içi burkuldu:
— Karşındaki aynı babanın oğlu olma şerefine veya talihsizliğine uğramış ağabeyin Mustafa'dır Kasım Bey, dedi. Ağabeylik hakkına dayanarak teklifsiz hitap ediyorum.
Kasım Bey gözlerini kırpıştırdı:
— Siz ağabeyim misiniz, hangi ağabeyim? Benim ağabeylerim Bizans saraylarında keyif sürmeye mi başladı?.
Başını esefle salladı:
— Ne kadar acı!..
— Sen de Bizans sarayında değil misin Kasım Bey?..
— Evet, ben de Bizans saraymdayım, ama kendi isteğimle mi? Süleyman Bey ağam getirip dört duvar arasına kapamasaydı, ağabeylerimin birinin yanında kılıç sallayacaktım.
— Saltanat aşkıyla sen de mi dolusun?..

Genç Şehzadenin bu sözü Küçük Kasım'ı incitmiş gibi idi. Ayaklarının ucunda yükselerek dik dik baktı:
— Saltanat aşkı değil bu, vatan kurtarma aşkı... Mustafa Bey'in gözleri neredeyse yaşaracaktı:
—« Bu nasıl bir aşk Allahım, diye mırıldandı. Değdiği yeri yakıyor. Ateş gibi...
Kasım Bey devam etti:
— Saltanat dâvası gütmeyecektim. Ağabeylerimden Musa Bey'e yardım edecektim. O Sultan olurdu, ben ise sadık bir bende olarak ömrümün sonuna kadar yoluna baş kordum.

Küçük Şehzadenin ağzından koca koca sözler çıkıyordu. Mustafa Bey dayanamadı, kardeşini kollarının arasına aldı:
— Kardeşim...
Kasım Bey karşısındakinin gerçekten ağabeyi Mustafa olduğunu anlamıştı artık. Ellerini öptü:
— Ağam, dedi. Eğer gerçekten beni seviyorsanız buradan kurtuluşumu, temin ediniz. Varayım Musa Bey'e yardım edeyim. O hepimizden ziyade saltanata lâyıktır. Bir an evvel kardeş kavgası son bulsun. Sahipsiz saltanat artık bir sahip bulsun, yurdum eskisi gibi bütünlüğüne kavuşsun.
Mustafa Bey karyolanın kenarına ilişti. Kardeşini kolundan çekti:
— Otur şöyle.
Yanyana oturdular. Mustafa Bey konuşmaya başladı:
— Musa Bey, Mehmet Çelebi kardeşimiz adına hareket eder, öyleyse yapılacak en doğru hareket Mehmet Çelebi'ye yardım etmektir.
— Mehmet Çelebi ağam yurt bütünlüğünü sağlamak için kuvvetli çalışmalara girmez, duyarım ki Anadolu'da gününü gün eder. Öbür tarafta Süleyman ağam da Edirne'de veya Bursa'da hamam âlemleri yapar, kendini içkiye verir, âlimlere iltifat etmez. Ama Musa Bey bambaşka, inanıyorum ki o Sultan olursa devletimiz tekrar eski kudret ve kuvvetine kavuşacaktır.
— Hoş söylersin ama şimdiki halde Mehmet ve Süleyman arasında mücaHele vardır. Birinden birine yardım etmek gerek.
— Mehmet Bey daha münasiptir derim.

— Ben de öyle... Şimdilik Mehmet Bey'i desteklemek lâzım. Sonra Musa Bey'le arası açılınca düşü nürüz.
— Valekerna Sarayında oturup mu düşüneceğiz? Kasım Bey acı acı gülüyordu. Mustafa Bey'in
tekrar içi burkuldu, gözleri donuklaştı:
— Hayır, dedi. Valekerna Sarayında oturup düşünmeyeceğiz. Beni salacaklar yakında. Ortalığı besbeter karıştırmam için.
Güldü:
— Hele serbest olayım, yapacağımı biliyorum Mehmet Bey'in paraya ihtiyacı var!
Kasım Bey'in gözlerinin içine baktı:
— Babamın hazinesini bir ele geçirebilsek?..
Kasım Bey yutkundu:
— Babamın hazinesi, diye mırıldandı.
Mustafa Bey kardeşinin küçük ellerini avuçlarının içine aldı:
— Babamızın hazinesi evet. Kasım Bey, Cennet-mekân Sultan pederim seni çok severdi. Âdeta her sırrını söylerdi. Bir de kızkardeşim Fatma Hatun'u. Bu hazine hakkında bir şey söylemedi mi?..

Kasım Bey ellerini hızla çekti, hiddetle ayağa fırladı :
— Anladım maksadınızı, diye bağırdı. Siz kendinizi çok kurnaz sanıyorsunuz. Kim bilir belki söylendiği gibi düzme bir Mustafa Bey'siniz. Ağam Mustafa Ankara Savaşında öldü.
Kasım Bey yıkılacak gibi idi. Bütün ümitleri birden ye'se dönmüştü. Karşısındakine itimat etmiyor, Bizans İmparatoru'nun bir oyunuyla karşılaştığını sanıyordu. Mustafa Bey çocuğun içinden geçenleri anladı:

— Çok yazık, dedi. Beni kardeşim anlamadıktan sonra başka kim anlar?..
— Ben sizin kardeşiniz değilim.
— Kardeşimsin.
— Sadece Mustafa Bey'e biraz benzersiniz o kadar. Bu benzerlikten istifade ederek ortalığı karıştırmak ister, Bizans'ın elinde oyuncak olursunuz.
— Acı konuşuyorsun.
— İnandığımı söylerim, gerçek de budur. Benim ağam Mustafa Bey Ankara Savaşında Cennetmekân pederimi muhafaza ederken şehadet şerbetini nûş etmiştir.
Mustafa Bey'in gözleri buğulandı, başını önüne eğdi. iki damla gözyaşı yanaklarından süzüldü.
— Keşke, dedi. Keşke Cennetmekân pederimi muhafaza ederken şehid düşmüş olsaydım da şu kötü günleri görmeseydim, bir kardeşim tarafından anlaşılmamak ne fena...
Kasım Bey müteessir olmakla birlikte bir türlü karar veremiyordu. Tereddütler içinde bocalıyordu. Karşısındakinin gerçekten kardeşi tolduğuna inana-bilseydi mesele kalmayacaktı. Pekâlâ hazinenin yerini söyleyebilecekti. Ama itimat edemiyordu. Ya söylendiği gibi uydurma bir Mustafa ise babasının hazinesi Bizans'ın eline geçmiş olurdu. O takdirde felâketlerin en büyüğü gelir, çatardı. Babasının hazinesi, babasının devletini yıkmak için sarfedilirdi. Yüzünü buruşturdu:
— Gerçekten ağabeyim olduğunuza inanana ka-" dar hazinenin yerini söyleyemeyeceğim, dedi. Beni
kurtarınız, birlikte mücadele edelim.
Mustafa Bey cevap vermedi. Başını pencereye çevirdi.

— Söz veremiyorsunuz, böylece kardeşim olmadığınız da ortaya çıkıyor.
— Söz veremiyorum, çünkü söz verdiğim şeyi mutlaka yerine getirmek zorundayım. Oysa bunu yapabileceğimden emin değilim.
— Kurtarabilirsiniz.
— Deneyeceğim.
Kasım Bey sevinçle döndü :
— Kurtaracak mısınız?.
— Deneyeceğimi söyledim, muvaffak olabilir sem ne âlâ, yok muvaffak olamazsam üzülmeyiniz, kader...
Kasım Bey boynunu büktü:
— Evet, kader!..
Kapı tıkırdadı, sonra açıldı. Cadı Pintos içeri girdi. Sırıtarak iki şehzadeyi süzdü:
— Hayli uzun görüştünüz, dedi. Artık gidelim.
Mustafa Bey şu kadını görür görmez nefret etmişti. Petro'nun iyiliğine bir iyilikle mukabele etse herhalde makbule geçerdi.
Yanma çağırdı ve kulağına şöyle fısıldadı:
— Pintos Ana, çok güzel bir kadının yerini biliyorum.

Kadının gözleri parladı:
— Nerede?..
— Langa'da bir evde.
— tş yok; oraları daha yeni taradım.
— Venedik'ten yeni geldi, nereden bileceksin.
— Adresi verseniz...
— Evin kapısının iki yanında iki aslan başı kabartması var.
— Tamam, şöyle bir görmeğe değer, zaten bu günlerde arıyordum.

— İşte yaptığın hizmete mukabil bir hizmet sana, ama şunu söyleyim babası katır gibi inatçıdır. Hele askerlerden hiç hazzetmez, önce yalnız gidip kandırmaya bak.
İhtiyar kadının ağzı kulaklarına varıyordu. Elini boşlukta birkaç kere salladı:
— Ohooooo, dedi. Biz o işlerin ustasıyızdır.
Kasım Bey fısıldaşmalan nefret ve merakla gözlüyordu. Aleyhine bazı hazırlıklar yapıldığını sanıyordu. Mustafa Bey cesaret vermek için kardeşinin gözlerinin içine bakışlarını mıhladı. Ama o, nefretle bakmaya devam etti.

CADI PÎNTOS...

Petro bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Canı sıkkındı. Larsen Todoris ,veya Çakırgöz diye tanıdığı dostunun günlerdir eve uğramamış olması iyiye'alâmet değildi. Yoksa büsbütün kayıp mı olmuştu? O takdirde yarışmalarda arabasmı kira sürecekti?.. Ne ümitlerle bağlanmıştı halbuki. Evinde kalan? Karga-burun hoşuna gidiyordu ya Allah için Çakırgöz'e benzeyen diğer adamı hiç sevememişti. Geberip gitmediğine yanıyordu.
Bu Çakırgöz denen adam bir başka adamdı ya, bir türlü bulup çıkaramıyordu neyin nesi olduğunu. Üstünde asalet vardı bir kere. Sözünü sakınmıyordu. Daima âmir tavırlar takınıp, üstelik karşısındakine ne olursa olsun itaat ettirmesini de biliyordu. Böyle birini ilk defa tanımıştı. Yahut tanıdığını sanıyordu. Düşündükçe arkadaşı hakkında pek bir şey bilmediğini anlıyordu.

Omuzlarını silkti:
— Adaaaam sendeee, diye iç çekti. Uzun düşünmek bir fayda getirmez, dışarı çıkıp şöyle bir dolaşmak en iyisi.
Kapı çıngırağını duyunca fırladı:
— Belki de o gelmiştir, diye söylenerek açmaya gitti.
Eşikte yaşlı acuzeyi görünce şaşırdı. Cadı Pin-tos'u tanımıştı. İki yıldır ilk defa karşılaşıyorlardı. Pintos hiç değişmemişti. İki yıl önce ne idiyse yine aynı idi.
— Girebilir miyim?.. Diye sordu.
Petro şaşkınlıktan kendini kurtararak yana çekildi. Cadı'nın ne maksatla geldiğini bilmiyordu ama, mademki buraya kadar gelmişti, nicedir içinde taşıdığı intikam ateşini söndürebilirdi. Etrafa baktı. Kimsecikler görünmüyordu. Ardından kapıyı çekip sür-meledi. Kadını bir odaya soktu.
Cadı Pintos odayı şöyle bir süzdükten sonra, köşedeki divana oturdu. Rahat bir tavırla ayak ayak üstüne attı:
— Anlat bakalım aslanım, dedi. Petro dişlerini gıcırdattı:
— Ne anlatmamı istediğinizi bilmiyorum ki, dedi.
— Ne mi istiyorum? Hayrettir. Pintos Ana'nı tanımıyor musun yoksa?..
— Tanımıyorum.
İhtiyar kadın yüzünü ekşitti:

— Ne tuhaftır şu dünya!. Ben hayatımı Bizans'ın ve Bizans'lmın iyiliği için vakfedeyim de Bizans'lılar beni tanımasın, olacak şey mi?..
Kapıya baktı:

— Hanım kızımız bana hoş geldin demeyecekler mi?..
Petro bundan bir şey anlayamadığı için sesini çıkarmadan bekledi.
Bir süre sustular. Cadı Pintos ne yapıp da Mustafa Bey'in bahsettiği kızı görebileceğini düşünüyor, Petro ise ayağına kadar gelmiş bu cadıyı nasıl kafesleyip karısını kaçırmasının intikamını alabileceğini hesaplıyordu.
Neden sonra Cadı Pintos söze başladı:
— Hanım kızımızın methini taa nerelerden duyup geldim. Elinden bir tas şarap içmek iyi olur diye düşündüm. Güzelliği dillere destan oldu. Biricik oğlum İmparator ordusunun asil bir şövalyesidir. İznin olursa gelin yapmak isterim.
Petro işi kurnazlığa vurdu :
— Ha!., dedi Kızımdan bahsettiğinizi şimdi anladım. Maalesef kendisi şu anda evde yok.
İhtiyarın yüzü allak-bullak oldu:
— Yazık, nerede acaba?
— Kardeşimle balığa çıktılar, ama kızımı bir asilzade ile evlendirebilmek için denizde de bulur, sizinle karşılaştırabilirim.
Cadı • Pintos'un bulanık gözleri parladı:
— Demek oğluma vereceksiniz. Petro güçlükle güldü:
— Elbette vermek isterim, ancak zamane kızlarını biliyorsunuz, ille de oğlanı göreyim diye tuttururlar. Hele benim kızım açık sözlü ve açık yüreklidir. Uzun yıllar Venedik'te kalmıştır. Biraz Venedikli sayılır, bilmem oğlunuz mesut edebilir mi onu?..
İhtiyar kadın sırıttı. Adamın bu kadar çabuk kanmasına için için seviniyordu.

— Şüpheniz olmasın aziz kiryos, dedi. SaHi adınızı bile bilmiyorum daha.
Petro aklına ilk gelen ismi söyleyiverdi:
— Adım Dimitri, bir zamanlar ben de askerdim. Cadı Pintos'u, Dimitri diye tanıdığı adamın ne
askerliği ilgilendiriyordu, ne de ailevî durumu. Bütün Meselesi kızı görmekti.
— Demek kızınızı denizde görebileceğiz?
— Tabiî, bir kayık kiralar, denize açılırız. Kardeşimin avlandığı yerlerin hepsini biliyorum.
Pintos ayağa kalktı, bakışlarına daha bir parlaklık gelmişti. İşlemeli masanın üstünde duran saksıdan kırmızı bir çiçek koparıp burnuna götürdü. Derin derin kokladı. Genzi yandı, şiddetle öksürürken çiçeği fırlattı attı:
— Çiçek değil sanki biber...
Petro yine zoraki bir tarzda gülümsedi:
— Öyledir, dedi. Genzi yakan bir kokusu vardır.
— Niye yetiştiriyorsun bunu?..
— Güzel olduğu için.
— Güzel ama, baksana az daha öksürükten boğulacaktım, nasıl çiçek?..
— İnsanlar da böyle değil mi sayın Pintos Ana?
— Nasıl?.
— Kalıbına aldanıp yaklaşırsınız, bir de bakarsınız ki, göründüğü gibi değil. İçinizi yakarlar çoğu.

— Anlaşılan çiçeklerde olduğu gibi insanlar hakkında da başka türlü görüşlerin var, neyse, beni ilgilendirmez, istersen çıkabiliriz.
— Çıkalım.
Petro, Pintos Ana'yı öne geçirdi. Gerçi bir kılıç darbesiyle kafasını uçurabilirdi ama, doğrusu bu,

Cadı Pintos için çok rahat bir ölüm olurdu. Şimdilik sabretmesi gerektiğine kani idi.
Hele bir denize açılsınlar, ondan sonra yapacağını biliyordu. Canını azar azar alacak, yaptıklarını fitil fitil burnundan getirecekti.
Birlikte Kumkapı'ya indikleri zaman vakit ikindiye yaklaşmak üzere idi. Balıkçılar ikişer-üçer kafileler halinde dönmeye başlamışlardı. Kayıklarını yardımlaşa sahile çekerken bağırıp çağırıyor, birbirlerine yüksek sesle hitap ediyorlardı.
Cadı Pintos sahilde durup enginlere göz gezdirdi:
— Kardeşin sahile yanaşmadı mı? Diye sordu. Petro başını iki yana salladı:
— Hayır...
— Görünürlerde de yok mu?..
— Henüz yok.
— Öyleyse bir kayık kirala hemen.
— Tamam, siz burada bekleyin, ben bir balıkçının kayığını kiralar gelirim.
Gitti. Kayığını yarı bele kadar sahile çekmiş bir balıkçıya yaklaştı. İyice sokuldu:
— Bana bak Kulaksız, bir akşam ticareti yapmak ister misin?..
Kulaksız diye hitap ettiği adamın gerçekten de sağ kulağı yoktu. Bir içki sofrasında çıkan kavgadan bu hatırayla kalkmıştı. Para uğruna anasını bile asabilecek tıynette biri idi. Balıkçılık yapar görünürdü ama, asıl işini kimse bilmezdi. Yalnız askerlerle arasının iyi olmadığı söylenirdi.
Teklifi duyunca alabildiğine sırıttı:
— Nasıl bir ticaret? Diye sordu.
— Kayığını kiralamak istiyorum.
' Adam çenesiyle Cadı Pintos'u işaret etti:

— Şu acuzeyi mi gezdireceksin?.. Yüzünü ekşitti:
— Değmez be, kendine eli yüzü düzgün bir şey bul, elimin altında var, çok hem de... İster misin?
— Bırak şimdi, sadece kayığını kiralamak istediğimi söyledim, tavsiyeni kendine sakla.
— Kızma dostum, senin için söylüyorum.
— Kiralıyor musun?..
— Ne vereceksin?..
— Ne kadar istiyorsun?..
Kulaksız bir ihtiyar acuzeye, bir de karşısındaki adama baktı. Adamı şöyle böyle tanıyordu ama, kadını ilk görüyordu. Kıyafetinden saraylı olduğunu anlamış, işin içinde bir karışık işin bulunduğunu keşfetmişti. Onun için fiyatı hayli yüksek tuttu:
— Üç altın Duka...
Petro uzun bir ıslık öttürdü. Elini kayığın küpeştesine vurdu:
— Bu para ile böyle bir kayık alınır, olur bir şey söyle de kiralayalım. İşim fazla sürmez, belki iki saat kadar, şöyle bir dolaşacağız.
Kulaksız leş gibi şarap kokan ağzını Petro'ya, yaklaştırdı:

— Ben meraklı biri değilim azizim, dedi. Hayatta merakın çok pahalıya oturduğunu öğrendim tecrübelerimle. İstediğim fiyat çok değil inan ki...
— Beni kandıramazsın.
— Anlamıyorsun ki... Kayığın kirası değil bu fiyat. Aynı zamanda seni hiç görmediğime de yemin edeceğim.
Bir kahkaha attıktan sonra devajn etti:
— Olur ya, İmparatorun adamları hakkında bir

tahkikat yapma lüzumunu duyabilirler, bunun için beni arayabilirler, o takdirde seni hiç görmediğime yüz kere yemin edeceğim. Avucunu uzattı:
— Anlaştık mı?..
Petro artık tereddüt etmedi. Üç altını adamın avu-cuna sıkıştırdı:
— Anlaştık, dedi. Yüzdür kayığı.
Kulaksız, vücudundan beklenmeyen bir enerji ile kayığı suya itti.
— Atla üstüne, diye talimat verdi.
Petro eliyle Cadı Pintos'u yanına çağırdı. Birlikte kayığa bindiler. Kürekleri taktı, var gücüyle çekmeye başladı.
Konuşmadan hayli yol aldılar. Sahil çok uzakta kalmıştı. Ayastefanos açıklarına doğru gidiyorlardı. Nihayet Cadı Pintos:
— Daha varmadık mı? Diye sordu.
Petro dişlerinin arasından karşılık verdi:
— Geldik sayılır.
— Ama görünürlerde hiç balıkçı kayığı yok.
— Şu burnu döndük mü...
— Ne burnu?.. Açık denizde olduğumuzu görmüyor musun?..
Petro gaf yaptığını o zaman farketti, gülümsemeye çalıştı:
— Sahi dedi. Gerçekten açık denizdeymişiz.
Biraz daha gittiler. Etrafta bir tek balıkçı kayığı bile kalmamıştı. Sahil ise bir insan sesinin ulaşamayacağı kadar uzakta idi.
Petro devrilmek üzere olan güneşe baktı. Tam vaktiydi. Çok sevdiği karısını da böyle bir zamanda

evden alıp bir daha dönmemek üzere götürmüşlerdi. Bu Cadı Pintos denen acuze karı yüzünden. Kürekleri bıraktı.
— Niye durduk?..
Cadı Pintos'un sesinde bir endişe belirmişti. Petro yiyecekmiş gibi ona bakıyordu.
— Ne oluyor, niçin durduk? Kardeşinin kayığı nerede?
Petro ayağa kalktı, gülerek bakıyordu. Ama bu gülüş insanın kanını donduracak bir gülüştü. Soğuk ve sadistçe...
Boğuk bir sesle fısıldadı:
— Cadı Pintos!
Kadın tırnağına kadar titredi:
— Beni tanıyorsun!
Petro hep aynı tarzda bakmaya devam etti:
— Evet Cadı Pintos, seni tanıyorum, hem sandı-ğmdan da çok iyi tanıyorum. Ama sen beni niçin tanımıyorsun hayret! Hayâtını mahvettiğin o kadar çok insan var ki bu şehirde, tanıman mümkün değil, öyle mi?..

Cadı Pintos bir oyuna geldiğini ilk defa düşündü. Ocağına incir diktiği adamları kendisinin de hatırlamadığı doğru idi. Buna ne yapmıştı acaba?

— Ben size ne kötülük ettim ki böyle söylüyorsunuz?.. Kardeşinin kayığı nerede?..

— Kardeşimin kayığı yok Cadı Pintos, üstelik benim de kızım yok.

— Yok mu?..

— Bir karan vardı, çok seviyordum. İki yıl önce götürdüler. Böyle bir ikindi sonrası, güneş denize değdi değecek bir vakitlerde...

Bir daha dönmedi. İmparatorun yüzlerce odalığından biri oldu. Belki de öldürüldü!.. Bakışları büsbütün korkunçlaşmıştı:

— Beni sen mahvettin Cadı Karı... Korkunç bir çehre ile üstüne yürüdü.

Cadı Pintos Petro'nun karısını gerçi hatırlayama-dı yine, ama karşısındakinin kendi için iyi şeyler düşünmediğini anladı. Süratle elini koynuna daldırıp ucu zehirli bir hançer çıkardı, ayağa fırladı.

— Gelme üstüme... , Bağırırsa kimsenin duymayacağını biliyordu. Zaten sesi çok kısıktı, âdeta genzinden çıkıyordu. Kendini hançeriyle korumalı idi. Hep bir tehlike gelecek diye beklediğinden, ucu zehirli keskin hançerini koynundan eksik etmemişti. Şimdi hayatını kurtarsa kurtarsa bu hançer kurtaracaktı.

Aynı zamanda Mustafa Bey'in bu tuzağı hazırladığı da aklına geldi. Ondan da intikam almaya kararlı idi. Bunun için önce önündeki şu peşin tehlikeyi savuşturması lâzımdı.

Hançerin sapını sıkıyor elini hep havada tutuyordu.

— Üstüme gelme dedim.

Derin derin solumaya başlayan Petro'nun gözünü, değil bir hançer, dünyanın kuvvetleri hep bir araya gelip karşısına çıksa yıldıramazdı. Kendinden geçmişti bir kere, dünya vız geliyordu.

— Sonun geldi Cadı karı, lime lime edeceğim seni, pis cesedin kim bilir kaç gün sonra sahile vuracak, veya bir balıkçının oltasına takılacak. Gebereceksin!..

Atıldı. Hızla üstüne inmekte olan hançerli eli kavrayıp büktü, bir çatırtı duyuldu, canhıraş bir feryat

dalgalara aktı, kadının elindeki hançer Petro'nun entarisini yırtarak karnını çizdi.

Petro aldırmadı bile. Acısını dahi duymadı. İçin de alev alev yanan intikam hissi çağlıyor, diğer bütün hisleri örtüyordu.

Cadı Pintos yaşlı, kupkuru bir kadındı ve üstelik de bir kolu kırılmıştı ama, hayli kuvvetli olduğunu itiraf etmek lâzımdı. Petro intikamdan başka bir şey düşünmediği için şuurlu hareket edemiyor, bu yüzden kadının kendisini korumasına istemeyerek yardımcı oluyordu.

İki dakika kadar mücadele ettiler. Petro'nun karnındaki sadece bir çizikti ama, heyhat!.. Hançerin ucundaki zehir bütün vücuduna yayılmaya başlamıştı. Sebebini bilmiyor, fakat gittikçe takattan düştüğünü hissediyordu. Bir ara kolunu kaldırmaya mecal getiremediğini farkedince, ıstırapla inledi. Yüzü morarıyor, gözleri görmemeğe başlıyordu. Dudakları kupkuru idi.

— Cadı Pintos, diye mırıldandı.

Kadın kenarda kıvranıyordu. Hançer iki karış ötesinde idi. Ama o kadar bitkin düşmüştü ki, uza namıyordu. Petro da gözlerini hançere dikmiş bakıyordu. Ucundaki mor lekeleri görünce herşeyi anladı. Acı acı güldü.

— Cadı Pintos, diye son olarak söylendi. Göğsü depreşti, her tarafı sanki testereye tutulmuş gibi acı di. İnlemek istediyse de muvaffak olamadı. Bir süre daha kıvrandı, sonra buna bile

takat getiremez oldu. Sadece damarları titredi, kalbi birkaç kere hızla attı Vücudu kasıldı, gerildi ve öylece kala kaldı. Petro ölmüştü.

Cadı Pintos neden sonra kendine gelebildi. Mevcut dört dişinden ikisini yutmuştu. Ağzının içi kan dolu idi. Omuz başından itibaren kolunda müthiş bir sancı vardı.

Buna rağmen kanlı dudakları yayıldı. Korkunç bir sırıtık geldi, oturdu. Önündeki cesede nefreti e gözlerini büzerek baktı.

— Seni de geberttim düşman, dedi. Senin de işini bitirdim. Artık beni öldüremezsin.

Kısık bir kahkaha attı. Cesedi sağlam eliyle sakalından tuttu. Hayli uğraştıktan sonra başını küpeşteden sarkıtmaya muvaffak oldu. İteleyerek denize kaydırdı.

Ardından bir korkunç kahkaha daha attı, batan güneşe doğru üç defa dilini çıkarıp şaplattı.

Yaşıyordu. Gerçi bu haliyle sahile çıkamazdı ama, nasılsa ertesi sabah balıkçılar denize açılınca kendisini bulacaklardı. Bütün mesele o zamana kadar kolunun acısına dayanmaktı. Zaten ağrıdan uyuşmuştu, artık çok az ızdırap hissediyordu.

Dayanacaktı...

Gerçekten de dayandı. Sabahı iple çekti. Gün,ün ilk ışıklarıyla birlikte denize açılan balıkçılardan biri başıboş kayığı görmekte gecikmedi. Merakla yaklaşınca da Cadı Pintos'u tek başına orada buldu. Cadı Pintos İmparatorun imtiyaz vesikasını gösterdi, he men sahile ulaştırdılar.

Artık yapacağını biliyordu.

İçi intikam dolu idi.

LASKARİDÎS NE İSTİYOR?

Cadı Pintos hemen o gün İmparatorun huzuruna çıktı. Sol kolu henüz tedavi edilmediğinden omuz

başından itibaren sarkıyordu. Çirkin yüzü acıdan buruşmuştu. Fakat dudaklarında çirkin bir gülüş vardı.

O kadar ki, İmparator Manuel eski gözağrısım karşısında bu halde görünce korkmaktan kendin* alamadı. Cellatlarının hazır olup olmadığını anlamak ivin sağma, soluna baktı. Dördü de yalın kılıç bekliyorlardı. Bir işaretiyle ihtiyarın başını düşürebilirlerdi.

İçine güven geldi, gülümsemeye çalıştı:

— Hayrola Pintos... Pintos yaklaştı.

— Kusura bakmayınız Haşmetmeap, kolumdaki acı sizi gerektiği gibi selâmlamama mani oluyor.

Hafifçe dizini büktü.

— Görüyor musunuz beni ne hallere soktular?..

— Ne oldu?..

Pintos Ana söyleyeceklerini toparlamak için bir süre bekledi. Bir zaman tahtın iki yanında duran cellâtlara baktı. Sonra tekrar gözlerini İmparatora dikti.

— Haşmetmeap, sarayınızın içi casuslarla dolu. İmparator Manuel öne doğru eğildi, yanlış duyup
duymadığını anlamak için sordu:

— Casuslarla mı dolu? Sarayımın içi ha?..

— Evet, sarayınızın içi, baştan başa...

— Baştan başa mı?..

Cadı Pintos sustu, İmparatorun merakını tahrik etmek istiyordu.

— Ne dediğinin farkında mısın be karı?..
— Evet Vasileas, farkındayım ve tekrarlıyorum sarayınız casuslarla dolmuştur.
Manuel alabildiğine sesini yükseltti.
— Konuşsana be!..

— Elbette konuşacağım, zaten bunun için buraya geldim, kolumun kırık olmasına aldıcmadan...
— Sözü çorbaya çevirme de dosdoğru anlat, söy lediklerin pek inanılacak şeyler değil.
Cadı Pintos cellâtlara baktı.
— Söyleyeceklerim mahremdir Vasileas...
İmparator şüphelendi. Acaba bu ihtiyar, cellâtlarını savdırdıktan sonra kendisini öldürmek mi istiyordu? Zehirli hançer taşıdığını çoktandır biliyordu. Çektiği gibi zehirli hançerini...
— Hayır Pintos, dedi. Onlar burda kalacak, hepsi dilsizdirler üstelik, senin bunları bilmemene şaşıyorum.
Cadı Pintos sağlam elini dizine vurdu.
— Sahi, unutmuşum, dedi. Ama kabahat bende mi? Yıllar önce bildiğim şeylerin çoğunu unuttum şimdi, ihtiyarlık işte.
İmparator sabırsızlanıyordu. Bu kadın niçin doğrudan meseleye girmezdi de, sözü evirip çevirirdi?..
— Seni dinliyorum, sarayımdaki casus veya casuslar kim?..
Cadı Pintos parmağını kapıya dikti.
— Başta Şehzade Mustafa...
İmparator rahat bir nefes aldı. Cadı Pintos işte bunda yanılıyordu. Elindeki adamı Şehzade Mustafa bellemişti. Oysa Selanik'ten getirttiği bir Düzme Mustafa idi o.
Gülmemek için kendini zor zaptetti.
— Başka?..
— Yetmez mi?.. Bunca ikramlarda bulunduğun bir Osmanlı Şehzadesinin casus çıkması sizi pek ilgilendirmişe benzemiyor Vasileas. Mustafa Bey'in elin-

de kim bilir nasıl bir teşkilât mevcuttur. Çıkrık işkencesine bir tutarsan bülbül gibi konuşacaktır.
İyice rahatlayan İmparator Manuel tekrar yerine oturdu.
— Mustafa Bey'in casus olduğu hükmüne nereden vardın?
— Bana yalan söylemesinden.
— Ne söyledi sana?..
— Langa'da Venedik'ten gelme güzel bir kız bulunduğunu söyledi.
— Eeeey!..
— Senin için gittim.
Manuel hırsla ayağını yere vurdu.
— İmparatorun karşısında olduğunu hatırlatınız Pintos. Bana «sen» diye hitap etme hakkını kimseye \ermedim.
İhtiyar kadın sarardı.
— Affedersiniz Vasileas, diye kekeledi. Birden eski günleri hatırladım. Elimde olmayarak ağzımdan kaçırdım, affediniz.
— Langa'ya gittin mi?..
— Gittim.
— Seni bu hale orada mı getirdiler? Kızın babası veya ağabeysi.

Cadı Pintos başını iki yana salladı.
— Kızın babası olduğunu söyleyen biri vardı ama, kız yoktu.
Cadı Pintos bu sözlerle esas meseleye girdi ve tek tek, işine geldiği ilâvelerle birlikte anlattı.
İmparator Manuel Cadı Pintos'un sözünü kesmeden sonuna kadar dinledi. Ama fazla etkilenmiş görünmüyordu. Cadı Pintos ölse çok daha memnun olacağı muhakkaktı.
i 'i'

— Kuruntu yapmadığından emin misin Pintos? Dedi. Mustafa Bey sana bir şaka yapmıştır ve sen onu ciddîye almışsın, vaktiyle kötülük yaptığın birinin eline tesadüfen düşmüşsün, işini bitirmek istemiştir cima sen onun işini bitirmişsin, mesele bundan ibaret olamaz mı?
Cadı Pintos bakışlarıyla sanki İmparatoru hançerliyordu. Sözlerinin kaale alınmaması onu çıldıracak bir dereceye getirmişti.
— Öyle mi sanıyorsunuz? Diyebildi, imparator bunu da umursamaz göründü.
— Şimdi git kolunu tedavi ettir. Sinirlerin de yatışsın, güzel bir uyku çek, sonra tekrar meseleyi görüşelim.
Cadı Pintos belli etmeden ağzındaki birkaç dişi hırsla sıktı. İmparatora zoraki bir selâm verdi ve salonu terketti.
Manuel gerçi olanlara ehemmiyet vermez görünmüştü ama, içine bir kurt düşmemiş değildi. Altın tokmağı, başucuna asılı altın sahana üç kere vurdu. Koşup gelen adamına derhal Laskaridis'i bulup getirmesini emretti.
İmparator'dan olup bitenleri dinleyen Laskarldis düşünceye daldı. Her ihtimal inceden inceye hesaplandı. Neticede kararını bildirdi:
— Vasileas, müsaade ediniz şu Langa'daki eve bir göz atayım. Sanırım Pintos Ana büsbütün haksız değildir. Bazı şeyler bulacağımızı ümit ederim.
— Daha önce Düzme Mustafa'yı sorguya çeksek.
— İyi netice vereceğini sanmıyorum. Belki de inkâr edecektir. Cadı Pintos bundan başka bir şey söylemedi mi?..

İmparator bir an düşündükten sonra cevabını verdi:
— Hayır söylemedi.
,— Ben kendisiyle konuşsam hiç fena olmayacak, izniniz olursa tabiî.
İmparator bu adama çok itimat ediyor, her istediği anda yanma girip çıkmasına ses çıkarmıyor, hattâ memnun bile oluyordu. Zekâsına sonsuz güveni vardı. Güldü.
— Nasıl istersen dostum, dedi. Bu yola birlikte girdik, birlikte yürüyeceğiz.
Laskaridis sırıtarak İmparatora baktı, eğildi.
— Vaadinizi unutmamışsmızdır umarım Vasi-leas...
Manuel bir kahkaha attı.
— Unutur muyum hiç? Dedi. Merak etme, Bursa senin olacaktır. Ama önce Osmanlı Şehzadelerinin hesapları görülsün.
Laskaridis gözlerini kırpıştırdı. Bursa hâkimi olmayı gerçi arzu ediyordu ama, asıl maksadı daha yükseklere, meselâ Bizans İmparatorluğuna tırmanmaktı. Gücünü bu ihtirastan alıyordu.
İmparatoru tekrar selâmladı. Geri geri çekilerek dışarı çıktı ve hemen Pintos Ana'yı arayıp buldu.
İhtiyar acuze kolunu tedavi ettirmiş, odasında bir hizmetçi kızla konuşuyordu. Yüzünden düşen bin parça idi. Sanki bir günde on yıl ihtiyarlamış, besbeter korkunç bir hal almıştı.
— Rahatsız etmiyorum ya...
Pintos eşikte Laskaridis'in ince gövdesini görünce gözlerini büzdü.

— İmparator mu gönderdi seni Laskaridis?..

Eski vali suali duymazdan geldi, kendini sedirin üstüne bıraktı, hizmetçi kıza çıkması için bir baş işareti yaptı. Sonra Cadı Pintos'a döndü:
— Geçmiş olsun Pintos Ana.
— Sağol.
— Başına gelenlere üzüldüm doğrusu, ama insan hayatı felâketlerle doludur, alışmak gerek.
— Alıştık sayende...
— Sayemde mi, niçin o? Pintos alaylı tavrını değiştirdi.
— Bana bak Laskaridis, dedi. Geçmiş olsun demek için ziyaretime geldiğini söyleme sakın, inanmayacağım. Bu sarayda benden kurnaz ve işgüzar tek insan olarak seni tanıdım, onun için sever ve hürmet de ederim. Ne istediğini söyle. İmparator Manuel cenapları mı seni gönderen?..
Laskaridis bu sözleri iltifat kabullendiğinden, ellerini hararetle uğuşturdu.
— Biraz öyle sayılır, dedi. Buraya geleceğimden İmparator hazretlerinin haberleri vardı.
— Ne istiyor?..
— Hiiiç!.. Sadece Mustafa Bey hakkında başka bir şey bilip bilmediğini öğrenmemi istiyor.
— Bilmiyorum.
— Ben ise bildiğini sanıyordum, neyse farketmez. Bu iş burada kapanmıştır o zaman.
Cadı Pintos Mustafa Bey'in Kasım Bey'le görüşmelerini anlatıp anlatmamak arasında bir tereddüt geçirdikten sonra susmanın kendisi için daha hayırlı olacağını düşünerek vazgeçti. Anlattığı takdirde kendisinin para mukabili bu işi yaptığı ortaya çıkacak, başı belâya girecekti. Belki boynu bile gidecekti. Yoksa Mustafa Bey'i ele vermekle de hata mı etmişti?

Öyle ya, eğer Mustafa Bey de karşılık olarak kendisini ele verirse ve Kasım Bey'le görüşmesine yardımcı olduğunu söylerse...
Acaba söyler miydi?..
Başını iki yana salladı.
— Başka söyleyecek bir şeyim yoktur, Laskaridis dedi. Bir adam hayatıma kasdetti ve cezasını kendi ölümüyle buldu. Meşgul olmaya değmez.
Cadı kadının iç mücadelesini yüzünün hatlarından çok iyi okuyan Laskaridis, onun mutlaka bir şeyler sakladığına tamamen kanaat getirmişti. Ama konuşmak istemedikten sonra neye yarardı! Zor kullandığı takdirde işler büsbütün karışabilirdi.
— Pekâlâ Pintos Ana, dedi. Fikrini çabuk değiştirdin ama olsun. Az evvel hayatına kıymet vermiyor diye İmparatora içerliyordun, şimdi de işi kendin kapatmak istiyorsun. Ya casusluk iddiaların ne oldu? Hani Mustafa Bey saray içinde bir teşkilât kurmuştu?..
Cadı Pintos korkunç bakışlarını karşısındaki adamın yüzüne mıhladı.
— Bak Laskaridis. Biraz önce seni sevdiğimi söylemiştim. Saraydaki nüfuzumu biliyorsun, bu nüfuzu kullanmaya beni mecbur etme, sarayda rahatın iyidir değil mi?..
— Elbette, şüphen mi var?..
— Öyleyse otur oturduğun yerde ve burnunu her işe sokma. Bu işle ben meşgul olacağım, bu benim isimdir.
Sesini yükseltti:
— Anladın mı Laskaridis? Kurnaz adam, anladın mı? Bu benim isimdir.
Laskaridis doğruldu. Kapıya yürüdü.
I

— Sen bilirsin, dedi.
Tam çıkmak üzere iken Cadı Pintos ardından bağırdı :
— Dur Laskaridis!.. Adam durdu.
— Yüzünü dön bana.
Döndü. Cadı Pintos gerçek bir cadı haliyle bakıyordu. Bir engerek yılanı gibi gözleri vardı. İğrenç bir hal almıştı yüzü. Ayakta idi.
— Dinle Laskaridis, dinle ve bu sözlerimi hiçbir zaman unutma. Hakkında çok şey biliyorum. Bu işi karıştırırsan bütün dalaverelerini İmparatora söylemek boynumun borcu olur. Bana savaş açmaya cesaretin var mı?..
Laskaridis ne kadar kurnaz olursa olsun karşısındakinin kolay altedilebilecek bir yaradılışta olmadığını biliyordu.
Yaşlı kadın birkaç adım yaklaştı.
— Ben senin Bursa ile yetinmeyeceğini çoktan biliyorum. Asıl istediğin Bizans tahtıdır.
Laskaridis'in bütün vücudu kasıldı. Eli pelerinin içindeki hançere uzandı. Cadı Pintos tek koluyla adamın bileğini tuttu. Koridorlardan yankılanan isterik bir kahkaha patlattı.
— Kendi kendini ele verdin Laskaridis. Demek gerçekten de Bizans tahtını istiyorsun. Çeneni sıkı tutmazsan işin bitiktir artık.
Eski vali bir oyuna geldiğini anladı. Hızla kolunu çekti.
— Görüşürüz Cadı Pintos!.. diye mırıldandı. Koridora çıktı.
Ne yapıp edecek, Cadı Pintos'u mutlaka susturacaktı artık.

LASKARİDİS'İN OYUNU
Laskaridis Cadı Pintos'un tahmin ettiği gibi gözünü çok yükseklere dikmişti. Bir yandan İmparatorla işbirliği yapmış görünürken, bir yandan da saman altından su yürütüyordu. Niyeti bir yolunu bulup İmparator İkinci Manuel'i alaşağı etmek ve yerine geçmekti. Ömrü boyunca imparatorlara uşaklık etmekten bıkmış, usanmıştı.
Pintos'un yanından ayrıldıktan sonra odasına kapanıp bir süre düşündü. Langa'daki mahut evi ziyarete karar verdi. En sadık adamlarından yirmi kişi ayırdı ve Langa'ya hareket etti. Pintos Ana meselesinin esrarını çözecek anahtarı orada bulacağından emin bulunuyordu,
Kapısının üstünde bir arslan başı kabartması bulunan evin önüne kadar sessizce gitti. Etraf oldukça karanlıktı. Görünürlerde kendilerinden başka kimseler yoktu.
Adamlarını kapının iki yanına sipere soktu. Keyifle çıngırağın topuzunu üç kere çekti.
Kargaburun yatsı namazını yeni kılmış, seccadenin üstünde milletinin selâmeti için dua ediyordu. Petro'nun başına gelenleri henüz bilmemekle birlikte endişeliydi. Başına bir şey gelmiş olmasından korkuyordu.
Çıngırak sesini duyunca ellerini yüzüne sürüp doğruldu. Dış kapıya gidecekken vazgeçti. Pencereye yaklaştı. Perdeyi aralayarak baktı.
Kapı önünde tek bir hayal seçiliyordu.

— Herhalde Petro gelmiştir, diye söylendi. Koridordaki yağ kandilini yakıp yerine taktı. Çıngırak Lekrar çaldı. Kargaburun sinirli sinirli söylendi:
— Yavaş be, ardından kovalayan mı var?.. Kapıyı açtı, açmasıyla birlikte nereden çıktığını anlayamadığı bir sürü adamın üstüne çullanması bir oldu. Kargaburun daha kılıcına el atmaya vakit bulamadan kıskıvrak yakalandı.
— Hey!., ne oluyor, bre...

Laskaridis'in ağzı kulaklarına varıyordu.
— Tepinme bakalım, dedi. Adamlarına döndü.
— Her tarafı arayın, kimi bulursanız bağlayıp getirin.
Az sonra Düzme Mustafa'yı da bulup getirdiler. Biri durumu rapor etti:
— Kiryos, dedi. Bu adamı odaların birinde böyle bağlı olarak bulduk.
Laskaridis yağ kandilini adamın yüzüne tuttu, bir hayret çığlığı koparmaktan kendini alamadı.
— Vay canına!.. Bu adam...
Selanik'ten getirdiği adamı ilk bakışta tanımıştı. Ama ya saraydaki Mustafa neci oluyordu? Rüya görüp görmediğini anlamak için adamı dürttü.
— Ne arıyorsun sen burada?..
Düzme Mustafa Laskaridis'e gülümsedi.
— Beni er geç kurtaracağınızı biliyordum Kiryos Laskaridis dedi.
— Kurtaracağımı biliyor muydun? Ne zaman kaçırdılar peki?
— Ohooo, ben bile hatırlamıyorum. Belki altı ay oluyor. O zamandan beri esirim.

Laskaridis besbeter afalladı.
— Yahu sen daha dün sarayda idin be, ne diyorsun?.
— Saraydaki benim benzerim.
— Benzerin mi?.
— Yerime geçti, beni de buraya getirdiler. O günden beri buradayım.
Laskaridis Mustafa Bey'i bir sabah bıyıksız gördüğünü hatırladı. Ellerini dizlerine vurdu.
— Vay anasını be!.. Yahu o zaman nasıl anlayamamıştım bunu?
— Neyi?..
— Onun Mustafa olmadığını, daha doğrusu Gerçek Mustafa Bey olduğunu, amma da gaf yaptık ha!..
Düşününce bu meseleden kendisinin kârlı olduğunu hesapladı.
Şimdi iki Mustafa vardı elinde. Birini kendi hesabına birini de İmparatorun hesabına kullanabilecekti. Ama bunun için zamanın gelmesini beklemek gerekirdi. Demek şimdi sarayda bulunan adam Yıldı-rım'ın özbeöz oğlu Mustafa Bey idi ha!.. Gökte aradığını yerde bulmak diye buna derlerdi işte.
Adamlarından birini yanına çağırarak köşeye çekti. Ağzını kulağına yaklaştırdı.
— Dinle Moiz, bu ikisini al ve doğruca Anemas Zindanına götür. Zindan kumandanı David'e selâmımı söyle. Yahudiler ama bize sadıktır. Bu .ikisini iyi bir yere kapasın. Benden yazılı kâğıt gelmedikten sonra da katiyyen serbest bırakmasın.
— Başüstüne Kiryos Laskaridis.
— Yanma on beş kişi al, gece vakti istanbul sokakları emin değildir.

Adam emri aldıktan sonra esirleri Kargaburun üe sahte Mustafa'yı alıp çıktı. Laskaridis ise bir süre daha içerde kaldı. Evin her yanını inceden inceye araştırdı. ¦ Ama işine yarayacak hiçbir şey bulamadı Tam çıkmak üzere iken adamlarından biri:
— Kiryos Laskaridis, diye seslendi.
— Ne var ne bağırıyorsun?..
— Bir [kılıç buldum.
— Getir hele...
Uzatılan kılıcı aldı. İlk bakışta kabzasının altından olduğunu farketti. Üstündeki Osmanlıca yazıyı gördü, ışığa kaldırıp sökmeye çalıştı.
«— Cihan Padişahı Yıldırım Bayazıt Han'dan oğlu Mustafa Bey'e.»

Gözleri ışıl ışıl parladı.
— Yahu gerçekten de Yıldırım'ın oğlu imi? be, diye söylendi. Kılıcı pelerinin altına soktu. Sokağa çıktı.
Ay ağaçların arasından başını çıkarmış, tatlı bir kıvraklıkla kırmızı kiremitlerin üstünde geziniyordu. Gökte yıldızlar pırıl pırıldı. Tenha sokaklardan hızla yürüyen altı kişi Valekerna Sarayına giden yola saptılar.

GECE GELEN ZİYARETÇİ

Mustafa Bey yatsı namazından sonra hemen yatağına girmişti ama, bir türlü uyku tutmamıştı. İçindeki sıkıntının mahiyetini anlayamıyordu. Böyle sıkıldığı zamanların ardından mutlaka kötü bir haber almıştı. Tecrübeleriyle biliyordu ki, ya bu gece veya yarın sabah fena şeyler duyacaktı. Felâketten beri vatanının üstünde dolaşan kara bulutlar onun da içini karartmıştı. Hep kötü şeyler aklını kurcalıyordu.

Sarayın ilk uykusuna daldığı gecenin ilerlemiş bir saatinde, kilidin kurcalandığını hissetti. Yarı yarıya doğrulup keskin bakışlarını kapıya dikti. Yanil-mıyordu. Kilidi açmaya çalışan biri vardı.
Yastığının altından çıkardığı hançeri elinde sıktı. Çabuk hareketlerle yorganını tortop yaptı. Sarığını yastığın üstüne bıraktı. İlk bakışta karyolada birinin uyuduğu sanılırdı. Bu şekli verdikten sonra kendisi de uzun atlas perdelerin ardına geçti. Ziyaretçiyi beklemeye başladı.
Az sonra hafif bir gıcırtı duyuldu. Yavaş yavaş kapı aralandı. Önce bir hançer göründü. Sonra da bir gölge...
Mustafa Bey perdelerin arasından kartal burnunu uzatmış, koku almaya çalışan bir kurt gibi bekliyordu. Geleni tanıyıncaya kadar endişesi devam etti. Sonra dudaklarında bir tebessüm dolaştı.
Gece ziyaretçisi ayaklarının ucuna basarak karyolaya yaklaştı. Elini sık sık kalbine götürmesi çok heyecanlı olduğunu gösteriyordu. Dışardan giren çok hafif ay ışığında eğer dikkatle karyolaya bakmayı akıl etse idi, orada Mustafa Bey yerine bir yorgan yığını olduğunu anlayacaktı. Ama bunu farkedemedi. Elinde sımsıkı tutuğu hançeri hızla kaldırdı, üst üste birkaç kere sapladı.
— Oh!.. Diye inledi. Sonra birden şaşırdı. Yorganın altında kimsenin hareket etmemesi aklını başına getirmişti.
Mustafa Bey perdelerin ardından çıkıp hançerli bileğe yapıştı.
— Beni mi aradın sırtlan?
— Eyvah!..

Gece ziyaretçisinin dudaklarından bu feryat çıktı, kaçmak için bir harekette bulundu. Muvaffak olamadı.
— Bırak, diye mırıldandı. Elindeki hançer yere düştü.
— Bırakayım ha! Sen bırakacak mıydm? Gafil avlayabilsen şu anda göğsümde üç delikle Cennette bulunacaktım.
Kadının dişleri birbirine vuruyor, tıkırtılar Mustafa Bey'in kulağına kadar geliyordu.
— Söyle, niçin beni öldürmek istedin, kimden emir aldın?..
Kadm cevap vermedi. Mütemadiyen titriyor, anlaşılmaz şeyler söylüyordu.
— Söyle dedim.
Nihayet anlaşılır bir cevap verebildi:
— Pintos Ana'dan...
Mustafa Bey dişlerini gıcırdattı.

— Cadı Pintos'tan öyle mi?..
— Evet Prens, Cadı Pintos'tan. O, gerçek bir cadı. Senden para alıp kardeşinizle görüştürdüğümü İmparatora haber vereceğini söyledi. Korktum, istemediğim halde bu işe âlet oldum.
Bu kadın Pintos ile işbirliği ederek kendisini Kasım Bey'le görüştüren hizmetçi idi. Öylesine korkuyordu ki haline acıdı. Bileğini bıraktı.
— Cadı Pintos'un kendisi bu işlerde daha tecrübeli değil mi? Niçin beni öldürmeye kendisi gelmez?..
— Kolu kırık.
— Ne oldu koluna!..
— Bilmiyorum, bir şey söylemedi. Ama size müthiş kızmış, onu kandırdığınızı söyledi. Az daha ha-

yatını kaybediyordu. İntikam dolu içi. Mutlaka sizi öldürmeye karar vermiş.
Mustafa Bey omuzlarını silkti.
— Beni öldürmeye karar vermiş olan yalnız o mu var şu dünyada? Diye söylendi. Ellerine geçirse-ler bir kaşık suda boğmaya yeminli sürü ile insan...
— Söylediklerinizi anlamıyorum.
— Anlaman gerekmez zaten. Şimdi buradan toz ol bakalım, yoksa elimden bir kaza çıkacak.
Hizmetçi kız bunu canına minnet saydı. Ürkek adımlarla kapıya yaklaştı.
Tam o sırada Laskaridis, peşinde beş adamıyla kapının önüne varmıştı. Hizmetçi kızla burun buruna geldiler. Adamların birinin elinde bir yağ kandili vardı. Laskaridis kadının yüzündeki korku dolu ifadeyi iyiden iyiye gördü. Sonra geçmesi için kenara çekildi. Usulen Mustafa Bey'in kapısını tıkırdattı.
— Mustafa Bey, Mustafa Bey!..
— Kim o?..
— Benim, Laskaridis...
Laskaridis, ismini söylerken pis pis sırıtıyordu. Adamlarına kapı önünde beklemelerini tembihledikten sonra içeri girdi. Yağ kandilini kendisi almıştı. Bir köşeye bıraktı. Mustafa Bey'in karşısında durdu. Hafifçe eğildi:
— Affınızı istirham ederim Sultanım, dedi. Sizi rahatsız ettik.
Mustafa Bey iliklerinin donduğunu hissetti. Bu jest bu sözler Şehzade olduğunu anladıklarının delili idi. Yine de bozuntuya vermedi.
— Oyuna mı başlıyoruz Kiryos Laskaridis? • Laskaridis'in dudaklarından o iğrenç tebessüm
hiç eksik olmuyordu.

— Oyuna mı Şehzade hazretleri? Zaten ne zamandır bu oyunun içinde değil miyiz?..
Mustafa Bey de gülmeye çalıştı.
— Tabii, beni Selanik'ten getirip Mustafa Bey'in yerine geçirmen gerçekten iyi bir oyun...
— Evet, o gerçekten iyi bir oyundu, ama benim Düzme Mustafa'mı kaçırıp yerine geçmeniz de oyun içinde oyun.
Genç adamın gözleri bulandı, eli hançerine gitti. Laskaridis acele acele:
— Sakın bir delilik yapmaya kalkmayınız Mustafa Bey, dedi. Adamlarım dışarda yalın kılıç bekliyorlar, misafirperverliğimizde bir kusur ettikse affediniz, gerçek hüviyetinizi bilmediğimizden olmuştur. Ama bundan sonra lâyık olduğunuz itibari göreceksiniz inanın.
Mustafa Bey acı çekiyormuş gibi yüzünü buruşturdu.

— Demek herşeyi biliyorsunuz artık, fena, benim çalışmalarımı baltalayacaksınız demektir.
Laskaridis elini kaldırdı.
— İnanınız Şehzadem, böyle bir niyetimiz yoktur, niçin baltalayalım? Siz Yıldırım'm oğlusunuz, babanızın tahtı, kardeşleriniz kadar sizin de hakkınızdır. Bu hakkı elde etmeniz için yardım edeceğiz.
— Yani serbest mi bırakacaksınız?..
— Zamanı gelince elbette...
— Ne vakit zamanı gelecek?..
— Müsaade ediniz de ona biz karar verelim Laskaridis'in gözleri yerde duran hançere, ora
dan da içinden kuş tüyleri fırlamış yırtık yorgana gitti. Eğilip hançeri aldı, ışığa tuttu. înceden inceye tetkik etti.

— Bu odada çok şeyler oldu anlaşılan, diye mırıldandı. Sonra Mustafa Bey'e döndü.
— Bu Cadı Pintos'un hançerine benziyor.
Mustafa Bey dik bir sesle karşılık verdi:
— Herşeye karışmayınız Laskaridis...
— Karışmak değil Şehzadem, merak ettim de, bu cadı sizi niçin öldürmek ister?..
— Ah bir bilseydim. Laskaridis sırıttı:
— Bunu ben biliyorum işte...
— Biliyor musun?..
— Elbette, sarayda bir şey olsun da Laskaridis'in haberi olmasın mümkün mü? Cadı Pintos'a iyi bir oyun oynadınız ama, arkadaşınız beceriksiz çıktı, kendisi öldü.
Mustafa Bey heyecanını yenemedi.
— Kim?..
— Langa'da arslan başı kabartmasıyla kapısının üst yanı süslü evin sahibi. Bu zehirli hançerden nasibini almış.
— Petro...
— İsmini de siz söylediniz, ama ne tuhaf isim.!.. Mustafa Bey'in gözleri daldı. Sonra Kargaburun
geldi aklına. Delici bakışlarını Laskaridis'e dikti.
— Eve gittin mi?.. Diye sordu. Laskaridis müspet mânada başını salladı.
Mustafa Bey iki ayağından kapana tutulduğunu şimdi büsbütün anlıyordu.
— Evde kimleri buldun?. Laskaridis teminat verdi:
— Meraklanmayın Sultanım, dostlarınız bizim de dostlarımızdır. Kendisine iyi bir yer tahsis ettik

Yalnız takdir edersiniz ki benzeriniz Selânikli adam bizi ilgilendirir.
Mustafa Bey Laskaridis'e çok fena içerlemişti. Nezaket kaidelerini bir yana iterek bağırdı:
— Düzenbaz kerata!.. Laskaridis eğildi:
— İltifatınıza teşekkürler Sultanım, buna lâyık olmaya çalışacağım.
Genç Şehzadenin eli tekrar hançerine gitti. Laskaridis gülümseyerek hareketlerini takip ediyordu
— Sultanım, rica ederim ikide bir silâha el atmayınız. Kulunuzun zaten bir dürtmenlik canı var, bu canı almaya değer mi?
Bal gibi alay ediyordu ve Mustafa Bey bunun farkında idi ama, elinden bir şey gelmiyordu. Sadece dişlerini sıkıyor, dudaklarını ısırıyordu.
— Çık dışarı! Diye homurdandı. Çık. istirahate ihtiyacım var.

Laskaridis yeniden eğildi.
— Emredersiniz Sultanım, hemen çıkıyorum, ama rica edeyim de bu gece bir düşününüz, kardeşlerinizle mücadeleye girişmeye karar verirseniz bana bildiriniz.
Çıkıp kapıyı dışardan kilitledi. Mustafa Bey ar ük bir mahpustan başka bir şey değildi.
Sert adımlarla odasında bir aşağı bir yukarı dolaşırken öfkeden titreyen bir sesle:
— Lanet olsun, lanet olsun!.. Diye birkaç kere bağırdı.
Kapı önündeki nöbetçiler bakışarak gülüştüler.

7. BÖLÜM

BAŞSIZ GÖVDE

Yıl 1406'ya girmiş, Ankara Savaşının üstünden tam dört sene geçmişti. Ama Osmanlı birliği bir türlü kurulamıyor. Şehzadelerin her biri ayrı bir yerde saltanat sürüyor, kardeş kavgaları hızını arttırarak devam ediyordu.
Koca Osmanlı İmparatorluğu dört yıldan beri beyni çıkarılmış bir kuşun şaşkınlığı içinde bulunuyordu. Sağa-sola tosluyor, kâh düşüp, kâh kalkıyor ve fakat yine de uçmaya çalışıyordu.
Mehmet Çelebi, kardeşi Süleyman Çelebi'yi tek başına saf dışı edemeyeceğine kanaat getirmişti. Aynı zamanda savaşın Anadolu'dan Rumeli'ne kaydırılmasının çarelerini de düşünüyordu. Nihayet buldu. Esaretten kurtulduğundan beri kendisine tabi bir kumandan gfbi vazife yapan kardeşi Musa Bey'i buna memur etti. Eflak Voyvodası Mirce ile bir anlaşma yaparak yardımını sağladı. Musa Bey'i Sinop limanından gemi ile Rumeli'ne geçirmeye muvaffak oldu.
Musa Bey bu savaşa atılırken bütün imkânı Mehmet Çelebi'den temin etmiş bulunuyordu. Savaşlarını Mehmet Çelebi adına yapacak, Edirne'yi zaptettiği takdirde hutbede Mehmet Çelebi'nin ismini okutacak.
saltanat
kendisi sadık bir vali gibi kardeşine hizmet edecekti.
Anlaşma yapılmış, sözleşme bitirilmiş, Musa Bey meydana atılmıştı.
Rumeli'ne geçen Musa Bey ilk anlarda küçük baskınlarla iktifa etti. Bir iki yıl oyalandı. Ama bu iki yıl içinde ordusunu sürekli şekilde takviye etti.
Musa Çelebi'nin Rumeli'nde çıkardığı gaileler Rursa'da bulunan Süleyman Çelebi'yi rahatsız ediyordu. Nihayet rahatını bozmak zorunda kaldı. Musa Çelebi'ye haddini bildirmek için kalktı o da Rumeli'ne geçti.
Musa Çelebi hareketlerinden çok emin bulunuyor, savaşmak için ağabeyi Süleyman Çelebi'yi fellik fellik arıyordu. İstanbul'a kadar gelmiş, Eyüp civa-rmda surlara sırtını dayayarak beklemeye koyulmuştu. Bizans İmparatoru İkinci Manuel'in etekleri tutuştu, telâşlandı. Musa Çelebi'nin şehri muhasara etmesinden ürktü. .
Hemen Laskaridis'i çağırdı.
— Bu hal nedir Laskaridis?.. Yoksa hilelerimiz geri mi tepiyor?
İmparatorun aksine Laskaridis gayet sakindi.
— Telâşlanmayınız haşmetmeap, dedi. Elbet bunun da bir çaresini buluruz.
— Nasıl bir çare?..
Kurnaz adam kafasını işaret etti:
— Yoksa artık Laskaridis'in zekâsına itimadınız yok mu?
— Var ama!..
— O halde işi bana bırakınız Vasileas, önce Çelebi Musa'nın niyetini öğreneyim, sonra takınacağımız tavrı kararlaştırırız. Buraya gelmekteki maksadı

sanmam ki Kostantiniyye'yi muhasara etmek olsun. Buna güç getiremez.
İmparator inanmaz bakışlarla bakıyordu.

•*- Osmanlıları tanımıyor gibisin Laskaridis. Onlar kafaları kızınca on kişi ile bile saldırır.
— Merak etmeyiniz Vasileas, Musa'nın niyeti şehri almak bile olsa saldıramayacak.
— Taaccüp, nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?..
— Çünkü elimizde bir koz var.
— Koz mu var?.. Nasıl bir koz?..
— Bomba gibi Vasileas...
— Bomba gibi mi?..
— Elbette! Şimdi izninizle Mustafa Bey'i serbest bırakalım, biraz da ortalığı o bulandırsın. Böylece birkaç yıl rahat ederiz.
İmparator İkinci Manuel'in yüzü aydınlandı.
— Hay Allah!., diye bağırdı. Mustafa Bey var sahi. Kargaşalıkta unutmuşum. "
Biraz düşündü.-
— Mustafa Bey var iyi, ama ya mücadeleye atılmak istemezse...
— İsteyecektir.
— İstemeyebilir de...
— İsteyecektir Vasileas, bana inanınız. Sultan oğludur, kardeşleri hakkında iyice doldururuz. Zaten bizim verdiğimiz malûmat kadarını biliyor, kimin haklı kimin haksız olduğundan haberdar değildir.
— Gönlü kimin yanında?..
— Hislerini belli etmiyor ama Musa Bey'i diğer kardeşlerinden daha çok beğendiği ve sevdiği belli. Ne de olsa birlikte babalarının yanında sonuna kadar vuruştular, birlikte esarete düştüler ve birlikte serbest bırakıldılar.

— Öyleyse Musa Bey'e karşı çıkaramayız.
— Zararı yok, şimdilik Süleyman Bey'in karşısına çıksın. Çıksın ki Musa Çelebi ile birlikte o da yenilsin. Süleyman Bey yakında burada olacaktır. Şimdiye kadar haberimiz ulaşmış olmalı. Kendisini takviye ederiz. Musa ne kadar kuvvetli olursa olsun tu-tunamayacaktır.
— Doğru...
Sırıttı:
— Haklısın Laskaridis, bilmem ki sen olmasan halim nice olurdu?..
Laskaridis riyakâr bir tavırla eğildi.
— Şimdi izninizle Mustafa Bey'e gideyim Vasi-leas, dedi. Kendisiyle bu meseleleri görüşmem gerek.
— Nasıl istersen sevgili Laskaridis.
«SERBESTSİNİZ MUSTAFA BEY!»
Mustafa Bey Laskaridis'i karşısında görünce mutlaka bir Bizans oyunu ile karşı karşıya bulunduğunu düşünerek yüzünü buruşturdu.
— Yine ne istiyorsun Selanik Valisi? Laskaridis hislerini belli etmemek için yerlere kadar eğildi:
— Hürmetlerimi sunmaya geldim Sultanım.
— Hürmetlerini mi?. Var Bizans İmparatoruna sun onları, bana lüzumu yok!
— Öyle demeyiniz Sultanım, siz koca bir devletin hâkimisiniz.
Mustafa Bey acı acı güldü:
— Pöh, ben koca bir devletin Hâkimi olmak bir

yana... Kendime dahi hâkim değilim. Elinizde bir kuklayım sadece...

— Rica ederim Mustafa Bey, acı konuşmayınız Elimizden geldiğince iyi muamele ettiğimizi inkâr edemezsiniz.
Şehzadenin gözleri daldı.
— Babama da Timur iyi muamele etmişti kendince...
Derin bir nefes aldı:
— Sana bir şey söyleyeyim mi Laskaridis?..
— Emret Sultanım.
— Bülbülü altın kafese koymuşlar... Laskaridis sözü Şehzadenin ağzından alarak tarn amladı:
— Vatanım, vatanım, diye bağırmış...
— Bağırmış ya Laskaridis, hem nasıl bağırmış!.. Dağı taşı inletircesine... Ama sen bu hissi anlayamazsın ki. Hiç vatansız kalmadın, acısını bilemezsin bunun, ne demek olduğunu idrak edemezsin.
— Bizans vatanınız sayılır asilzadem, nicedir buradasınız.
Mustafa Bey başını havaya dikti. Hâkim bir tavır takındı. Üstten aşağı karşısındakini birkaç kere süzdü.
— Bizans vatanım sayılmaz... Henüz sayılmaz. Ama pek yakında, Osmanlı atlıları içeri girip Hogia Sophia (Ayasofya) kilisesini camiye çevirerek ilk namazı eda ettikleri gün, vatanım sayılacaktır.
Laskaridis istavroz işareti yaptı. Bir sürü sarıklı mücahidin en meşhur kiliselerinde namaz kıldıklarının hayali bile tüylerini ürpertiyordu.
Mustafa Çelebi gülümsedi.

— Sizi koruması için Hazret-i İsa'ya ne kadar dua edersen et, mukadder akibetiniz değişmeyecektir Laskaridis. Çünkü İsa Aleyhisselâm bile buradaki adaletsizlikten, rüşvetten, işretten bıkmış bulunuyor. İyi bir Hıristiyan değilsiniz. İyi insanlar da değilsiniz. Dininize sahip çıkamıyorsunuz. Bütün bunlar yakında yıkılacağınızın delilidir. v
Laskaridis'in şaşkın bakışları altında gürledi: «— Kostantiniyye mutlaka fethedilecektir. Onu fetheden asker ne güzel asker, onu fetheden kumandan ne güzel kumandandır.»
Hadîsi Arapça okuduğu için Laskaridis hiçbir şey anlayamamıştı. Kendisini toparlayarak sordu :
— Ne diyorsunuz Mustafa Bey?..
— Peygamberimin müjdesini tekrarlıyordum.
— Ne diyor?..
— Kostantiniyye mutlaka fethedilecektir, diyor. İşte bu bizim için en büyük güç kaynağıdır Laskaridis. Bu güçle İstanbul fethedilecektir.
— Yaaa!..
— Ürkmüş gibisin...
Laskaridis gülmeye çalıştı, beceremedi. Yüzünde tebessüm asalak kaldı.
— Peygamberler boş söylemezler, dedi. Nitekim Hazret-i İsa'nın sözlerini bizim papazlar o kadar bozdukları halde yine zaman zaman tahakkuk ediyor.
Laskaridis korktuğu mevzuyu çabucak kapamak için sordu:
— Olanları biliyor musunuz Şehzadem?..
— Bildirdiğin kadarını biliyorum.
Laskaridis bir süre bekledikten sonra son nefesini verir gibi tamamladı:
— Musa Bey Süleyman'a savaş açtı.

— Ya!.. Karşılaştılar mı?..

— Henüz değil, ama savaş psk yakında /— Nerede olacak?
— Hemen sur dışında bir yerde olabilir. Mustafa Bey Laskaridis'in telâşını anlayarak bir kahkaha attı.
— Ziyaretinin sebebini hâlâ anlayabilmiş değilim Laskaridis. Kardeşlerim kapışmışlarsa ben ayı-ramam ki...
Laskaridis tereddüdü üstünden attı. Kendisini hiçbir zaman bu kadar pısırık görmemişti.
— Mesele o değil dedi. Düşündük belki kardeşinize yardım etmek istersiniz.
Mustafa Bey ellerini iki yana açıp çaresizliğini gösterdi:
— İstesem, de edemem.
— Aksine... Sizi serbest bırakacağız.
— Serbest mi bırakacaksınız?..
— Zaten esir değildiniz ki... İmparatorumuz haşmetli Manuel Paleologos meşru hakkınızı aramanız için size yardıma karar vermiştir.
— Ne hususta?..
— Saltanat sizin de hakkınız değil midir?..
— Ona ben karar veririm. Ya Sultan olmak istemiyorsam?
Laskaridis bir türlü anlayamıyordu karşısındakini.
— İstemiyor musunuz?..
— İstemeyebilirim meselâ.
— Beni şaşırtmaktan zevk' aldığınız anlaşılıyor Mustafa Bey. Bir Sultan oğlu saltanata talip olmaz olur mu?..
..."¦" ¦""-. " F:
12

Mustafa Bey'in inadı üstünde idi.
— Olur ya, keyfim çekmez.
Buna ne cevap verilebilirdi?.. Laskaridis belki ha-, yatında düşünmediği kadar uzun düşündü. Ama ne diyeceğini yine de bulamadı. Sonunda daha açık konuşmaya karar verdi:
— Açık konuşalım Mustafa Bey, sizi serbest bırakacağız, ancak mücadeleye atılmanızı istiyoruz. Yardım edeceğiz de üstelik.
Şehzade,» Laskaridis'i altettiğine memnundu.
— Yola gel bakalım, dedi. Ne istediğini doğru dürüst söyle, demek beni bırakacaksınız ama, ille de kardeşlerimle mücadele etmem kaydiyle.
— Aynen böyle...
— Kimin taraf mı tutacağım?..
— Şimdilik Süleyman Bey'in. Mustafa Bey homurdandı:
— îşte bu olmaz... Laskaridis iyi anlayamamıştı.
— Bir şey mi söylediniz Şehzadem?..
— Bu olmaz dedim, evet olmayacak bir şey bu.
— Niçin olmasın?..
— Çünkü ben ağabeyim Süleyman'ı Sultan olarak bir türlü düşünemiyorum. Belki iyidir, hoştur ama, Bizans kızının onu içkiye alıştırması fena olmuştur. Yıkılır gider. Osmanlıların birlik ve bera- / feerîiğe ihtiyaçları var, başlarına iyi bir Padişah gerek. İçki içen başı istemezler.
— Canım, sonuna kadar ona yardımcı olun diyen mi var?..
— Ya?..
— Sadece bu savaşı Musa Bey kaybetmeli. Eğer kazanırsa Bizans tehlikeye girer. Bize kin besliyor,

başından itibaren Süleyman Bey'e yardım ettik diye diş biliyor. Hakkımız olan yerleri geri aldık diye içerliyor...
Mustafa Bey dayanamayarak gürledi:
— Hakkınız mı?.. Hangi haktan bahsediyorsunuz?.. Süleyman Bey'in size hediye ettiği yerler, Osmanlı kılıcının hakkıdır.
Laskaridis üstelemedi.
— Neyse canım, almış bulunduk bir kere. Başımızı derde niçin sokalım? Başka işlerimiz var. Yakınımızda cereyan edecek bu savaşta eğer Musa Bey galip gelirse ülkemiz tehlikeye girebilir. Süleyman Bey'in kazanmasını istiyoruz.
— Daha önce aynı şeyi istemiyordunuz Laskaridis. Hatırlıyor musun, Süleyman Çelebi kuvvetlenir diye beni bırakmaya kalkmıştın bir zamanlar, fikrini değiştirmişsin bakıyorum.
— Öyle oldu zahir, fikrimizi değiştirmek zorunda kaldık. Sanıyorduk ki, diğer şehzadeler kuvvet-lenemezler, Süleyman'ı çok kuvvetlenmiş görüyorduk, biraz zayıflaması lâzımdı.
Mustafa Bey herşeyi iyi anlıyor iyi değerlendiriyordu, îki yüzlü Bizans politikası Osmanlılara çok pahalıya mal olmuştu.
— Sizi anlıyorum, dedi. Tavşana kaç, tazıya tut diyorsunuz.
— Eh! Onun gibi bir şey.
— Şimdi beni serbest bırakacaksınız ve Musa Çelebi'yi arkadan vurmamı isteyeceksiniz öyle mi?..
— Hayır, yanlış anlıyorsunuz. Size böyle bir adiliği teklif bile etsek kabul etmeyeceğinizi biliriz. Sadece ortaya çıkacaksınız ve Musa Bey'e görüneceksiniz, o kadar. Yanınızda birkaç kişi bulunacak.
— Senin adamlarından tabii...
— Varsa kendi adamlarınızı götürünüz.
— Bana Kargaburun yeter.
— Kim dediniz?..
— Kargaburun. Zindana attığınızı Rahmin ettiğim at uşağım.
Laskaridis çok iyi hatırlıyordu.
— Şu Langa'daki evden aldığımız Osmanlıyı kastediyorsunuz anlaşılan. İsterseniz götürebilirsiniz. Zaten gürültü edip duruyormuş,
— Musa'ya görünüp ne diyeceğim?.. Laskaridis ayakta durmaktan bir hal olmuştu, neredeyse yorgunluktan yıkılıp gidecekti.
— Affınızı istirham ederim Şehzadem, izin verirseniz şu karyolanın kenarına bir parça ilişeyim, ihtiyar bacaklarım haniyse kırılıp gidecek.
— İnşallah Laskaridis!..
— Efendim?..
— Yani oturabilirsiniz...
Laskaridis hemen karyola kenarına ilişti. Dizlerini ovdu. Gülerek bir müddet Şehzade'yi süzdü.
— Musa Bey'i konuşuyorduk değil mi Sultanım?.
— Evet, Musa Bey'i görüp ne diyeceğimi sormuştum.
Laskaridis buna dolambaçlı yollardan bir cevap verdi:
— Biliyorsunuz Musa Bey Mehmet Çelebi adına hareket eder, Rumeli'ne geçti gerçi ama, kendi hesabına değil. Yarın bütün Rumeli'ne hâkim olunca hutbeyi Mehmet Çelebi admâ okutup sikkeyi onun adına bastıracak. Kendisi bir vali olarak kalacak.
Mustafa Bey kuru bir sesle sordu:
— Ne demek istiyorsun? Açık konuş be adam!

— Demek istiyorum ki Sultanım, Mehmet Çelebi adına hareket etmesi niçin gerekli olsun?.. Musa Bey aslında başlı başına hareket edebilecek durumda. Sultanlığa daha lâyık hem de. Ankara Savaşını hatırlıyor musunuz?.. Babanız Yıldırım Bayazıt Sul-tan'a sonuna kadar siz sadık kalmıştınız. Siz, yani sen ve Musa Bey. Süleyman Bey, İsa Bey, Mehmet Bey neredeydiler?
Şehzade o günün acı hatırasını tekrar içinde duydu. Gözleri bulandı.
— Anlamadığın işlere burnunu sokma Laskaridis, o bir usuldür. Tehlike anında Sultan çekilmezse yakın adamları şehzadeleri kaçırırlar. Çünkü o neslin devamı gereklidir. Şehzadeler Ankara Savaşında öl-selerdi, Bizans'ın hesabına gelirdi şüphesiz.
— Haksızlık ediyorsunuz, Bizans hiçbir! zaman Osmanlı Hanedanının imhası taraftarı olmamıştır.
— Gücünün yetmeyeceğini bildiğinden tabiî. Şimdi pekâlâ bu işi yapmaya çalışıyorsunuz.
Bakışlarını gözlerinin içine dikti:
— Öyle değil mi Laskaridis? Cevap beklemeden devam etti:
— İstiyorsunuz ki Süleyman Musa'yı, Mehmet Süleyman'ı, ben de Mehmet'i ortadan kaldıralım. Sonra benim de nasibim bir zehirli hançer olur belki. Böylece Osmanlı İmparatorluğu Doğu Roma'ya yem olur...
Başını salladı.
— Bu hiçbir zaman olmayacaktır sayın Vali. Laskaridis şimdiye kadar Şeytana külahını ters giydirmekle övünmüş, insanın içinden geçenleri anlamakla iftihar etmişti, ama şu anda hiçbir şey bilmediğini itiraf ediyordu. Şehzadeler bir başka türlü

SAHİPSİZ SALTANAT

oluyorlardı nedense, bir muamma oluyorlardı ki, içlerinden geçenleri Şeytanın bile bilmesi mümkün değildi. Ezildiğini, çöktüğünü hissetti. Belli etmemek için sesini alabildiğine yükseltti:
— Dinleyiniz Mustafa Bey... Sizi serbest bırakacağız, ancak bazı isteklerimizi yerine getireceğinize söz verdiğiniz takdirde. İsteklerimizi de az evvel söylemiş bulunuyorum. Kararınızı veriniz, ya evet der kurtulursunuz veya hayır der ebediyyetı burada kalırsınız. İşinize geleni tercih ediniz.
Mustafa Bey daldı. Netice olarak bir esirden başka bir şey değildi. Direnmeye devam ettiği takdirde eline bir şey geçmeyecek, hiçbir zaman serbest olamayacaktı. Şimdilik boyun eğmiş görünmeliydi. Sonra da vaziyet müsait olunca baş kaldırırdı. Küf fara verilen sözün tutulma mecburiyeti yoktu.
Laskaridis çıkmak üzere iken seslendi:
— Dur!..
Diye bağırdı. Laskaridis durdu, yavaş yavaş yüzünü Mustafa Bey'e çevirdi.
— Evet Şehzadem, kararınız nedir?..
Mustafa Bey bomboş gözlerle bakıyordu. Bir süre bakıştılar. Nihayet kararını bildirdi.
— Pekâlâ Laskaridis, sen kazandın...
İnsanın içini ürperten bir sesle ilâve etti:
— Beni serbest bırakınız, Kargaburun'u ve altın saplı kılıcımı buraya getiriniz.
Emir verir gibi konuşuyordu ama, şimdilik yenildiğini kendisi de çok iyi biliyordu.
Laskaridis sevinçten seke seke koridorlara daldı. Bir an önce müjdeyi İmparatora ulaştıracaktı.
İKİ KARDEŞ KARŞILAŞIYOR

İstanbul sisli gecelerinden birini daha yaşıyordu Gökte ne bir tek yıldız vardı, ne de ay görünüyordu. Her taraf zifirî bir karanlığa bürünmüştü. İnsanın bir metre ilerisini görmesi bile zordu.
Hayalet gibi iki atlı sisi yararak yol alıyorlardı Sur dışında idiler. Haziran ayı idi ama hava oldukça soğuktu. İkisinin de üstünde gocukları vardı. Başlarına tolga geçirmişlerdi.
Bir zaman sessiz - sedasız at sürdükten sonra nihayet konuşmaya başladılar.
— Beyim, serbest olduğuma bir türlü inanasım. gelmiyor, Varenkler ardımıza düşecekler diye bekliyorum hâlâ!..
— Esaret içine işlemiş senin Kargaburun, bir kuş kadar hürsün aslında, hürsün ve Kostantiniyye surlarının dışında bulunuyorsun.
— Bu siste bulunduğum yeri nereden bileyim Beyim? Vakıa sur dışındayız ama, acep neredeyiz?..
— Sahiden söylemeyi unuttum, şu anda Kosmi-dion'da (Eyüp semti) bulunuyoruz.
— Niçin bulunduğumuzu da söylerseniz sayenizde malûmatım tamamlanır Beyim.
Mustafa Bey hemen cevap yetiştirdi:
— Musa Bey'e gidiyoruz. Kargaburun bir hayret çığlığı kopardı:
— Vayyy!.. Kardeşiniz Musa Bey'e mi yoksa?..
— Evet, kardeşim Musa Bey'e... Kargaburun bir tereddüt geçirdi.
— İşinize kanşmak gibi olmasın ama Beyim, bu tedbire uygun mudur?..

— Ne hususta?..
— Hani şehzadeler pek sevişmezler de... Size bir kötülük yapmak isteyebilirler, akıl kân mı şimdi ziyaret?..
— Telâşa mahal yok Kargaburun, Musa Bey'i iyi tanırım. Esarette uzun zaman beraber bulunduk. Hepimizin en asili diyebilirim. Bir kardeş öldürebilecek karakterde değildir.
— Değişmiş olamaz mı?
— Hayır. Bazı hasletler vardır ki, insanla birlikte doğar, bu hasletlerin değişmesi mümkün değildir.
— Siz bilirsiniz Beyim.
— Öyleyse ne söylenip durursun?.. Sür atını. Sürdüler.
Musa Bey çadırında idi. Kumandanlarıyla sohbet ediyordu. Hepsi aşağı-yukarı Süleyman Çelebi'yi yenebileceklerini söylüyorlardı. Bundan sonra hedef Edirne olacaktı. Musa Çelebi şimdiden zaferi müjdeleyen bir mektubu Mehmet Çelebi'ye göndermeyi bile düşünüyordu.
Birden çadıra bir nöbetçi girdi. Yerlere kadar eğilip Musa Bey'i selâmladıktan sonra saygıyla konuştu:
— İki kişi yakaladık Sultanım, huzurunuza çıkmak isterler.
Musa Bey doğruldu.
— Taaccüp, diye mırıldandı. Yakaladığımız iki kişi ya Süleyman'ın veya Bizans'ın casusları olsa gerektir, beni ne diye görmek istesinler?..
Kumandanlardan biri müdahale etti:
— Kabul etmeyiniz Sultanım, ola ki mübarek vücudunuza bir kaza eriştirmeyi düşünürler.

Tam bu sırada çadırın dışından sert'bir ses duyuldu:
— Beni ulu karındaşımın yanma komayanm canını tamuya göndermek boynuma borçtur. Salın bre!.
Musa Bey kardeşi Mustafa'nın erkek sesini anında tanıdı, yüzü aydınlandı, çadırın kapısına yürüdü. Nöbetçilere doğru bağırdı:

— Salın, kanndaşımızdır.
Mustafa Bey çığ gibi çadıra girdi. Hiçbir merasime lüzum görmeden doğruca Musa Bey'e yürüdü. Kumandanlardan üçü aynı anda şaşkınlıktan sıyrılıp atıldılar. Musa Bey'e bir zararı dokunur korkusuyla Mustafa Bey'i kıskıvrak tuttular.
Mustafa Bey burnundan soluyordu. Yoksa kardeşi Musa hakkında çok mu iyimser düşünmüştü? Musa Bey'de gözünü kırpmadan kardeşlerini öldürebilecek değişiklikler mi olmuştu? Ateş saçan gözlerini Musa Bey'e dikÇi.
— Karındaş karındaşı böyle mi karşılar Çelebi? dedi. Biz ise hakkında iyi şeyler düşünürdük.
Musa Bey şaşkınlıktan kurtuldu, kumandanlarına bağırdı:
— Bırakın, karmdaşımızdır. Kollarını açtı:
— Gel karındaşım Mustafa Bey, nicedir gözükmedin, kötü haberini eriştirmişlerdi bize, öldü demişlerdi.
Hararetle kucaklaştılar... Mustafa Bey neredeyse ağlayacaktı. Bursa'da sarayın bahçesinde birlikte oynadıkları günleri hatırlamıştı. Ne güzeldi o günler.
— Allah esirgedi, diye cevap verdi. Ölmedik ama, yaşamış da sayılmayız pek. Bir yaşayan ölü işte.

Kimse bir şey anlayamadı bu sözlerden, bakıştılar.
Musa Bey sedirde kardeşine yer açtı. Kolundan tutup götürdü, yanı başına oturttu.
— Yorgun görünüyorsun, yatmak, uyumak ister misin?..
Mustafa Bey menfi mânâda başını salladı.
— Yorgun sayılmam, yakından geliyorum. Seninle yalnız görüşmemiz mümkün mü?..
Musa Bey kumandanlarına baktı. Ellerini çırptı:
— Halvet!..
Kumandanlar kalktılar, bir bir dışarı çıktılar. İki kardeş çadırda yalnız kalmışlardı.
— Söyle bakalım Mustafa Bey Çelebi kardeşim, esaretten kurtulunca neler yaptın, nerelere gittin? Meydanda gözükmüyordun...
— Sorma, Timur'un esaretinden gerçi kurtulduk ama, bir başka esarete düştük, nicedir çile doldururuz.
Musa Bey hayretler içinde kaldı:
— Nerede?.. Diye sordu.
Mustafa Bey'in cevabı bir yıldırım gibi düştü:
— Bizans sarayında...
— Vay!..
— Hem de nasıl vay! Timur'un elinden kurtulunca isimsiz yaşayalım diye heves ettik. «Mustafa Çelebi öldü» söylentisi çıkardık, kendimize düzme bir isim ve lâkap bile bulduk. Niyetimiz etliye- sütlüye karışmadan ömrümüzü rahat bitirmekti. Kostanti-niyye'ye geldik. Meğer kaderde neler varmış. Hangi canibe baktımsa aleyhimize dönen bir sürü dolap gördüm. Hangi taşı kaldırdımsa altından Osmanlı düşmanlığı çıktı. Bir sahtekârı yerimize geçirip Bizans

sarayına aldıklarını gördük. Gayri dayanamayarak vaziyet aldık. Anladılar. Derin bir nefes aldı;
— Biz saltanatın peşinden koşmamaya ahdettik ya, yeminli gibi bizim peşimizde koşanlar bir türlü ayrılmadı. Kardeşimiz Süleyman'ı Bizans İmparato-ru'nun sofrasında görme bedbahtlığına erdik. Küçük Kasım karındaşımızla, Fatma Hatun karındaşımızı yarı esir bulduk. Dayanamadık gayri...

Başından geçenleri, şahidi olduğu hadiseleri bir bir hikaye ettikten sonra asıl mevzuya girdi:
— Dinle kardeşim, yakında Süleyman Çelebi bu rada olacak. Bizans ona yardım etmeye kararlı. Zafer senin tarafında pek gözükmez.
— Ağzından yel alsın inşallah.
— Hakikatlerden kaçmak da istesen, onlar daima peşinden gelir. Ben nasıl ki bir düzme isimle yaşamak isteyip başaramadıysam...
— Zafer benim olacaktır.
— Olmasa bile üzülmemen için söylüyorum. Burada herşey bitmiş sayılmaz. Yine asker toplar Edirne üstüne gidersin.
Musa Çelebi derin derin kardeşine baktı:
— Bana mı yardım ediyorsun, kendin için mi çalışıyorsun Mustafa Bey?
Soğuk bir rüzgâr esti. Neden sonra Mustafa Bey cevap verdi:
— Sana yardım edeyim istiyorum, bunun için buradayım.
— Peki ama niçin?
— Kardeşin kardeşe yardım etmesinden daha tabiî ne olabilir?
Musa Bey acı acı güldü:

— Bundan daha gayr-i tabii bir iş daha düşünemiyorum. Açık konuşayım Mustafa Bey, bana niçin yardım etmek istiyorsun? Kusura bakma, tatminkâr bir cevap vermediğin sürece inanmayacağım. '
Mustafa Bey başını salladı:
—' Bu sözlerin çok acı, ama gerçeği öğrenmen lâzım. Eğer inansam ki Süleyman Çelebi karındaşımız Osmanlı Birliğini kurabilecek vasıftadır, ne sana ve ne de Mehmet Çelebi karındaşıma yardımı aklımdan geçirmez, Süleyman Bey'in başarısı için ömür boyu dua ederdim. Ancak buna inanmıyorum. Aklını çeldiler. Etrafına bir sürü dalkavuk birikti. Bir gün sen de onun durumuna düşersen sana karşj da cephe almakta saniye tereddüt etmeyeceğimi bilesin?..
— Saltanat istemiyor musun?..
— Sizin olsun, ben bir şey istemiyorum. Kendi hesabıma bir şey istemiyorum. Yoksa memleketim için istediğim çok şey vardır.
Musa Bey gözlerini boşluğa dikti:
— Hepimiz memleketimizin iyiliğini istiyoruz Mustafa Bey kardeşim, hepimiz bunun için mücadele ediyoruz. Çelebi Mehmet kardeşimiz bize kuvvet temin etti. Rumeli'ne saldı. Gereken odur ki, buralarda Mehmet Çelebi'nin hâkimiyeti kurulsun. O iyi bir kardeştir.
— İyi bir Sultan olacağına inancın var mı?.. Musa Bey bir an tereddüt ettikten sonra cevap verdi:
— Sonrasını ancak Allahım bilir, Çelebi kardeşimiz şimdilik iyi bir Sultan ama ilerisi için teminat demek değildir bu...
— Kuvvetlenince ve tam hâkimiyet kurunca değişebilir, demek istiyorsun...

— Kati bir şey söylenebilir mi sence?..
— Doğru... Söylenemez şimdilik.
— O halde...
— Şimdiki haline bakıp karar vermek gerek. İyi ise iyidir, başka söylenecek bir şey yok. Ona yardım edelim. •
— Biz de başka türlü hareket etmiyoruz ki...
— îyi yapıyorsun, birlikte elele Osmanlı İmparatorluğunu tekrar kurabiliriz.

— Heyhaaat!..
— Daldın Musa Bey?..
— Elele versek dedin de, ne kadar normal ve fakat ne ulaşılmayacak bir teklif.
— Hiç de değil, Saltanat hırsını bir tarafa itip memleket menfaatlerinde birleştiğimiz an, bu mümkün olur.
— İşte bu olmaz ya zaten. • — Ne?..
— Saltanatı bir yana itmek... sence belki mümkün, çok uzak kaldın, yıllarca tek başına yaşadın, henüz bir ordunun başına geçmedin. Yoksa böyle düşünür muydun?..
Mustafa Bey öne doğru eğildi:
— Ne diyorsun kardeşim, şehzadelik ille de saltanat aşkı taşımak mıdır?..
— Bir şehzadenin vatan aşkı saltanat aşkı ile kaimdir.
— Ne demek?.. Yani sen de ilerde tek başına hareket etmeyi mi düşünürsün?..
— Henüz bir kararım yok, önce Süleyman Çelebi'nin bertaraf olması lâzım.
— Peki, bu kardeş kavgalarından devletin neler kaybettiğinin farkında değil misin?..

— Farkındayım, farkında olduğum içindir ki bir an evvel Süleyman'ı yenmeye çalışırım.
— Sonra sıra Mehmet'e mi gelecek?..
Musa Bey sustu. Mustafa Bey de sustu. Fazla sormaya ne lüzum vardı? Her şehzade Sultanlığa kendini lâyık görüyor, ama önce engellerin kalkmasını, hiç değilse azalmasını bekliyordu. Hepsi tuttuğu yolun doğru olduğunu iddia ediyordu. Bu da hareketlerine meşruiyet kazandırmakta idi.
— Neyse, dedi. Bir parça istirahat edelim, gece hayli ilerledi. Sabah olsun hayır olsun bakalım.
İkisi aynı anda ayağa kalktılar. Dostça bakıştılar. Musa Bey ellerini çırptı. Koşup gelen nöbetçiye Mustafa Bey ve at uşağının istirahatları için gerekli emirleri verdi. Mustafa Bey tam çıkmak üzere iken yanına sokuldu, ağzını kulağına yaklaştırdı:
— Benden yana mısın Mustafa Bey?., diye sordu. Mustafa Bey kesin olmayan bir cevap fısıldadı:
— Şimdilik...

8. BÖLÜM

MUSA BEY YENİLİYOR..

Hicri Safer ayının on birinci günü Hicrî takvimler 813 yılını gösterirken (15 Haziran 1410) Süleyman ve Musa Beylere ait kuvvetler Kosmidion (Eyüp) ci-, varında karşı karşıya geldiler. Hava yine bulutlu idi. Sema, iki kardeşin dostça değil de düşmanca karşı karşıya gelmesine ağlamaya hazırlanıyordu. Bizans ise kardeş kavgalarının daha da körüklenmesi için yeni oyunlar sahnelemeye çalışıyordu.
Savaş kanlı cereyan etti. İki taraf da canla, başla dövüştüler. Savaşın ortalarına doğru surlardan fırlayarak Musa Bey kuvvetlerine saldıran taze Bizans kuvvetleri kısa zamanda savaşı Musa Bey'in aleyhine çevirdiler. Yenileceğini anlayan Musa Bey askerine «Ricat» emrini verdi. Zaman zaman vuruşmak suretiyle Edirne'ye kadar geriledi. Süleyman Bey kardeşini amansızca takip etti. Belini bir daha doğrultamayacak şekilde kırmak için elinden geldiğini ardına komadı.
Musa Bey Edirne önlerinde sıkıştı. Bir meydan savaşı daha verdi. Ne var ki talih yüzünü çevirmişti. Yine mağlûp oldu. Hırsından delirecek gibiydi. Atını ön saflara sürmek için birkaç kere direndi. Ama Mustafa Bey mani oldu.

— Karındaşım, dedi. Kendini telef etmene lüzum yoktur. Vakıa Çelebi karındaşımız şimdi kazanmıştır ama, talih hep ondan yana olacak değildir. Var, dağlara çekil. Bir müddet saklan, etrafına yeni kuvvetler topla,
Musa Çelebi'nin ümidi yoktu.
— Ben gayri mahvoldum Mustafa, bu meydanda ölsem gerekir diyordu.
Kumandanları da ısrar edince nihayet kaçmaya razı oldu. Altı ay müddetle ortadan kaybolmak üzere maiyeti erkânıyla dağlara çekildi.
Süleyman Bey ise Edirne'ye girdi:
— Musa'nın belini kırdık, gayri karşımıza çıkmaya cesaret getiremez, diyor, alabildiğine seviniyordu.
MANASTIRDA KONUŞULANLAR
Mustafa Bey Musa'nın yanında çok kalmadı. Peşine tekrar Kargaburun'u takarak yola düştü.
îkisi de Bizanslılar gibi giyinmişlerdi. Mustafa Bey sırtına subay elbisesi geçirmiş, Kargaburun da ar uşaklarının kılığına girmişti. Acele etmeden at sürüyorlardı.
Kargaburun nereye gittiklerini öğrenmek istedi:
— Beyim şimdi de nereye gidiyoruz?
— Çok meraklısın Kargaburun, tekrar eski hayatımıza dönsek ne dersin?..
— Eski hayatımıza mı?.. Zindana mı demek istersiniz?..
— Zindandan önceki hayatımıza. Bu mücadeleleri güzel bulmuyorum Kargaburun. Kardeşin kardeşe

saldırması kötü bir şey. Isınamadım bir türlü. Adsız yaşadığım günlerin özlemini çekiyorum.
Kargaburun koca başını iki yana salladı:
— Siz Sultan oğlusunuz Beyim, dedi. Sultan oğlu Sultan olsa gerektir. Nenize lâzım adsız yaşamak, hazır gelmişken ortaya atılalım, asker toplayalım, Edirne üstüne gidelim.
Mustafa Bey, at uşağına çıkıştı:
— Neler söylüyorsun?.. Yoksa bu kardeş kavgaları seni de mi sarar?
— Ben sizi Sultan görmek isterim Beyim. Buna lâyık olduğunuza inanırım. Mertsiniz, cesursunuz, atılgan ve zekisiniz. Bu keşmekeşte Osmanlı birliğini tekrar kurmak sizin gibi birinin elinden ancak mümkün olur.
Mustafa Bey atının yelesini okşadı:
— Belki doğru söylersin Kargaburun, ama ihtilâfı men edeceğiz, birliği temin edeceğiz, diye ortaya atdırsak bilmem kaçıncı bir parçalanmaya daha sebep oluruz. Bunun vebali çok büyüktür.
Kargaburun sarkık burnunun ucunu kaşıdı:
— Ne bilirim, dedi. Alelade bir yeniçeri bir Şehzade gibi düşünemez ki...
Akşam çökmek üzere idi. Yağmur da başlamıştı. Giderek hızını arttınyordu.
— Kargaburun, buralarda bir manastır olacak geceyi geçirmemize ruhsat verirler mi acaba?
— Ben manastırlardan korkarım Beyim. Mustafa Bey bir kahkaha attı:
— Niçin?..
— Manastırlar günah yuvaları olmuş nicedir. Günahlar bizi de sarar diye...

— Amma da yaptın ha! Taş duvarların ne günahı olur, günah Hıristiyanlığı tanınmayacak hale getirenlerde;
— İyi ya işte, orada papazlar vardır.

— Merak etme, buradaki eski bir manastır. İçinde sadece bir nöbetçi rahip bulunur. Gece kalmaya izin vereceğini sanırım. Şemerkant esaretinden dönerken iki gecemi orada geçirmiştim. İyi kalpli bir ihtiyar, bana çok hizmet etmişti. Tanıyacağını umuyorum.
Kargaburun içi ürpererek boyun eğdi:
— Nasıl isterseniz Beyim, ancak ben yine de korkuyorum.
Mustafa Bey homurdandı:
— Ayıp be!.. Bir yeniçeri Şeytandan bile korkmamalı.
Kargaburun diklendi:
— Vallahilazim Şeytandan ben de korkmam Beyim. Çıksın karşıma erce dövüşelim, ama bu manastırlarda hep hile ile iş görülür diye duyarım. Erkekliğin adı bile o kapılardan içeri girmiş değildir.
Bu cevabı Mustafa Bey'i yumuşattı:
— Şimdi girecek Kargaburun, dedi. Erkekliğin adı değil, iki erkek Osmanlı bir arada girecek.
— Girsin bakalım Beyim!..
Biraz sonra manastır'm kara silueti heyülâ gibi karşılarına dikilince Kargaburun söylenmekten kendini alamadı:
— Bırrr, ne kasvet ne kasvet!..
— İşte manastıra geldik, sen halâ mırmırlanıyor musun?.
— Yok bir şey Beyim!..

Manastırın dört yanı bir boy yükseklikte duvarla çevrilmişti. Cephe kısmında sağlam görünüşlü bir demir kapı vardı. Mustafa Bey kapıya yaklaştı. Atından yere atladı. Çıngırağı üç kere çekti.
Ayak sesleri duyuldu, sonra biri seslendi:
— Kim var orada?.. Mustafa Bey cevabı yetiştirdi:
— İki garip yolcu...
— Bekleyin açıyorum.
Kapı gıcırdayarak açıldı. Başında kukuletesi, pelerinine iyice sarınmış şiddetli yağmurdan korunmaya çalışan ihtiyar rahip belirdi:
— Yağmurun dinmesini manastırınızda beklememize izin verir misiniz aziz peder?..
İhtiyar rahip kenara çekildi:
— Tabiî yavrum, buyurun içeri gelin.
Önce atlarını ahıra çektiler. Rahibin katırının iki tarafına bağladılar. Katır bir parça huysuzlandı ama, çabuk alıştı.
Ahırdan çıktılar, Manaslara girmek üzere iken bahçe tarafından mahmuz şakırtıları duyup durdular. Çıngırak öttü. Rahip Mustafa Bey'e döndü:
— Yavrularım, siz içeri geçin, ocak yanıyor, kurulanmaya bakın, yeni misafirlerimiz var galiba, ben onları karşılayayım.
— Tabiî aziz peder...
Girdikleri yer büyükçe bir salondu. Duvarlarda îsa ve Meryem tasvirleri bulunuyordu, içerisi sıcacıktı. Ateşin basma geçtiler. Mustafa Bey:
— Kargaburun, dedi. Gelenlerin kimler olduğunu bilmiyoruz, onların yanında bana Beyim, Şehzadem demeyesin sakın.
— Pekâlâ ne diyeceğim?

— Kumandan diyebilirsin, Kiryos diyebilirsin.

— Bizanslılar gibi...
— Evet, Bizanslılar gibi.
— Ama Beyim, konuşmaya konuşmaya neredçy-se kendi dilimizi unutacağız.
Kapıda dört Bizanslı asker görününce sustular. Fırlak göbekli, subay üniforması taşıyordu. Ocak başında oturanlara gözü ilişince eliyle selâmladı. Mustafa Bey selâma selâmla mukabele etti. Adamın oturması için yanında yer açtı.
İki asker güçlükle taşıdıkları hayli büyük sandığı ocağa yakın bir yere koydular. Üstüne oturdular. Ellerini ateşe doğru uzattılar.
Mustafa Bey sandığın üstündeki Osmanlıca yazılan ve babasının tuğrasını ilk bakışta farketmişti. Meraka kapıldı ama, sormanın vakti olmadığını düşünerek sustu. İyisi mi adamların konuşmasını beklemekti. Bizanslıların gevezeliğini bildiği için fazla beklemesine lüzum kalmayacağına inanıyordu.
Tahminleri doğru çıktı. Bizanslı subay önce kendini tanıtmakla söze başladı:
— Adım Akritas, Vali Laskaridis'in şahsî dostuyum.
Mustafa Bey de kendini tanıttı. Tabiî takma ismiyle :
— Benim adım da Larsen Todoris... Çenesiyle Kargaburun'u işaret etti:
— At uşağımdır.
Bizans subayı konuşmaya pek hevesli görünüyordu.
— Aziz Larsen ne yağmur ama değil mi? İnsanın iliklerine işliyor. Her yanım vıcık vıcık oldu, sabaha kadar ancak kurulanabilirim...

Sonra tepeden inme bir sual sordu:
— Laskaridis nasıl?.. Bu yakınlarda onu gördünüz mü?
Mustafa Bey hiç bozuntuya vermedi:
— Tabiî, çok iyidir. Subay sırıttı:
— Demek iyidir?..
— Elbette...
— Tezkereyi gönderdi mi?..
Mustafa Bey birden afalladı. Ne tezkeresini soruyordu adam?..
Hemen toparlandı. Mutlaka bilmediği bazı işler dönüyordu burada. Gözü sandığa kaydı. Beyninde bir şimşek çaktı Bu babasının hazinesi olabilir miydi?..
— Tezkereyi gönderdi göndermesine de, biz gaflet ettik.
Mustafa Bey bir numara yapmaya karar vermişti. Tahminine göre Laskaridis Yıldırım Bayazıt'm hazinesini bulmuştu. Bu sandığın içinde mutlaka çil çil altınlar vardır. Herhalde İmparator Manuel'e karşı girişeceği isyanda bol bol kullanmayı düşünüyor olmalıydı.
— Evet diye mırıldandı biz gaflet ettik.
— Nasıl?..
— Nasıl olacak?.. Basbayağı gaflet ettik işte. Zaman kazanmaya çalışıyor, ne uyduracağını düşünüyordu.
Subay tereddüde düşmüştü:
— Yani tezkereyi getirmediniz mi?..
Mustafa Bey ilk aklına gelen şeyi söyledi:
— Maalesef çaldırdık dostum. Bizanslı subayın yüzü karıştı:
— Çaldırdınız mı?.. Nasıl?..

— Nasıl olacak, çaldırdık işte!. Şu ahmak at uşağım kesesiyle birlikte kaptırdı.
Subay Kargaburun'a baktı:

— Olur şey değil...
Biraz durduktan sonra ilâve etti:
— O takdirde emaneti teslim edemeyeceğim, sonra niçin sadece iki kişi geldiniz?.. En azından dört kişi istemiştim.
Mustafa Bey yavaş yavaş anlıyordu:
— Dört kişi değerinde iki kişi kâfi değil mi?..
— Yani ne demek istiyorsunuz?
Mustafa Bey umursamaz bir tavırla omuzlarını silkti:
— Siz bilirsiniz dostum Akritas, isterseniz emaneti kendiniz götürüp veriniz, nasılsa benim dönecek yüzüm kalmadı. Tezkereyi çaldırdığımı Laskaridis duyarsa bacaklarımdan burçlara asar beni.
Akritas bir kahkaha attı, Mustafa Bey'in konuşması hoşuna gitmişti:
— Neden birlikte götürmüyoruz?..
Mustafa Bey yapmacık bir tereddütle baktı:
— Birlikte mi?.. İyi ama Laskaridis'in beni asabileceğini söyledim ya!.. Kırk yılda bir hizmet düştü onu da yüzümüze bulaştırdık.
Başını iki yana salladı:
— Yok... beni affetmesini bile isteyemem, lâyık değilim.
Akritas elini Mustafa Bey'in omuzuna vurdu:
— Üzülme be dostum, herşeyin çaresi vardır. Laskaridis beni kırmaz, affını bizzat isterim. Hem bu vesileyle İstanbul'a bir daha gitmiş olurum. Nicedir özledim. Nesini biliyor musun?.
İsterik bir kahkaha attı :

— Şarabını aziz dostum, şarabını, diye ilâve etti. Mustafa Bey yüzünü ekşitti. Ya Rab!.. Şu Bizanslılar şaraptan başka şey düşünmezler miydi?..
— Mademki affıma tavassut edeceksiniz mesele yok. Sizinle gelirim. İstanbul'da birlikte eğleniriz
Subay gözlerini boşluğa kaldırdı. Önce yalandı bir müddet... Sonra söze başladı:
— Mesih Sokağını bilirsin değil mi aziz dostum. Kim bilmez orayı? İstanbul'da yaşayıp da Mesih Sokağını bilmemek mümkün mü?.. Pavlos'un meyhanesini de bilirsin herhalde. Han kapısının önünde iki kâğıt fener yanar. Asiller kafa tütsüler orada ama ne kavgalar olur. Bir seferinde...
Meyhane kavgalarını üstü üstüne o kadar anlattı ki, Kargaburun esnemeye başladı. Birazdan da gözleri kendiliğinden kapandı.
Gece hayli ilerlemişti. Akritas nihayet sustu. Sessiz sedasız bir tasvirin önünde dua etmekle meşgul olan rahibe küstahça bağırdı:
— Hey rahip!.. Bize yatacak yer göster... Rahip yavaş yavaş doğruldu. Başıyla peşini takip etmelerini işaret ettikten sonra eline bir yağ kandili alıp dipteki kapıya yürüdü. Akritas doğruldu. Elbiselerinden hâlâ duman tütüyordu. Askerlerine dön- ¦ dü:
— Hadi bakalım sandığı alın, beni takip edin. Askerler kalktılar. İkisi sandığın iki kulpundan tuttu. Hayli zorlukla kaldırdılar. Subaylarının peşine takıldılar.
Akritas çıkmak üzere iken Mustafa Bey'e doğru seslendi:
— İyi geceler dostum Larsen Todoris, sabah görüşürüz.

Mustafa Bey hafifçe doğruldu. Usulen subayı selâmladı :
— iyi geceler azizim Akritas. Erken mi yola çıkacağız?
— Eh mümkün olduğu kadar.

Mustafa Bey Kargaburun'la yalnız kaldı. Karga-burun olduğu yerde kıvrılmış, uyuyakalmıştı. Dürttü :

— Koca tembel, uyan bakalım.

Kargaburun fırladığı gibi kılıcına el attı: * j

— Ne oluyor?

Bereket versin ortalıkta kimsecikler yoktu, yoksa Kargaburun'un bu hareketi tam Osmanlıca olmuştu :

— Henüz bir şey olduğu yok ama, yarın çok şeyler olacak, hadi kalk odamıza çıkalım.

Yukardan gürültüler geldi. Küfürler duyuldu. Merdivenlerden bir cisim yuvarlandı. Mustafa Bey fırladı. Az evvel rahip ve askerlerin geçtiği kapıyı ihtiyatla araladı. Merdivenin üst başında, yağ kandili bir tablanın üstünde duruyordu, O ışıkta Mustafa Bey ihtiyar rahibi yerde yatar buldu. Hafiften inliyordu.

Üstüne eğildi. Kucaklayarak bir sedire kadar taşıdı. Sorgu dolu gözlerle bakan Kargaburun'a:

— Adam merdivenden yuvarlanmış olsa gerek, dedi, Posası çıktı garibin...

Yüzüne su serptiler. Gözlerini açtı. Minnetle baktı.

— Geçmiş olsun aziz peder, ayağınız mı kaydı? İhtiyar mecalsiz bir tavırla başını iki yana salladı.

— Hayır. Beni yuvarladılar.

Mustafa Bey o zaman yukarıdan gelen küfür ve gürültülerin sebebini anladı. Anlaşılan rahibe kızmışlardı. Ama niçin?..

— Neden yuvarladılar acaba?..

— Odalarını beğenmemişler, tekme tokat dövdüler örfçe sonra biri göğsümden itti...

— Vay namertler!..

İhtiyar rahip güçlükle doğruldu. Durmadan başını iki yana sallıyor, mırıldanıyordu:

— Bir millet, din adamlarına saldırmaya başlarsa artık kökünden koptu demektir. O milletin yaşadığı devlet de yıkılmaya mahkûm olur.

Mustafa Beyle at uşağı memnun, bakıştılar. Bizans'ın çökmesi demek Osmanlı İmparatorluğunun kurtulması demekti.

Önce rahibi yatırdılar sonra da rahibin tarif ettiği odaya çekilip kapıyı iyice sürgülediler. Odanın bir tarafında duran kitap dolu sandığı kapı önüne çekerek takviye ettiler. Uzun zaman kaçak yaşamak onlara her zaman tedbirli olmayı öğretmişti. Ama yine de her zamanki gibi kuş uykusuna yatacaklardı. Ağır uykunun bir kılıç darbesiyle ilelebet devam ettiği az görülmüş değildi Bizans'ta.

Yağmur hâlâ yağıyor, rüzgâr kapalı pancurları kamçılıyordu.

YILDIRIMIN HAZİNESİ

Mustafa Bey bir horoz sesiyle uyandı. Sabah namazının vakti gelmiş olmalıydı. Kargaburun'u kaldırdı. Bir ibrik su getirmesini söyledi. Kargaburun sözü ikiletmeden dışarı çıktı. Çatının altına dizilmiş tahta fıçılardan bir ibriğe su doldurdu. Odaya döndü. Birlikte abdest alıp sabah namazını kıldılar. Başları sağ taraflarına hafifçe eğilmiş, gözleri yarı kapaîı

huşu ile dua ettiler. Doğru yoldan ayırmaması için Allah'a yalvardılar. Yardımını esirgememesini dilediler. Ama kendi hesaplarına hiçbir şey istemediler. Ne para, ne şöhret, ne nam, ne saltanat. Hep millet bütünlüğü, hep İslâm birliği dediler.

İki Müslümanın duası yedi kat göklere doğru kanat açtı. Meleklere ulaştı, defterlere geçti. Riyadan, hırstan, menfaatten arınmış iki kalbin kalbi istekleriyle kâinat doldu. O sabah aynı mealde dualar eden mü'minlerin dilekleriyle buluştu. Yekvücut oldular. «Ya Rab!.. Dinimizi

zelil etme, yücelt; hâkim kıl mahkûm etme, zafer ver hezimet verme.» dilekleri hava zerrecikleri ile birlikte semada dalgalandı, yayıldı genişledi, dünyayı doldurdu.
Dua fiille takviye edilmeliydi. Mustafa Bey işte o fiilin faili idi. Birlik için çalışıyordu. Osmanlı İmparatorluğu yeniden eski kudretine ulaşsın, büyüsün, genişlesin; İslâm bayrağını bütün dünyada dalgalandırsın istiyordu.
Bu istekle dolmuş, bu istekle yola düşmüştü. Bunun gerçekleşmesi için maddeye ihtiyaç vardı. O madde ise Bizanslı üç askerle bir subayın muhafazasında Laskaridis'in eline geçmek üzere yola çıkmış bulunuyordu.
Mustafa Bey ve Kargaburun da beraberdiler. Bizanslı askerlerle birlikte istanbul'a girmeyi Karga-burun'un aklı almıyordu. Tekrar zindan kapıları üstüne kapanacak, hizmetten alıkonacak diye korkuyordu. Ama Mustafa Bey'de endişenin zerresi yoktu. Ne yapacağını biliyor ve kararlı bulunuyordu.
Bir ara gözleri Kargaburun'la karşılaştı. Manalı bakışlarla Kargaburun'u bir anda bütün endişelerinden kurtardı. Efendisinin gözlerindeki parlaklık esa-

rete giden birinin bakışlarında bulunamazdı. Bir şeyler yapacaktı mutlaka.
Bir dere kıyısında öğle üstü mola verdiler. Yemekler, şarap fıçılarıyla birlikte çayıra serildi. Mustafa Bey vaktin geldiğini anladı. Kargaburun'a şöyle bir bakış fırlattı. Elini altın saplı kılıcın üstüne koydu.
— Savulun bre!.. Diye gürledi.
Akritas'm ilikleri dondu, aç karnına yuvarlamak üzere kaldırdığı şarap kadehi elinden düştü, çayırlar bir günahın ızdırabıyla sarardı. Mustafa Bey tekrar gürledi:
— Açılın bakalım!..
Kılıcını çekmiş Akritas'm göğsüne dayamıştı. Ayın anda Kargaburun da askerlerden birini esir etmişti.
— Hayda bre!.. Diye bir nara atı. Keyfi yerine gelmişti. Dünya yıkılsa umurunda- değildi artık.
Akritas şaşkın, bitkin:
— Ne demek?.. Diye homurdandı.
Mustafa Bey kılıcıyla dürttü:
— Kalk ayağa da öyle konuş sersem Akritas... Akritas ayağa kalktı:
— Ne istiyorsunuz?..
— Pis canını istemiyoruz, istediğimiz...
Çenesiyle işaret etti:
— Sadece şu sandıktır!..
Bizanslı subay o zaman karşısmdakilerin maksatlarını anlayabildi:
— Canınızla oynadığınızın farkında mısınız?.. Mustafa Bey güldü:
— Şimdiye kadar canımla o kadar kişi oynadı ki, ben bile sayısını hatırlamıyorum. Biraz da kendi ca-

nımla kendim oynama hakkını kullanmak istiyorum. Omuzlarım silkti:
— Can benim değil mi, dilediğim gibi oynarım.
— Hata ediyorsun Todoris.
— Allah cezanı versin be adam. Bir Todoris'in bu işi yapamayacağını hâlâ anlayamadın mı?.. Adım Mustafa Çelebi, Yıldırım Han'ın oğluyum.
İsim Yıldırım gibi orta yere düştü. Bizanslıların içi ürperdi yüzleri ölü yüzü gibi sarardı.
Kargaburun kendini tutamayarak bir kahkaha attı:

— Cennetmekân Yıldırım Han'ın adından bile korkuyor bu kefereler Sultanım, dedi.
Mustafa Bey başını salladı:
— Onun ölüsünden korkarlar ama, oğullarını ellerinde oyuncak ederler.
Subaya döndü. Sesini sertleştirdi:
— Dinle Akritas, hayatını bağışlıyorum, emir ver, askerlerin kılıçlarını bıraksınlar.
Akritas hiç kımıldamıyordu. İstanbul'a eli boş gittiği takdirde başına gelecekleri çok iyi bildiği için hazineyi gözden çıkaramıyordu. Orada yüzde yüz ölüm vardı. Ama burada... Dört kişiydiler. İki kişiye belki haklayabileceklerdi. Ne var ki Mustafa Bey denen adam kılıcını göğsünden hiç eksik etmiyordu. İlk anda kendisi ölecekti. O takdirde hazinenin ne ehemmiyeti vardı?.. Dünyanın bütün hazineleri birleşse Akritas'ı geri getiremezdi ki dünyaya. Şu iki Türk'ü altedemeyeceği malûm değildi. Hazineyi belki kurtarabilirdi.
Kararını verdi. Mustafa Bey'in bir an gözlerini askerlere kaydırmasından istifade ederek hızla yana

sıçradı. Aynı anda kılıcını çekti ve Mustafa Bey'e saldırdı:
— Davranın hey!..
Kargaburun işin sarpa sardığını farkeder etmez önündekini tepeleyerek, bir başka askerin üstüne atıldı. Kılıçlar tokuştu. Irmak boyunda sesler yankılandı.
Mustafa Bey kendi kendine lanet okuyor, gafil avlandığına içerliyordu. Ama olan olmuştu. Hile ile yapamadıklarını kuvvetle yapmaktan başka çare yoktu.
— Davran Kargaburun, diye bağırdı.
Kargaburun'un neşesi yerinde idi.
— Çoktan davrandım Sultanım!.. Tepeleyelim şu kefereleri...
Mustafa Bey'in öfkesi burnuna çıkmıştı. Bir an evvel Akritas'ı safdışı etmek için ustaca manevralar yapıyordu. Kargaburun'un sesini duyunca homurdandı :
— Kısa kes, söyleneceğine iş becer!
— Öyle yapıyorum Beyim, tasan olmasın.
Akritas Mustafa Bey'le boy ölçüşebilecek seviyede bir silşhşör olmadığını kısa zaman içinde anladı. En iyisi tahrik edip şuursuz hareketler yaptırmaktı. Başarabilirse bu dövüşü kazanabilirdi. Nefes nefese kalmasına aldırmadan alay etmeye başladı:
— Bir Osmanlı Şehzadesi öldüren Bizans arslanı Akritas diye adımı Bizans tarihine geçireceğim, bu şerefe nail olacağım.
Mustafa Bey, hamleyi savuşturup taarruza geçti:
— Hadi oradan aptal herif, adını Bizans tarihine bir Şehzadenin elinden öldü diye geçirebilirsin ancak, bu da büyük bir şeref olur senin için.
— Geberteceğim!..
a**-*** *c > n m mm.-

— Bir şey yapacağın yok, pis kanınla çayırları kirletmek istemiyorum, ahirette davacı olacaklarından korkarım, gel teslim ol, babamın hazinesi bana gerektir.
— Babanın da senin de canın Cehenneme... Bu söz Mustafa Bey'i çıldırtmaya yetti.
— Allah!..
Diye bir nara attı. Kılıcını şimşek gibi döndürdü. Seri hareketlerle düşmanı şaşırttı. Kuvvetli bir darbe çıkardı:
— Haydaaaa!..

Akritas'ın başı çayırlara yuvarlandıktan bir müddet sonra gövdesi yere düştü. Oluk gibi kan boşandı. Mustafa Bey darbeyi öylesine kuvvetle vurmuştu ki bir anda muvazenesini bulamayarak dövüşen askerlerden birine tosladı:
— Savul bre!..
Asker bu sadmenin tesiriyle yere düştü. Kılıcı elinden fırladı:
— Pes!.. Diye inledi. Beni bağışlayınız efendim.
Mustafa Bey Kargaburun'a seslendi. Keyifle dövüşüyor, ne zamandır hasret kaldığı yeniçeri naralarım üst üste patlatıyordu.
— Hey Kargaburun!..
Efendisinin sesine hemen cevap verdi:
— Emredin Sultanım.
-- Çabuk bitir şu işi, yolcu yolunda gerek.
— Başüstüne Sultanım. Askere döndü:
— Hey palikarya dikkat et, yeniçeri atağı derler buna...
Hızla eğildi. Adamın bacaklarına doğru kılıcını salladı. Asker can havliyle böğürdü...

— Yaaaa!..
Bacaklardan biri yere düşmüş, öbürü ise yarıya kadar kesilmişti. Yuvarlandı. Böğüre böğüre can verdi.
Kargaburun. ayağa kalktı:
Mustafa Bey pes eden askeri gösterdi:
— Şunu bir ağaca bağla çabuk. Gidip tez elden , İstanbul'a haber salmasın. Geçerken manastıra uğrar, rahip efendiye bunu kurtarmasını söyleriz.
Kargaburun efendisi kadar merhametli değildi. Tolgasını geriye iterek saçsız başını kaşıdı:
— Beyim, canını Cehenneme havale etmek daha münasip değil mi?
Mustafa Bey delici bakışlarla baktı:
— Ne diyorsun bre?. Diye azarladı. Hiç pes edene kılıç vurulur mu?..
— Haklısınız Beyim... Ama onlar böyle düşünmüyor.
Söylene söylene gitti, atlardan birinin terkisinden aldığı urganla adamı ağaca bağladı:
— Tamam Beyim...
— Sandığı bir keçe ile güzelce ört ki dikkat çekmesin. Laskaridis'in adamları bunu akıl etmiş olsaydılar hazineden nasıl haberdar olurduk? Aynı hatayı biz de işlemeyelim...
Kargaburun bir keçe ile hazine dolu sandığın her yanını güzelce sarıp sarmaladı:
— Böyle iyi mi Beyim?..
— Çok iyi, sen de bin atın sırtına yolcu yolunda gerek. Bir an önce babamızın hazinesini Mehmet Bey kardeşimize ulaştıralım, birliği temin yolunda harcasın.

Kargaburun kulaklarına inanamadı. Hayretler içinde kaldı:
— Mehmet Bey'e mi götüreceğiz yani?
— Tabiî, kendimiz için mi alakoyacağrau sandın? Bizim gibilere para gerekmez dostum. Şimdilik buna herkesten çok Mehmet Çelebi'nin ihtiyacı var. '
— Ama Beyim...
Mustafa Bey sert bakışlarını Kargaburun'a dikti:
— Bin atma Kargaburun, kaybedecek vaktimiz yok.
Çaresiz emri yerine getirdi, doğrusu Mustafa Bey hazineyi kardeşine teslim etmekle belki bir büyüklük yapacaktı ama, Osmanlı tahtını ilelebet kaybedecekti. Kargaburun yol boyunca bunu düşündü, durdu.

LASKARÎDİS HAZİNEYİ NASIL BULDU?
Yıldırım'm hazinesinden Laskaridis çoktan haberdar bulunuyordu. Ancak bir söylenti olması ihtimalini kuvvetli görüyordu. Üstünde durmadığı için de unutmuş gitmişti.
Tekrar hatırlamasına küçük bir hâdise sebep oldu. Kasım Bey'le birlikte Bizans sarayında yaşayan Yıldırım'ın kızı Fatma Hatun oda hizmetçisine durumu açtı. Hazinenin saklı bulunduğu yeri kardeşi Kasım Çelebi'den başka kimsenin bilmediğini söyledi.
Hizmetçi kız bu sırrı kime açacağını bilemiyordu. Bahçıvan Mingo, isimli genci gözüne kestirdi. Fatma Hatun'un anlattıklarını nakletti. Kasım Bey'i ko-nuşturabilirlerse hazineye konacaklardı. Hizmetçi kız:

— Ondan sonra evleniriz Mingo, diyordu.
Delikanlının gözleri parladı, ama Kasım Bey'in yanma nasıl girecek, ağzını nasıl yoklayacaktı. Hayır, bu onun yapabileceği işlerden değildi. İyisi birine açılmak, hazineden hisse almakla yetinmekti. Aklına Laskaridis geldi. Hemen koştu. Hizmetçi kızm sözlerini anlattı.
Laskaridis ne zamandır imparator olmak için aktif mücadeleye karar vermiş bulunuyordu. Ancak çok paraya ihtiyacı vardı; Yıldırım'ın hazinesini tekrar hatırlaması ihtirasını kabartmıştı.
Bunun etrafında uzun uzun düşündü. Kasım Bey'i söyletmek için çeşitli yollar denedi. Hattâ Varenkle-rîn başı Mihaliç'in güzel kızı Eleni'yi bile âlet etti, fakat muvaffak olamadı, Kasım Bey susmakta inat •ediyordu.
Şehzadenin bu ara hastalanması Laskaridis'i düşündüren ikinci hâdise idi. Ya Şehzade ölüp giderse, diye korkuyordu. Hazinenin sırrını kendisiyle beraber mezara mı götürecekti? Buna müsaade edemezdi.
Aklına bir çare geldi nihayet. Sahte Mustafa'yı hatırladı. Emin adamlarından birini yanına çağırdı. Bir kâğıt yazıp eline tutuşturdu. Anemas 7SnAtmmrıı*. bulunan Düzme Mustafa'yı çıkarıp, huzuruna getirmesini emretti. ~~
Biraz sonra Düzme Mustafa zindandan kurtulmuş, Laskaridis'in karşısında oturuyordu. Elinde kocaman bir şarap tası vardı, üst üste yuvarlıyordu
Laskaridis ise mütemadiyen ellerini uğuşturarak odanın içinde dolaşıyordu.
Nihayet Düzme'nin önünde durdu:

— E... dostum, dedi. Gene karşılaştık işte. Sahte Mustafa homurdanmakla yetindi:
— Memnun değil misin? Bak zindandan kurtuldun..
— Beni niçin zindana gönderdin?.. Bunca iyiliğim olmuştu.
Laskaridis sırıtıyordu:
— Herşey Bizans için azizim, herşey Bizans için. Unut şimdi bunları. Yeni bir hizmet yolu gözüktü.
— Bütün çektiklerimden sonra mı?..
— Sana iyi davranmaları için emir vermiştim.
— İyi davrandılar ama...
— Neyse unut artık, şimdi başka bir gün, yeni işler yapacağız.
— Nasıl iş?..
Laskaridis biraz durdu. Her yandan Düzme'ye baktı. Sonra memnun memnun söylendi:
— Gerçekten aslı gibisin, tıpatıp.
— Neden bahsediyorsun?..
— Mustafa Bey'e benzemenden.

— Ha!..
— İşimize çok yarayacaksın.
— Ne yapacağımı hâlâ söylemediniz!.. Laskaridis adamın yanma oturdu:
— Beni iyi dinle dostum. Ele geçirilmesi gereken muazzam bir hazine var.
Düzme'nin gözleri parladı:
— Bir hazine mi var?..
— Tabiî bir kısmı senin olacak, bir kısmı benim. Bu kadarını bilmen yeterli mi?
— Henüz değil, ne miktar benim olacağını söy-îemediniz.
Laskaridis içinden küfretti:

— Meselâ diyelim ki beşte biri.
Düzme Mustafa şarap tasından okkalı bir yudum aldı, yüzünü buruşturdu:
— Çok az...
— Sen ne diyorsun be, bu öyle bildiğin hazinelerden değil, Sultan Bayazıt Han'ın hazinesi.
Düzme Mustafa bir hayret ıslığı öttürdü:
— Sultan Yıldırım'in ha!..
— Bakıyorum gözlerin fıldır fıldır dönüyor, altın tatlı gelir değil mi?..
— Doğru, ama yine de az diyorum.
— Deli misin sen?..
— Deli olsam kabul ederdim.
— Hayatını kurtardığımı unutuyorsun galiba?. Omuzlarını silkti:
— Siz olmasaydınız hiç bir zaman hayatım tehlikeye girmeyecekti ki...
— Hadi dörtte biri olsun.
— Olmaz...
Laskaridis ayağını hiddetle yere vurdu:
— Hayatının elimde olduğunu hiç bir zaman unutma delikanlı, bir işaretimle tekrar geldiğin""Vere dönersin.
Sahte Mustafa müstehziyane baktı:
— O takdirde hazineye veda etmeniz gerekmiyor mu sayın Vali Laskaridis cenapları?..
— Allah belânı versin be adam, hadi üçte bir olsun bari.
— Eh... yine de az ama ne yapalım... İşimi söyle hele.
— Çok basit.
— Söyle de bilelim... Laskaridis konuşmaya başladı:
I

— Biliyorsun Yıldırım. Bayazıt'ın küçük oğlu Kasım Bey sarayda bulunuyor, üstelik de hasta. Sen ziyaretine gideceksin. Ağabeyi Mustafa'ya çok benzediğin için işin farkında olmayacak. Hazinenin yerini öğrenmek için ne mümkünse yapacaksın. Ama önce saçına sakalına bir düzen ver, hamama git yıkan, sonra buraya gel. Vereceğim elbiseleri giyip gidersin Bunun için de sabahın olmasını bekleyeceğiz.
* • •
Düzme Mustafa'yı Kasım Bey farkedemedi, ağabeyi Mustafa Bey sandı. Ama hazinenin yerini yine de söylemedi:
— Gerçekten ağabeyimsen beni bunların elinden kurtar, yolda hazinenin yerini söylerim, dedi.

Laskaridis için bundan daha kolay bir şey yoktu. Plânını yaptı. Düzme Mustafa'ya izah etti sonra:
— Her tarafı kapalı bir araba sarayın jırka kapısında sizi bekleyecek. Nöbetçiler bizdendir. Mani olmayacaklar. Rahatlıkla arabaya bineceksiniz. Arabacı da güvenilir adamımdır. Yolda hazinenin- yerini öğrenmeye bak. Öğrendikten sonra mola ver. Yirmi kadar silahlı peşinizde olacak, yetişmelerini bekle.
— Tamam, diye el çırptı Sahte Mustafa, oldu bu İŞ-
Ve gerçekten de aynen planlandığı gibi oldu. Böylece hazinenin saklı bulunduğu yerin plânı Las -karidis'in eline geçti.
• • •
Laskaridis hazinenin yerini gösteren plânı alınca için için sırıttı. Hazineyi elde ettikten sonra üçte birini Düzme ile paylaşma enayiliğine düşecek değildi. İmparator olmak için paranın tamamına ihtiyacı

vardı. Adamlar tutacaktı. Düzme'ye para ne lâzımdı?.. Bu dünyada fazla bile sayılırdı. Hele hazineyi bir elde etsin, onun da çaresine baktıracaktı. Laskaridis demişlerdi adına, Şeytana külahı ters giydirirdi.
Bu işe kimi memur edeceğini bir süre düşündü. Neticede Akritas'ı buldu. Kendisine çok sadıktı ve Laskaridis imparator olunca, Varenklerin kumandanı olmak istiyordu. Tabiî Laskaridis yeminlerle bu isteğini gerçekleştirmeye söz vermişti.
Yanına itimat ettiği üç adam daha katarak plânı eline tutuşturdu:
— Çataltepe'deki manastıra kadar getireceksin, crada seni bekleyecek adamlarıma teslim edeceksin. Mührümü taşıyan bir tezkere taşıyacaklar. Sen bir müddet ortada gözükmeyesin diye böyle davranıyorum.
Adam gitmiş, hazineyi bulmuş ve kazasız belâsız taaa Çataltepe'deki manastıra kadar da getirmişti. Ne var ki Laskaridis günleri şaşırmış bulunuyordu. Göndereceği adamlar tam bir gün sonra manastıra ulaşabildiler. Tabiî hazine yerine ağaca bağlı askeri alarak Laskaridis'e götürdüler.
Küplere bindi, önüne gelene tekme yağdırdı, ağız dolusu küfürler etti, ama iş işten geçmişti. Mustafa Bey ve Kargaburun yanlarında Yıldırım Bayazıt'ın hazinesi olduğu halde neredeyse Bursa'ya ulaşıyorlardı.

ÇELEBİ MEHMET'LE BERABER

Mola vermiş, yemek yemiş ve öğle namazını henüz eda etmişlerdi. Mustafa Bey hayatından memnundu. Babasının hazinesini elde etmiş ve Bursa yakınlarına kadar getirmeyi başarmıştı. Şimdi Mehmet

Çelebi'ye teslimi kalıyordu. Ondan sonra Osmanlı birliğinin tekrar kurulması için kullanılacaktı.
— E... Kargaburun, işin büyük kısmını hallettik sayılır, bundan sonra rahata kavuşacaksın demektir.
Kargaburun başını iki yana salladı:
— Yok Beyim, dedi. Ben rahat oturacak adam değilim. Eğer rahatlık istesem diyar diyar zatınızı arar mıydım? Çekilirdim bir kenara, keyfime bakardım. Size kavuştum gerçi ama, asıl arzuma kavuşamadan öleceğim galiba...
— Nedir asıl arzun?..
— "Sizi Sultan görmek, lâkin siz buna hiç niyetli görünmüyorsunuz. Kardeşlerinize yardım edip duruyorsunuz.

Mustafa Bey gülümseyerek at uşağına baktı:
— Huyum bu Kargaburun, dedi. Yardım etmekten zevk duyuyorum. Kardeşimiz Mehmet Çelebi bizden çok Sultanlığa lâyıktır, buna inandığım içindir ki hazineyi ona götürüyorum.
— Belki Beyim, ama sizi anlamak bir hayli zor, zahir Şehzadeler bir başka türlü oluyorlar. Kâh Musa Bey'e yardım ediyoruz, kâh Mehmet Bey'e... Peki hangisi Sultan olursa sevineceğiz?..
— Musa Bey de iyidir ya, çok heyecanlı. Galiba babama çekmiş. Biliyorsun sert mektupları yüzünden Timurla başını derde sokmuştu...
— Biliyorum.
— Oysa Mehmet karındaşımız mutedil bir Sultan olur. Böyle zamanda itidale ihtiyaç vardır, heyecansız kararlar gerekiyor, aklıselime çok muhtacız.
—Ama biz de çok heyecanlıyız değil mi Beyim?.. Hiç rahat durduğumuz yok, Laskaridis bir eline geçirse kim bilir derimizi yüzdürür belki...

— Geçirirse tabiî, ama geçiremeyecek. Arkalarından bir ses duydular:
— Oynamayın yerinizden...
Mustafa Bey bu Türkçe emri duyunca güldü, başını ağır ağır arkaya çevirip baktı. On kadar okun üstüne çevrilmiş olduğunu gördü. Telâşsız bîr sesle sordu:
— Sultan Mehmet kandedir?..
En önde duran adam sert bir karşılık verdi:
— Neyleyeceksin Sultanı?..
— Görüşeceğim, siz onun adamları değil misiniz?
— Beli, Sultan Mehmet Han hazretlerinin kullarıyız.
— Bizi ona götürünüz.
Sultan Mehmet kardeşi Süleyman Bey'den çekindiği için Bursa'nın etrafına sürekli şekilde müfrezeler çıkarırdı. Mustafa Bey ile Kargaburun işte bunlardan biriyle karşılaşmışlardı.
Müfreze kumandanı başka bir şey sormadı. Zaten Mustafa Bey'in durumu, heyecansız hali, asil görünüşü onu etkilemişti.
Doğru Mehmet Çelebi'nin huzuruna çıkardı. Mehmet Bey karşısındakini önce tanıyamadı, boş gözlerle bir müddet süzdü:
— Kimsiniz, ne istiyorsunuz?..
Mustafa Bey gülerek kardeşine bakıyordu:
— Karındaşımız bizi unutmuşa benzer, dedi. Mehmet Bey daha dikkatle baktı. Bu sesi hatırlıyordu :
— Mustafa Bey!., diye bir çığlık attı. Sen burada ha!..
Boynuna sarıldı, gözlerine inanamaz bir hali var-<dıı Yanma oturttu. İkramlarda bulundu.

— Nerelerdesin kardeşim, nicedir haberin çıkmaz?..
— Aylak aylak dolaşırız yıllardır. Kosmidion'da kardaşımız Musa'nın mağlûbiyetine şahit olduk. Çekilmesini ve yeni kuvvetler topladıktan sonra tekrar Edirne'ye yürümesini öğütledik.
— İyi yapmışsın, ben de kendisine bir mektup yazıp aynı şeyleri öğütledim. Musa bizim hesabımıza iş yapar, ancak heyecanı galebe çaldığından, tutarsız hareketler eder.
— Neyse, yakında herşey düzelecek inşallah, bu kardeş kavgaları kimsede can komadı.
Mehmet Bey başını salladı:
— İnşallah savaşların sonu gelir, diye temenni etti. Mustafa Bey vakit kaybetmeden mevzuya girdi:
— Sana bir hediye getirdim Mehmet Bey.

Mehmet Çelebi Mustafa Bey'ih getirdiği hediyeyi alelade halı veya buna benzer bir şey tahmin ettiğinden üstünde durmadı. Sadece:

— Zahmet etmişsin, dedi.

— Ne zahmeti, bu benim vazifemdi, senin de hakkın. Çennetmekân babamızın hazinesini getirdim.

Mehmet Bey elektriklenmiş gibi yerinden sıçradı:

— Babamın hazinesi mi?..

— Evet...

Mustafa Bey gülüyordu.

— Nerede şimdi?..

— Kargaburun'un atının terkisinde. Emret getirsinler.

¦ Mehmet Bey inanamıyordu, bu kadar büyük bir armağan düşünememişti. Nihayet adamlarına emretmeyi akıl etti:

— İndirin atın terkisindeki sandığı.

İndirip huzuruna getirdiler. Açtırdı. Çil çil altınlar parlıyordu. Uzun uzun baktı. Birini avucunun içine ahp tetkik etti. Başını kaldırdı. Minnetle kardeşine baktı:

— Sağol Mustafa Bey. Bu para Osmanlı birliğinin yeniden kurulması ve kardeş kavgalarının artık bir son bulması için kuruşuna kadar hesaplanarak sar-fedilecektir, bundan emin olabilirsin.

Mustafa Bey tereddütsüz cevap verdi:

— Emin olmasam getirir miydim?..

Mehmet Çelebi'nin gözleri yaşardı, dudakları titremeye başladı. Çok duygulandığı belli oluyordu. Kardeşine doğru bir adım attı. Mustafa Bey ayakta bekledi onu. Kollarını açtı, hararetle kucakladı.

— Bey kardeşim, dedi. Allah razı olsun şu anda senin çok üstün bir yaradılışa sahip olduğuna inanıyorum. Seni Sultan görmek, yanında vezirin olarak kalmak isterim. Tıpkı Ceddimiz Süleyman Paşa'nm yaptığı gibi.

Mehmet Çelebi sözlerinde samimî idi. Mustafa Bey'in lehine saltanat dâvasından çekilebileceği muhakkaktı. Mustafa Bey menfi manâda başını salladı:

— Benim yaradılışım Sultan olmaya elverişli değildir Mehmet Bey, dedi. Vezir bile olamam. Kendi başıma buyruk yaşamaya öylesine alıştım ki, böyle ağır yükler altına girecek takatim yok. Var birliği kur, sana yardım edeceğim, bunun için elimden geldiğince çalışacağım, saltanat dâvası gütmeyeceğim.

Bu bir teminattı. Mehmet Bey'e, kendisini hesaba katmamasını söylemek istiyordu. Mehmet Bey bunu anladı.

— Unutmayacağım seni, dedi. Hiç unutmayacağım. Bir dileğin olursa bizi hatırla.

— Mutlaka gelirim, senden gayrı kimim var ki?..

Kargaburun bile duygulanmıştı. Bir köşeye ilişmiş, sulanan burnunu çekip ağlıyordu.

İki kardeş uzun uzun söyleştiler. Orta yere dertlerini, dileklerini döktüler. Gerçekten dertleri çoktu Dilekleri aynı noktada birleşiyordu. Tekrar Osmanlı birliğinin kurulması, devletin eski haşmetine ulaşması ve İslâm sancağının bütün dünya üstünde dalgalanması...

Geç vakit ayrılıp istirahata çekildiler.

• •

9. BÖLÜM

ŞEHZADE MUSTAFA TEKRAR SAHNEDE

Bu buluşmanın üstünden altı ay geçmişti. Mustafa Bey ve Kargaburun Bursa'da Mehmet Çelebi ile bir süre kaldıktan sonra Süleyman Bey hakkında ç?kan menfi söylentileri tahkik için tekrar yola düştüler. Köy köy, kasaba kasaba dolaştılar. Süleyman Bey'in idaresini yakından gördüler.
Halk idareden memnun değildi. Süleyman Bey'in koyduğu ağır vergiler altında eziliyor, keyfinden başka şey düşünmediğini iddia ediyorlardı. Edirne'ye postu sermiş, hamam âlemlerine dalmıştı. Arada bir bazı akınlar yapılıyordu gerçi ama bu tamamen hudut boylarındaki akıncıların kısmî başarılarından ibaret kalıyordu.
Mustafa Bey bütün bunları tespit ettikten sonra gitti, saklandığı dağ başında Musa Bey'i buldu. Etrafına hayli güçlü bir ordu topladığını gördü. Müşahedelerini aynen anlattı. Bazı Rumeli beylerinin Süleyman Çelebi'den yüz çevirdiklerini, kendisini bir halaskar sayacaklarını, dolayısıyla hemen harekete geçmesi gerektiğini söyledi. Kanını kızıştırdı. Vakit kaybetmeden yürümesini öğütledi. Oradan da kalkıp, Bizanslı tacir kılığında Edirne'ye girdi.
Beylerle temas etti. Gerçekten Süleyman Çelebi'den memnun değillerdi. Memleket işlerini askıda bı-

rakması, hele küffar üstüne sefere çıkmak istememesi savaş alanlarında pişmiş Osmanlı beylerini tedirgin ediyordu. Sınır boylarındaki akıncılar da gayr-i memnunlardı. Bir an evvel iyi bir kumandanın başa geçerek tekrar fetih yollarını açmasını bekliyorlardı.
Netice olarak Edirne'deki beyler Musa Çelebi'-ye şehri teslim etmeye hazırdılar.
Mustafa Bey durumu Kargaburun'la birlikte Muss Çelebi'ye bildirdi. Ordusunun başına geçip bir an-evvel gelmesini istedi.
Musa Bey kardeşine güveniyordu. Hemen harekete geçti. Kuvvetlerini peşine takarak Edirne önlerine vasıl oldu. Şehri kuşattı.
Süleyman Bey saraydan dışarı adımını atmaya tenezzül etmiyordu. Kardeşlerine karşı kazandığı birkaç muharebe büyük bir gurura kapılmasına sebep olmuştu. Şehrin muhasara edildiğini bildirmek için huzuruna çıkan Mihaloğlu Mehmet Bey'i azarlayarak kovdu. Mihaloğlu Mehmet Bey büyük bir kumandandı. Nice zaferler kazanmış, üstelik Süleyman Çelebi'ye çok yardımı dokunmuştu. Ağlayarak dışarı çıktı.
Bu sefer Gazi Evranos Bey Süleyman Çelebi'nin huzuruna vardı. Süleyman ÇeJebi gözucuyla bile bakm ad an • sordu :
— Ne istersin lâlâ?..
Gazi Evranos Bey sözünü sakınmaz yiğit bir kumandandı.
— Sultanım, dedi. Karındaşın Musa şehri muhasara eder, sen ise keyif üstüne keyif koymadan gayri işleri boşladm. Tedbirde gaflet büyük kusur olur. Şehri kurtarmak lâzım.

Süleyman Bey rahatsız edildiğine kızdı. Ama belli etmedi. Müstehzi bir cevap verdi:
— Ey Hacı lâlâm. Nedir bu kelam-ı pûr âlâm? Musa kimdür ki benüm. üstüme leşger çeküp dâvayı saltanat eyleye?
Gazi Evranos Bey başı önünde huzurdan ayrıldı
Beyler çıldıracak hale gelmişlerdi. Koca şehir göz göre göre elden çıkmak üzere bulunuyordu da Süleyman Çelebi kılını kıpırdatmıyordu.
Yeniçeri Ağası Yaya-başı Hasan Ağa kalbinde köpük köpük kabaran şiddetli bir öfke ile gerçekleri Süleyman Çelebi'nin yüzüne haykırdı. Hattâ ağır sözler söyledi.
Süleyman Çelebi kendini zaptedemedi:
— Hay!.. Diye bağırdı. Şimdi sana ne ceza etsem, gerektir?
Çıkmak üzere bulunan Hasan Ağa'yı tutturdu. Sakalını ve bıyığını kestirip saldı.

— Bundan sonra ağzından çıkanı kulağın işitir, bir sultanla nasıl konuşulacağını öğrenirsin, diyerek ardından alay etti.
Hasan Ağa ağlaya ağlaya beylerin bulunduğu odaya girdi. Evranos Bey, Ağa'nın halini görünce yerinden fırladı:
— Vay, bu ne iştir Ağa?..
Hasan Ağa olup bitenleri gözyaşları içinde anlattı.
— Keşke ölmüş olsaydım da bugünleri görmeseydim, dedi. Nasihat ettim, memnun olacağına sakalımla bıyığımı kesmek suretiyle bir Osmanlı Beyine yapılabilecek en büyük hakareti yaptı. Gayrı ona hizmet etmekliğimizin mânası kalmamıştır. Ben Musa Bey'e iltihaka gidiyorum.

Hasan Ağa'yı beylerin çoğu canından çok sever ve sayarlardı. Aşağı yukarı en yaşlıları ve en tecrübelileri oydu.
— Arkandayız, dediler.
Birlikte dışarı çıkıp Musa Bey'i istikbal ettiler. Hemen o gece şehrin kapıları açıldı.
Süleyman Bey işin vehametini ancak Musa Bey'in askerleri şehre dağıldıkları zaman anladı. Yanına itimat ettiği üç adam alarak istanbul'a gitmek üzere gizlice kaçtı.
Ne hazindir ki yolda itimat ettiği adamlarından birinin ihanetine uğradı. Döğenciler köyünde mola vermişlerdi. Hem kendileri hem de atlan yorgundu. Yemek yiyorlardı. Yabancıları gören köylüler merakla etraflarına birikmişti. Ama hiçbiri Süleyman Çelebi'yi tanımıyordu.
Çelebi'nin hain adamı tabiî ihtiyacını görmek bahanesiyle bir aralık Süleyman Çelebi'nin yanından ayrıldı. Köyde bir tanıdığı vardı. Durumu ona bildirdi.
— Eğer, dedi. Çelebi'nin başını Musa Bey's gönderebilirsek ihya ediliriz.
Hilekârlar hemen kumpası kurdular. Yemeği henüz bitirmiş olan Süleyman Çelebi'nin üstüne atıldılar. Elinden geldiğince kendini müdafaa etti. Diğer iki muhafız ilk anda safdışı edildiği için yalnız kalmıştı. Yine de oldukça dayandı. Ama saldırganlar çokluktu. Önce birkaç yerinden derin yaralar aldı Nihayet öldürücü darbeyi başına yedi. Canını oracıkta teslim etti. 18 Şevval 813 (13 Şubat 1411)
Musa Bey ertesi sabah Edirne'de culûs merasimi icra ettirirken kardeşi Süleyman Çelebi'nin cesedini

getirdiler. Sonsuz bir hiddete kapıldı, şimşek gibi doğruldu:
— Bre nadanlar, ne yaptınız?..
Cesedi bir atm üstüne atıp getiren iki kişi bu hiddet karşısında titremeye başladılar. Mükâfat beklerlerken, Çelebi'nin gazabını görünce canlarının derdine düştüler.
— Bağışlayınız Sultanım, diye yerlere yüz sürdüler.
Musa Bey gerçekten çok müteessirdi. Bağışlamadı.
— Tiz boyunlarını vurun, diye emretti. Bununla da yetinmeyerek daha şiddetli bir emir çıkardı:
«— Karındaşım Süleyman Çelebi'yi öldürenlerin kâffesinin boyunlarını vurun, köyü od'a (ateşe) yakın.»
Herkes korkuyla ürperdi.

TRAKYA HÂKİMİ MUSA ÇELEBİ

Musa Çelebi Edirne'yi aldıktan sonra kardeşi Mehmet Çelebi'ye vaktiyle verdiği sözü bir anda unutmuş, hutbeyi kendi adına okutarak, sikkeyi yine kendi adına bastırmıştı.

Musa Bey belki iyiydi hoştu ama, çok haşin bir mizaca sahipti. En küçük kusurları bile şiddetle cezalandırır, yapılan bir hatayı affetmeyi aklından geçirmezdi. Bu haşin yaradılıştır ki Çelebi Mehmet'e padişahlık yollarını açıyordu.
Musa Çelebi Edirne'de culûs eder etmez ilk iş olarak yüksek kademelerde köklü bir ıslahata girişti.

Buna daha ziyade adam harcama demek doğru olacaktır. Zira yüksek mevkilere getirdiği kişilerde liyakat, kabiliyet, kültür gibi meziyetler aramıyor, sadece sadakate bakıyordu. Bu yüzden yıllarca Osmanlı imparatorluğuna hizmet etmiş beyleri küstürmüştü. Musa Bey'den üçer-beşer yüz çevirmeye başlamışlardı.
Musa Bey'in kararlarına birinci derecede Şeyh Bedreddin tesir ediyordu: Tuhaf fikirleri vardı. Köklü bir tahsil görmüş olmasına rağmen kendini ihtirastan kurtaramamıştı. Devlet içindeki komuta zincirinin ve asli sınıfın tamamen kaldırılmasını, yerlerine alt tabanda bulunanların getirilmesini sürekli şekilde Musa Bey'e telkin ediyordu. Din hakkında da batıl görüşleri vardı. Musa Bey'in bu adama fazla güvenerek, en yüksek ilmiye makamı olan Kazaskerliğe getirmesini büsbütün yadırgadılar. Vezir-i âzam Melikşah Paşa, Rumeli Beylerbeyi Mihaloğlu Mehmet Paşa gibiler en yüksek mevkilere tırmandılar. İdarî bilgileri olmadığı için de her tarafı karıştırdılar.
Süleyman Çelebi'den memnun olmayanlar Musa Bey'in idaresinde bir müddet kaldıktan sonra âdeta onu arar olmuşlardı.
Musa Çelebi'nin en büyük gayesi Bizans'tan intikam almaktı. Bir yandan da buna hazırlanıyordu. Eski kumandanlar, daha doğru dürüst birlik temin edilmeden girişilecek böyle bir hareketi tasvip etmediler. Bizans'ın fethi ancak Yüdırım'ın ordusuyla mümkün olurdu. Musa Bey'in elindeki kuvvet ise bölünmüş, küçülmüş bir imparatorluğun artıkları idi. Adeta bir kalıntı...
Dinlemedi. İstanbul üstüne yürüyüp muhasara etti. Hattâ tazyik etti. Bu arada Süleyman Çelebi'nin

Bizans'a terkettiği Teselya'yı ve Trakya'daki bazı topraklan tekrar geri almayı başardı. Çatalca'yı devletine kattı.
Bizans İmparatoru telâşlanmıştı. Musa Bey babasından daha haşindi. Bu gidişle İstanbul'u bile alacaktı. Hele kardeşi Mehmet Çelebi'nin yardımını bir temin edebilirse büyük işler başaramaması için sebep kalmayacaktı. Öyleyse yapılacak tek şey kalıyordu. Mehmet Çelebi'nin Musa Bey'e katılmasını önlemek...
Hemen akıl hocası Laskaridis'i çağırdı. Laskaridis son işlerde istediği neticeyi alamadığından müteessirdi. Sanki ihtiyarlamış, çökmüştü. Mecalsiz bir tavırla İmparator Manuel'in karşısına çıktı.
— Görüyor musun başımıza gelenleri Laskaridis?
— Görüyorum Haşmetmeap.
— Peki bir çare düşünüyor musun?..
— Çok düşündüm ama, aklıma bir şey gelmiyor. İmparator kızgınlıkla üstüne yürüdü.
— Aptal!.. Ben de adam yerine koyup sana danışırım, beynini mi yedin, niçin aklına bir şey gelmez?..
Laskaridis bu öfkeden korkarak geriledi.
— Yani Vasileas, şimdilik aklıma gelmiyor, yanlış anlamayınız, elbette bir çaresini bulacağız.
Laskaridis son mağlûbiyetlerden sonra iyiden iyiye ümidini kesmiş, hele Yıldırım'ın hazinesini ele ge-çiremeyince imparatorluk hülyalarına veda etmekten başka çare

bulamamıştı. Nicedir bu hayale kendini o kadar kaptırmıştı ki, vazgeçmeye karar verince âdeta boşluğa yuvarlanmış gibi olmuştu. Bu boşluktan bir türlü kurtulamıyor, devamlı şekilde bo-
F: İS

çalıyordu. Doğru dürüst düşünememesi bu yüzdendi. Ama biliyordu ki, böyle düşünmemekte devam ettiği takdirde İmparatorun da itimadını kaybedecek büsbütün perişan olacaktı. Eski hülyaların üstüne, bu darbe tuz biber ekerdi doğrusu. Kendini toparlamaya çalıştı.
— Aklıma bazı şeyler geliyor ama, dedi. Bilmem münasip midir?
İmparator ümitle atıldı:
— Söyle bakalım...
Ne var ki Laskaridis gereği gibi toparlanamamış-
tı.
— Mustafa Bey'i üstüne salalım, deyiverdi.
İmparator Manuel bu saçmalık karşısında dayanamadı, adamın gırtlağına sarıldı.
— Serseri, düzenbaz serseri, ben de bir fikir söyleyeceksin diye bekliyorum, aptal!..
Laskaridis kekelemeye başladı.
— Şey... Haşmetmeap... Şey!..
— Çajbuk söyle sabrımı taşırıyorsun...
Laskaridis can havliyle beynini zorladı. Nasıl olup da böyle bir saçmalık yaptığına akıl erdiremedi. Mustafa Bey gideli nice oluyordu. Çoktandır bir haber çıkmamıştı. Verdiği sözde durmadığı belli idi yalnız, kendisini atlatmıştı.
— Şey yapalım Vasileas, Süleyman Çelebi ölünce Bizans'a sığınan oğlu Orhan Bey'i Selanik tarafına gönderip gaile çıkarmasını temin edelim. Amcası Musa Bey'e karşı çıkaralım. Bu arada Mehmet Çelebi'yi Bizans'a davet eder, kardeşi il© savaşa tutuştururuz. Musa'yı ancak o yenebilir.
İmparator, Laskaridis'i silkeledi. Adam neredeyse

yere kapaklanıyordu. Bir mermer sütuna tutunup muvazenesini buldu.
İmparator Manuel tahtına kuruldu. Elini çenesine dayadı. Hani Laskaridis'in teklifi pek yabana atılır cinsten değildi. Mehmet Çelebi'nin saltanat güt-* mekten vazgeçmediğini biliyordu. Öyleyse tahrik edebilirdi. Yardım teklif ettiği takdirde reddetmeyeceği muhakkaktı. Yardım edeceğim, gel kardeşini yen, ama bize ilişme diyecekti. Böylece Musa Bey hem yeğeni hem. kardeşiyle uğraşmak zorunda kalıp yıpranacaktı.
Ellerini uğuşturdu:
— Bravo Laskaridis, yine kafan işlemeye başladı.
Laskaridis aval aval bakıyordu. Sürgün emrini beklerken takdir görmek onu şaşırtmıştı. Sırıtmaya çalıştı.
— İtimat buyurunuz Vasileas, diye mırıldandı.
Beynim bazan durur ama, çalışınca da tam çalışır.'
Manuel vakit kaybetme taraftarı değildi.
— Hemen bir mektup gönderip Çelebi'yi İstanbul'a davet edelim. Bu arada Süleyman Bey'in bize sığınmış oğlu Orhan'ı bir ordu ile Seîânik'e salalım, gaile çıkarsın. Musa Çelebi muhasarayı kaldırıp yeğeninin peşine takılınca biz de rahat nefes alırız. Aynı zamanda Mehmet Çelebi'ye yollan da açmış oluruz. Serbestçe gelir, emrine vereceğimiz kuvvetlerin başına geçer ve kardeşine karşı çıkar.

Bu kadar teferruatlı bir plânı İmparatodan ilk defa duyan Laskaridis afallamakla birlikte yine de tasdik etti:
— Harikulade güzel bir fikir Vasileas.. İmparator gururla göğsünü kabarttı-

— Ne sandın ya? Kendini bir imparator kadar akıllı mı bellemiştin yoksa? Ben beynimi yormayayım diye seni düşündürüyordum. Artık bakıyorum eskisi gibi değilsin. Hayli ihtiyarladın. Seni tekrar Selanik taraflarında bir memuriyete göndersem ne dersin?.,
Laskaridis bunu hiçbir zaman istemezdi. Hattâ rüyasında görse hayra yormazdı. Lâkin İmparator istedikten sonra elinden ne gelirdi? En iyisi Ma-nuel'in gururunu okşayıp vartayı atlatmayı denemekti.
Başı yere değene kadar eğildi.
— Haşmetmeap nasıl münasip görürlerse, dedi. İmparator güldü.
— Aferin, bak bu itaatin hoşuma gitti. Bir müddet daha burada kalabilirsin. Hele şu gaileleri bir savuşturalım.
Laskaridis gösterişli bir reverans daha yaptı.
— Hizmetkârınızın! Vasileas.
Laskaridis çıkar çıkmaz İmparator altın tokmağı altın gonga vurdu. İçeri giren nöbetçiye kâtibini göndermesini emretti. Mehmet Çelebi'ye bir mektup yazmak için acele ediyordu.
Ne var ki Musa Çelebi daha aceleciydi. Selanik'te gaile çıkaran yeğeni Orhan'ın üstüne yürüyüp mağlûp etti. (Süleyman Çelebi'nin Orhan'dan başka Mehmet Şah isimli bir oğlu ile Melek-Şah Sultan isimli bir kızı daha vardı.)
Musa Çelebi Orhan Beyi yendikten sonra tekrar süratle İstanbul'a dönüp muhasarayı şiddetlendirdi Şehri sık sık topa tuttu.
Mehmet Çelebi'nin gecikmesi Manuel'i telâşlandırmıştı. Bir mektup daha yazdı. Kendisine yardım etmeye hazır olduğunu bunun için hiçbir karşılık bek-

İçmediğini söyledi. Acele İstanbul'a davet etti. Boğaz yoluyla gelirse hiçbir tehlike olmayacaktı.
Mehmet Çelebi ikinci mektubu aldıktan sonra ümerayı toplantıya çağırdı, fikirlerini sordu. Bazısı Bizans yardımını şiddetle reddetmekle birlikte ekseriyet anlaşma taraftarı göründü. Mademki İmparator Manuel karşılık olarak bir şey istemiyordu, ba-ğjmlı olmayacaklardı. Gerektiğinde ona karşı da cephe alabileceklerdi.
Bu karar üzerine Mehmet Çelebi yola çıktı. İstanbul Boğazından şehre geldi.
Mükemmel bir karşılama töreni tertiplediler. Na-E)l ağırlayacaklarını bilemediler. Şerefine ziyafetler
verdiler.
* * *
Bu arada İstanbul sokaklarında aylak aylak dolaşıp oyma tahta tabakalar satan iki seyyar tüccar kimsenin dikkatini çekmedi. Yalnız sarayın etrafında dolaşmaları yüzünden Varenklerce bir-iki itilip kakıldılar.
Oyma tabak satıcısı iki seyyar tüccardan biri Meşe Caddesine çıkan Mesih Sokağına vurdu. Pav-Jos'un meyhanesini şöyle bir süzerek geçti. Tan Meydanında bir süre oyalandı.
Şehir kalabalıktı. Tam bir keşmekeş içinde bulunuyordu. Sur dışında ziraatle uğraşanlar muhasara yüzünden şehre sığındıkları için asayişi temin etmek hayli zorlaşmıştı. Zaten bozuk olan zabıta büsbütün çözülmüş, adım başı adam öldürülür olmuştu.

Yabancı tüccar Tan Meydanında toplanmış adamların arasında bir süre dolaştıktan sonra kendisi gibi oyma tabak satan küt burunlu biriyle buluştu. Birlikte eski yoldan (Sultan Ahmed'e inen cadde) Aya-

sofya'ya doğru yürüdüler. Hiç konuşmuyor, sadece gidiyorlardı. Arada bir rastladıklarına mallarını methetmek için biraz duruyor, satabilirlerse satıyor, sonra tekrar yürümeye koyuluyorlardı.
Nihayet Ayasofya'ya ulaştılar. Dışarısı oldukça kalabalıktı. Bir zaman etrafını dolaştıktan sonra içeri girdiler. Yanyana İsa tasvirinin önünde diz çöktüler. Omuzlarına asılı heybeleri yere koydular. Ellerini kavuşturup öylece kaldılar.
Gören iki dindar Hıristiyan'ın ibadet ettiğini sanır, dikkat bile etmezdi. Yahut dindarın az bulunduğu böyle bir zamanda huşu içinde dua eden bu iki genç adamı için için takdir ederdi.
Ne var ki bu iki satıcının hiç de göründüğü gibi olmadıkları konuşmalarından belli idi.
— Saraya giremedin değil mi Beyim.
— Giremedim Kargaburun. Çok çalıştım ama, yanına bile sokmadılar. Kardeşim Mehmet Çelebi bu oyuna nasıl gelir anlamıyorum.
— Saltanat tatlıdır Beyim.
— Belki haklısın ama kardeşim hakkında böyle düşünmeni istemiyorum. Dahî bir siyaset adamıdır, Kolay tongaya basmaz, göreceksin İmparatora külahını ters giydirecektir. Esasen Musa kardeşimiz sözüne sadık kalmamakla bir dersi hak etti. Bizans askeriyle Osmanlı askerini mağlûp etmek mümkün değildir. Mehmet Çelebi eğer Bizansılarla bu işi becereceğini umuyorsa çok aldanıyor.
— Ben de öyle düşünürüm ya, söylemeye cesaret edemem.
Kendilerine doğru gelen bir ayak sesi duyunca sustular. Biri Kargaburun'un yanına çöktü, bir süre dua etti. Sonra yavaşça doğruldu. Yanıbaşındaki iki

adama gözleri takılınca dudaklarından bir çığlık fırladı :
— Prens, siz ha!..
Mustafa Bey şimşek çakan gözlerini konuşana çevirdi. Kargaburun tanındık endişesiyle elini palasına attı.
— Prens, inanır mısınız sizi bir kere daha göstermesi için Meryem'e yalvarıyordum, bak ama nasıl karşıma çıkardı.
Mustafa Bey kendisine hitap eden genç kızı bir yerlerden hatırlıyordu ama nereden?.. Bir türlü bulamıyordu.
Genç kız mütereddit mırıldandı:
— Niçin öyle tuhaf tuhaf bakıyorsunuz?.. Tanımadınız mı?
Mustafa Bey birden hatırladı. Bu kadın bir zamanlar hayatını înırtardığı kadındı. Varenklerin Başkumandanı Kiryos Mihaliç'in kızı Eleni...
Etrafa meraklılar toplanmaya başlamıştı. Hızla doğruldu, kapıya yürüdü.
Kargaburun bir aksilik olduğunu anlamış, iki heybeyi de kucaklamıştı. Elini palasından ayırmıyor, gözlerini fıldır fıldır etrafta dolaştırıp duruyordu.
Bereket kendilerini başka tanıyan çıkmamış, sağ selâmet kiliseyi terketmişlerdi. Eleni Mustafa Bey'e yetişmek için âdeta koşuyordu.
Mustafa Bey inadına sahil yoluna girdi. Yürüdükçe etraf tenhalaşıyordu. İstediği gibi ıssız bir yer bulunca nihayet durdu. Genç kızı bekledi.
— Niçin kaçıyorsunuz Prens?.. Mustafa Bey'in kızgınlığı üstünde idi.
— Bana ikide bir prens demekten vazgeçiniz. Daha önce de söylediğimi hatırlıyorum, dadınızın peri

masallarına fazla kapıldığınız anlaşılıyor, ben prens falan değilim, alelade bir seyyar tüccarım.
Kargaburun da yetişmişti. Genç kadın gözlerini Kargaburun'un sırtındaki heybelere dikti.
— Nereden bileyim tebdil gezen bir prens olmadığınızı?..
Eleni farkında olmadan gerçeği söylüyordu. Ama Mustafa Bey tanınmış olmaktan öyle korkuyordu ki, genç kızın sözlerinde hakikaten prens olduğunu anladığına dair bir emare bulsa belki öldürebilirdi. Bir daha Bizans'ın elinde oyuncak olmak istemiyordu.
— Bana bakın, dedi. Bir keresinde tesadüfen hayatınızı kurtardım diye prens olmam gerekmez. Her namuslu insan o anda benim yaptığımı yapmakta zerre kadar tereddüt etmezdi.
— Bu şehirde sizin gibi düşünen iki kişi daha olmadığına yemin ederim.
Kargaburun öksürdü. Meselenin ne olduğunu biliniyordu ama, bir kadının tehlikeye maruz kalması halinde onu müdafaa edenlerin arasında bulunacağını öksürükle belirtmek istiyordu.
Eleni ona döndü:
— Siz söyleyiniz, öyle değil mi?.. Kargaburun tekrar öksürdü, cevap vermedi. Mustafa Bey genç kızdan nasıl kurtulabileceğini
hesaplıyor, fakat bir çaresini bulamıyordu. Vakit kazanmak için konuşmaya devam etti:
— Kiliseye sık sık gelir misiniz?..
— Sizinle karşılaştığım günden sonra çok sık gelmeye başladım.
Bunun mânası açıktı. Mustafa Bey mevzuyu değiştirdi : ' /
— Pintos Ana'yı tanır mısınız?..

Genç kadın ürperdi.
— Cadı Pintos, diye mırıldandı. Başını kaldırdı.
— Siz nereden tanıyorsunuz?..
— Vaktiyle bir kötülüğünü görmüştüm...
— Onun kime kötülüğü olmadı ki... Ama cezasını kendi kendine verdi sonunda. Zehir içti...
— Öldü mü?..
— Bir hafta kadar evvel... Öldükten üç gün sonra cesedini bulmuşlar. Bir çöplükte yatıyordu.
— Belki de öldürmüşlerdir.
— Belki... Ne olursa olsun cezasını buldu. Memnun oldunuz mu?..
Mustafa Bey omuzlarını kaldırdı.
— Bana ne!..
— Öyleyse niçin soruyorsunuz?.. Kargaburun ne zamandır kafasını çalıştırmak
için kendini zorluyordu. Efendisinin müşkül durumda olduğunu görüyor, yardım etmesi gerektiğini biliyordu. Nihayet bir çare bulunca sırıttı. Bir adım yaklaştı, Mustafa. Bey'in karşısına geçti.
— Kiryos, dedi. Malları tüccara teslim etme saati geldi de geçmek üzere. Satıştan evvel âdetiniz olduğu üzere duanızı yaptınız, şimdi iş söz verdiğimiz tüccara malları teslim etmekte. Biliyorsunuz beklemekten hazzetmez, zamanında gitmezsek bir daha da bizden alışveriş yapmaz.
Gerçi basit bir plandı ama, Mustâfa Bey'e bir fikir vermeye yetmişti.
— Sahi, dedi unutmuşum. Hafifçe eğildi:
— Müsaadelerinizi istirham ederim vasilisya, yakında tekrar görüşürüz.

Eleni Mustafa Bey'in ardından koştu.

— Durun bir dakika, geceki ziyafete sizi davet et sem gelir misiniz?..
Mustafa Bey durakladı:
— Ziyafete mi? Ziyafet mi veriyorsunuz?
— Ben vermiyorum canım, İmparatorumuz veriyor. Osmanlı Şehzadesi Mehmet Bey'in şerefine. Bütün asiller davetli, siz de gelsenize...
— Ama biz asil değiliz ki prinkipisa. (prenses)
— Canım kim tanıyacak o karışıklıkta, Hem Mehmet Çelebi'yi de görmüş olursunuz.
Mustafa Bey saraya girmenin yolunu bulmuştu. Günlerdir kafasında duran mesele çözülüyordu. Kar-gaburun'a belli belirsiz bir bakış fırlattı.
— İsterdim ama...
Başka bir şey söylemesine meydan vermemek için genç kız atıldı;
— Ne olur beni kırmayınız prens, karanlıkla birlikte Bukelon kapısında sizi bekleyeceğim. Geleceksiniz değil mi?..
Mustafa Bey nihayet başını salladı:
— Gelmeye çalışacağım, yalnız önce söz veriniz bana, herkesin içinde prens demeyeceksiniz.
Eleni güldü, kendini zafer kazanmış bir kumandan gibi görüyordu.
— Söz, dedi. Prens demeyeceğim.
— Allahaısmarladık...
— Güle güle, unutmayınız, karanlıkla birlikte. Mustafa Bey elini salladı. Aksi istikamete yöneldi.
Kargaburun'un içi içine sığmıyordu. Efendisinin yeni bir deliliğe karar verdiğini biliyor, başının belâ-

ya girmemesi için alçak sesle dualar mırıldanıyordu Mustafa Bey kıs kıs gülerek sordu:
— Keyfin yerinde değil galiba Kargaburun, hayrola, canını sıkacak bir şey mi oldu?..
Kargaburun patladı:
— Kırk yılda bir kiliseye girelim de konuşalım dedik, şu şeytan karı çıkageldi, sizi saraya davet etti, tutup kabul ettiniz. Neredeyse bu tuzağa teşekkür edeceksiniz sandım.
— Tuzak olduğunu nereden biliyorsun?..
— Çünkü Bizanslı kadınlar tuzaktan başka şey düşünmezler.
— Amma da atıyorsun ha!.. Ben bu kızı iki çapulcunun elinden kurtarmıştım. Zavallıcık bu borcunu ödemek için çırpınır, görmez misin?..
— Gördüğüm, bildiğim bir şey var Sultanım, bu akşam saraya girerseniz başınız yüzde yüz belâya girer.
— Merak etme sen, alnımıza ne yazılıysa öyle olur, hem başıma bir şey gelirse nasıl olsa intikamımı alacak sen varsın, gözüm arkada kalmaz.
Kargaburun hiddetlendi:
— Alimallah Bizans'ın altını üstüne getiririm, ama durup dururken de başa belâ aramak akıl kârı
Kil?..
Mustafa Bey sustu. Bu yeniçeri eskisiyle lâf yarıştırmanın ne kadar zor olduğunu uzun tecrübeleriyle biliyordu. Konuşmazdı konuşmazdı da bir konuşmaya başladı mı susmasını bilmezdi.
Kargaburun yine mırıltılarına devam etti ya, Mustafa Bey aldırmadı. O yapacağı işi düşünüyordu. Ziyafette konuşulacakları duyması lâzımdı. Eğer Mehmet Çelebi bir Osmanlı Sultanı gibi davranmaz, yar-

dim mukabili Bizans'a bazı yerleri vermeye kalkarsa Süleyman Çelebi'nin karşısına çıktığı gibi onun da karşısına çıkacaktı. Belki bu sefer peşine ordular bile takacaktı. Başka çare yoktu. Mehmet Çelebi son vmitti. Musa'nın icraatlarını gördükten sonra onu destekleyemeyeceğini anlamış bulunuyordu.
• * *
10. BÖLÜM
ÇELEBİ MEHMET VE İMPARATOR MANUEL
Karanlıkla birlikte Mustafa Bey Valekerna Sarayının Bukelon kapısına gitti. Buraların acemisi değildi Hiç bir güçlükle karşılaşmadan kapıya yaklaştı.
Burçlardan onu gören genç bir subay koşarak Mustafa Bey'i karşıladı.
— Kimi göreceksiniz?.. Diye sordu,
— Bir kadını...
— Adını söyle.
— Adı Eleni...
Subay hafifçe eğildi.
— Buyurunuz Kiryos, Prinkipisa Eleni sizi bekli-
Alıp bir odaya soktu. Genç kız odanın ortasında ayakta duruyordu. Yanında nedimesi vardı.
— Gelmeyeceksiniz diye öyle korktum ki..
Mustafa Bey kupkuru bir sesle cevap verdi.
— Geldim işte.
— Ne iyi ettiniz de geldiniz, çok eğleneceğiz göreceksiniz.
Bunlar böyleydiler... Eğlenceden başka şey düşünmek akıllarına gelmezdi. Başka mefhumların varlığını düşünmezlerdi bile.
Birlikte çıktılar.
yor.

Mustafa Bey Venedik denizcilerinin başlığını giymiş, kaşlarına doğru mümkün olduğu kadar indirmişti. Bir aksilik olur da aşina bir çehreye rastlar diye korkuyordu. Tanındığı takdirde kim bilir neler yaparlardı?..
Başı önde yürüyor, çok konuşmuyordu. Zaten genç kızın konuşmalarından fırsat bulamıyordu. Başıyla mütemadiyen tasdik ediyor, bazan bir kelime mırıldanıyordu.
Ziyafet yerine vardıkları zaman hava adamakıllı kararmıştı. Ağaçlara asılı rengârenk kâğıt fenerler bahçeyi başka türlü güzelleştirmiş, Valekerna Sarayı ancak peri masallarında rastlanan bir manzaraya bürünmüştü.
Tabiî Mustafa Bey'in bütün bunları görecek hali yoktu. Tek istediği Mehmet Çelebi'nin niyetini öğrenmekti. Bu da ona yakın bir yerde bulunarak konuşmasını dinlemek suretiyle ancak mümkün olabilecekti.
Ne var ki ziyafet masasına yaklaştığı takdirde kardeşi tarafından tanınmaktan korkuyordu. Bir formül bulması lâzımdı. Neredeyse ziyafet başlayacaktı.
— Oturmayacak mıyız Prens?..
Mustafa Bey hışımla Eleni'y© baktı:
— Bana prens demeyecektiniz, diye fısıldadı. Söz vermiştiniz.
El eni başını önüne indirdi:
— Affedersiniz, unutmuşum.
— Bir daha unutmayınız.
Mustafa Bey rica etmiyor, emir veriyordu. Bu onun yaradılışı idi. Rica etmeye alışmamıştı. İstediğini kılıç zoruyla elde eder, gerisini emirle hallederdi.

239
Genç kız ne zamandan beri bunun farkında idi ama, sesini çıkarmıyordu. Prens diye hitap etmesinin bir sebebi de buydu zaten. Ona başka türlü hitap etmek elinden gelmiyordu.
— Oturmayacak mıyız?..
— Hayır.
— Peki, böyle hep ayakta mı dikileceğiz?..
— İsterseniz siz oturunuz. Bana gelince... Ayakta durmak daha hoşuma gidecek.
El eni dikkatle baktı.
— Yüzünüz âdeta başlığınızın altında kaybolmuş, kendinizi neden gizliyorsunuz?..
Mustafa Bey düşünmeden cevap verdi:
— Güneş yakmasın diye...
Eleni dudaklarına kadar çıkan kahkahayı güçlükle yuttu:
— Gerçekten çok güneşli bir hava, dedi. Çelebi o zaman işin farkına vardı, omuzlarını silkti:
— Bana buraların mehtabı da dokunuyor, simsiyah oluyorum.
— Çok tuhafsınız...
— Öyleyim, tuhaf olmak çok İyi, tavsiye ederim siz de tuhaf olunuz.
İki tarafı ağaçlarla kaplı yolun başından çığlığa benzer bir ses koptu:
— Hey Eleni!..
Genç kız o yana döndü.
— Buyur baba!..
Mustafa Bey hemen bir ağacın ardına geçti, dişlerini sıktı.
— Mihaliç, diye mırıldandı.
Varenklerin kumandanı Kiryos Mihaliç Eleni'nin yanma gitti, ellerini avuç]adı.
240
SAHİPSİZ SALTANAT
— Eleni, sofraya gelsene yavrum.
— Canım istemiyor baba...
— Hiç olur mu yavrum, eğleneceksin...
— Eğlenmek de istemiyorum. Osmanlı Sultanının yanında bir hata etmekten korkuyorum.
Bir iç geçirdi.
— Annesiz büyümenin bu mahzurları oluyor ne yapalım.- İnsan büyüklerin sofrasında nasıl^ davranı-lacağını doğru dürüst kestiremiyor, sen de bana öğretmedin ki baba.
Mihaliç'in kahkahası ağaçların arasında dolaştı.
— Amma yaptın ha!. Ben sana hem anne oldum hem de baba. Şimdi tek gayem bir asille evlenmen. Gözüme kestirdiğim biri var, bu akşam seni görsün istiyorum.
Genç kız yanmağız sordu :
— Kim bu?..
— Foçalı bir tüccar, genç biri...
— Mutlaka fırlak göbekli ve kalın enşelidir. Hayır baba, teşekkür ederim, ben evlenmek istemiyorum. Başından savmak istiyorsan o başka.
— Neler söylüyorsun Eleni?.. Hiç baban böyle şey yapar mı? Sen arzu etmedikten sonra alimallah Türk Sultanı da istese avucunu yalar.
Çenesini okşadı:
— Müsterih ol çiçeğim, Foçalı tüccar gerçekten fırlak göbeklinin biridir, ama yine de iyi bir insan, akıllı ve zengin.
Döndü:
— Bana müsaade Eleni, neredeyse İmparator gelecek, yanında bulunmak lâzım.
Pelerininin eteklerini savura savura ağaçların arasında gözden kayboldu.

Eleni hemen Mustafa Bey'in bulunduğu yere gitti.
— Babamdan saklandınız, dedi. Mustafa Bey omuzlarını kaldırıp indirdi.
— Doğru saklandım.
— Neden ama?..
— İçimden öyle geldiği için. Varenklerin komutanı sana olduğu kadar herkese karşı merhametli de-rğildir.
— Babam iyi yüreklidir.
— Olsun. Ben yine de saklanırım. Askerlerle pek sevişmeyiz.
— Sizin saklanmanızın başka bir sebebi var ya, neyse; kurcalayacak değilim? Ama kesin olarak sofraya oturmayacağınızı da anladım.
— İyi anladınız.
— Peki niçin geldiniz?..
— Davet ettiğiniz için.
— İyi ama ben eğlenelim diye davet etmiştim.
— Eğlen öyleyse!..
Genç kızın sesi titremeye başlamıştı, giderek öfkeleniyordu.
— Bana bakın, dedi. Size değer veriyorum diye bu hissimi suiistmal etmeyiniz. Babama bile yalan söyledim. İsterseniz gidebilirsiniz.
— Gidebilir miyim?.. Nereye?..
— Geldiğiniz yere tabiî.
— Geldiğim yere mi?..
— Tabiî geldiğiniz yere. Başınıza konan devlet kuşundan haberiniz bile yok, nasıl adamsınız siz?..
— Böyle işte, gördüğünüz gibi... Tuhaf bir ada-inim ben...
Genç kız sustu. Mustafa Bey de sust».

Bir süre yaprakların hışırtısını dinlediler. Bu ses insanı güzel düşüncelere sevkediyordu. Hayal âleminin içine sürüklüyordu. Lâkin Mustafa Bey'in kafa sjnda tek düşünce vardı. Ani bir girişimle:
— Eleni, dedi, bana yardım etmek ister misiniz?.. Genç kız tereddütsüz cevap verdi:
— İsterim, çünkü siz benim hayatımı kurtarmıştınız.
— Öyleyse dinleyiniz. Ben sofraya oturamayaca-ğım. Münasip bir yer biliyor musunuz?.. Sofrayı seyredebileceğim, seslerini duyabileceğim münasip bir ¦ yer.
Eleni duraksadı. İstenen çok şey gibi geliyordu ona. Ya o gün eşkiyalar kendisini kaçırmış olsaydılar acaba neler gelecekti başına? Belki de öldürülecekti. Bu adamdı hayatını kurtaran.
Daha fazla düşünmedi.
— Geliniz, dedi, yürüdü. Mustafa Bey peşine takıldı.
Nisbeten karanlık yerlerden geçip bir kapıdan girdiler. Nöbetçiler genç kızı tanıyor olmalıydılar ki selâm duruyorlardı. Kimse bir şey sormadan Mustafa Bey'i bir odaya tıktı.
— Buradan hem kendilerini görür, hem seslerini duyabilirsiniz. Kapıyı içerden sürgüleyiniz. Ben gelince üç defa tıkırdatacağım, o zaman açarsınız. Bu arada yakalanırsanız beni görmemiş olunuz.
Başka söz etmeden çıktı, gitti. Mustafa Bey kapıyı eürgüledi. Etrafına bakındı. Odayı tanımıştı. Yılları-nj geçirdiği oda idi. Eski günleri hatırlayınca yüzünü ekşitti. Yavaş adımlarla pencereye

yaklaştı. Perdeyi hafifçe aralayarak baktı. Havuz başındaki mermer masa eskisinin aynı idi. Bir zamanlar Süleyman

Çelebi'nin oturduğu yerde şimdi Mehmet Çelebi oturuyordu. Yanında İmparator Manuel vardı. Solunda ise Laskaridis yerine Mihaliç bulunuyordu.
Sesleri rahatça duyuluyordu. Dikkatle dinlemeye koyuldu. Konuşan İmparatordu ve ayakta duruyordu.
— Muhterem misafirimiz Sultan Mehmet'i aramızda görmekle bahtiyarız. Kendisine Bizans halkı-r.m selâmlarını tebliğ ediyorum. İttifakımız iki ülkenin de menfaatma olacaktır. Yaşasın Sultan Mehmet...
Sarhoş ağızlar yayıldı.
— Yaşasın!.. Diye bağırdılar.
Mustafa Bey'in dikkatini çeken bir şey vardı. Masanın üstünde ayran ve üzüm şırası dışında hiçbir içki yoktu. Herhalde Mehmet Çelebi istememiş olacaktı İhtimal içki bulunan bir sofrada yemek yiyemeyeceğini bildirmişti.
İçin için sevindi. Mehmet Çelebi ilk imtihanı vermişti.
İmparator konuşmasını bitirdikten sonra bir alkış koptu. Mehmet Çelebi ayağa kalktı.
— İmparator Manuel Osmanlılara iyi bir dost olduğu müddetçe bizden emin olsun, dedi.
Bu kadar... yerine oturdu. Başka tek kelime etmedi. Herkes apışıp kalmış, İmparatora bakakalmış-lardı. İmparator ise hepsinden beter afallamıştı. Böyle bir konuşma beklemediği muhakkaktı.
O sanıyordu ki Mehmet Çelebi de Süleyman Çelebi gibi Bizans'ı ve İmparatoru methedici bir sürü söz söyleyecek, onları alabildiğine büyütürken, kendisini küçültecekti. İlk defa sert kayaya tosladığını, Mehmet Çelebi'nin Süleyman'a benzemediğini anlıyordu.
Bozulduğunu belli etmemek için yemeğe saldırdı.

— Yiyelim dostlarım, dedi. Can boğazdan gelir.
Bir zaman tabak, kaşık seslerinden başka ses duyulmadı. Sonra tekrar İmparator Manuel söze girdi. Eskisi gibi kendinden emin olmadığı, daha ilk kelimelerindeki tereddütten anlaşılıyordu.
Sözlerini doğrudan Mehmet Çelebi'ye hitaben söylüyordu:
— Mehmet Bey, kardeşiniz Musa şehri muhasara etti. Hem bizim, hem de sizin yardıma ihtiyacınız vardır. Ortak bir savunma hattı kurabiliriz.
Mehmet Çelebi hiç düşünmeden karşılık verdi:
— Ortak savunma hattı bahis mevzuu değildir. Kayıtsız şartsız yardım teklifinizi kabul ediyorum. İsterseniz bir ordu verirsiniz, şehrinizi müdafaa ederim.
Bu sözler Bizanslı kumandanların aczine işaret ediyordu. Mustafa Bey'in içi sevinçle doldu. Az daha ?Yaşşa» diye bağıracaktı. Mehmet Çelebi gerçekten bir Osmanlı Sultanı gibi konuşmasını biliyor, Bizans İmparatorunu kendisine tabi bir Bey gibi kabul ettiğini ihsas ediyordu.
Mustafa Bey uzun süre konuşmalara kulak kabarttı. Çelebi kardeşinin sözlerini hep yürekten alkışladı. İmparatorun şaşkınlığına, miskinliğine güldü, güldü.
Geç vakit kapı üç kere takırdadı. Eleni idi. Yanından hiç ayırmadığı sır ortağı nedimesi iki adım arkasında bekliyordu.
Birlikte sessizce dışarı süzüldüler. Sarayın arka kapısına kadar yürüdüler. Adım başı nöbetçi, adım başı asker duruyordu. Hiç konuşmadılar. Mustafa Bey kapıdan çıkarken:
—- Teşekkür ederim, dedi. Allahaısmarladık,

EJ eni mırıltı halinde şöyle karşılık verdi:
— Yaptığımın kötü bir şey olduğunu biliyorum ama, böylece ödeşmiş oluyoruz, Srtık birbirimize hiçbir borcumuz kalmamıştır.
Ayrıldılar. Eleni tekrar saraya döndü. İçinde bir eziklik vardı. Kendisini vatanına ihanet etmiş gibi görüyordu.
Mustafa Bey ise karanlıklara daldı, gitti.
MUSA VE MEHMET ÇELEBİLER MÜCADELESİ
Ortada saltanat dâvası güden görünüşte yalnız iki kardeş vardı. Kimse Mustafa Bey'i hesaba katmıyordu. Çoğu için meçhuldü o. Aslında kendi kendini hesaba katmayan birini, başka kim hesaba katacaktı? Mustafa Bey'in gözü Sultanlıkta değildi. Osmanlı Birliğinin kurulmasını istiyordu sadece.
Mehmet Çelebi Bizans İmparatorluğuyla görüşmelerini sürdürdü. Ama havuz başında Mustafa Bey'in dinlediği fikirlerden kıl kadar taviz vermedi. Bizans kendisini korumasını Mehmet Bey'den istiyorduysa emrine kuvvet vermeliydi. İmparator Manuel ne kadar uğraştıysa Osmanlı İmparatorluğunun bir tarafını kırpamadı. Hattâ ilerde İstanbul'a saldırmayacağı teminatını bile Mehmet Çelebi'den koparama-dı. Son olarak belki bir kurnazlığı olur, Mehmet Çe-iebi'yi kandırır diye Laskaridis'i yanma gönderdi. Las-İcaridis eli boş döndü. Üstelik azarlandı. İmparator bu başarısızlığını da gördükten sonra ihtiyarı Selânik'e gönderdi. Yalnız Laskaridis bir kurnazlık daha yapmış, İstanbul'u terkederken Düzme Mustafa'yı da gizlice yanında götürmüştü. İlerisi için başka hesapları vardı.

İmparator Manuel Mehmet Çelebi'nin emrine bir miktar asker verdi. Mehmet Çelebi bu küçük Bizans müfrezesiyle kardeşine karşı çıktı. İnciğiz civarında karşılaştılar. Kısa bir muharebe sonunda Musa Çelebi galip çıktı. Mehmet Bey yaralı olarak İstanbul'a döndü. (Temmuz 1412)
Bu savaşta Mehmet Çelebi'nin yenilmesi çok normaldi. Yanında Anadolu'nun gözüpek askeri değil, Bizans'ın tabansız şövalyeler bulunuyordu. Rumeli delikanlıları karşısında tabana kuvvet kaçmaya başlamışlardı.
3u savaş Mehmet Çelebi'ye bir şey anlattı: Anadolu askerini savaş alanına sürmeden kardeşini yenmesi mümkün değildi. Bursa'ya döndü, hazırlıklara başladı.
Bir taraftan Musa Çelebi'nin Rumeli Beylerine âdeta savaş açması, bir taraftan Şeyh Bedreddin'in İslâm'a ters düren fetvaları yüksek sınıfı soğutmuştu. Bu arada Kör Şahmelik isimli cahil birine vezaret makamını tevcihi eski kumandanları büsbütün küstürdü. Bazıları bu yolun çıkmaz olduğunu Musa Çelebi'ye hatırlatmak istediler. Ama Musa Çelebi'nin cevabı çok sert oldu. Başlarını aldı.
Bu umumî memnuniyetsizlik çığ gibi büyüdü. Gazi Evranos Bey, Müıaloğlu, Yahşi Bey, Burak Bey, Sinan Bey gibi değerli kumandanlar Mehmet Çelebinin safına iltihak ettiler.
Tarihçiler der ki «Musa Çelebi iyi asker olmasına rağmen devlet idaresi ve siyasette tutumu, Mehmet Çelebi'nin dehası ile kabil-i kıyas değildi. Son derece sert ve hattâ zalim hareketleriyle birçok kumandanı kendinden soğuttu.»

Musa Çelebi'nin millî bünyeye uymayan icraatları aynı zamanda muhtelif devletlerin ona karşı cep-ne almasını netice vermişti. Bizans İmparatorundan sonra Sırp Kralı Stefan Lazareviç ile Dulgadir Hükümdarı Nasırüddin Mehmet Bey'in oğlu ve veliahdı Süleyman Bey Anadolu hâkimi Mehmet Çelebi ile Kuvvet birliği ettiler.

Mehmet Çelebi vaktin geldiğini anladı. Koca or öusunu peşine takarak tekrar Rumeli'ye geçti. Musa Çelebi bozguna uğradı. Sofya Dağları'na doğru çe-J'ildi. Mehmet Çelebi kati neticeyi almaya kararlı bu-i.muyordu. Ya kendi hesabına, ya Musa Bey hesabına herşey bitmeli, Saltanat sahibini artık bulmalı idi. Şiddetle kardeşini takip etti. İki ordu nihayet 5 Temmuz Çarşamba günü (1413) Samako civarında «Ça-murluova» karşı karşıya geldiler. Musa Bey sonuna kadar savaştı. Durumunun vahametini idrak edince kaçmayı denedi. Bir Macar genci olan at uşağıyla birlikte Eflâk taraflarına doğru atını sürdü. Arazi yer yer bataklıktı. Buraları aşabilir ve Eflâk Voyvodası Mirçe'ye ulaşabilirce tekrar ordusunu toplayıp mücadeleye devam edebilecekti. Mirce Musa Çelebi'nin kayın pederi idi. Güç günlerinde çok yardımını görmüştü.
At uşağıyla birlikte hayli zaman gittiler. Bir ara Musa Çelebi'nin atı sürçtü. Bataklığa yuvarlandı — Yetiş!.. Diye bağırdı.
Macar at uşağı tereddüt etti. Musa Bey mademki bataklığa düşmüştü, kader ölmesini istiyordu. Yardım etmemeliydi. Cesedini Mehmet Çelebi'ye götürürse mükâfatlandırılacağım düşünüyordu. Oysa Mu-s«l Bey'le kaçarsa eline bir şey geçmeyecekti.
I

Atını sağlam araziye doğru çekti. Aşağı atladı. Musa Bey'e baktı.
Musa Bey göğüs hizasına kadar batağa saplanmıştı. Çırpındıkça daha da batıyordu.
— Gel bre, yetiş dedim!.. Diye bir daha bağırdı. Ai uşağının ilgisiz duruşundan herşeyi anladı.
— Namert, diye gürledi.
Yavaş yavaş gömüldü. At uşağı manzarayı görmemek için başını başka tarafa çevirdi.
Birazdan Musa Bey'in sadece eli meydanda görünüyordu.
At uşağı kestiği dallardan bir köprü kurdu. Yine güvenemeyerek beline bir de ip bağladı. Diğer ucunu ağaçlardan birine düğümledi. Yığdığı dalların üstüne basa basa Musa Bey'e ulaştı. Kolundan tuttu. Eayli uğraştıktan sonra kenara çekmeyi başardı.
Henüz ölmemişti, hâlâ nefes alıyordu. At uşağı Musa Bey'in yaşaması halinde kendi felâketi olaca-ğmı düşündü. Hançerini çıkardı. Göğsü üstüne kaldırdı. Üstü üstüne iki defa sapladı. Musa Bey'in vücudu titredi, sallandı. Kan, at uşağının ellerine bulaştı. Hançerine nefretle baktı. Bataklığa doğru fırlattı.
Birden nal sesleri duydu. Korkuyla bakındı. Musa Çelebi'nin adamlarına yakalanırsa paraladıkları gündü. Ağaçların arasına daldı, gözden silindi.
İki atlı yanyana vaka yerine ulaştılar. Boğuk bir ses duyuldu:
— Musa!..
Biri şimşek gibi atından atladı. Çamurlara bulanmış cesedi kucakladı. Eteğinin yeniyle yüzünü sildi. Büyülenmiş gibi bakakaldı.

— Musa Bey, kardeşim! Sen de mi ihanete uğradın?..
İkinci adam at sırtından inmemişti. Eli palasının üstünde bakmıp duruyordu. Bir gölge farkeder gibi oldu.
— Beyim, ağaçların arasında bir gölge gördüm.
— Tiz eriş, yakala!..
İkinci atlı, atını hızla ileri sürdü. İşlediği cinayetten şaşkın, perişan bir halde Musa Çelebi'nin at uşağını buldu.
-— Bre kaçma!..
Sendeleye sendeleye kaçıyordu. Atlı kemendini aldı. Birincide ıskaladı. İkincisini tam boynuna geçirdi. Çekti atının yanma kadar. At uşağı inliyordu.
— Merhamet!..

Sürükleyerek geriye getirdi. Efendisinin yanma ulaştı.
— Yakaladım Beyim...
O ne?.. Koca Şehzade Mustafa Bey kardeşinin cesedi üstüne kapanmış ağlıyordu. Kargaburun'un gözleri sulandı.
— Beyim, caniyi yakaladım, diye hıçkırdı. Mustafa Bey neden sonra doğruldu.
— Bir kardeşim daha kahpeliğe uğradı, diye gürledi.
Delici bakışlarını Musa Bey'in at uşağına dikti. T
— Bre nadan!.. Neyledin?..
Adam korkusundan yıkılacak gibi idi.
— Ben... şey... Mehmet Bey için... Diye kekeledi.
— Bre, birine yaranmak için ille de beyini öldürmek reva mıdır?..
— Bağışlayınız... bilemedim..., affediniz...
%i

Mustafa Bey'in gözlerinde şimşekler çakıyordu.
— Ben cezanı versem gerek, Allah dilerse affeder, dedi.
Kargaburun'a bir el işareti yaptı:
— Kısasa kısas yap!
Kargaburun kılıcını çekti, bir vuruşta adamın işini bitirdi.
Nal sesleri duyuldu, bağırtılar geldi. Mustafa Bey atlandı:
— Gelenler var, uzaklaşıp gözleyelim. Ağaçların arasına çekildiler.
Az sonra Mehmet Çeiebfnin, kardeşi Musa Bey'i takibe memur ettiği Saruca Bey kumandasındaki müfreze iki cesetle karşılaştı. Mustafa Bey gelenleri tanıdıktan sonra atını döndürdü:
— Gidelim, dedi. Atlarını dörtnala sürdüler.
* * *
Esrar hiç bir zaman çözülemedi. Tarihçiler ihtilâfa düştü. Kimisi Musa Bey'i Saruca Bey'in öldürdüğünü söyledi, kimisi Saruca'nm sadece Musa Bey'in cesedini taşıdığını ifade etti.
Kardeşinin naaşı Mehmet Çelebi'nin yanına getirildiği zaman başını başka tarafa çevirdi.
— Ne talihsizlik, diye söylendi. Gözlerinden yaşlar boşandı. Şanına lâyık bir defin merasimi yaptırdı. Bursa'ya gönderip babasının yanma gömdürdü.
Böylece Osmanlı İmparatorluğunda «Fetret Devri» veya «Fasıla-i Saltanat» denen mücadeleli umumî kargaşalık sona ermiş oluyordu. Mehmet Çelebi Sal-tanat'm sahibi olarak tek başına tahta çıktı. (5 Temmuz 1413).
On yıllık mücadelenin defteri artık kapanmıştı.

MUSTAFA BEY NE OLDU?
Mustafa Bey'in akıbeti hakkında tarihlere göre kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Bazıları Çe lebi Mehmet saltanata hâkim olduktan birkaç yıl sonra 1416 yılında Mustafa Bey, Eflâk Voyvodası Mirce ve Niğbolu Muhafızı İzmiroğlu Güneyd Bey'le ittifak ederek saltanat iddiasıyla Mehmet Çelebi'nin karşısına çıktı derler.
Ancak bazı tarihçiler bu gailenin Düzme Mustafa tarafından çıkarıldığını ifade etmektedirler ki, doğru ise Laskaridis'in yine bazı oyunlar peşinde koşmaya başladığının delilidir.
Hakikaten Laskaridis bir aksiyon adamı olarak Selânik'i kendisi için çok dar bulmuş, eski dalaverelerine tekrar dönmüştü. Mehmet Çelebi'nin «İttihad-ı Osmanî» yi kurması canını sıkıyordu. Hele fütuhatlara girişmesi büsbütün sinirlerini bozmuştu.

Herhalde bu yüzden, elinde bulundurduğu Düz me'yi ortaya sürdü. Nasıl hareket edeceğini iyice tembihledikten sonra bazı ittifaklar temin etti. Asker toplamasına yardımcı oldu.
Bu adamın Mustafa Bey'e benzemesi birçoklarını yanıltmış, Laskaridis'in oyununa istemeyerek âlet olmuşlardı. Düzme bunları bir süre istismar etti.
Ama kısa zamanda bertaraf edildi. Teselya'da Mehmet Çelebi orduları karşısında büyük bir hezimete uğrayarak kaçtı. Bizans'a sığındı. İmparator onu hâlâ Mustafa Bey sandığı için Mehmet Çelebiye müracaatla, kardeşinin elinde bulunduğunu ama Bizans'a saldırmadığı sürece salmayacağını söyledi.
Mehmet Çelebi Mustafa Bey'in nasıl olup da Bizans elinde oyuncak olduğuna akıl erdiremiyordu. Ancak her ihtimale karşılık Bizans'a kardeşinin geçimi için yıllık bir miktar para göndermeyi taahhüt etmişti.
Bizans İmparatoru Düzme'yi Iimni'ye gönderdi. Uzun yıllar ziraatle meşgul oldu. Sonra ikinci bir gaileyi İkinci Murad devrinde çıkardı.
Bizans İmparatoru, İkinci Sultan Murad'm babası Çelebi Mehmed'e hiç benzemediğini ve gönlünde Bizans fethi yattığını kısa zamanda anladı. Düzme'yi sahneye sürdü. Etrafına asker vererek güçlenmesini sağladı. Yine bazı Osmanlı Beyleri kandılar. Gerçek şehzade sanarak etrafına biriktiler. Uzun savaşlar cldu. Karışıklıklar çıktı.
Nihayet Sultan İkinci Murad bizzat işe müdahale etti. Foça Cenevizlilerinden tedarik ettiği gemilerle Rumeli'ne geçti. Düzme'nin Gelibolu'da olduğu haberini almıştı. Gelibolu'yu tazyike başladı. Düzme Mustafa Edirne'ye kaçtı. Oradan Eflâk'a sığınmak üzere yola çıktı. Nihayet Kızılağaç Yenicesinde yakalandı. Edirne'ye getirilip idam edildi. Hâdiseyi «Aşıkpaşa-zade» tarihinden takip edelim:
«— Gelibolu halkı dahi Sultan Murad'ı karşuladılar. Ta'zim ile şehre götürdiler. Mustafa'nun halini bildürdiler. Murad Han dahi leşker ile atın sürdi. Mustafa Edirne'ye vardı. Şehir halkı bildiler kim Murad Han geli yürür. Mustafa'ya igen mukayyet olmadılar Herif dahi duydi. Çıkdı. Kaçdı. Murad Han dahi eriş-di. Mustafa'yı kovdular. Kızıl Ağaç Yenicesinde erdiler. Dutdılar. Gene Edirne'ye getürdiler. Düzme'yi hisar burcundan aşağı asakodılar. Halk tamam teferrüc etdiler.»
Ya gerçek Mustafa Bey ne oldu?.. Kendi yerine geçen Düzme'ye niçin karşı çıkmadı? Niçin Mehmet Çelebi'ye müracaat ederek boş yere Bizans'a kardeşini beslemesi için para vermemesini, Bizans'tan çekinmemesini söylemedi?
Bu hiç bir zaman anlaşılamadı...
— SON —